464

Nataša Tanská

Scrisori cu postscriptum

Scriitoare contemporană din Cehoslovacia, cunoscută spectatorilor români prin piesa de teatru **Lecţia de limba engleză**, Nataša Tanská este prezentă de data aceasta cu o suită de povestiri a căror intrigă este foarte captivantă şi oferă o lectură agreabilă.

Nataša Tanská, pe lîngă piesele de teatru, scenariile de radio şi televiziune, a mai publicat şi unele cărţi pentru copii şi volume de proză modernă din care semnalăm: **Doi în iarbă** (1964), **Marea** (1970) etc.

GLOBUS

EDITURA UNIVERS

Lei 12,50

ISBN 973-34-0019-X

5

NATAŠA TANSKÁ

Scrisori cu postscriptum

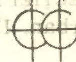
1989

NATAŠA TANSKÁ

Scrisori cu postscriptum

GLOBUS

Natașa Tanská

Scrisori cu postscriptum

în românește de
JEAN GROSU

EDITURA UNIVERS

București
1989

COPERTA COLECŢIEI : ION STATE
Grafica : Anna-Maria Orban. Ilustraţia : Ştefan Damó

Nataša Tanská
POSTSKRIPTA
Slovenský Spisovatel, 1987
Bratislava

ISBN 973-34-0019-X

Literatura nu e numai ceea ce se poate întîmpla, ci şi ceea ce ştim că s-ar putea întîmpla, spune un clasic ; şi, întrucît aceste povestiri sînt şi ele un exerciţiu jucăuş al fanteziei, îl asigur pe cititor că dacă vreo noţiune, vreun nume, vreo localitate sau vreun titlu i-ar părea cunoscute, ele au fost folosite în mod necorespunzător.

Autoarea.

P.S. Cu excepţia ultimei povestiri, fireşte, care se străduieşte cu stricteţe să se abată cît mai puţin de la modelul în genere cunoscut.

PRIMA SCRISOARE

Prea scumpul meu iubit Heier, ai avut dreptate. Bine m-ai sfătuit să-mi petrec vacanța aici — lacul e într-adevăr superb și, în sfîrșit, mă odihnesc după dezgustătoarele încercări prin care am trecut și care mai stăruie și acum în mine, chinuindu-mă și în vis!
Îmi lipsești, îmi lipsești, îmi lipsești!

A ta,
Pisicuța — Hilduța

RIVALUL

— ... pentru că așa nu mai pot. Simplu, nu mai pot, vreau să divorțezi, pricepi ? Să divorțezi !

În încăpere domnea o tăcere apăsătoare. Bărbatul își rezema spatele gol de tăblia patului, ținea ochii închiși, mîinile departate de trup, cu palmele răsucite în sus : așa se dezmeticea întotdeauna din beția amorului.

Femeia aștepta.

Aștepta cu toată ființa ei, cu tot trupul ei tînăr și mlădios pe care-l pusese în joc cu speranța de a-l face indisponibil bărbatului de lîngă ea.

Bărbatul tăcea, fără să clintească măcar o geană.

Femeia trase adînc aer în piept și reluă :

— Iar tu ai s-o faci, înțelegi ? Ai s-o faci, pentru că așa vreau eu, și știi bine că atunci cînd îmi pun ceva în minte... Pe scurt, dacă n-o faci, mă duc și-i spun totul soției tale, pricepi ? !

În clipa aceea bărbatul deschise ochii și se uită la ea cu un zîmbet atît de ciudat, încît femeia înmărmuri.

— Ce... ce te uiți așa la mine... ? ! bolborosi speriată, văzînd că bărbatul nu-și mai dezlipește ochii de pe ea, schițînd mereu același zîmbet ciudat. Nu te mai uita așa... m-auzi ?... *Nu te mai uita așa la mine !*

— Hai, fii cuminte, rosti bărbatul încet, cu o voce blajină, catifelată, făcînd-o să se înfioare ; ce-i cu tine ?...

Femeia avu deodată senzația pe care o avem în vis, atunci cînd vrem să țipăm, dar nu sîntem în stare să scoatem nici măcar un piuit.

— Am să-ți povestesc o întîmplare, dragă Hilda, continuă bărbatul, privind-o mereu cu același zîmbet ciudat.

— Dacă nu mă înșel, ți-am spus ceva. De ce nu-mi răspunzi ?

— Am să-ți povestesc o întîmplare, dragă Hilda, repetă bărbatul încet, cu gingășie, și în aceeași clipă mîna lui apucă ceafa femeii și o strînse ca într-un clește.

A fost un caz aparte, întristător — începu el — atît de ciudat, încît opinia publică nu l-a dat uitării nici în ziua de azi. Nu de mult, în timp ce răsfoiam la Biblioteca universității ediția a doua a *Psihologiei tabuizării* de Flöck, m-a salutat un tînăr autor care ținea la subsuoară cartea lui Berger, romanul *Căderea lui Sisif*.

— Domnule redactor șef, nu vă supărați că vă deranjez... dar aș vrea să vă întreb ceva... mi s-a adresat cu oarecare sfială.

— Mă rog...

— Vă amintiți cumva... cînd a scris Berger această carte... *înainte*, sau *după ?*

— *Înainte*, i-am răspuns.

— Mulțumesc, mi-a spus tînărul și a plecat atît de repede, de parcă amintita carte l-ar fi tras cu insistența ei, iar el nu mai putea de nerăbdare s-o deschidă și să se apuce s-o citească.

Era tînăr, iar cazul Berger s-a petrecut cu mulți ani în urmă, n-avea cum să-și amintească de această afacere ; aflase de ea, fără doar și poate, din auzite. Senzațiile, cum bine știm, se evaporă repede ; afacerea asta însă a supraviețuit probabil pentru că a fost totuși mult prea aparte, mult prea neobișnuită ca să cadă pradă uitării odată cu celelalte. În cele din urmă celebrul jurist Ebrich și-a întemeiat pe ea strălucita sa carieră juridică — pînă atunci nu fusese decît un tînăr avocat lipsit de importanță și toată lumea s-a mirat de ce Berger l-a ales tocmai pe el să-l reprezinte într-un proces atît de grav în care era în joc propriul său cap. Cînd, mai tîrziu, în decursul dezbaterilor, Ebrich a devenit o stea a baroului,

prestigiosul *Spiegel* a scris: „Berger a demonstrat și de data aceasta că intuiția lui, puterea lui de a cunoaște oamenii și de a pătrunde în lăuntrul sufletului omenesc, pentru care Johann Maria Glöst l-a denumit un Dostoievski pe umerii lui Freud, sînt într-adevăr geniale." Nimeni n-a putut bănui de ce bogătașul Kurt Berger nu și-a angajat un avocat scump, de mare reputație, care să-i obțină cu certitudine o pedeapsă cît mai mică. La vremea aceea nici eu n-am înțeles acest lucru.

Dar toată lumea presupunea atunci că Berger se va alege cu cel puțin cincisprezece, ba mai degrabă cu douăzeci de ani de pușcărie — dar Ebrich i-a obținut numai zece. A fost un triumf ostentativ, pe care Berger n-a știut să-l prețuiască în clipa aceea: se prăbușise probabil la gîndul că va petrece în închisoare chiar și un an; și în timpul pronunțării sentinței a leșinat. Ori poate în clipa aceea și-a dat seama de construcția sa mult prea rațională și din momentul acela n-a mai fost în stare să-i dea viață...? Nu știm... și asta n-o s-o aflăm niciodată... La urma urmei reacția lui era de înțeles după atîtea luni cumplite de detenție preventivă, în timpul căreia n-a fost doar anchetat, ci și cercetat fără încetare de psihologi, psihiatri, medici legiști și Dumnezeu știe de mai cine încă; era un paradox faptul că Berger, care toată viața tratase oamenii la modul acesta, analizîndu-i fără cruțare, scormonindu-i și cercetîndu-le frămîntările sufletești cu sîngele rece al omului de știință ce urmărește la microscop o specie de insectă necunoscută, devenise

el însuși, printr-un joc al destinului, victima unui procedeu asemănător.

Se revolta:

— Am mărturisit totul, striga el. N-am ascuns și nu ascund nimic — am ucis-o într-un moment de disperare afectivă! Să nu fiți oare capabili să înțelegeți pasiunile omenești?!

Pe cît se pare nimeni n-a fost. Nimeni dintre cei ce-l cunoșteau — și Berger era celebru de multă vreme — n-a fost în stare să creadă acest lucru. Încă din anii facultății Kurt Berger devenise vestit prin firea lui care, pînă și la o națiune ce se mîndrește cu voința ei, cu sîngele rece și cu raționalitatea ei, era ceva cu totul neobișnuit. Întotdeauna a afirmat că atunci cînd omul vrea să ajungă undeva, el trebuie să meargă într-acolo pe un singur drum, fără să privească peisajul înconjurător; și așa a și făcut. Cît timp a fost student, drumul lui, rolul lui, a fost învățătura; tocea de dimineață pînă seara, nimic altceva nu făcea, era pur și simplu student și se comporta în consecință. Prin facultate circula despre el o poveste în legătură cu Heidemarie Heier, căreia Berger îi plăcuse din primul an și care, cu discreție, dar cu o dîrzenie înverșunată îl urmărise de cînd îl văzuse pentru prima oară la cantina universitară. În primul an Berger n-a luat-o în seamă: era ocupat cu însușirea la perfecție a rolului de student („să meargă pe un singur drum"), pentru altceva nu mai avea timp. În anul al doilea a început să se descurce, să se orienteze — da, într-o bună zi s-a arătat chiar și în cîrciuma „La racul", unde

colegii de an se duceau să bea bere neagră, şi atunci băieţii l-au întîmpinat cu strigăte furtunoase, batjocoritoare.

— Ia te uită ! Kurt Berger în persoană ! Ha ! Ha !

— Încetaţi !

Dar intervenţia lui a avut darul să-i întărîte şi mai mult.

— Studentul la circiumă ! Cum vine asta, Kurt ?... O asemenea pierdere de vreme ? ! Îţi dai tu seama că în timp ce stai aici cu noi ai putea să-l studiezi în întregime pe Fleiding şi pe Bockermann ?...

— Mă aflu aici ca să-i pot studia.

— Cum adică ?

— Foarte bine. Am aflat din lecturi că alternanţa activităţilor stimulează funcţiunile cerebrale. Vreau să verific dacă-i aşa sau nu.

— A aflat din lecturi !... au izbucnit studenţii în răcnete asurzitoare, izbind cu halbele în masă !... a aflat din lecturi !... Circiuma e activitate !... Aţi auzit, băieţi, circiuma pentru el e activitate.... iuha !

Asta a fost prima poveste care l-a făcut celebru pe Kurt Berger în universitate, iar a doua, aceea cu Heidemarie. Aşa cum am spus, Heidemarie îl urmărea cu discreţie, dar cu o dîrzenie înverşunată. Cu discreţie, nu pentru că ar fi fost o gîsculiţă proastă şi timidă, nici vorbă de aşa ceva, dimpotrivă, Heidemarie era steaua anului, o fată frumoasă, cu acel efect al frumuseţii care orbeşte la prima vedere, în asemenea măsură, încît nu-i mai vedem defectele, iar atunci cînd le observăm e prea tîrziu şi nu mai vrem să le sesizăm, cu atît mai mult cu cît Heidemarie ştia să se mîndrească cu neajunsurile ei. Avea dinţii niţel mai mari şi ieşiţi mai în afară decît s-ar fi cuvenit : de aceea îi plăcea întotdeauna să spună că iubeşte caii, pentru că împărtăşeşte cu ei aceeaşi soartă, şi în acest timp zîmbea, scuturîndu-şi coama lungă şi roşcată, iar în clipele acelea amintea, într-adevăr, de o iapă pur sînge. Pe scurt, era o creatură superbă ce stîrnea pofta tuturor. A tuturor studenţilor din jur. Cu excepţia lui Berger.

Era un lucru de necrezut, cu atît mai mult cu cît se ştia despre Berger că e un bărbat cît se poate de normal — nu era homosexual, nici impotent, nici măcar pervers : cîteva din aventurile sale amoroase ieşiseră la iveală, şi mai toţi le cunoşteau. Faţă de Heidemarie însă, pe care toţi ar fi dorit-o, Berger păstra o răceală desăvîrşită. Iar pentru fata asta răsfăţată comportarea lui era ceva cu totul nou. Curînd a început şi ea să-l ignoreze cu o ostentaţie atît de vizibilă încît fiecare îşi dădea seama cît de profund era interesul ei pentru acest om ; văzînd însă că nici această atitudine nu-l mişcă pe Berger, a început să-l iubească în tăcere, cu discreţie şi cu o încăpăţînare înverşunată. A rezistat în tăcerea ei pînă în anul trei, cînd, într-o zi, l-a descoperit pe Berger singur într-un amfiteatru uriaş. A rămas în pragul uşii — siluetă neagră în bătaia luminii.

Berger nici nu s-a clintit. Îl studia pe Wlieck.

Heidemarie a ieșit din cadrul ușii și a pornit să străbată amfiteatrul, încet, ca o lunatică, lăsînd impresia că nu pășea, ci era împinsă de ceva sau de cineva, ca o păpușă mecanică ; a procedat poate astfel deoarece știa că peste cîteva clipe avea să cadă într-un abis, că se va prăbuși în umilința ei pînă la fund, dar nu mai era nimic de făcut, căci știa că ajunsese la acest punct al vieții ei, căruia trebuia să-i supraviețuiască.

În fața lui Berger s-a oprit.

Acesta nici nu și-a ridicat privirea. Îl studia pe Wlieck.

— Te iubesc, a rostit clar și răspicat Heidemarie, ca un elev scos la tablă.

Berger a întors pagina.

Heidemarie stătea și aștepta răspunsul lui. Din stradă se auzea strigătul unor copii a căror minge se rostogolise de bună seamă sub o mașină, căci în clipa următoare a răsunat un scîrțîit puternic de frînă.

Berger a mai întors o pagină.

Heidemarie stătea și aștepta. Acum nu-i mai păsa de nimic. Ar fi fost în stare să stea și să aștepte acolo pînă la nesfîrșit. Acum, într-adevăr, nu-i mai păsa de nimic.

Berger a mai întors o pagină.

Heidemarie nu s-a clintit.

În fine, Berger și-a ridicat ochii mirați, de parcă ar fi fost surprins de prezența cuiva în apropierea lui. Și-a adus aminte de spusele Heidemariei, și-a lăsat privirea în jos și, citind mai departe, spuse :

— În fiecare marți, de la șase la șapte.

Asta a spus, asta și-a permis să-i spună el Heidemariei, acelui superb animal roșcat, și nebuna a acceptat ; Berger n-a crezut că o să vină, în prima lor marți nici n-a fost acasă, s-a întors de la bibliotecă după ora șase și a găsit-o șezînd tăcută pe scară, a luat-o la el și la șapte fix a împins-o pe ușă afară, iar peste o săptămînă aiurita a venit din nou.

Nimeni n-a înțeles, niciodată, de ce s-a pretat fata asta la o asemenea funcție, căci altceva nu era — Berger nu simțea nimic pentru ea, își făcuse doar socoteala că de vreme ce tot are nevoie de o femeie de pat, de ce n-ar putea fi Heidemarie, fată frumoasă și, precum se vedea, dispusă să accepte condițiile lui nemaipomenite ; să accepte realitatea că pentru el nu e o ființă omenească, ci un fel de instrument folosibil pentru satisfacerea unei nevoi fiziologice, în fiecare marți între șase și șapte seara.

Niciodată n-a ieșit cu ea în oraș. Niciodată n-a depășit limitele timpului „regulamentar". Era preocupat de studii și nu voia să se destindă mai mult decît era necesar.

Heidemarie se scufunda tot mai mult în starea ei de sclavie. Treptat, dragostea ei față de Berger s-a transformat într-o ură înverșunată, însoțită de ideea obsedantă de a sparge blindajul în care izbise atîta vreme în zadar, de a atinge ceva viu, ceva vulnerabil, ceva real... După un an de luptă mută și acerbă, trăsăturile feței i s-au înăsprit, chipul ei căpătînd expresia tăioasă a omului ce se autodisprețuiește, conștient de faptul că devenise și

voia să rămînă sclav ; iar faptul că voia să rămînă, avea darul s-o doboare și s-o chinuiască cel mai mult. A încercat totul : o dată, cînd au fost cu toții într-o excursie la munte, s-a culcat cu asistentul Mahler la un mod atît de ostentativ (a intrat în camera lui în timp ce studenții se întorceau de la schi), încît pînă și colegii lui Berger se așteptau ca acesta să manifeste măcar un minimum de gelozie ; dar Kurt s-a mirat, cu sinceritate, atunci cînd unul dintre studenți a încercat să-l înțepe.

— Și ce-mi pasă mie ? a spus el.

— Cum ce-ți pasă ? Pe cîte știm te culci cu ea !

— Marți. Azi e vineri.

Marțea viitoare cînd a venit la el nici nu i-a pomenit de povestea asta. Disperată, Heidemarie a izbucnit în hohote de plîns, dar, cealaltă marți, Kurt a găsit-o din nou așezată pe scară.

Și astfel, fata asta frumoasă, strălucitoare, sănătoasă și plină de expresivitate, care făcea să clocotească toate seratele cu exploziile ei de observații și răspunsuri spontane și spirituale, cu descrierea colorată a întîmplărilor studențești și îndeosebi și în primul rînd cu propria ei animalitate (studentul Hangel, din anul patru, a spus o dată că fata asta emană, fără doar și poate, un miros de femelă imperceptibil, care-i scoate din minți pe băieți), ei bine, această fată a început să se piardă, să se ofilească, să devină fragilă ca o hîrtie arsă de vreme, care se destramă și se fărîmițează cînd o iei în mînă. În fiecare marți între șase

și șapte. Asta era totul. Între timp, seratele, pe care Berger nu le frecventa și la care ea stătea pe scaun, zîmbind nervoasă, ca într-o sală de așteptare. I se auzeau de-a dreptul bătăile inimii care ticăia ca un ceasornic potrivit să sune marți la orele șase zero zero.

Nu se poate spune că după terminarea studiilor s-au despărțit. Într-o bună zi Berger i-a spus, pur și simplu, că marțea viitoare cade baltă, deoarece el se mută la Hamburg, unde obținuse un post de asistent la Universitate.

Era de așteptat că va face carieră universitară — excelentele rezultate din timpul studiilor indicau cu prisosință că era predestinat unei asemenea cariere ; în ultimii doi ani de facultate chibzuise cu grijă unde anume să înceapă, ca accensiunea lui să fie destul de rapidă. Voia neapărat să-i demonstreze tatălui său, proprietarul unui magazin cu articole de galanterie, că filozofia — obiectul de studiu pe care și-l alesese — nu e un domeniu „pe care și-l poate alege orice imbecil". Ioachim Berger era un comerciant cu o situație relativ prosperă și își putea permite luxul de a-i satisface băiatului acest „capriciu", dar niciodată n-a încetat să-l tachineze, privindu-l mereu cu un soi de amărăciune, amestecată cu o anumită doză de amuzament care avea darul să-l irite cel mai mult pe ambițiosul Kurt ; ar fi fost mai bucuros să se despartă de tatăl său după o ceartă în lege, decît să-i suporte la nesfîrșit această bagatelizare, aceste aere de superioritate, însoțite întotdeauna de aceleași rînjete batjocoritoare... Cu situația asta nu se putea împăca

nici în ruptul capului. De aceea a decis că unica replică pe care i-o putea oferi era cariera, o carieră cît mai rapidă.

La Bonn, unde studiase, perspectivele nu se arătau promițătoare. Profesorul Arnbach, ale cărui cursuri le frecventase, era mult prea tînăr, ca după un timp să nu-i pună bețe în roate ; așa se face că în penultimul an de facultate Berger s-a repezit de cîteva ori pînă la Hamburg, ca să asiste la cursurile profesorului Voss, un bătrînel agil și plin de viață, căruia îi plăcea să spună că într-o bună zi va fi scos din facultate cu picioarele înainte, dar și în această poziție se va întoarce ca să-și ia cu el toate scriptele. Așa se și prezenta : ca un om posedat de profesiunea lui, pe care o înțelegea, chiar dacă avea toanele sale bătrînești, impulsurile sale afective, pe care nu mai era în stare să și le stăpînească — de pildă, îl ura pe Wittgenstein și nu uita niciodată să dea acest lucru în vileag.

Indiferent de rezervele pe care le am față de Berger ca scriitor, nu i se pot contesta totuși excelentele calități de psiholog, dezvăluite cu atîta măiestrie în romanele sale ; de altfel așa a fost și în viață. Cele cîteva participări la cursurile lui Voss i-au fost suficiente ca să înțeleagă că are în fața lui un om impulsiv, deschis, capabil să stabilească legături cordiale, un om animat și stăpînit de simpatiile și antipatiile lui, după care se și conduce — conștient sau inconștient. Cînd a fost pentru a treia oară la Hamburg, după terminarea cursului l-a așteptat pe profesorul Voss și i-a spus :

— Domnule profesor, m-a pasionat foarte mult vehemența cu care l-ați apărat pe Russel, confruntîndu-l cu Wittgenstein, dar mi-e teamă că nu pot fi întru totul de acord cu dumneavoastră, chiar dacă înțeleg că un filozof care editează cărți în culori nu mi se pare demn de încredere...

La jumătatea frazei Berger a zîmbit radios, așteptînd, cu nerăbdare, să vadă dacă tentativa lui de a-l da gata pe bătrîn va reuși sau se va spulbera într-o clipită ; a așteptat să vadă dacă făcuse un calcul corect socotind că profesorul va fi blocat de impertinența unui student străin, singurul care nu-l flatează, care-și permite să-l contrazică de la primele cuvinte pe care i le adresează și, în general, își îngăduie să-l acosteze și să-i vorbească neîntrebat ; pentru Berger era momentul saltului în necunoscut și în ultima clipă s-a decis să rostească și cealaltă jumătate a frazei — care de fapt îl depreciază pe Wittgenstein, de vreme ce acesta se referea cu atîta nesăbuință la cartea sa albastră și cafenie... Dacă l-a indispus cumva pe Voss cu dezacordul său, de la începutul frazei, îl va împăca, poate, în clipa următoare, cu această glumă, cu această maximă sentențioasă care se apropie de punctul de vedere al bătrînului... și, poate, în felul acesta va fi salvat. Aștepta deznodămîntul.

— Cine ești dumneata ? l-a întrebat Voss.

— Am venit de la Bonn ca să asist la cursul dumneavoastră, domnule profesor. Numele meu e Kurt Berger.

— Vino cu mine, i-a spus Voss.

Era exact situația pentru care Berger se pregătise cu atîta temeinicie, studiind nopți în șir contradicțiile dintre cei doi filozofi, convins fiind că dacă Voss avea să-i acorde atenția sa, discuția lor se va referi în primul rînd la tema care constituie miezul prelegerii bătrînului profesor. Dar Berger mai apreciase corect încă un lucru, ce s-a adeverit ulterior a fi întocmai, și, anume, că Voss va evita în decursul discuției delicata problematică a matematicii care, pe bătrînul profesor, educat la școala filozofiei „pure", îl înspăimînta, fără doar și poate, prin inevitabila pătrundere în domeniul său de activitate. O dată sau de două ori Berger a folosit — cu multă prudență și mai cu seamă cu mult tact — argumentul matematic, cu intenția de a-i demonstra profesorului că posedă cunoștințe temeinice și în acest domeniu al științei moderne, dar că nu le expune admirației publice așa cum fac tinerii filfizoni, absolvenți ai noilor școli filozofice. În timpul după-amiezii petrecute cu acest remarcabil student, venit de la Bonn, profesorul Voss și-a dat seama că are în fața sa un tînăr capabil și talentat, dotat cu destulă personalitate spre a nu ceda autorității în materie, dar totodată înzestrat cu destulă modestie ca să poată accepta contraargumentele. Iar lucrul acesta îl calculase Berger cu aceeași precizie : în final se va lăsa convins că s-a înșelat...

Voss, învățat cu atitudinea servilă a studenților săi, a fost impresionat de comportarea curajoasă a lui Berger, cu atît mai mult cu cît discuția n-a fost ușoară și a scos în evidență

orizontul larg al tînărului său interlocutor. După această primă luare de contact, Berger și-a făcut, cît mai des cu putință, apariția la cursurile bătrînului profesor, firește cu un scop bine definit, în ciuda faptului că atingerea lui părea lipsită de orice perspectivă — Voss îl îndrăgea pe asistentul său Braun și nu exista nici un indiciu că acesta ar fi avut de gînd să-și părăsească profesorul și, totuși, a făcut-o, chiar dacă fără voia lui. După un accident de automobil n-a mai fost în stare să-și reia activitatea universitară.

Desigur, Berger n-a avut nimic comun cu povestea asta. Și, în ciuda faptului că nu se bucura de prea multă simpatie, nimeni nu i-a contestat vreodată caracterul și faptul că avea șira spinării dreaptă ; firește, asta n-avea nici o legătură cu spiritul său de om calculat în toate. Nu era însă capabil de mîrșăvii sau de lovituri mișelești pe la spate — singurul mijloc de care s-a folosit pentru a intra în grațiile lui Voss a fost strădania de a i se vîrî sub piele bătrînului profesor, ceea ce a reușit, iar acesta l-a ales pe el pentru ocuparea locului rămas vacant în urma accidentării lui Braun.

Cariera lui Kurt Berger la Universitatea din Hamburg... sau, mai precis, la Hamburg, n-a cunoscut însă acea desfășurare vertiginoasă, așa cum și-o închipuise el. Prima sa dezamăgire a fost nereușita tentativei sale de a prelua, încet și cu discreție, treburile profesorului, spre a deveni în felul ăsta eminența cenușie a șefului său. Căci Voss era un spiriduș de o vitalitate și de o vioiciune uluitoare, un bă-

trînel sprințar, al cărui creier, neatins de vîrstă, lucra cu o febrilitate de-a dreptul prodigioasă :

— Jummel ? Te referi cumva la tînărul acela care anul trecut, la examen, habar n-avea de Ficht ?

— Da, domnule profesor, despre el e vorba, dar... cum puteți ține minte ?...

— De obicei țin minte tot ce spun studenții mei la examen. Mai ales atunci cînd debitează prostii.

Știa, aproape pe dinafară, fiecare frază a articolelor scrise de Berger și nu erau puține.

Kurt Berger adoptase la timp deviza, pe atunci la modă : *Finish, publish or perish,* adică : *Termină, publică sau mori,* și din clipa aceea a depus toate eforturile ca să pătrundă cît mai repede în coloanele „Revistei de filosofie", publicație lunară, ce se bucura la vremea respectivă de faima unei reviste snoabe „cu circuit închis".

Fără recomandarea lui Voss povestea ar fi durat o veșnicie ; așa, a fost primit ca „acea tînără speranță care se uită la voi prin vizetă din turela tancului". Dar, în pofida logicii sclipitoare și a cîtorva formulări elegante, contribuțiile lui Berger n-au avut darul să trezească impresia dorită de el.

Analizînd bine situația a ajuns la concluzia că lucrurile se prezintă, de fapt, cu totul altfel ; că succesul în ziua de azi poate fi dobîndit numai prin succesul social, prin acel factor important căruia i se spune *public relations*, adică *legături potrivite.* Și, astfel, cu aceeași încăpățînare înverșunată cu care se

aplecase cîndva asupra *scriptelor* în facultate, stătea acum lipit de terenurile de tenis, antrenîndu-se zilnic între șase și șapte dimineața. După un an a izbutit să pătrundă la Grotta, un tennis-club cu circuit închis din orașul Hamburg, prin intermediul căruia spera să obțină invitații în înalta societate — ceea ce s-a și întîmplat.

Și astfel, tînăra speranță, dr. Berger, s-a pomenit în mult rîvnita societate hamburgheză.

Ca umplutură. Umplutură.

— În ce branșă lucrați ? îl întrebau industriașii și oamenii de afaceri, care zadarnic se străduiau să-și îndese burțile în pantalonii strîmți, pe atunci la modă, și în sacourile de *twid* impecabil croite, atunci cînd se nimereau prin preajma lui la bufet sau în jurul piscinei, într-una din faimoasele grădini ale acelor vile albe ce răsăreau în anii miracolului economic ca ciupercile după ploaie. Lui Kurt vilele acestea îi aminteau de niște vapoare navigînd în larg sau de niște rechini uriași cu boturile teraselor veșnic căscate, gata să înghită totul în jurul lor — și așa și era.

— În filozofie, le răspundea Berger la început, căutînd să se adapteze jargonului lor ; curînd însă s-a lecuit, văzînd cum mîinile lor, cu furculița îndreptată spre gură, se opreau de fiecare dată la jumătatea drumului și rămîneau așa pînă cînd răspunsul lui era încadrat, triat, prelucrat și în sfîrșit „replicat" cu politicoasa formulă :

— Ia te uită !... Interesant ! urmată, firește, de cuvenita bătaie amicală pe umeri, ca să

arătăm că şi noi sîntem oameni instruiţi, că nu dispreţuim această profesiune, şi-i urăm acestui tînăr toate cele bune... Ia te uită !

Aşa se face că, foarte curînd, Berger a învăţat să răspundă la întrebările lor, schiţînd un zîmbet nedefinit :

— Lucrez la universitate...

Aşa era mai bine, căci toţi puteau să creadă că predă dreptul.

Multă vreme apoi, a stat şi a chibzuit dacă n-ar fi cazul să caute o locuinţă mai ieftină într-un cartier scump, ori viceversa (Universitatea nu-i răsfăţa pe profesori cu salarii regeşti). În cele din urmă s-a decis pentru prima variantă, socotind că dacă avea să-l întrebe cineva unde locuieşte, va fi mai bine să spună *Schillerstrasse* decît *Beim Hafen,* chiar dacă pe această stradă, *a Portului,* ar fi avut o casă de milionar. Că locuinţa de pe strada Schiller e mică şi dă spre curte, n-are nici o importanţă. Asta n-o va afla nimeni, niciodată, pentru simplul motiv că nu va invita acolo pe nimeni, nicicînd. Adresa contează, şi-a spus Berger în sinea lui, şi a semnat un contract pe doi ani, nu mai mult — căci era optimist.

A avut grijă să nu se încurce cu femeile — hotărîse să se statornicească în acest oraş şi deci să se căsătorească ; reputaţia proastă, sau nişte obligaţii de orice natură, n-ar fi putut decît să-i dăuneze. Prostituatele îl dezgustau, se iubea prea mult şi îi era teamă pentru sănătatea corpului său, chiar dacă marea ciudăţenie era că tocmai prostituatele aveau darul să-l tulbure cel mai mult ; poate pentru faptul

că acestea jucau deschis un singur *rol,* fiind vorba aici de o tranzacţie curată, fără alte implicaţii, cu alte cuvinte o chestuine de sex pur şi simplu, fără nici un fel de zorzoane şi zorzonele. Dar, de teamă să nu se îmbolnăvească, Berger n-a cedat niciodată tentaţiei. Îşi exersa voinţa serile în timp ce privea de la ferestrele restaurantelor de pe chei cîte o fată ce păşea încet, legănîndu-şi şoldurile şi poşeta, pe trupu-i mlădios. Erau, într-adevăr, nişte frumoase — imaginea jalnică a tîrfelor ofilite din romanele secolului trecut dispăruse de mult, prostituatele de azi erau curate, „înnobilate" cu farduri fine, rochii şic şi maşini scumpe, şi îşi dădeau toată silinţa să placă, să fie *appetitlich* *, iar cele de lux, cu adevărat scumpe, erau atît de decente, încît pe lîngă ele, fetele din buna societate păreau nişte vagaboande amărîte. Dar Kurt Berger a ştiut să-şi domine poftele cu o voinţă desăvîrşită. Era pe atunci în rolul *tinerei speranţe* şi unicul său ţel era să-şi asigure o carieră strălucită.

Dar, aşa cum am spus, pasienţa nu i-a ieşit atît de repede precum se aştepta ; abia invitaţiile obţinute prin intermediul tenisului i-au deschis uşile spre înalta societate. Acolo a cunoscut-o pe Laura Hormann, primul om în faţa căruia psihologul Kurt Berger a eşuat.

Cînd cineva rostea numele de Hormann, nu se gîndea niciodată la tatăl Laurei, ci-l avea

---

* Apetisante (trad. din lb. germ.).

în minte pe bunicul ei, bătrînul Klaus Hormann, întemeietorul clanului de familie care, din punct de vedere numeric, îl egalează astăzi pe cel al americanilor Kennedy — cu deosebirea că în sînul lui nu au apărut pînă acum asasinatele. Scandaluri, da, dar pe acestea le-a lichidat de fiecare dată bătrînul Klaus, om de „școală veche“, care ținea la buna reputație a familiei și avea grijă să nu fie știrbită. Averea lui a atins punctul culminant după al doilea război mondial, a cărui evoluție prudentul Hormann o prevăzuse întocmai, izbutind să se strecoare prin vremurile acelea rele fără a se compromite peste măsură cu *führer*-ul și al său al treilea *reich*. Isteț cum era, a contat pe afluxul de capital străin în anii postbelici și, încheind cu iscusință cîteva împrumuturi și tranzacții avantajoase, a asigurat o ascensiune rapidă firmei *Hormann și Beltz* (Beltz, fost luptător antifascist, internat în lagăre de concentrare, era tributul pentru epurările ce au survenit după război). Încă din primii ani ai mizeriei postbelice, Klaus Hormann a prevăzut avîntul economic în asemenea măsură, încît a propus planificarea producției de vele mici și ușoare pentru uzul numeroșilor amatori de sport, cucerindu-și atunci porecla de Andersen, deoarece domnii din consiliul de administrație au declarat că ideea lui e de domeniul basmului. Hormann a lucrat însă pe tăcute și cu o îndărătnicie înverșunată la proiectul său și, astfel, în anii șaizeci, a fost primul care a lansat-o pe piață pe *Laura*, o ambarcațiune elegantă care a devenit șlagărul preferat al îmbogățiților. Nepoata lui cu părul auriu era la vremea aceea o fetiță pe care bătrînul Hormann o ținea pe genunchi pentru fotografiile de reclamă. Ca să respect adevărul, trebuie să adaug că micuța Laura nu-i servea bunicului numai în scopuri de reclamă — bătrînul Klaus își iubea nepoata la nebunie, și asta, cu atît mai mult, cu cît nu-l îndrăgea pe tatăl ei, Heinz Hormann, un bărbat slab și astenic care-și irita părintele prin mediocritatea sa ; era un negustor nici rău, nici bun, un companion nici rău, nici bun, un soț nici rău, nici bun (la procesul de divorț soția lui a declarat că ar fi fost bucuroasă dacă uneori ar fi bătut-o) — pe scurt, era în toate undeva, la marginea oricărei calificări, adică, mediocru în toate. „N-are sevă“ obișnuia să spună despre el bătrînul Klaus care, în schimb, avea prea multă ; la șaptezeci de ani secretarele mai fugeau de el.

Partea ciudată era că bătrînul Klaus își iubea atît de mult nepoata, în ciuda faptului că semăna leit cu tatăl ei, era la fel de palidă, subțire și delicată. Dar tocmai acest aspect exterior avea darul să-i înșele pe mai toți oamenii, cu excepția bătrînului Klaus — singurul care, de bună seamă, presimțea în spatele acestei înfățișări lirice a Laurei niște adîncuri vijelioase, mai precis, acea „sevă“ de care ducea lipsă fiul său Heinz. Am spus presimțea, pentru că Laura nu s-a manifestat niciodată în nici un fel și, pînă la moarte, a fost considerată de opinia publică hamburgheză cu totul altceva decît fusese în realitate. Intuiția e un

lucru deosebit... De cîte ori nu mi-am pus întrebarea ce anume știa despre Laura bătrînul Klauss și dacă dragostea lui bolnăvicioasă pentru ea se datora presimțirii, sau cunoașterii clare a ființei pe care o avea în fața lui — o copie pe dinafară fidelă a fiului său Heinz, pe care nu-l iubea și care i-a fost restituit printr-o făptură fermecătoare, înzestrată cu un suflet ce se asemăna atît de mult cu sufletul lui...

Spre cinstea lui Kurt, trebuie amintit că atunci cînd a văzut-o pentru prima oară pe această fată sfioasă cu părul bălai, nu știa că e vorba de Laura Hormann. În ziua aceea profesorul Voss l-a rugat să dea o fugă pînă jos și să încerce să-i parcheze mașina în altă parte, întrucît trecuseră cele două ore permise de staționare în locul unde se afla Fiatul lui. Berger a fugit afară așa cum era, în talie și fără pălărie (deși termometrul înregistra minus cinci grade) și, ieșind în stradă cu cheile mașinii în mînă, a văzut acolo o tînără care făcea eforturi zadarnice să-și strecoare mașina ei, un Renault 16, într-un spațiu dispus să accepte cel mult un Morris micuț. A bătut în geamul mașinii și i-a spus :

— Nu mai încercați, domnișoară, vă obosiți de pomană.

Domnișoara a lăsat geamul în jos :

— Datul înapoi a fost întotdeauna punctul meu slab.

— Nu e vorba de ce știți și de ce nu știți. Pur și simplu, mașina asta nu încape aici.

— Trebuie să încapă, i-a răspuns Laura — nicăieri în jur n-am găsit alt loc de parcare.

Logica ei a avut darul să-l amuze pe Kurt.

— Veniți după mine, i-a spus zîmbind, vă eliberez un loc după colțul străzii.

Și, ridicîndu-și gulerul hainei, a rupt-o la fugă scoțînd pe nări fuiori de aburi reci. Laura aluneca încet de-a lungul trotuarului, în timp ce mașinile din spate claxonau de zor, manifestînd nerăbdarea șoferilor ; pe urmă, unul cîte unul au început s-o depășească nervos. Fata însă își păstra calmul ei imperturbabil și asta i-a plăcut lui Berger, poate pentru faptul că situația aceea îl scotea pe el însuși din sărite. A ajuns la mașina profesorului și i-a eliberat Laurei locul în care aceasta a intrat cu spatele, făcînd o manevră destul de îndemînatică — așa cum a putut vedea prin oglinda retrovizoare. În aceeași clipă a uitat de existența ei.

Cel puțin așa își imagina, dar subconștientul i-a demonstrat eroarea cu cîteva luni mai tîrziu cînd, într-o seară, a văzut-o pe neașteptate la familia Björden, cu care făcuse cunoștință la clubul Grotte (Björden îi era partenerul în partidele de dublu), familie despre care aflase că făcea parte din aristocrația suedeză. Cînd a sosit acolo, serata avea deja un caracter mai lejer, și în timp ce ceilalți îi adresau cuvinte de bun venit, Kurt a surprins-o pe Laura cum încearcă să profite de acel moment prielnic unei retrageri neobservate. A recunoscut-o pe loc :

— Dacă nu mă înşel, aţi spus că punctul dumneavoastră slab e datul înapoi, i s-a adresat fără ezitare.

S-au întors cu toţii spre ea şi Laura, cu mantoul în mînă, le-a spus uşor indispusă :

— Vă mulţumesc, a fost o seară foarte plăcută.

Kurt i-a zîmbit şi, luînd-o de braţ, a tras-o înapoi spre garderobă.

— O să vă găsesc un loc de parcare cum nu se poate mai potrivit.

Abia atunci şi-a adus aminte Laura de unde-l cunoaşte, dar în clipa aceea el o şi conducea în altă încăpere, unde cîteva perechi visătoare alunecau pe parchet în acompaniamentul unei muzici atît de obsedante, încît le înlesnea să biruie la iuţeală cel puţin zece din primele faze ale cunoştinţei : mai întîi făceau cunoştinţă trupurile şi pe urmă sufletele hotărau ce e de făcut în continuare. Într-o fracţiune de secundă Berger s-a decis să nu-şi uşureze „misiunea" în felul acesta şi, conducînd-o pe Laura spre un colţ mai retras al salonului, a instalat-o într-un fotoliu, după care a adus două pahare cu Martini, fără s-o fi întrebat în prealabil ce anume ar fi dorit să bea.

După ani de zile, ori de cîte ori îşi aducea aminte de seara aceea, avea sentimentul că atunci a fost altcineva, nu el, Kurt Berger, aşa cum a devenit el pe urmă — un bărbat distrus, împins de dragostea faţă de soţia lui pînă în pragul nebuniei ; acel Kurt a adus, pur şi simplu, două pahare cu Martini fără să întrebe

nimic. A oferit un pahar de băutură unei femei ce i se părea atrăgătoare, dar niciodată n-ar fi crezut că stătea în puterea ei să facă din el ceea ce a reuşit să facă în anii următori. În seara aceea nu era decît o blondă şarmantă, cu picioare lungi şi frumoase, cu chipul nu tocmai pe gustul dictat la vremea aceea de brunele italience cu ochii migdalaţi — Gina Lollobrigida şi Sophia Loren. Nici despre comportarea ei nu s-ar fi putut spune că era în concordanţă cu aceea ce începuse să fie la modă ; era o fire rezervată.

Poate tocmai faptul că n-a încercat să se impună a avut darul să stîrnească interesul lui Berger. La un moment dat, Kurt s-a surprins că vorbeşte întruna şi numai despre el şi, într-o clipă, s-a întrerupt.

— Dar dumneata nu spui nimic ?

— Eu ? Ce să spun ? Mi-e sete.

Atît a spus.

Se ţinea întotdeauna de prezent, acesta fiind, probabil, procedeul ei de a nu spune nimic despre propria-i persoană. La trei luni după ce se cunoscuseră, Kurt s-a încumetat s-o întrebe despre bărbaţii din trecutul ei.

S-a uitat la el cu mirare şi i-a răspuns sec :

— N-ai de unde să-i cunoşti.

— Nu-i vorba de asta, i-a replicat el uşor iritat, e vorba de tine... tu mă interesezi şi, fireşte, tot ce-i legat de tine...

— Dar azi nu mai sînt legaţi de mine, a sunat răspunsul ei.

N-a fost nimic serios, şi-a spus atunci în sinea lui Kurt Berger ; probabil cîţiva boboci

în timpul anilor de studenție...: Nimic altceva... Precum se vede era, într-adevăr, bolnav.

Avea însă mîndria lui. Era mîndru de faptul că se încurcase cu Laura înainte de a ști cine e. Acesta a fost se pare și motivul pentru care bătrînul Klaus l-a îndrăgit. Cînd mai tîrziu a stat să reflecteze de ce Laura, o fată din cercuri atît de înalte, l-a luat tocmai pe el, i-a venit în minte că la treaba asta a contribuit, în mare măsură, bătrînul Klaus. Laura își iubea bunicul atît de mult, încît simpatia lui spontană față de acest tînăr palid, glacial și de o dîrzenie ce se asemăna cu tenacitatea sa, a avut, fără doar și poate, darul s-o influențeze.

În orice caz nu atracția sexuală a fost aceea care a adus-o pe Laura în patul lui Kurt. Laura i-a rezistat multă vreme.

— Ascultă, i-a spus într-o zi, după ce frînase brusc pe una din străduțele portului — cum vezi tu situația noastră ?

— Nu înțeleg...

— De culcat nu vrei să te culci cu mine, dar de văzut vrei să mă vezi, și pretinzi că nu e vorba de o simplă prietenie ci de iubire. Pe cîte știu de iubire ține și patul, ori poate nu ?

— Într-un fel da, i-a răspuns cu chibzuință, de parcă ar fi discutat cu un partener comercial.

Acel *într-un fel da* l-a zguduit profund — te pomenești că această fată modernă e, pînă la urmă, o pudică ?! se frămînta în sinea lui. Povestea asta îl răscolea nespus, ca și atitudinea rezervată, greu de definit, a Laurei ; era învățat cu animalitatea oarbă a Heidemariei, cu ușurința suverană cu care o stăpînea. La Heidemarie nu se gîndea niciodată — la Laura se vedea silit să se gîndească în permanență.

Cu uimire constata că pentru prima oară în viața lui era îndrăgostit.

Asta îl scotea din sărite ; ura emoțiile de orice fel. A început să se analizeze cu sînge rece, punîndu-și în primul rînd întrebarea dacă nu cumva e îndrăgostit de banii Hormannilor. — Poate, parțial. Ori de *societatea mai bună*, în care vrea să pătrundă prin intermediul Laurei ? Mulți îl suspectau de acest lucru — chiar și bătrînul profesor Voss, căruia Laura nu-i plăcuse prea mult, de cînd o văzuse pentru prima oară.

— Nu știu cum să-ți spun, dragă Kurt, dar frumoasa asta a dumitale...

— Ce nu vă place la ea, domnule profesor ?

— Nu știu ce să spun... nu-mi dau bine seama... poate faptul că se aseamănă cu un animal sălbatic.

Pe Kurt l-a pufnit rîsul ; cu orice putea să se asemene Laura, numai cu un animal sălbatic nu.

— Laura e totuși o ființă atît de delicată și atît de rezervată... i-a replicat el profesorului, incitîndu-l să se explice.

— Păi, tocmai de aici pornește întreaga poveste, i-a răspuns profesorul. Într-adevăr așa e, ai dreptate, dar, nu de mult, cînd ne-am întîlnit la familia Krueger, am urmărit-o cum stătea cuminte într-unul din fotoliile gotice cu

care Krueger se mîndrește atît de mult. Ședea aproape nemișcată și totuși am avut senzația că trupul ei zvîcnește tot timpul... Cunoști, desigur, acea nemișcare a fiarelor sălbatice înainte de a face saltul, încordarea lor încremenită și amenințătoare...

Kurt și-a adus aminte de multe ori de cuvintele profesorului — și de felul cum le-a luat în derîdere. Laura fiară... caraghios ! Poate un animal domestic, micuț și cuminte, care foarte curînd o să-i ciugulească din mînă.

Ca mai toți bărbații și-a închipuit că totul se va rezolva din clipa în care o va avea în pat. Dar după ce povestea s-a consumat și el stătea întins lîngă ea căutîndu-și nervos tabachera pe măsuța de noapte, nu s-a putut stăpîni să n-o întrebe :

— Nu ți-a plăcut ?

— Ba da.

— Spui asta cu același ton cu care răspunzi la cocteiluri... „mi-a plăcut, mulțumesc".

— Nu știu cum să spun altfel.

S-a reașezat în pat, uitîndu-se în ochii ei.

— Uită-te la mine ! Aici sînt ! Am impresia că nu mă vezi ?

— Prostie, i-a răspuns cu un zîmbet drăgălaș.

S-a îmbrăcat încet, pe îndelete, cu o atenție concentrată. Berger s-a surprins iritat la culme de atitudinea ei : să nu-i fi făcut oare nici o impresie amorul lui perfect ?! Fata asta e o păpușă de porțelan !... Dar, nu-i nimic, îi pune el sîngele în mișcare... totul e o chestiune de timp...

În privința asta Kurt Berger s-a înșelat.

Laura a rămas și după nuntă o femeie inexpugnabilă. A încercat altfel — i-a venit în minte ideea că tot necazul se trage din faptul că nu izbutește să-i impună : cariera lui universitară, ce-i drept, era în plin avînt, dar cartea pe care o publicase (o monografie substanțială despre Jürgen Grund, conținînd cîteva descoperiri senzaționale), constituia un eveniment doar în cercurile restrînse ale universității. Cînd i-a înmînat-o cu dedicație bătrînului Klaus, acesta i-a spus :

— Îți mulțumesc, băiete, îți mulțumesc... Ia te uită... frumoasă treabă !... Ai muncit mult la povestea asta, nu-i așa ? Cîte nu s-ar fi putut face în acest timp !

Bietul de el nici nu și-a dat seama ce-a spus. Kurt a zîmbit, dar pe urmă s-a surprins apăsînd cu furie pe butonul liftului de la etajul al doisprezecelea al clădirii administrative a firmei *Hormann și Beltz*, unde își avea reședința bătrînul Klaus. Pretutindeni, pe culoare, alergau de colo-colo *businessmani* cu hîrtii și dosare în mînă și, deodată, Kurt s-a simțit în mijlocul lor un imbecil nefericit — a fost momentul cînd n-a lipsit mult să se întoarcă în biroul socrului său și să-l roage să-i ofere un post.

Cîte nu s-ar fi putut face în acest timp...

Bineînțeles. Pentru el nu era decît un mîzgălici universitar.

Știa prea bine că nu-i va cere niciodată un post bătrînului Klaus, căci dacă exista ceva la care Berger nu se pricepea deloc, aceasta era

tocmai lumea comerțului și a afacerilor. Lumea lui era lumea abstractului, pe aceasta o stăpînea cu o dezinvoltură suverană. Niciodată n-ar fi fost în stare să născocească un șurub, cît de mic, pentru *Laura* — această velă blestemată a snobilor îmbogățiți.

Numai că cealaltă Laura, soția lui, n-a reacționat nici ea mult mai încurajator — cu toate că numai un om ca Berger, care-i cunoștea toate intențiile, putea să distingă în vocea ei, în entuziasmul ei, acel firicel al exagerării ce trăda, deopotrivă, convulsia emoțională și artificialitatea. Laura (spre deosebire de bunicul ei) era o femeie instruită și știa, deci, cu mult mai bine ce însemna cartea lui Kurt în cercurile științifice... și, totuși, în clipa aceea hotărîtoare pentru triumful lăuntric al savantului Berger, s-a manifestat în ea ceva din firea practică, din vitalitatea și dîrzenia aprigă a Hormannilor, pentru care rafinamentele interpretărilor filozofice se aflau undeva într-un colțișor al sufletului, numai datorită capriciilor tînărului domn.

Era în felul său un paradox faptul că în clipa în care toți îl felicitau, Berger se simțea mai învins ca oricînd. A înțeles cu toată ardoarea că nu voia doar gloria, ci și popularitatea ; în aceeași seară, la mica petrecere organizată de Laura în locuința lor, Kurt i-a spus editorului său :

— Vă mai scriu o carte.

— Excelent. Grund a fost comandat și de Oxford. Numele dumneavoastră a început să circule, ar fi bine să lansăm pe piață cît mai

repede o altă lucrare... atîta timp cît numele mai stăruie în mintea specialiștilor. Cercurile filozofilor...

— Ăștia n-o să mă citească.

Editorul a zîmbit cu un aer de vinovăție, crezînd că n-auzise bine..

— Cum ați spus ?

— Așa cum ați auzit — cercurile filozofice n-o să mă citească. E vorba de un roman...

Așa a început, deci, drumul scriitoricesc al filozofului Kurt Berger.

Fără îndoială, avea un talent ascuns — căci n-ar fi putut să atingă culmile gloriei numai cu proverbiala sa tenacitate de buldog. E adevărat că din clipa deciziei sale a lucrat zilnic cîte zece ore în șir, mototolind și aruncînd paginile nereușite, încercînd din nou, blestemîndu-se și avîntîndu-se din nou, plin de însuflețire ; e adevărat că fondul cel mai de preț al acestei noi activități era neobișnuita sa capacitate de investigare psihologică a oamenilor și situațiilor, intuiția cu care aprecia oamenii și capacitatea lui de a formula cu precizie aceste aprecieri dar, în ciuda acestor premise indispensabile muncii scriitoricești, Berger nu s-ar fi bucurat de o asemenea recunoaștere fără lucrul cel mai important, fără talentul său ieșit cu totul din comun.

Norocul lui a fost că, de la prima sa carte — ce-i drept, după numeroase încercări și multe variante — a izbutit să-și găsească un stil personal. De la primul său roman, intitulat atît de bizar : *Virgulă, punct, punct, vir-*

gulă, și pînă la *Căderea lui Sisif*, apărut cu puțin înaintea arestării lui Kurt. era suficient să deschizi oricare dintre cărțile sale, indiferent la ce pagină, ca să-ți dai seama pe loc că a fost scrisă de Berger. Cîți au un asemenea noroc ?

Cînd s-a prezentat la editură cu primul său manuscris, se bucura în sinea lui nu pentru că o mulțime de oameni îi vor citi romanul, ci că el va fi citit de Laura. Laura, Laura ! Și-a dat seama că, de fapt, începuse să scrie din pricina ei, în dorința de a-i impune, de a frînge, în sfîrșit, acea barieră de indiferentă amabilitate cu care-l trata Laura — buna și corecta sa soție, pentru care toată lumea îl invidia și-l felicita. În fond ce vroia mereu de la el ?

Unele lucruri nu era în stare să și le explice. Copii n-aveau... De ce ? Kurt și-a dorit întotdeauna un copil, în ciuda faptului că nu se putea vedea în postură de tată (curînd a înțeles că nu era vorba de dorința de a avea un copil, ci aceea de a o subjuga pe Laura). Copilul însă nu venea.

— N-ar fi cazul să consulți un medic ?

— De ce ? Sînt perfect sănătoasă.

— Cu alte cuvinte nu vrei un copil.

— N-am spus niciodată așa ceva, i-a replicat Laura, privindu-l cu mirare.

Atitudinea asta era tipică pentru ea : nu că ar fi mințit, dar întotdeauna răspundea într-un fel care permitea interpretări diferite — ca de data asta : „n-am spus așa ceva“. Faptul că n-a spus, nu însemna cîtuși de puțin că

ar fi vrut să aibă un copil. Și așa au mers lucrurile întruna, iar după șapte ani de căsnicie Kurt se simțea un om epuizat.

Primul său roman : *Virgulă, punct, punct, virgulă*, a făcut într-adevăr senzație. O asemenea senzație, încît a ajuns și la urechile bătrînului Klaus care nu citea niciodată nimic ; despre acest roman i-a pomenit un bărbat influent în timpul unei ședințe a consiliului de administrație („Soția mea a citit cartea lui Berger. Imaginează-ți, dragă Klaus, că ginerele tău o să cîștige cu ea o groază de bani“). A fost pentru prima oară cînd socrul nu și-a bătut ginerele pe umăr și nu i-a spus : *ia te uită, ia te uită*... și a început să-l privească pe Kurt cu alți ochi : *A reușit ceva* acest tînăr căruia îi îngăduise s-o ia de soție pe nepoata lui, în timp ce toată lumea se minuna.

A reușit mult.

La șapte ani după debutul său literar, Kurt Berger era în culmea gloriei. Între timp mai publicase două romane, dintre care ultimul, intitulat *Escalada*, apăruse la faimoasa editură Rowohlt, într-un tiraj de masă. Universitatea a fost dată uitării, Berger a primit o invitație pentru un turneu de conferințe în Statele Unite, unde cărțile lui fuseseră traduse (în ordine inversă).

Laura a refuzat să-l însoțească.

Era primul semnal.

Berger a trecut peste el, neacordînd prea mare importanță acestui refuz, deși nu fără mirare. Pe Laura ascensiunea lui o flata, chiar

dacă în relațiile lor intime nu survenise nici o schimbare.

Cînd s-au întors acasă de la banchetul dat în cinstea lui de Rowohlt, pentru a sărbători titlul de „carte a anului" acordat *Escaladei* de revista „Spiegel", Kurt, amețit de acest succes, de acest triumf extraordinar, de sentimentul său de alpinist care a atins Everestul, s-a năpustit ca un nebun asupra Laurei și i-a sfîșiat superba rochie *Saint-Laurant*.

Laura a rîs. A rîs de gestul lui ca de o scenă de film și rîsul ei era limpede și curat, fără semne erotice și fără semne de sfidare sau batjocură, pe scurt, s-a arătat, ca întotdeauna, plină de înțelegere, de o înțelegere prietenească.

Kurt a fost dezamăgit.

Cînd s-a înapoiat din Statele Unite, după un turneu de conferințe care a durat trei luni, prima carte scrisă de Hans Töring se afla în rafturile librăriilor.

A început infernul.

Hans Töring. Cine este acest Hans Töring ?! Pe neașteptate toate ziarele vorbeau numai de el. Berger, care de cîțiva ani domina Olimpul literelor germane, s-a trezit deodată la pămînt. Numele lui Töring trecea în zbor prin toate saloanele : Ați apucat să-l citiți pe Töring ? Așa ceva nici n-am mai sperat ! Un asemenea talent ! Exact opusul lui Berger, nu-i așa ? Desigur, Berger e un scriitor excelent, dar n-a început să vă obosească neîncetata sa analiză, această vivisecție, acest procedeu de-a dreptul chirurgical ? Da, da, aveți dreptate, în felul ei e o literatură aseptică, nu-i așa ? Ce-i drept, precizia și claritatea lui Berger au darul să fascineze, dar se simte din ele răceala manivelei lucioase a mașinii... sau a cuțitului de disecție. Töring e numai viață, e admirabil, în cartea lui se simte pur și simplu pulsația sîngelui, sudoarea, respirația, carnea vie a corpului omenesc ! Töring e ceea ce se poate numi un talent spontan ! Un izvor, un gheizer de talent ! Pe cînd Berger e un pic prea cerebral, prea artificial, nu credeți ?

Cînd ușa biroului a fost dată de perete, redactorul șef s-a ridicat în picioare și a spus :

— Bine-ai venit, dragă Kurt, cum a fost în Statele...

— Asta nu-i atît de important, l-a întrerupt Berger, așezîndu-se pe un scaun, așa cum era, în palton și cu pălăria pe cap ; abia își mai trăgea răsuflarea.

— Aha. Töring, nu-i așa ?

— Cine e ?!

— Nu știu.

— Uite ce e, Franz, sper că nu vrei să-mi bagi în cap...

— Nu vreau să-ți bag nimic în cap. Pur și simplu, nu știu. Nimeni nu știe. Se pare că nici editorul lui. Spionii mei au constatat că nimeni nu știe pe ce cale a sosit manuscrisul. Onorariile sînt încasate prin intermediul unui birou de avocatură.

— Asta se joacă imitîndu-l pe Traven sau ce dracu ?

— Se pare că are acest prost gust... Dar să lăsăm asta... cum a fost în America ?

Știau amîndoi că e de rău — chiar dacă, în continuare, au discutat despre turneul lui Kurt în Statele Unite. Și unul și altul știau că noua carte a lui Berger se va vinde într-un număr de exemplare ceva mai redus, pentru că toată lumea știa că un nou Töring urma să apară în același timp... Și cititorii îl așteptau pe Töring...

— Cînd o să-ți apară *Iluzia optică* ar fi bine să facem un turneu prin Germania — e bine să mai călătorești uneori și prin țară, nu crezi ? i-a spus zîmbind redactorul șef.

Era o aluzie, plină de tact, sugerînd necesitatea întăririi popularității lui Berger, întrucît Töring...

Töring. Töring.

Cartea era, într-adevăr, remarcabilă. Berger era destul de inteligent ca să-și dea seama că omul ăsta e un talent autentic, un talent, cum se spune, hărăzit de Dumnezeu. De bună seamă, n-a scris din niște considerente minore, n-a scris pentru a face carieră, pentru glorie, sau pentru prestigiu. Cuvintele țîșneau din el, ca sîngele dintr-o rană adîncă, și erau deopotrivă fierbinți și amare. Berger i-a citit *Vestea Miracolului* dintr-o răsuflare, și a lăsat-o din mînă cu sentimentul unei admirații disperate, de care nu se bănuia capabil.

— De ce, cît am fost în America, nu mi-ai pomenit nimic la telefon despre acest Töring ? a întrebat-o în aceeași seară pe soția sa, în timpul cinei.

— La ce ți-ar fi folosit știrea despre o senzație literară în Germania ? Și-apoi, cartea a apărut cu puțin timp înaintea întoarcerii tale.

— Bine, bine, dar în culise...

— Asta-i bună. În culise se vorbește mereu despre tot felul de senzații și cînd apare cartea balonul de spumă se sparge.

— Da, dar nu e cazul cu cartea de față — i-a răspuns Berger, răstindu-se apoi la servitoarea care uitase să pună pe masă condimentele.

Gestul lui a fost atît de neașteptat, încît după plecarea femeii, Laura l-a apostrofat, cu cunoscuta-i blîndețe.

— Kurt ! Ulrika n-are nici o vină că Töring a publicat o carte genială.

Berger a privit-o îndelung, apoi a pălit și a răspuns cu o voce lipsită de vlagă :

— Genială ? Despre cărțile mele n-ai spus niciodată așa ceva...

Să fi fulgerat oare în clipa aceea în ochii Laurei acea sclipire ciudată sau a fost doar o impresie a lui Kurt ? Fără să vrea și-a adus aminte de Voss, care i-a spus că în Laura sălășluiește calmul încordat al fiarei sălbatice înainte de a face saltul — atunci a rîs de cuvintele bătrînului profesor.

Acum însă, spre marea lui uimire, se gîndea la ele din ce în ce mai des. După întoarcerea lui din America, Laura era mai vioaie ca de obi-

cei și Kurt se bucura spunîndu-i că-i lipsise; dar foarte curînd s-a convins că mai degrabă îi lipsește ea lui, căci Laura își petrecea tot mai mult timp în societatea prietenilor, pe cînd el stătea la masa de lucru și își revedea (pentru a cincea oară) manuscrisul noului său roman ce urma să apară cu puțin înaintea noului Töring.

În cele din urmă s-a decis să plece cu Laura la Ibizo — acolo e liniște și el avea nevoie să-și adune toate forțele ca să-l învingă pe Töring.

Șederea la Ibizo s-a soldat cu un fiasco.

În primul rînd Laura n-avea nici un chef să părăsească Hamburgul (abia pe urmă Kurt a legat povestea asta de refuzul ei de-a-l însoți în Statele Unite, socotind că motivul nu putea fi altul decît acela că voia să rămînă în oraș — cu cine ?), dar Berger a insistat; în avion a stat tot timpul într-o stare de încordare și, spre uimirea lui, a cerut de cîteva ori să i se aducă *whisky*.

— Pînă acum n-am observat că ai început să bei. Și încă *whisky?* Pe cîte știu, băutura asta nu ți-a plăcut niciodată.

— Nici Martini, și totuși l-am băut, i-a replicat ea cu promptitudine.

Era o evidentă aluzie la prima lor întîlnire în casa familiei Björden, și la faptul că Berger i-a impus voința sa de la bun început. Povestea asta l-a surprins pe Kurt — pînă atunci Laura nu-și dăduse niciodată osteneala să fie față de el neprietenoasă, iar tonul de-acum era

arogant. S-a uitat la mîna ei în care ținea paharul — tremura.

Laura și-a dat seama probabil de gafa ei, căci s-a grăbit să-i spună, zîmbind binevoitoare :

— Iartă-mă, Kurt. De fapt l-am citat pe Töring. Într-un loc anume Helga declară : „N-am vrut să-l iubesc și totuși l-am iubit — pe scurt, s-a furișat în viața mea“ ; cam așa sună acolo unde este vorba despre Wolfgang. Eu însă vorbesc despre *whisky*.

— Ascultă, Laura... tu îl știi pe Töring pe dinafară ? !

— L-am citit de trei ori.

— De trei ori... a repetat Kurt, nevenindu-i a crede — de ce ? !

Și-a întors spre el chipul ei palid, pe care se citea un calm desăvîrșit și i-a răspuns :

— M-a captivat.

A captivat-o !

Ca să vezi. Nu ajungea că el însuși era obsedat de acest Töring — soția lui, Laura Berger, stătea în pat cu cartea rivalului său. Aveau dormitoare separate și lui Kurt îi clocotea sîngele, de parcă ar fi fost vorba de un adulter în toată legea. Și-o imagina citind acele pasaje cumplite, acele scene sîngeroase și triviale de amor între Helga și Wolfgang... Ce putea să-i spună ei Helga ? Această eroină, mai curînd animal decît femeie, o ființă stăpînită de instincte și numai de instincte ? ! Laura era atît de diferită, atît de departe de ea...

Cărţile lui, cărţile scrise de propriul ei soţ nu le-a citit niciodată de trei ori. Ba, mai mult, o bănuia că nu le-a citit niciodată tipărite, că i-a fost de ajuns manuscrisul, pe care el i-l dădea spre lectură înainte de a-l prezenta editorului. Şi chiar dacă, după apariţie, cartea rămînea multă vreme pe măsuţa ei de noapte, el avea sentimentul că n-apucase nici măcar s-o deschidă.

În schimb Töring... Töring o captiva !

Berger nu putea să-şi mai revină. După prima săptămînă pe insula Ibizo, a ajuns la convingerea că pasajele revăzute căpătaseră mai multă substanţă şi mai multă culoare. Laurei nu i-a spus nimic, dar i le-a dat să le citească. I le-a restituit oarecum stingherită.

— E mai bine aşa ? a întrebat-o cu nerăbdare.

— E.

— Ai un aer atît de nesigur.

— Nu trebuia... Trebuia să laşi totul aşa cum a fost...

— De ce ? Ai spus doar că e mai bine aşa...

— Da... numai că... ăsta nu eşti tu.

Dar cine ? a vrut să întrebe, dar n-a întrebat. Ştiau amîndoi despre cine era vorba. Stăteau pe terasa vilei pe care le-o oferise un prieten al bătrînului Klaus, soarele tocmai se cufunda în mare şi Laura, care-l avea în spate, era în clipa aceea pentru Kurt o siluetă neagră. Nu-i vedea expresia feţei şi nici nu vroia s-o vadă.

Tăceau amîndoi, în timp ce de la hotelul din apropiere se auzea strigătul proprietarului disperat pentru a nu ştiu cîta oară din pricina fiului său, un gigolo trîndav, care stătea veşnic pe plajă cu americance bătrîne şi uscate ; în sufletul său de tată era convins că băiatul se prostituează, dar nu izbutea să dovedească acest lucru — ori, cine ştie, poate se temea de proba decisivă. Ţipa şi se văicărea de zor, şi tînguirile lui păreau că îngroapă soarele în mare, aşa cum îngroapă bocitoarele un răposat.

S-ar putea ca tocmai atunci să-şi fi dat seama Kurt că ceea ce îl împingea în ultima vreme spre pragul nebuniei era conştiinţa că în joc se aflau trei. Mereu trei : El, Laura şi Töring.

La început a fost un fel de luptă ascunsă — bărbat contra bărbat. Kurt se măsura întruna cu acest om necunoscut (căci încă nu se ştia cine e Töring), se compara cu el şi făcea eforturi să-l depăşească. Îi apărea în vis — sub înfăţişarea bizară a unui bărbat înalt, cu o pălărie mare, neagră, ce-i acoperea toată faţa, lăsînd să i se vadă doar o barbă rebelă şi roşcată... şi din buzunarul de sus al hainei îi atîrna de fiecare dată o ureche păroasă de animal... Într-o zi, Kurt l-a întrebat pe un prieten de-al său, psihiatru, ce semnificaţie are această poveste şi el i-a răspuns zîmbind că e, probabil, exact ceea ce gîndeşte Berger despre Töring.

— Şi ce anume gîndesc despre el, judecînd după acest vis ?

— Că sub învelișul lui de om civilizat — adică haina — se ascunde o fiară — care este urechea.
— Și pălăria.
— A, da, pălăria aceea frivolă... Nu cumva îl invidiezi pentru ușurința cu care scrie, pentru cursivitatea stilului său ?
Kurt a plecat de la el ca un cîine bătut, indispus la culme de interpretarea atît de precisă a psihiatrului. Nu trebuia să-l întrebe. Acum, prietenul o să distreze cu povestea asta societatea pe care o frecventează, spunînd că Töring îl sperie și în somn...
După aceea a descoperit că Töring a „captivat-o" pe Laura.
Dintre toate, acesta era lucrul cel mai cumplit. În anumite momente Kurt cădea pradă sentimentului stupid că Töring i-o furase pe Laura, că Laura îl înșela cu el. În clipele de luciditate își spunea în sinea lui că și-a pierdut mințile. Era conștient de absurditatea simțămintelor sale dar, din păcate, asta nu-l împiedica cîtuși de puțin să nu le aibă. Omul ăsta... nu numai că a făcut din el numărul doi pe tărîmul literelor, dar i-a zăpăcit și soția !...
Romanele lor au apărut unul după altul într-un interval de timp foarte scurt și rezultatul a fost exact acela de care se temuse Kurt : Töring s-a clasat din nou în fruntea celor mai căutați autori, urmat, ce-i drept, de Berger. Gurile rele spuneau că cititorii rafinați îi cumpără pe amîndoi deodată ca să se bucure simultan de dușul fierbinte și de cel rece, iar în „Spiegel" a apărut o caricatură ce întruchipează această maximă în imaginea unei saune: cititorul stă în aburul fierbinte emanat de Töring, după care se aruncă în bazinul cu apă rece ca gheața alimentat de Kurt Berger.
Töring a devenit o umbră a lui Berger... sau invers... depinde cum vrei s-o iei. Partea proastă era că situația începuse s-o amuze tot mai vizibil pe Laura ; iar Kurt, și-așa destul de dezmembrat, s-a surprins că începe s-o urască — era totuși singura ființă care ar fi trebuit să-l sprijine. Cătrănit la culme, s-a cufundat în munca lui și cînd într-o seară a auzit un foșnet de mătase în dormitorul Laurei, a dat buzna peste ea, ca un descrierat.
— Unde te mai duci ? !
— La Björdeni. Pe cîte știu te-au invitat și pe tine, ori poate că nu ? Björn spune mereu că de cînd ai încetat să mai joci cu el în partidele de dublu, tenisul nu-l mai amuză. Ar fi cazul să mai apari din cînd în cînd pe terenul de tenis.
Kurt s-a lăsat într-un fotoliu, deodată obosit și neputincios.
— Rămîi acasă, Laura.
— Voiai să lucrezi !...
— Nu de asta-i vorba acum. Rămîi acasă.
Laura era cu mîinile la ceafă — ținea în ele un colier de perle.
— Fii te rog atît de bun și prinde-mi-l.

*
* *

După miezul nopții Kurt și-a făcut apariția neașteptată în casa Björdenilor — ceasuri în

șir după plecarea Laurei a încercat să lucreze, dar pînă la urmă s-a lăsat păgubaș și, îmbrăcîndu-se la iuțeală, s-a dus să-și viziteze vechii prieteni, pe care nu-i mai văzuse de luni de zile. Laura nu mai era acolo. Chiar acum a plecat, i-a spus Livia Björden, ce păcat că nu v-ați întîlnit pe drum, de ce n-ai telefonat că vii ? Ce să-ți ofer de băut ?... Îmi permiți să ți-o prezint pe Helen Thayer ?

— Ah, eu vă cunosc, domnule Berger, cartea dumneavoastră s-a vîndut la noi la Boston... am citit-o dintr-o răsuflare... *it was super !*...

Berger s-a strecurat printr-o duzină de Helen Thayer, îndreptîndu-se spre ieșire, dar Björn l-a ajuns din urmă :

— Ce-i cu tine ? ! Nu ești în toate mințile ? Abia ai venit !?!

— N-am vrut să vă deranjez, am venit doar s-o iau pe Laura. De la o vreme n-am timp de serate...

— S-o iei pe Laura ? ! a întrebat Björn, respirînd adînc.

În clipa aceea Livia se și afla lîngă ei. A început să gungurească repede ceva, uitîndu-se cînd la soțul ei, cînd la Kurt, ca să-și dea seama de situație. Era acea privire a femeilor istețe, care vor să afle la iuțeală *dacă nu cumva s-a comis un pas greșit*. Căci Björn, ce-i drept, se bucura în societate de faima unui „elefant" căruia gafele îi reușeau cu nemiluita, fără să depună pentru asta vreun efort deosebit. Livia, care, dimpotrivă, era cunoscută ca o diplomată de salon plină de tact, avea grijă să nu-l scape niciodată din ochi și să

fie întotdeauna pe aproape după o asemenea ispravă a soțului, cînd, în salon, se așternea pe neașteptate o liniște mormîntală, și „oglinzile prindeau să zboare prin aer" cum obișnuiau ei să spună. În cele din urmă Livia născocea un procedeu genial de a neutraliza catastrofele provocate de Björn : începea să rîdă, spărgînd tăcerea aceea penibilă. Și rîdea nesilit și din toată inima, pînă cînd reușea să sugereze întregului cerc de prieteni și cunoștințe că soțul ei debitează dinadins tot soiul de impertinențe, acestea ținînd de un stil aparte al umorului său nordic.

Unde-i Laura ? se frămînta Berger în timp ce pornea motorul mașinii. Și în aceeași secundă i-a dat prin minte — și era convins — că fusese la Björdeni doar pentru cîteva clipe, atît cît s-o poată înregistra întreaga asistență ; cînd a dat ochii cu el, pe fața Liviei se citea un aer de vinovăție, mascat la iuțeală cu acel cunoscut zîmbet luminos, obișnuit la cocteilurile americane — zîmbet cu care dăm în vileag propria bunăstare și succesul — dar în privire i se citea viteza vertiginoasă cu care începuse să funcționeze calculatorul din creierul ei care prelucra variantele situațiilor în care Kurt putea să se afle în clipele următoare.

— Ce ghinion, Laura a plecat chiar acum... puțin lipsea să vă întîlniți — i-a ieșit din calculator.

În cazul ăsta trebuie să fie acasă, își face Kurt socoteala. Gonea cu mașina pe străzile ce luceau după ploaie și la o intersecție a derapat după ce frînase brusc pe roșu. Ei, fii a-

tent, și-a spus în sinea lui. Începi să exagerezi și o iei razna! În definitiv ce se întîmplă ?!

În ultimele luni începuse să i se perinde prin minte ca un lanț ale cărui verigi se legau strîns unele de altele: refuzul Laurei de a părăsi Hamburgul, după-amiezele ei petrecute în afara casei, tensiunea încordată pe care o simțea răzbind din sufletul ei și care-l tulbura atît de mult, seara aceea în care el a ridicat din nou problema copilului și în ochii ei nu se mai citea expresia obișnuită a refuzului calm, ci frica... și poate chiar și dușmănia... da, dușmănia față de el... Și, deodată, i-a fulgerat în minte ideea că un lucru nu era adevărat. Cu siguranță nu era adevărat: Laura nu-l citise pe Töring de trei ori — a spus asta numai ca să lovească în el, să-l rănească...

A accelerat, deși știa că la intersecția următoare se afla un polițist, iar el ura de moarte conflictele cu circulația... N-a fost oare Laura aceea care a făcut din Töring rivalul lui Berger? N-a fost ea cea dintîi care a început, în stilul ei decent, discret și plin de tact, să-l compare cu Töring?... Dar numai să-l compare... Nu, asta-i o prostie, și-a spus Berger, în sinea lui — n-am voie să-mi pierd uzul rațiunii: opinia publică face acest lucru din prima clipă... Numai că Laura știa atunci că urma să apară prima carte a lui Töring, știa că în culise se vorbise despre ea ca despre o senzație în lumea literelor, dar în numeroasele lor convorbiri telefonice, pe cînd el se afla în Statele Unite, n-a pomenit niciodată de acest lucru.

A găsit cu cale că e mai nimerit să-i „raporteze" (în această ordine) că Duke, cîinele lor are ceva la ureche, iar tatăl ei Heinz trebuie să se opereze. Și în timpul ăsta editorul Ehrlich lansase campania de reclamă pentru cartea lui Töring — *Vestea miracolului* — campanie despre care Laura nu se putea să nu fi știut. În plus, o altă prostie: autor anonim!... Poate pentru acest truc ieftin a subapreciat Laura întreaga poveste — s-a trezit în Berger rațiunea sănătoasă — poate i s-a părut că această scamatorie de circar, cu anonimatul, era mult prea caraghioasă pentru ca autorul ei să fie luat în serios...

Pînă la etajul șapte liftul a mers „o veșnicie" și Kurt și-a spus în gînd că trufia cu care respinsese propunerile de a se muta într-o vilă, în apropierea lui Klaus Hormann, preferînd să închirieze un apartament, ce-i drept luxos, dar într-un bloc pe *Edelstrasse*, fusese de fapt o prostie... A străbătut la iuțeală locuința și a dat buzna ca o vijelie în dormitorul Laurei. Aceasta stătea întinsă în pat și citea o carte...

Fără să-i spună o vorbă a ieșit — închizînd ușa în urma lui.

De fapt ce aștepta? Să n-o găsească acasă? Da, exact asta aștepta, să n-o găsească acasă, pentru că ei nu i-a dat prin gînd că el avea să-și facă apariția la serată, ca să constate că nu era acolo. Kurt nu făcuse asta niciodată. Niciodată nu i-a telefonat, oriunde ar fi fost, și niciodată n-a urmărit-o. N-avea nici un motiv s-o facă.

Nici acum nu-l avea. Cînd a pătruns ca un uragan în dormitorul ei, Laura stătea întinsă în pat. S-a uitat la el, cu surprindere, și atîta tot. Prin ușa deschisă a camerei de baie se mai simțea mirosul spumei *Venus* a cărei reclamă cu portretul lui Botticelli invadase toate ziarele. Dar cum rămîne atunci cu spaima aceea brusc înăbușită pe chipul Liviei... și cu expresia plină de mirare ce se citea pe chipul lui Björn, cînd el i-a spus că venise doar s-o ia pe Laura ?... De bună seamă voia să-i spună că Laura e de mult acasă... dar în clipa aceea Livia se și afla lîngă ei. Să fie toate astea doar o simplă impresie ? ! Am început să mă prostesc, își spunea în sinea lui.

Știa acest lucru, era capabil să se vadă cu ochii lucizi ai observatorului obiectiv — dar, în același timp, nu era în stare să se stăpînească, devenind fără voia lui un maniac incorigibil — care, ce-i drept, nu îndrăznea să-și angajeze un detectiv particular (nu putea să-și imagineze ce ar fi făcut bătrînul Klaus dacă ar fi aflat), în schimb s-a transformat el însuși în detectiv.

Bineînțeles, nu putea s-o urmărească personal — nu de alta, dar Laura l-ar fi descoperit numaidecît. Așa se face că s-a folosit de arma cea mai firească pe care o avea la îndemînă și pe care o stăpînea la perfecție : psihologia. A început s-o însoțească pe Laura la serate — știa cum se petrec lucrurile : la un moment dat cineva comite o indiscreție, cum se spune, îl ia gura pe dinainte... Dacă Laura are un amant, acesta nu poate fi decît un bărbat din cercul ei, și-a făcut corect socoteala ; în consecință cineva trebuie să știe ceva despre povesta asta, asemenea treburi nu pot fi tăinuite niciodată... priviri fugare pe deasupra paharelor cu *whisky*, în timpul cărora se fac schimburi de semnale — procedeu clasic, greu de definit, ce permite înțelegeri grabnice între oameni gata înțeleși ; plecări de la serate la un interval de douăzeci de minute unul de celălalt... etc., etc... Cunoștea aceste trucuri, așa cum le cunoșteau și amfitrioanele care ghiceau foarte repede despre ce e vorba.

N-a descoperit nimic.

Nici o urmă, nici un indiciu cît de mic, că ar exista pe aproape un bărbat ce ar avea ceva comun cu Laura. Într-o seară însă, în timp ce stătea pe întuneric într-un colț al terasei și grupul de musafiri aflat în dreptul ușii n-avea cum să-l vadă, a auzit pe unul dintre bărbați spunînd :

— ...e adevărat, dar nu cred că știe să facă asta în pat...

— Asta nu se poate ști niciodată, i-a replicat un altul.

— Bine, bine, dar cineva de aici trebuie totuși să știe, nu crezi ? Eu, unul, l-aș întreba. Pentru că înainte de toate îmi place să mă informez despre femeia respectivă.

— În cazul ăsta, lasă-te păgubaș, i-a răspuns rîzînd un al treilea.

— De ce ?

— Simplu... Despre Laura n-ai să afli nimic...

— Cum adică?... Vrei poate să spui că... în toți acești ani... n-a avut... un amant?

— Nu știu. Iar dacă l-a avut a știut să-l tăinuiască... Înclin însă să cred că n-a avut, nu de alta, dar aici nu se poate tăinui nimic.

— Îți mulțumesc că m-ai prevenit. Doamne, Dumnezeule, așa ceva nu m-ar interesa niciodată... Bine că mi-ai spus. Să fiu primul amant — nu, asta niciodată. Pe primul amant femeia îl ia întotdeauna în serios... Vrea să divorțeze... face tot felul de prostii... Precum vezi, am avut dreptate, metoda mea: înainte de toate informația și-a dovedit și de data asta valabilitatea... Cu alte cuvinte, e o frigidă...

— N-aș crede... Cel puțin din gura lui Gerd n-am auzit niciodată așa ceva în anii studenției. E mai curînd fidelă și asta pentru simplul motiv că nu vrea să-și complice viața — iar Berger, pe cît se pare, îi poate face față.

Gerd... un oarecare Gerd, nici nu merită oboseala să mă ocup de el. Povestea asta — așa cum a reieșit din discuția lor — s-a petrecut de mult, pe vremea cînd Laura era încă studentă, ține de trecutul ei care nu-l interesează. Pe el îl interesează ce se întîmplă acum...

Într-o zi, cînd a simțit că nu mai poate continua (în timp ce scria un capitol la noul său roman s-a surprins persecutat de ideea fixă că-și fură propria-i operă, că-i revin fraze întregi pe care le mai scrisese cîndva), a încercat să facă o recapitulare a celor petrecute în ultimele luni. A pus de o parte volumul gros

al *Escaladei*, pe care-l răsfoise, cu febrilitate, aproape în întregime, din pricina unei fraze ce i se păruse prea frumoasă ca să n-o folosească, dar despre care avea ferma convingere că o valorificase tocmai în această carte și, luînd în mînă carnetul de însemnări, și-a aruncat o privire fugară peste ultimele pagini. În felul acesta a constatat că în decursul lunii iunie Livia a făcut tot ce i-a stat în putință ca să împiedice întîlnirile lui cu Björn pe terenul de tenis, în ciuda faptului că Björn nu mai putea de bucurie că, în sfîrșit, Kurt avea să-i fie din nou partener de joc (Berger dorea să revină la tenis, ca să nu fie nevoit să se ducă direct la psihiatru, starea lui se agravase, dar voia să încerce mai întîi cu mijloacele verificate — mișcarea și sportul). Atitudinea Liviei nu putea să însemne nimic altceva decît teama ei că Björn — cu proverbiala sa stîngăcie — ar fi fost în stare să divulge ceva, de unde concluzia că exista ceva de divulgat. Așa stînd lucrurile, a decis să se vadă cu Livia.

— Ești un om imposibil, de-a dreptul înfricoșător! Mă mir cum poate trăi această femeie alături de tine! s-a plîns ea preț de un ceas, în timpul căruia Kurt a supus-o unui interogatoriu încrucișat. Pot să jur pe ce vrei că nu știu să aibă un amant! Pe sănătatea copiilor mei!... Ți-am spus atunci că tocmai plecase, dar s-ar putea ca asta să se fi întîmplat ceva mai devreme, nu știu. Amfitrioana nu știe ce să facă mai întîi la o asemenea petrecere... Nu poate urmări totul... Doar n-oi fi vrînd să-ți spun că are un amant, de vreme ce nu

știu că-l are ! Niciodată nu mi-a vorbit despre așa ceva ! Mă rog, pot să admit că și mie mi se pare schimbată în ultima vreme... Parcă ar fi alta...

— Cum adică alta ?

— Zău dacă știu cum să-ți explic... am impresia că se gîndește mereu la ceva, la un lucru care o tulbură profund... da, da, parcă ar fi cu mintea și cu sufletul în altă parte... și... pe urmă... dacă îi spui ceva se sperie îngrozitor...

— Vorbește, vorbește !

— Zău dacă merită... Un fleac... Într-o zi am avut întîlnire cu ea la cafenea — vroiam să mergem împreună să ne cumpărăm niște pantofi de vară — eu am venit mai tîrziu, m-am apropiat de ea din spate și, amuzată, m-am uitat repede peste umărul ei în ziarul în care urmărea anunțurile referitoare la închirierea de garsoniere și ateliere, și cînd i-am pus mîna pe umăr, Laura a țipat speriată. De aici se vede că, într-adevăr, stă prost de tot cu nervii... Ar trebui să-i recomand preparatul acela suedez pe bază de grîu...

Așadar, căuta o garsonieră unde să se poată întîlni cu el.

O săptămînă întreagă s-a străduit să stingă în el această poveste, să-și revină, spunîndu-și mereu în sinea lui că va înceta să se mai gîndească la toate astea și cînd a avut sentimentul că e pe cale să reușească a văzut-o pe Laura trecînd pragul editurii Ehrlich.

Töring !

Ehrlich e editorul lui Töring... A tras la iuțeală în locul de parcare cel mai apropiat și a rămas în mașină.

Să-i iertăm fantezia exuberantă, era totuși scriitor : în mintea lui a început să se deruleze fulgerător filmul în care Laura refuză categoric călătoria de trei luni în Statele Unite, îi ascunde așteptata senzație literară, îi citează fără cusur fraze întregi din Töring, explicîndu-se prin faptul că-l citise de trei ori, se pierde la „serate“ la care de fapt nu se duce, la care nici el nu se duce pentru că trebuie să scrie, pentru că trebuie să-l eclipseze pe acest Töring... care nu-i altcineva decît Laura ? !

Pentru scrierea unei cărți de proporții relativ reduse, cum a fost *Vestea Miracolului* a avut, să zicem, destul timp... Dar următoarea... în cîteva seri și cîteva după-amieze pe săptămînă... În atelierul acela închiriat ? ! ?

Mîinile îi tremurau pe volan. La un moment dat l-a văzut pe paznicul parcajului apropiindu-se de el — i-a plătit și a rămas mai departe în mașină. Paznicul s-a retras în gheretа lui, de unde nu l-a mai scăpat din ochi, urmărindu-l cu un aer de neliniște.

Berger avea senzația că i se învîrte creierul cu o viteză atît de vertiginoasă, încît, din clipă în clipă, avea să-i plesnească țeasta. Nu, așa ceva nu e cu putință ! Un asemenea talent nu poate sălășlui în Laura — dacă ar fi fost așa, nu se putea să nu se manifeste într-un fel.. oriunde... Și-apoi, acest unghi de vedere, această gîndire robustă... acest gheizer de observații subtile, umorul... și atîta profunzime... Tăcuta,

sfielnica și decenta Laura... Nu se poate... Asta-i o absurditate. Neghiobie curată. Dar fantezia lui nu mai putea fi stăvilită, Kurt simțea cum fabulează mai departe, împotriva voinței sale : dacă lucrurile stau așa, dacă Töring e Laura, atunci se va răzbuna. *Pentru ce ?* ! S-a căsătorit cu el de bună voie... Niciodată n-a avut sentimentul că ar fi nemulțumit-o cu ceva, și chiar dacă, uneori, a avut vaga senzație că există în ea niște adîncuri în care niciodată n-a izbutit să pătrundă, că atitudinea ei rezervată e un lucru învățat din greu, *cucerit,* iar dacă uneori îl irita, scoțîndu-l din minți cu răspunsurile ei evazive la orice, pînă și la lucrurile cele mai nevinovate pe această lume ... totuși...

Și-apoi, i-a fost credincioasă. Cu siguranță i-a fost credincioasă, acum știe că i-a fost... Raționamentul e cît se poate de simplu : N-a putut să descopere nimic pentru că n-a fost nimic — Laura se ducea serile să lucreze...

E greu de știut în ce măsură era Berger conștient, încă de pe atunci, că toată povestea era o absurditate — căzuse prea tare în mrejele rătăcirii și, în ciuda faptului că profunda sa cunoaștere a oamenilor și inteligența sa ascuțită îi șopteau că Laura nu poate fi autoarea unor cărți absolut străine personalității ei, credea totuși în această posibilitate sau, cel puțin, a început să se comporte în consecință.

Numai că... tocmai această comportare dovedea că, undeva în creierul lui, mai rămăsese un dram de rațiune sănătoasă. Laurei nu

i-a spus nimic despre bănuiala sa. Cînd într-o zi l-a surprins cotrobăind prin scrierile ei — niște vechi însemnări școlărești și impresii de călătorie — Laura a rămas încremenită în pragul ușii.

— Pentru numele lui Dumnezeu... Kurt... ce faci aici ? ! l-a întrebat nevenindu-i să-și creadă ochilor.

N-a fost în stare să-i spună că era în căutarea unei urme a stilului ei, a modului ei de exprimare, a unei fărîme de talent... a unui semn cît de mic... din care să reiasă...

Pînă să născocească vreun răspuns, Laura s-a grăbit să adauge cu ironie :

— Nu cumva cauți o temă... în însemnările mele ? ! Ar fi prea din viață, nu crezi ? Iar viața nu e domeniul tău.

— În schimb e al tău, nu-i așa ? a izbucnit Kurt, trîntind furios hîrtiile care s-au împrăștiat pe dușumea.

Laura a privit spectacolul cu îngrijorare, temîndu-se că din clipă în clipă bărbatul ei avea să se prăbușească :

— Ce-i cu tine, Kurt ? În ultima vreme ești de o nervozitate neobișnuită. Pînă și tatăl meu a sesizat acest lucru, cu toate că în afara cailor săi nu observă nimic. N-am vrut să-ți vorbesc despre asta, am tot sperat c-o să-ți treacă și nu voi fi nevoită să te jignesc cu această întrebare... dar, iartă-mă, după cele ce-am văzut acum... mă văd silită să te întreb : de ce mă iscodești ?

Va să zică știe ! și-a spus Kurt în sinea lui. Știe și, cum e și firesc, nu face nimic ce ar

putea s-o compromită. Știe, se ascunde, și măgarul de mine am crezut că dacă n-am descoperit nimic, dacă n-am prins-o cu nimic, nu există nimic cu ce ar putea fi prinsă. Așa că, iar nu știu nimic.

— Uite ce e, Kurt, i-a spus Laura, așa nu mai merge. De mult vreau să-ți spun acest lucru... dar n-am avut curajul să vorbesc despre ceea ce știu că e, de fapt, trauma ta... în legătură cu Töring...

— Spune-mi, a tresărit el. Spune-mi, sînt curios...

— Știi bine că n-am discutat despre el, de luni de zile.

— Așa e, ai încetat brusc să mai vorbești despre el. De ce?

— Pentru că știam că asta te doare, și nu voiam să-ți răsucesc cuțitul în rană. Dar, degeaba, n-a ajutat. Era mereu aici. În ultimii doi ani trăim în trei, tu, eu și *el... rivalul* tău e mereu cu noi, oriunde ne mișcăm... Văd cum te gîndești la el fără încetare, cum te preocupă, cum ți-e frică de el... Nu poți scrie fiindcă te paralizează, nu atît el, cît gîndurile tale obsedante, cu privire la el. Cînd te așezi și scrii, nu ți-e gîndul la opera ta, ci la Töring, la faptul că trebuie să fii cu orice preț mai bun ca el... Așa nu se poate. Tu însuți ai făcut din el un vampir care-ți suge sîngele... uită-te cum arăți. Privește-te în oglindă, ăsta nu ești tu — acest bărbat sfrijit, palid, nevrotic...

Creierul lui Berger lucra cu febrilitate: nu, asta nu e cu putință. Laura nu poate fi capabilă de un joc atît de desăvîrșit, încît să însceneze într-o clipită o asemenea răsturnare a situației în momentul în care l-a surprins că o bănuiește de a fi autoarea... Nu, de așa ceva totuși nu e în stare. Dar asta ar însemna că teoria lui cade (credea oare cu adevărat în ea?) și, deci, Laura nu are nimic comun cu Töring.

Acum se va vedea.

Și Berger a aruncat în joc ultima carte:

— Te-am zărit intrînd la Editura Ehrlich. Cine are de-a face cu Editura Rowohlt nu-i calcă niciodată pragul lui Ehrlich și tu știi prea bine acest lucru. Soțul tău publică la Rowohlt. Ce-ai căutat la Ehrlich?

Laura s-a făcut deodată palidă:

— N-am fost niciodată acolo, Kurt...

Sînt nebun, și-a spus în seara aceea, în timp ce stătea întins în pat, așteptînd să-și facă efect somniferul (începuse să ia unul mai puternic). Ce mai, încep să-mi pierd mințile. Am văzut-o doar cît se poate de limpede — cu ochii mei am văzut-o. Nu putea fi altcineva — purta fusta de piele și vesta de gazelă de la „Valentin“ pe care le-am cumpărat împreună la Veneția. Nu, nu e cu putință să fi ajuns într-un asemenea hal, încît să am vedenii...

În aceeași clipă și-a adus aminte cum a descris — cu o precizie clinică a consemnat mai tîrziu critica — starea eroului său Lambert în *Escalada* cînd acesta a început să manifeste tulburări de ordin psihic; să se joace oare viața cu el la modul atît de diabolic, încît să treacă și el acum prin acele faze, pe care le-a

descris cu atîta strălucire ca autor ? ! În întrebarea : a fost sau nu Laura aceea care a intrat la Ehrlich, stăteau față în față afirmația împotriva afirmației — adică situația în care adevărul nu poate fi descoperit.

Înnebunesc, și-a spus pentru a doua oară. Acest Töring, oricine ar fi, mă distruge.

Și iar a început să-și frămînte mintea, întrebîndu-se cum de n-a fost în stare pînă atunci să afle cine e. De ce această tăinuire ? De ce acest mister ? Omul ăsta nu umblă după glorie, n-are nevoie de ea. Berger se străduia din răsputeri să se pună în locul lui, să pătrundă în gîndirea lui. Nu era de loc ușor : Gloria e o parte integrantă a succesului, iar succesul e ceea ce urmărește să obțină un scriitor modern, indiferent dacă recunoaște sau nu acest lucru ; toate mijloacele moderne de comunicare, aceste posibilități de pătrundere fulgerătoare în toată lumea cu ajutorul televiziunii, al radioului și presei, sînt de-a dreptul îmbătătoare... Numele unui autor distins cu Premiul Nobel e cunoscut de întreaga lume în aceeași zi. *În aceeași zi !* Scriitorii trecutului erau siliți să fie mai modești ; la ei se punea chestiunea dacă vor fi citiți de o mie de cititori în plus sau în minus, dar încercați astăzi să rezistați posibilității de a deveni o *celebritate mondială ?* Kurt și-a adus aminte că în titlul unui reportaj era încadrat în societatea JET-SET, adică în rîndurile oamenilor ce se urcă în avion pentru a merge să sărbătorească ziua de naștere a unui prieten la o destinație de mii de kilometri, ca a doua zi să facă aceleași mii de kilometri înapoi ; faptul a avut darul să-l măgulească.

Sînt un idiot, un superficial, de aceea nu sînt în stare să-mi reiau scrisul, își spunea în sinea lui. Am cedat modului de viață promovat de aceste reviste stupide, piscinelor albastre și sălilor de așteptare ale aeroporturilor, am devenit un... ei, hai, spune... e greu al dracului de rostit, nu-i așa ?... ei, da, am devenit un *scriitor la modă...*

...în timp ce Töring e un scriitor bun.

Somniferul nu-și făcea efectul. De ce și-a băgat în cap că Laura are ceva comun cu acest Töring ? ! De ce-l urmărește neîncetat această combinație ? E Töring amantul Laurei ?

În ultima vreme se culcă din ce în ce mai rar cu el... dar, pe de altă parte, judecînd la rece : dacă știe că o urmărește, că o iscodește, lucrul acesta e lesne de înțeles și cît se poate de firesc. Acasă sînt veșnic iritat, și nu e de mirare că după-amieze întregi e plecată... Munca nu-mi merge, de aceea în pat sînt nervos, cumplit și... capricios, iar ea se uită la mine cu niște ochi în spatele cărora *e ceva*, știu asta, o simt, of Doamne, pentru asta am un instinct infailibil..., nu mai pot, nu mai pot !...

A încetat aproape să mai scrie ; a început să iasă zilnic în societate, ca să uite că încetase să mai aibă încredere în el, că începuse să-și disprețuiască propria-i carieră. Cu succesul său scriitoricesc a vrut s-o cucerească pe Laura — a pierdut-o. Dacă nu s-ar fi apucat de scris, azi ar fi fost profesor universitar, nimeni nu l-ar fi egalat și nimeni nu l-ar fi comparat cu

nimeni... N-aş fi dus viaţa al cărui nume e *nesiguranţa, incertitudinea,* îşi spunea cu amărăciune.

Laura a început să bea — de ce ? Alungă ceva sau se teme de ceva, întocmai ca mine acum, cînd m-am apucat şi eu de băutură. Întotdeauna m-au dezgustat oamenii care beau şi i-am dispreţuit pe cei slabi : acum am ajuns eu însumi printre ei.

O dată, la un „party" s-a trezit lîngă Uli Soel, o tînără cu o fire atît de nefericită, încît se spunea despre ea că „pică în patul oricui." I-a venit un chef nebun să încerce cît de repede o să pice în patul lui.

— Poate nu ştii încă, dragă Uli, că azi te culci cu mine...

— Nu s-a întîmplat asta ieri ?

Kurt a rîs. A înţeles ce vrea să spună : îl plăcea de ani şi ani, dar el i-a rezistat de fiecare dată. Acum, după ce a avut-o şi-a dat seama, în sfîrşit, de ce circulau pe seama ei acele cancanuri — pur şi simplu, nu ştia să tacă. O clipă nu ştia să tacă. Era de-a dreptul ucigătoare. După un timp Kurt a început s-o perceapă ca pe un pîrîiaş ce-şi murmură, neîncetat, susurul molcom şi monoton :

— ...dacă n-ar şti toată lumea cît de dezgustătoare e fidelitatea Laurei faţă de tine... a auzit la un moment dat, ca de departe. În clipa aceea a devenit atent :

— Ce... ce-ai spus ? !

— Te gîndeai cum o să mă descrii pe mine în noul tău roman ? a întrebat ea, cu o voce ciripitoare. Ar fi grozav... Spuneam că, de la un timp, Laura e ciudată, umblă mereu ca o lunatică, apare şi iar dispare, ai putea crede că are un amant, dacă n-ai şti cît de dezgustătoare e fidelitatea ei faţă de tine...

— Va să zică, fiecare ştie...

— Da, de altfel, s-au lăsat păgubaşi...

— Cine ? ! Ce ? !

— *Playboy*-ii. Nu-i mai amuză să se ţină de capul ei. Şi, crede-mă, au făcut asta multă vreme, fiindcă ştiau despre ea că nu e o frigidă, ci dimpotrivă...

— Dimpotrivă ? !

— Ziceau că asta se cunoaşte în timpul dansului. Despre Laura spuneau că are „trupul de panteră".

— Ce-i aia „trup de panteră" ?

— Nu ştiu Kurt, zău că nu ştiu, aşa spun ei. Ne mai iubim o dată, ce zici ?

— Nu. De ce ?

„Trup de panteră". Ce vor să spună cu asta aceşti huligani neruşinaţi ? ! Profesorul Voss a spus atunci că Laura e o „fiară sălbatică"... Aşadar mereu acel *animal* pe care, spre deosebire de alţii, el nu-l vede. Bine, bine, dar cum se manifestă ?

Cînd a cotrobăit atunci prin însemnările Laurei a găsit în ele doar cîteva comparaţii mai deosebite — atîta tot — în rest, nimic, decît nişte formulări banale, într-un stil cît se poate de plat. Nicăieri nici o urmă din explozivul cu care era încărcată opera *animalică* a lui Töring.

Intrase din nou în acel cerc vicios din care n-a mai reuşit să iasă pînă la sfîrşitul vieţii —

niciodată n-a aflat cum a fost de fapt cu Töring și cu Laura, pentru că niciodată n-a înțeles că animalul din fiecare dintre noi renaște, precum capul balaurului, exact acolo unde a fost multă vreme strangulat.

Relațiile dintre Kurt și Laura se înrăutățeau de la o zi la alta.

Într-o seară Kurt s-a apropiat din spate de fotoliul ei și i-a pus mîna pe umăr — Laura a țipat înspăimîntată, și el, jignit de această manifestare, a lovit-o pentru prima oară în viața lui.

Din clipa aceea Laura a început să se teamă de el pe față, iar Kurt să se vadă în chip de monstru ; simțea că descompunerea sa psihică devine patologică și lui i-a fost întotdeauna frică de oamenii bolnavi. De scris nu mai scria — tot ce încerca nu era operă, ci produs, cum își califica el însuși, cu amărăciune și batjocură în glas, propria sa creație.

În luna mai a avut o întîlnire cu editorul lui, care i-a spus că trebuie să predea manuscrisul pînă la sfîrșitul lui septembrie — în caz contrar i se opresc avansurile.

La sfîrșitul lui iunie a fost arestat, învinuit de asasinarea soției sale Laura Berger, născută Hormann.

Și, astfel, a apărut din nou pe primele pagini ale ziarelor.

A fost un caz aparte, întristător — continuă bărbatul, ridicîndu-și mîna ce strînsese ceafa femeii ca într-un clește — un caz atît de ciu-

dat, încît opinia publică nu l-a dat uitării nici în zilele noastre. Nu de mult, în timp ce răsfoiam la Biblioteca Universității ediția a doua a *Psihologiei tabuizării* de Flöck, m-a salutat un tînăr autor care ținea la subsuoară cartea lui Berger — romanul *Căderea lui Sisif*.

— Domnule redactor șef, nu vă supărați că îndrăznesc să vă deranjez... dar aș vrea să vă întreb ceva... mi s-a adresat cu oarecare sfială.

— Mă rog...

— Vă amintiți cumva... cînd a scris Berger această carte ? *Înainte* sau *după* ? !

— *Înainte,* i-am spus.

După, Berger n-a mai scris nimic. Între asasinarea soției sale și propria sa moarte s-a scurs foarte puțin timp.

Așa cum ți-am spus, la sfîrșitul lui iunie a fost arestat pentru asasinarea Laurei Berger, născută Hormann.

În timpul dezbaterilor publicul a aflat că Berger telefonase poliției din suburbia hamburgheză Neustadt, anunțînd că în apartamentul cu nr. 32, din Dürerstrasse nr. 8 a fost descoperită o femeie moartă.

Poliția a sosit la fața locului în unsprezece minute. În apartamentul cu pricina — de fapt o garsonieră mare, cu o terasă uriașă, a fost găsit scriitorul Kurt Berger, așezat pe canapea într-o stare de șoc și în bucătărie cadavrul soției sale, întins pe dușumea, cu o rană adîncă în coșul pieptului.

Kurt Berger a declarat poliției că el a ucis-o.

La început cazul părea cît se poate de simplu. Dar, spre mirarea tuturor, încă din timpul anchetei și apoi în instanță a ieșit la iveală o serie întreagă de neclarități.

Înainte de toate faptul că pe cuțit n-au fost descoperite nici un fel de amprente — ceea ce însemna că Berger le ștersese. S-a pus însă întrebarea de ce ar fi făcut-o, de vreme ce pe urmă a declarat poliției că el e asasinul ? Cînd poliția a sosit la locul crimei, starea lui de șoc era evidentă, iar înlăturarea amprentelor presupunea totuși un act făcut cu sînge rece — de altfel medicul legist s-a exprimat în acest sens, manifestînd serioase îndoieli. Pe urmă, ciudata comportare a inculpatului : după arestarea sa, Kurt Berger n-a făcut altceva decît să repete, în permanență, că el și-a ucis soția, dar de îndată ce-i cerea o descriere amănunțită a evenimentelor începea să se încurce.

A declarat, de pildă, că soția lui i-a găsit apartamentul cu pricina prin intermediul unei agenții de tranzacții imobiliare, ca să aibă unde să lucreze în liniște, dar agenția respectivă a afirmat că chiria era plătită (cu regularitate și la data fixată), de un oarecare domn Schröder, a cărui adresă — și deci și nume — s-au dovedit a fi fictive. În continuare, Berger n-a fost capabil să explice exact cum s-a ajuns la momentul crimei și cum s-a produs ; și-a modificat de cîteva ori depoziția inițială, ceea ce se întîmplă — numai că în cazul de față s-a petrecut, așa cum foarte bine a remarcat întreaga presă, un lucru cu totul de neînțeles : cu fiecare nouă depoziție, Berger nu făcea decît să-și agraveze și mai mult situația.

Era, într-adevăr, o situație paradoxală. În timpul cercetărilor, criminaliștii descopereau de fiecare dată noi motive ce-i îndreptățeau să se îndoiască de faptul că Berger ar fi fost autorul crimei, în timp ce Berger, în loc să profite de aceste prilejuri, se grăbea să vină cu noi amănunte menite să-i blocheze orice cale de scăpare. Pentru presă, povestea asta era o adevărată delicatesă pe care ziariștii îndrăzneau doar s-o viseze ; căci nu era vorba aci numai de o crimă senzațională, săvîrșită de un scriitor celebru, ci și de un mister personal, cu totul neobișnuit : de ce nu încearcă acest om să facă nimic pentru a se salva ? Zilnic, în articole cu titlu de o șchioapă, reporterii se întrebau : ÎN CE DIRECȚIE JOACĂ BERGER ? sau — în publicațiile periodice mai prestigioase : SUFERĂ BERGER DE O MALADIE PSIHICĂ ? Au început să apară studii analitice asupra operei lui Berger, în care un anume critic literar, obsedat de psihanaliză, căuta „profunzimile subconștientului bergerian", fabricînd teoria că Berger și-a ucis soția pentru că făcea în fața ei *complexul oedipian* (!), chipurile îi ținea loc de mamă (!), dar în ultimii ani l-a silit să „crească" vrînd să renunțe la rolul ei matern (!). Asta n-a oferit decît una din numeroasele presupuneri, stupide și obsedante, pentru care Berger ar fi devenit ucigașul soției sale ; afirmațiile lui că a ucis-o din gelozie nu erau luate în serios, și nimeni nu le dădea crezare.

Ce e de remarcat în această poveste, e faptul că într-o singură privință erau cu toții de acord — presa, prietenii, publicul : nimeni nu credea că Laura ar fi fost în stare să-i ofere soțului ei vreun motiv de gelozie. De-a lungul anilor, cînd fusese una dintre femeile de care se ocupau rubricile mondene ale presei, nu săvîrșise nimic de natură s-o compromită. Ziaristele de la publicațiile feministe erau pur și simplu disperate cînd auzeau pe șefa lor spunînd : „Anna, mai fă ceva despre Bergeri, sau măcar despre Laura Berger". În asemenea clipe Anna sau Ilse se apucau cu mîinile de cap : „Ce naiba să scriu ? ! Ce ? ! Să scriu despre reușita ultimei serate sau despre garderoba ei ? ! Cititoarele sînt dornice de cancanuri !"... Dar nu numai presa, ci și membrii completului de judecată erau convinși că Berger ascunde cu totul altceva.

— Acuzat, ați avut vreodată bănuieli concrete ?

— N-am știut despre cine-i vorba.

— Și-atunci, ce v-a făcut să credeți că există cineva ? !

— Se comporta în așa fel, încît am putut să am bănuieli.

— Mai concret...

— Se uita la mine cu o privire ciudată... (Animație plină de indignare în sala de ședințe.)

Poate că prezența în sală a bătrînului Klaus Hormann l-a determinat pe Berger să tacă cu atîta înverșunare, atunci cînd a fost întrebat de ce natură erau neînțelegerile dintre el și

Laura ; a vrut, probabil, să-l cruțe pe bătrînul domn, care după moartea Laurei își pierduse aproape cu desăvîrșire faimoasa sevă hormanniană — părea că părăsise viața, deși mai trăia. Pe tatăl Laurei familia a avut grijă să-l înlăture cu promptitudine pentru că le spunea reporterilor tot felul de nerozii ; fosta lui soție, mama Laurei, se recăsătorise și, din fericire, plecase în Australia cu noul ei soț. Lui Klaus Hormann medicii îi interziseseră să participe la proces dar, în ciuda acestei interdicții, bătrînul a stat în sala de ședințe ca un bolovan, cu speranța că va înțelege în cele din urmă ce s-a întîmplat de fapt.

Din pricina neclarităților despre care am mai vorbit, procesul a ținut foarte mult. La începutul acestei istorisiri ți-am spus că avocatul dr. Ebrich și-a întemeiat pe el strălucita sa carieră, cucerindu-și celebritatea prin faptul că s-a trezit deodată într-o situație destul de neobișnuită pentru un jurist : lupta, ca să zic așa, pe două fronturi — împotriva procurorului și a propriului său client.

Era un lucru de necrezut — obișnuita și logica situație, în care clientul depune eforturi în același sens cu avocatul lui, era dată peste cap. Ebrich a prezentat o strălucită expunere a situației care a condus la săvîrșirea omorului din Dürerstrasse nr. 8, expunere din care reieșea cu toată claritatea că Berger nu putea fi autorul acestui omor. Îndată după aceea, Berger s-a ridicat în picioare și a declarat că retractează cutare sau cutare amănunt din depoziția precedentă — și astfel întreaga con-

strucție a avocatului s-a năruit ca o căsuță clădită din cărți de joc. Și tot așa în fiecare ședință. „Unul din momentele cele mai captivante în acest proces este încordarea dintre Berger și apărătorul său“ — scria revista „Bild“. — „Ori de cîte ori tribunalul îl invită pe Berger să vorbească, Ebrich pălește și, într-o evidentă stare de tensiune, așteaptă să vadă ce va spune clientul său — lucru destul de neobișnuit, dacă ținem seama de faptul că au trebuit totuși să se înțeleagă dinainte asupra modului în care inculpatul urma să facă depozițiile. Lucrurile se prezintă însă ca și cînd Berger ar ignora instrucțiunile apărătorului său, agravîndu-și situația cît poate... Publicul are impresia că face totul anume spre a fi condamnat, deși nu face asta niciodată cu o asemenea ostentație, încît curtea să poată ajunge la o concluzie unanimă în acest sens. Face modificări în depozițiile anterioare, ca un om ce-și revine cu greu dintr-o stare de șoc abia depășită, astfel că de fiecare dată tribunalul și publicul se impresionează înclinînd să-i acorde credibilitate“. Atîta din „Bild“. Dar iată și o frază din „Stern“: „În ciuda faptului că responsabilitatea lui Kurt Berger a fost demonstrată în fața completului de judecată, comportamentul său în desfășurarea procesului stîrnește îndoieli.“

În final a decis mărturisirea inculpatului și absența oricăror urme ce ar fi putut să indice măcar probabilitatea existenței unui alt asasin spre a fi luat în considerație, ținîndu-se

seama de modul de viață, exemplar, al Laurei. N-avea dușmani și în consecință nu s-a găsit nici un motiv întemeiat pentru care să fi vrut cineva s-o înlăture.

Berger a fost condamnat la zece ani închisoare și foarte curînd după începerea pedepsei și-a tăiat, în celulă, venele.

Cînd s-a aflat de povestea asta, toată lumea a fost încredințată că, pur și simplu, n-a suportat ideea de a-și petrece în pușcărie o vreme atît de îndelungată, ce i se părea fără de sfîrșit. Un singur tînerel, gazetar începător, s-a arătat atît de ambițios, încît și-a pus într-un articol întrebarea dacă există vreo semnificație în faptul că Berger nu s-a sinucis în primele săptămîni după pronunțarea sentinței, ci în ziua în care administrația închisorii i-a adus la cunoștință că va putea să scrie — cu alte cuvinte, într-un moment care, dimpotrivă, ar fi trebuit să fie pentru el un motiv de încurajare. Din fericire, a fost vorba de un tînăr ziarist fără importanță, de la o publicație științifică... fără importanță... Dacă s-ar fi agățat de ideea asta marile cotidiene, s-ar fi putut descoperi cheia pentru dezlegarea întregului mister...

Firește, nu Berger a ucis-o pe Laura. De bună seamă, în ziua aceea fatală l-a apucat iar mania suspiciunii și a urmărit-o pe Laura pînă în Dürerstrasse din suburbia Neustadt. A rămas în mașină, vrînd probabil să-și surprindă soția abia atunci cînd va fi limpede că între

cei doi s-a produs un act de mare intimitate — și-a făcut socoteala că e mai bine să pătrundă în locuința cu pricina mai tîrziu decît mai devreme, convins fiind că și în cazul în care nu i-ar surprinde pe amanți în flagrant delict tot s-ar deslusi din aspectul încăperii, din întreaga atmosferă care ne demonstrează întotdeauna, fără greș, că acolo s-a petrecut ceva...

A așteptat deci cît a așteptat, apoi a ieșit din mașină și a intrat în clădirea amintită.

N-avea cum să se înșele — în tot imobilul nu era decît un singur apartament fără carte de vizită la ușă. Berger sună. Nimic. Tăcere absolută. Sună din nou, cu mai multă insistență. Înăuntru nu se aude nici o mișcare... În clipa aceea îi vine în minte o idee genială...

Laura știe că el o iscodește, că o urmărește cu înfrigurare ca să descopere cel mai mic amănunt cu care ar putea s-o compromită... Nu se poate să aibă pentru această locuință o cheie specială — singurul procedeu de a nu atrage atenția era să-și pună aceeași broască pe care o aveau la ușa locuinței lor. Simplu, nu-i așa ? Ambele locuințe se deschid cu o singură cheie, așa că, în portchei nu am nimic din ceea ce nu s-ar cuveni să am...

Din nefericire, asta i-a dat prin minte lui Berger în clipa aceea... A încercat cu cheia lui și... ușa s-a deschis.

Ce-mi rămînea de făcut ? ! În clipa în care a pătruns în vestiar, l-am pocnit în lege și l-am amețit...

Multă vreme n-am fost în stare să pricep de ce a luat Berger asasinarea Laurei asupra lui. Pe urmă însă, toate au început să mi se așeze în cap, tot ce știam despre el de la Laura, tot ce citise ea în jurnalul lui și tot ce am putut să deduc eu singur. Îl compătimeam, căci îmi pot închipui cît de greu e să trăiești în preajma unei femei despre care bănuim că e altcineva decît e, dar niciodată nu putem afla cine e. E mai bine, poate, că n-a aflat de ce s-a căsătorit Laura cu el — că și-a ales anume un bărbat rece și rațional, socotind corect că pînă și sexualitatea lui trebuia să fie pur tehnică, adică tocmai ce ura ea, dintre toate, cel mai mult.

N-am fost în stare să-mi imaginez cum poate trăi ea cu Berger ; cînd am avut-o pentru prima oară în pat eram, pur și simplu, absorbit de sublima și animalica ei *sălbăticie*, care la început a avut darul să mă înspăimînte în asemenea hal, încît n-a lipsit mult să dau bir cu fugiții... Ce să-i faci, eram pe atunci un băiat tînăr, aveam acasă o femeie pudică și sfioasă, care chițcăia pe întuneric cu glăscior de șoricel... Pentru prima dată în viața mea am simțit cum bubuie în sîngele meu tam-tam-ul, și am înțeles taina extazului sumbru al dansurilor șamane, al acelor trupuri ce se contopesc cu cosmosul... Erau clipele cînd mă temeam de Laura, pentru că aveam senzația că lîngă mine se afla o *fiară*, capabilă dintr-un singur salt să-și înfigă colții în gîtlejul tău și să-l sfîșie... Îmi dau seama că spusele mele sună patetic dar, crede-mă, nu știu altfel cum

să le exprim. O dată i-am spus că mi-e frică de ea și atunci mi-a mărturisit că și ea se teme de ea, acesta fiind de altfel motivul pentru care l-a luat pe Berger, un bărbat fără prea mulți bani și fără o poziție socială menită să determine și să justifice hotărîrea ei ; înspăimîntată de propria ei animalitate, a vrut, pur și simplu, să i-o *anestezieze* cineva, căci, așa cum am putut constata, Laura era un caz de dedublare aparte — sufletul ei, spre marea mea uimire, foarte puritan, își ura de moarte propriul său trup. Căsătoria cu Berger a fost, de fapt, un triumf al sufletului — tehnica sexuală de o luciditate glacială a soțului ei n-a avut darul să-i trezească niciodată instinctele — dar, cum era și firesc, povestea asta n-a putut să dureze multă vreme și cu cît mai îndelungat a fost postul Laurei, cu atît mai devastatoare a fost forța cu care au țîșnit din ea apele subterane. Nu și-a putut îngădui un amant din cercurile ei, ca să evite scandalul — și nici un bărbat copt n-a vrut, de teamă să n-o subjuge. Poate tocmai faptul că eram pe atunci atît de tînăr și lipsit de importanță, i-a sugerat ideea că, în privința asta, n-o amenința nici o primejdie. A avut dreptate ; într-adevăr, ea era aceea care mă domina și dirija legătura noastră, despre care nimeni n-avea habar și nimeni nu putea s-o bănuiască — în definitiv cui să-i dea prin gînd că un tînăr *redactoraș*, fără importanță, de la editura Ehrlich... Numai că, o dată cu trecerea timpului, Laura a început să-și piardă capul ; într-o zi a făcut chiar imprudența de a trece pragul editurii

Ehrlich, deși știa că, dacă o observă cineva, gestul ei va stîrni senzație : Soția lui Berger la editura concurentă ! A făcut acest pas pentru că în ziua precedentă nu mă dusesem la întîlnire și nici nu-i telefonasem din lipsă de timp, pentru că soția mea căzuse pe scară și eu a trebuit să mă duc cu ea la spital. Faptul că a venit să mă caute, trebuia să fie pentru mine un avertisment dar, vorba ceea, eram încă un tînăr fără experiență... Pe scurt, ca să n-o mai lungesc : Laura nu se mai putea lipsi de trupul meu, iar povestea s-a încheiat o dată, după ce ne-am iubit, cînd ea mi-a spus :

— ...eu una nu mai pot. Simplu, așa nu mai pot. Și, în sfîrșit, m-am decis să-ți spun : vreau să divorțezi ! Pricepi ? Vreau să divorțezi !

Ședeam cu spatele gol sprijinit de tăblia patului, țineam ochii închiși, mîinile depărtate de trup, cu palmele răsucite în sus — așa cum știi că mă dezmeticesc întotdeauna din beția amorului.

Laura aștepta.

Aștepta cu toată ființa ei, cu tot corpul ei încă fraged și mlădios, lipit de corpul meu care-i devenise indispensabil.

Stăteam neclintit fără să suflu o vorbă.

— Iar tu ai s-o faci, mi-a spus Laura oftînd din adînc. Ai s-o faci, pentru că așa vreau eu ! Și știi bine că atunci cînd îmi pun ceva în cap... Pe scurt, dacă n-o faci, mă duc la soția ta și-i spun totul, pricepi ?

În clipa aceea am deschis ochii și am privit-o zîmbind. Probabil că zîmbetul meu era

atît de ciudat, încît Laura a rămas înmărmurită.

— Ce... ce te uiți așa la mine ? ! a bolborosit după un timp.

Și văzînd că nu-mi mai dezlipesc ochii de pe ea și o privesc mereu cu acel zîmbet ciudat, a izbucnit :

— *Nu te mai uita așa la mine !...* M-auzi ?... *Nu te mai uita așa la mine !*

N-am vrut s-o fac... dar mă aflam într-o capcană. Laura, care cădea tot mai mult pradă poftei sale animalice, începuse în ultimele luni să-și piardă judecata, dar eu știam că dacă un nimeni ca mine s-ar căsători cu ea, familia Hormannilor ar avea grijă să nu vadă pînă la moarte nici un bănuț din fabuloasa lor avere. Și-apoi, mai era aici și Hanna, tînăra mea soție, al meu mai bun *ego* — și, de data asta, lupta mea dintre trup și suflet... Căci pe Hanna o iubeam din tot sufletul... Ca să nu mai vorbesc de faptul că așteptam amîndoi o moștenire uriașă după un unchi al Hannei care trăia în Elveția... Dacă Laura pune în aplicare amenințarea, dacă se duce la Hanna și rudele elvețiene află ceva, sînt lichidat.

Dacă Laura vorbește...

Nu mi-a venit să-mi cred ochilor cînd am citit în ziare că Berger luase totul asupra lui. Desigur, n-avea cum să știe cine l-a amețit, nu mă cunoștea și, în afară de asta, a fost o acțiune fulgerătoare și el și-a pierdut pe loc cunoștința... Dar de ce n-a înfățișat lucrurile

așa cum s-au petrecut în realitate ? Era, totuși, nevinovat !

Cum ți-am mai spus, a durat mult pînă să mi se așeze toate în minte și să mă lămuresc. Din momentul apariției lui Töring în arena literară, Berger și-a pierdut încrederea sa de scriitor. Cu o luciditate cumplit de dureroasă și-a dat seama că motivele pentru care s-a îndeletnicit cu scrisul au fost întotdeauna neclare și imorale : a vrut carieră ca să poată pătrunde în cercurile frecventate de Laura, sperînd s-o cîștige cu celebritatea sa, să-i impună și, în cele din urmă, să străpungă blindajul ei inexpugnabil. *Dar cum poate un scriitor celebru să înceteze a mai scrie așa, dintr-o dată ? !* Ziarele vor începe să analizeze pe larg această situație : „Kurt Berger nu mai are nimic de spus ?“ — „Berger și-a pierdut suflul ?“ Vedea cu claritate în fața ochilor titlurile articolelor ce aveau să consemneze căderea lui. În momentul în care a zărit-o pe Laura moartă, și-a dat seama de șansa ce i se oferea : *Va înceta să scrie pentru că va fi condamnat și va ajunge la închisoare...* de unde, cu timpul, îl va scoate avocatul său. Îl va scoate, pentru că e nevinovat și apărătorul va cere revizuirea procesului, întrucît în perioada desfășurării procesului clientul său era șocat, într-o stare psihică în care vroia să se autopedepsească pentru că o persecutase pe Laura și-i amărîse viața... Ceva o să născocească el, unui scriitor i se crede orice bizarerie. Dar înainte de a scăpa din această poveste trebuie să se retragă din scenă, trebuie să fie condamnat. Apoi, cînd i

se va da drumul, nimănui nu i se va părea ciudat că, *după toate prin cîte a trecut, nu mai poate să scrie.*

Iată de ce, în clipa în care pe baza autorizației speciale obținute cu mari dificultăți de prietenul său Björn, i s-a adus în celulă mașina de scris, Berger și-a tăiat venele.

Dacă privim povestea asta mai adînc, reiese că, de fapt, pe Berger l-a ucis Töring. Rivalul său din umbră, care l-a urmărit atîția ani... Opinia publică n-a aflat pînă azi cine a fost, deoarece după moartea lui Berger n-a mai scris nici o carte. Poate că situația lui a fost inversă : în timp ce pe Berger existența lui Töring îl paraliza, pe Töring existența lui Berger îl stimula, îndemnîndu-l la noi performanțe... Cine știe. Omul poate cel mult să se minuneze de felul cum se împletesc uneori destinele oamenilor, fără ca aceștia să bănuiască măcar cum se împletește dragostea cu ura și cum umilința revine pe căi cu totul neașteptate.

În perioada aceea eram cu nervii într-un hal fără de hal încît m-am văzut silit să-i cer lui Ehrlich un concediu fără plată. „Heier, Heier", mi-a spus atunci patronul, „ți-l aprob în mod cu totul excepțional ; după cum arăți, ai într-adevăr nevoie de acest concediu."

Ca toate concediile, l-am petrecut și pe acesta la mătușa mea Heidemarie — o femeie nemăritată, deși nespus de frumoasă — în casa ei de pe malul lacului Armsee, unde trăiește ca profesoară după terminarea facultății de filosofie din Bonn. În timpul studiilor a fost o roșcată faimoasă prin frumusețea ei, știrbită doar infim de dinții ei ușor cabalini (de altfel ea singură spunea, zîmbind, că iubește caii pentru că „avem același destin"). De data asta însă, cînd am plecat înapoi la Hamburg, spre marea mea uimire nu mi-a mai dat — așa cum făcuse în ultimii ani — un pachet, făcut cu grijă, pentru vechiul ei prieten și șeful meu Ehrlich, pachet în care îi trimitea — așa cum îmi spunea întotdeauna — o plăcintă proaspătă de casă. De fiecare dată o bombăneam, căci pachetul era atît de greu încît nu mă puteam stăpîni să nu-i spun, luînd-o peste picior :

— Ce ai aici, o bombă ?

Și ea îmi răspundea întotdeauna cu un zîmbet aparte :

— Sper.

*

* *

— Așa s-au petrecut atunci lucrurile, dragă Hilde, spuse bărbatul, continuînd s-o privească fix, cu același zîmbet ciudat pe buze ; acum însă trebuie să mă îmbrac și să mă duc repede acasă — Hanna dă un „party" și mîine am o zi grea : manuscrisul lui Gull e foarte slab, dar dumnealui e susținut de ministrul Lehder și Lehder, la rîndul lui, are influență asupra... dar asta nu-i interesant pentru tine — pe scurt, în calitatea mea de redactor șef trebuie să iau mîine o hotărîre... Dar acum îmi amintesc că ai vrut ceva, ori poate mă înșel ? Parcă ai spus

că te duci la soția mea și-i spui totul.. nu-i așa ?

P. S.

Sper să nu te superi pe pisicuța ta Hilduța că, în timp ce vorbeai la telefon, a împrumutat din biblioteca ta o carte groasă, de care are nevoie pentru examenul de psihiatrie (Literatura ca mărturisire și efectul ei psihoterapeutic). *Pe furiș, firește, întrucît știe că nu-ți place să împrumuți cărți... Cînd a deschis-o, pisicuța ta a găsit în ea un manuscris împăturit, o povestire intitulată* Rivalul, *scrisă de mîna ta. Sînt sigură că n-ai nevoie de ea, așa că, deocamdată, pisicuța nu ți-o trimite... Poate mai încolo... dacă vei fi bun, cuminte și ascultător, și-ți vei aduce aminte ce mult i-a plăcut pisicuței tale Hilduța Alfa-Romeo-ul acela roșu pe care, nu de mult, l-a admirat împreună cu tine în vitrina unui magazin de pe Wohldorferstrasse.*

A DOUA SCRISOARE

SECRETUL PICTORULUI SOLOMON MEER

Scumpul meu Adam,

Indignarea de care e străbătută de la un capăt la altul scrisoarea ta, mă îndreptățește cu atît mai puțin să-mi iau apărarea, cu cît mai de netăgăduit e motivul acestei indignări. În consecință, nu-mi rămîne decît să admit că ingratitudinea mea, manifestată printr-o tăcere atît de îndelungată, a trebuit să fie denumită, pe bună dreptate, un act de impolitețe.

Dar dacă vinovăția mea este indiscutabilă, ea poate fi în același timp și explicată, și vreau să sper că, printr-o descriere precisă a cauzelor ei, voi izbuti să găsesc la tine înțelegerea și, în cele din urmă, iertarea... Voi încerca, așadar (precum vezi de la bun început îmi mărturisesc cît se poate de deschis intenția), să-ți povestesc „istoria“ mea cît mai amănunțit, cu credința că detaliile vor avea darul să-i dea greutatea necesară pentru convingerea ta.

Da, am dispărut pentru mai multe luni, dar dacă îmi permiți îți voi înfățișa nu numai desfășurarea acestor luni, ci mă voi întoarce puțin spre evenimentele ce au precedat și au determinat de fapt misterioasa mea „dispariție“

— mai sobru spus : despărțirea mea de prieteni și de fenomenul cotidian. Crede-mă, nu e vorba aici de o lipsă de considerație față de răbdarea ta — lunile acelea febrile au fost pentru mine atît de răscolitoare (nu credeam pînă atunci că sînt capabil de o asemenea obsesie), încît vreau să cred că îndrăzneala mea de a conta pe participarea ta nu e prea mare. Dar să trecem la obiect :

După cum știi, mă ocup cu arta plastică ; sînt — dacă nu fac o afirmație prea hazardată — un bun cunoscător al vechilor egipteni și, ca elev al lui Herbert Croft, am moștenit dragostea acestuia pentru epoca amehatonă, pentru acele prețioase miniaturi a căror linie diferă atît de puțin de cele ale hatetului tîrziu, încît numai un specialist le poate deosebi. Nu vreau să spun prin asta că mă orientez doar spre trecut și că stadiul la care s-a ajuns azi în evoluția expresiei plastice nu m-ar interesa ; cunosc toate cărările și potecuțele întortocheate pe care s-a mers pînă la Cezane, dar nu m-aș încumeta să afirm că le cunosc cu adevărat. Urăsc superficialitatea, iar în cazul de față o urăsc îndoit, întrucît împărtășesc întru totul părerea că dacă destinul specialistului este profunzimea, destinul lui e totodată și îngustimea pe care trebuie s-o suporte fără să crîcnească.

Toate astea explică poate în mod suficient faptul că nu am acordat prea multă atenție agitatelor polemici și controverse ce au luat naștere după moartea pictorului Solomon Meer, a cărui genialitate neîndoielnică e recunoscută

de ani și ani. Mă aflam atunci la Paris, un coleg din Haga îmi atrăsese atenția asupra moștenirii lui Ammar al Affadji, un bătrîn ciudat, pe jumătate persan, pe jumătate sirian, care trăise mulți ani la Paris, magician, propovăduitor al unei anumite secte și șarlatan. Prietenul meu avusese dreptate : la licitația respectivă am salvat cîteva piese ce puteau fi interesante pentru galeria mea, ba, mai mult, n-am rezistat nici cumpărării unei cărți miniaturale cu vechi comentarii despre Ibn Sin, și asta nu dintr-un interes aparte pentru text, ci dintr-o veche pasiune pentru caligrafie ; inițialele ei pur și simplu m-au vrăjit.

Îmi îndeplinisem misiunea și mă pregăteam de plecare acasă. Ultima dimineață la Paris avea farmecul dulcii și spontanei inactivități — era o zi caldă, plăcută, stăteam la o masă pe terasa unei cafenele, îmi sorbeam liniștit cafeaua și citeam ziarul cu absența omului distrat în ochii căruia evenimentele se contopesc într-un colorit pestriț, de nedeslușit. Am trecut repede peste titluri — schimbări de focuri la Efez, un nou impozit pentru italieni, guvernul turc întîmpină greutăți, o moștenire neobișnuită a lui Solomon Meer... M-am apucat să citesc : „În moștenirea lui Solomon Meer au fost descoperite trei tablouri despre a căror existență n-a știut nimeni pînă acum. Surprinși, meerologii discută aprins, făcînd tot felul de presupuneri cu privire la rostul acestei perfecte tăinuiri, căreia nu izbutesc să-i găsească, deocamdată, nici o explicație. Tablourile amintite nu sînt doar opere artistice culminante — ele

mai prezintă interes pentru unele particularități ce se desprind total de stilul lui Meer. În primul rînd : în locul denumirilor sînt notate cu cifre — 1, 2, 3 — și pe lîngă faptul că n-au nici o legătură între ele, mai provin și din perioade diferite ale creației meeriene. În afară de asta, sînt marcate cu un însemn a cărui semnificație rămîne necunoscută. În încăperea în care au fost descoperite tablourile a fost găsit și un jurnal al lui Meer. Ultima însemnare, datată 25 iulie 1922, adică o zi înainte de moartea pictorului (!)... conține un citat necunoscut, probabil arăbesc, avînd un caracter cu totul impersonal."

Am lăsat ziarul din mînă, răsuflînd ușurat, ca omul căruia neclaritățile științifice datînd din 1922 nu-i pot oferi decît un prilej de amuzament. Am mai tras o dată în piept aerul Parisului, am chemat un taxi și am plecat la gară.

În săptămînile următoare am avut multe neplăceri. În consecință, m-am ocupat de lumea înconjurătoare mai puțin ca oricînd. Controversa mereu crescîndă cu privire la opera lui Meer, ce căpătase aproape caracterul unei isterii publice, răzbea pînă la mine doar de departe. Nici teoria profesorului Goertz, care socotea cele trei etape ale creației meeriene (denumite generic „concreta", „abstracta" si „cinetica') drept o grandioasă metaforă a înțelegerii lumii (senzuală, ideatică, dialectică), nici teoria, mai metafizică, a lui Ujkenen, întemeiată pe teza strădaniei lui Meer de a întruchipa în cazul de față „fazele divinității', a cărei trinitate constituie atributul său fundamental, n-au fost suficient de convingătoare pentru a lămuri această neobișnuită evoluție a lui Meer și, în general, n-au izbutit să ajungă la un punct de vedere comun, care să îmbine diferitele faze într-o idee unitară. Dar o asemenea idee există și ea fusese sugerată cîndva de însuși autorul operei.

(Știi destule despre Meer, ca să-ți dai seama ce preț a avut pentru meerologi această unică — deși nedefinită — sugestie. Meer era cunoscut prin ermetismul său inexpugnabil. Nimeni nu putea scoate de la el o vorbă despre opera sa, și pînă și această „luare pe dinainte a gurii" i-a provocat o reacție ciudată, în care s-a reflectat nu numai proasta lui dispoziție, ci și un fel de teamă. E cunoscută maxima lui în care spune că treaba lui e să picteze și treaba criticilor și a istoricilor de artă e să afle de ce pictează.)

Cum spuneam, am urmărit această controversă de la distanță, cu lipsa de participare a omului ale cărui probleme științifice nu sînt comentate, din fericire, în ziarele de seară. În „cazul Meer" am fost atras cu totul întîmplător într-o seară de toamnă, în timp ce, de plictiseală, citeam în tramvai ziarele cu mai multă concentrare decît îmi stă în obicei. Într-un articol care se ocupa în chip dezgustător de tîrguielile tărăgănate dintre Galerie și nepoata lui Meer cu privire la dreptul de proprietate asupra celor trei tablouri incriminate, am descoperit următoarele rînduri :

„...însemnul de pe cele trei tablouri n-a fost încă descifrat. Meerologii analizează însă legătura lui cu ultima notație găsită în jurnalul artistului, deoarece ea este marcată de același însemn. Notația sună astfel : *Hassan l-a zămislit pe Azra, dar cine știe dacă Azra e fiul lui Hassan ? Azra se uită la Hassan, dar nu e Azra.* Specialiștii pretind că citatul nu e cunoscut de izvoarele persane, nici de cele arabe.

Hassan... Azra... Deodată mi-am dat seama că numele acestea îmi sînt cunoscute — de unde și cum ? habar n-aveam ; mi-am frămîntat mintea cu o încăpățînare înverșunată, certitudinea îmi înțepa creierul ca o obsesie, tot drumul pînă acasă m-am chinuit răscolindu-mi memoria cu prețul unei încordări exacerbate.

În cele din urmă mi-am amintit.

Am rupt-o la fugă și cum am ajuns acasă am dat buzna ca o vijelie în bibliotecă și am scos dintr-un raft cărțulia aceea cu comentarii despre Ibn Sin ; am deschis-o la ultima pagină ; da, crîmpeiul de hîrtie care-mi stăruia în minte era acolo — un crîmpei dintr-un manuscris ciudat (un manuscris vechi), care spunea exact ceea ce socotise cu cale Solomon Meer să consemneze în preziua morții sale.

Cu sufletul încă la gură, cu paltonul pe mînă și pălăria pe cap, stăteam și priveam năuc la cartea pe care o țineam în mînă : imagine a nepotrivirii ce avea să mă însoțească multe săptămîni de-atunci încolo. Eram nespus de tulburat — mă gîndeam la faptul că ziarul sublinia caracterul misterios al citatului care... apăruse

la Meer... iar eu l-am găsit la Affadji. Ce legături poate avea acest bătrîn ciudat cu pictorul Meer ? !

Nu e cazul, cred, să mai adaug că din clipa aceea evenimentele s-au pus într-o mișcare de nestăvilit fără participarea mea, ba, mai curînd, împotriva voinței mele : așa cum am mai menționat, urăsc superficialitatea și a mă amesteca, la sumarele mele cunoștințe despre opera lui Meer, în problemele interpretării ei, e un lucru ce contravine cu desăvîrșire felului meu de a fi.

Dacă la începutul scrisorii am calificat ultimele luni drept „febrile", n-am exagerat și cred că formularea e cît se poate de exactă : pur și simplu, nu mă recunoșteam — misterul mă absorbea din ce în ce mai mult, căci, în sfîrșit, după ani și ani de zile, trăiam din nou cu senzația unei aventuri amețitoare și, împotriva atracției ce o exercita asupra mea, eram, într-adevăr, neputincios.

M-am întors la Paris ca să verific dacă Meer l-a cunoscut pe acest Affadji, dacă nu e vorba aici de o coincidență, de un simplu paralelism fără nici un fel de contingențe. În toată viața lui, Meer a trăit la Paris doar cinci luni, cînd avea douăzeci de ani; niciodată n-a vorbit despre această perioadă, poate pentru că a fost pentru el atît de cumplită ; aici s-a manifestat pentru prima oară boala lui, stimulată poate și de foame, și de anxietate, și de despărțirea de fratele său, de care depindea atît de mult. Multă vreme n-am reușit să aflu nimic ; dar, întrucît perseverența și tenacitatea mea

depășesc uneori judecata sănătoasă, m-am hotărît să cercetez șederea la Paris a pictorului Meer, pînă în cele mai mici amănunte. Această cercetare m-a dus în cele din urmă la un medic în vîrstă pe care tînărul Meer, înspăimîntat de boală, îl vizitase la vremea respectivă. „A fost foarte greu“, mi-a spus dr. Lamière, „băiatul era mult prea ingenios și știa cam despre ce-i vorba. N-am putut să-i scot nimic din cap. M-a silit să-i confirm că timpul va lucra împotriva lui, că evoluția bolii poate fi doar încetinită, nu însă oprită. Așadar timp, timp, timp, a repetat întruna tînărul acela, am nevoie de timp... Cînd i-am surprins privirea aprinsă, febrilă, și fața palidă și încordată, mi-a fost teamă că boala lui va avea o evoluție rapidă. Dar, precum vedeți, s-a întîmplat o minune : Meer a trăit peste cincizeci de ani și a lăsat în urma lui o operă grandioasă...“

A fost încă una dintre nenumăratele informații pe care le-am adunat și care au rămas agățate în vid ; nu se refereau la nimic din ceea ce căutam, nu mă apropiau cîtuși de puțin de țintă și nu se închegau în nici un fel de imagine. Și, totuși, de data asta — ce-i drept, oarecum necăjit și iritat, dar cu luciditate — m-am hotărît să continui cercetările, căutînd și din direcția opusă. Dintr-un motiv destul de neclar, cercetarea personalității lui Affadji avea darul să mă dezguste ; era în asta poate ceva din acel europocentrism vulgar, care nu distrusese în mine specialitatea mea, ori poate felul de a gîndi al omului pentru care frumusețea geometrică a logicii e mai presus de toate (de altfel,

pe asta am îndrăgit-o și în arta egiptenilor, care m-a vrăjit, ca să zic așa, cu spiritul ei matematic). Am început deci să fac cercetări privind personalitatea tenebroasă a lui Affadji (a acestui *derviș,* cum îi spuneam în sinea mea), fără prea multă tragere de inimă. Indispoziția mea n-a durat prea mult : mi-am atins ținta mai repede decît aș fi îndrăznit să sper.

Am mai pomenit că Affadji era membrul unei anumite secte (sau chiar Părintele ei — așa cum s-a dovedit ulterior a fi mai verosimil). Cu multă dificultate am descoperit în cele din urmă că era vorba de Hamm Hasu, o sectă aproape necunoscută, despre care nu știam nimic nici eu, și nici mulți alți specialiști. Am găsit mai întîi o prezentare istorică în care se spunea că această sectă a fost întemeiată în secolul al șaisprezecelea ca ramură separată a sectei Far Hamm Mennah, ceea ce înseamnă Dizgrația Pieirii, în timp ce Hamm Hasu înseamnă Grația Perpetuării. Secta a dispărut și a reapărut în decursul veacurilor, dar azi nu mai e consemnată decît de un grup foarte restrîns al adepților ei din rîndurile Affezilor libanezi, deși trebuie adăugat că în urmă cu cîteva decenii era cunoscută și în unele triburi îndepărtate ale Kurzilor.

Era un material prea sărac, dar nu m-am dat bătut ; am căutat urmele sectei la Paris, am cerut să mi se trimită literatura corespunzătoare de la München, unde știam că își desfășoară activitatea remarcabilul orientalist, prof. Buchlow : catedra lui dispunea de o bibliotecă celebră în toată lumea. Despre secta Hamm

Hasu am găsit cîteva rînduri în volumul al doilea al lucrării *Psihologia Ereziei* de Horth, în care autorul menționa această sectă doar ca un argument al concepției sale despre erezie ca legătură inversă ; despre ramura ei kurdă am aflat cîte ceva din anexa la ediția a treia a cunoscutei lucrări *Observații la problematica idolilor* de Waldheim și Ferré, dar cotitura decisivă în cercetările mele s-a produs abia după ce am deschis *Istoria explicativă a conceptelor religioase* din anul 1867, unde am dat de o interpretare mai veche a semnificației celor două denumiri ale sectelor încriminate și de o interpretare — la data respectivă — a învățăturii lor : „...secta *Dizgrația Pieirii* înțelegea timpul ca pe o zeitate pe care trebuie s-o accepți și să i te subordonezi, în timp ce secta *Grația Perpetuării* tăgăduia puterea absolută a timpului. Ritualurile pe care le oficia opreau timpul în loc, îl contestau, sau, prin procedee magice, îl depășeau."

În tăcerea cabinetului medical se auzea o voce : timpul timpul, timpul, îi spunea Meer doctorului — Meer cu ochii aprinși, febrili, cu fața palidă și încordată. Între Affadji și Meer a apărut deodată firicelul subțire al acestui cuvînt dispărut.

M-am agățat de el ; și iar am început să caut ; cele cinci luni petrecute de Meer la Paris le reconstituiam zi cu zi, la Meer și Affadji, în paralel. Era un lucru extrem de dificil, aproape imposibil : dintre membrii de odinioară ai sectei, trei erau morți, unul — potrivit unor informații negarantate — trăia la Beirut, iar despre alți doi nu se știa absolut nimic. Locatarii imobilului unde locuise la vremea aceea Affadji își aduceau însă aminte de un englez care-l vizita pe atunci cu regularitate ; calea aceasta mi s-a părut, relativ, mai abordabilă.

N-o să te rețin povestindu-ți cum am ajuns în cele din urmă la fiica lui (între timp englezul murise). Winnifred Seeswan își amintea cît se poate de precis nu numai de apartenența tatălui ei la secta Hamm Hasu, își amintea nu numai de Affadji, dar — spre marea mea surprindere — a pomenit printre numele membrilor sectei și pe cel al lui... Solomon Meer...

Bătrîna domnișoară, trăind în mizerie și suferind din fragedă tinerețe de dureri reumatice, nici nu și-a dat seama ce nume rostise. Faptul că-și aducea aminte de tînărul Meer n-avea nici o legătură cu celebritatea pictorului, ci izvora din lipsa unor trăiri impresionante ale domnișoarei ; ca atîția oameni, trăind o viață monotonă, se îndeletnicea și ea cu reconstituirea trăirilor din tinerețe. Evenimentele pe care le pritocise de atîtea ori în memorie au reapărut ușor la suprafață. Da, Meer a fost la ei în iarna anului 1891 de trei ori — cînd membrii sectei s-au adunat în casa lor ; de două ori la sfîrșitul lui ianuarie și o dată la începutul lui martie... I-am arătat însemnul de pe tablourile lui Meer, așa cum l-au reprodus ziarele ; fără să scoată o vorbă a adus un vraf de documente rămase de la tatăl ei ; a umblat prin ele, după care mi-a întins o hîrtie cu date referitoare la ședințele sectei — hîrtia era marcată cu același însemn.

Plin de încordare am întrebat-o dacă nu mai are și alte documente despre Affadji și Meer sau despre sectă în general. Cu un zîmbet copilăresc mi-a răspuns că vînduse toate cărțile, iar numeroase hîrtii „cu tot respectul față de răposatul meu tată, care le-a păstrat cu grijă pînă la moarte“ le-a ars atunci cînd n-a avut cu ce să se încălzească.

Eram pe punctul de a mă retrage, cînd am întrebat-o pe domnișoară, așa, în treacăt, dacă l-a mai văzut de atunci pe Meer. Îți dai seama cît de surprins am fost cînd mi-a răspuns că Meer a vizitat-o la... 23 iulie !

Nu-mi venea să-mi cred urechilor : 23 iulie... asta înseamnă că Meer a fost la Paris cu două zile înaintea morții sale !

Despre asta însă nu știa nimeni.

Zăpăcit de-a binelea, m-am așezat pe un fel de sipet în vestiarul întunecat al domnișoarei, care — vizibil indispusă și foarte încurcată — mi-a povestit : Da, Meer a fost la ea. I-a dat bani de trai și i-a mai lăsat și un cec, recomandîndu-i însă cu mare insistență să nu scape o vorbă despre vizita lui la Paris. La plecare a repetat această recomandare pe un ton poruncitor, ținînd să adauge ce primejdie o amenință în cazul în care o va încălca ; așa se face că domnișoara Seeswan n-a încasat valoarea cecului nici pînă în ziua de azi, de teamă că moartea neașteptată a pictorului Meer la două zile după ce o vizitase (Meer a murit subit, fără nici un semn de boală), ar fi putut s-o tîrască în cine știe ce anchetă polițienească. Meer — spunea ea — era foarte tulburat ; i-a

pomenit și de moartea lui Affadji ; domnișoara nu se îndoia de faptul că venise la chemarea muribundului, căci Meer, așa cum el însuși a declarat, n-a zăbovit la Paris decît o zi.

Continuam să stau pe sipetul cu pricina ; la un moment dat i-am cerut domnișoarei să-mi arate cecul. Nu m-a refuzat — asupra autenticității scrisului și semnăturii lui Meer nu putea fi nici un dubiu.

În săptămîna următoare am reușit să susțin mărturia domnișoarei Seeswan cu alte două, menite să confirme legăturile dintre Meer și Affadji. Tăinuirea lor cu atîta sfințenie mi-am explicat-o prin aceea că Meer — care poate n-ar fi ascuns interesul său pentru Affadji, dacă ar fi fost vorba numai de un interes ezoteric — n-a vrut probabil să mărturisească faptul că i s-a adresat lui Affadji și ca unui medic — aceasta constituind, de fapt, ipoteza mea nefundamentată. Tocmai în acest interes personal, de-a dreptul fizic, pentru o anumită categorie a cunoștințelor lui Affadji, am văzut eu motivul unei discreții atît de insistente, încît despre legăturile dintre acești doi bărbați nu s-a știut absolut nimic în timpul vieții lor.

Am reușit deci să demonstrez existența acestor legături. Dar, de fapt, ce reiese din această demonstrație ? Ce altceva, în afara afirmației că notația din jurnalul lui Meer provine, cu cea mai mare probabilitate, de la acest bătrîn sirian ?

Și iar m-a cuprins oboseala și deprimarea ; acum însă, eram prea absorbit de aventura în

care intrasem, că aceste stări să mă poată împinge spre luciditate. Mă lovisem de multe ori cu capul de zid, aşa că, în decursul acestor luni atît de ciudate şi atît de răscolitoare, am elaborat o metodă proprie care să-mi permită posibilitatea de a continua : cînd începeau să mă obosească amănuntele legate de unul dintre ei, treceam la celălalt, şi aşa mai departe...

A doua zi m-am dus din nou la galerie unde, de luni în şir, se adunau operele pictorului pentru expoziţia de ansamblu de la Londra, expoziţie ce trebuia să devină un eveniment artistic de importanţă mondială. M-am apropiat de clădire traversînd parcul, pretutindeni în jur se întindea un strat de zăpadă proaspătă, de un alb imaculat — zăpada atît de rară la Paris.

Ramurile negre ale arborilor şi tufişurilor proiectau pe fundalul ei ilustraţii grafice ; păienjenişul acela de linii negre mi-au amintit, fără voia mea, de o însuşire a lui Meer : aversiunea faţă de linia dreaptă.

Această particularitate a pictorului era îndeobşte cunoscută : în timpul unei crize a distrus multe dintre tablourile sale. La început s-a crezut că acest act n-avea nici o semnificaţie, dar tînărul James Lynn, „cel mai furios dintre meerologi", cum îl denumeau colegii de breaslă, a descoperit în cele din urmă o anumită legătură între operele distruse : ca tehnică, structură şi idee coloristică erau cu totul diferite, în schimb aveau un semn caracteristic comun : în toate apărea linia dreaptă. Lynn a calificat această realitate drept „teama lui

Meer de semnificaţia unică fără echivoc", sprijinindu-şi afirmaţia pe unele detalii din copilăria pictorului. Această definiţie mi s-a părut mult prea vulgară pentru a putea fi exactă.

Am urcat pe jos pînă la ultimul etaj şi m-am dus — pentru a nu ştiu cîta oară — în sala din fund, unde se aflau expuse — izolat — cele trei tablouri marcate cu cifre şi cu însemnul pe care-l găsisem la Affadji. De data asta nu urmăream nimic ; tablourile le cunoşteam pe din afară, iar deplasarea mea aici părea fără nici un rost, dacă n-ar fi să luăm în consideraţie înclinaţia subconştientă a omului de a crede în acţiunea acelor forţe pe care le numim *spiritus loci*. Dacă săptămînile precedente, pline de iraţionalitate şi impulsuri — pe care nu mi le mărturiseam decît călcîndu-mi pe inimă — au fost pentru mine doar un fel de culminare a acestor simţăminte, faptul de a sta de unul singur în mijlocul acelei încăperi mute, îmi sugera ideea că mă aflam acolo în aşteptarea unui fenomen pe care nu mă încumetam să-l numesc *iluminare*.

Mi-am aţintit privirea asupra tabloului însemnat cu numărul unu. Era, neîndoielnic, din prima perioadă a creaţiei meeriene, aşa-numita perioadă *concretă* sau, cum o denumeau alţii, *subrealistă*, pentru caracterul ei aproape insuportabil de interpretare brutală a realităţii : tablourile din această perioadă erau pline de sămînţă, de sîni şi embrioni oviformi — era în ele acea înverşunată despuiere a mecanismelor vieţii, acea dezvăluire a dezgustătoarelor convulsii ale existenţei, a spaimei apăsătoare

a acesteia ; existența se strecura în spațiu sub forme de-a dreptul monstruoase și cu o forță de nestăvilit. În fiecare dintre aceste tablouri era ceva ce începea, răsărea și creștea din această „sămînță" — întotdeauna era în ele o mlădiță, un lăstar, semn al creșterii și al neastîmpărului exuberant — dar toate aveau aceeași ciudățenie și anume, că de fiecare dată această „mlădiță" era înăbușită pe loc de limbajul general al tabloului.

Tabloul la care mă uitam avea exact același final : O nebuloasă oviformă fragilă, un fel de *Început*, plasat în colțul de jos în stînga, se pomenea deodată în captivitatea absolută a beznei ce alcătuia, pe o anumită distanță, un zid de netrecut. Expansiunea se oprește. Se oprește și încetează.

M-a cuprins un sentiment de neliniște ; mă frămînta parcă o amintire, o idee care nu-mi venise pînă atunci... Un fel de nimic. Zăpăcit, am trecut la al doilea tablou ; era una din celebrele „suprafețe plane" meeriene, care fascinau prin monotonia lor, prin desăvîrșita lor uniformitate coloristică, prin acel „Nimic absolut", cum spunea Ugo Maretti, care-l considera pe Meer drept „cel mai mare pictor al golului". Priveam suprafața acoperită cu albul de Carrara, pe care nici un alt pictor contemporan nu cred că ar fi îndrăznit să-l folosească ; golul mă urmărea batjocoritor și eu aveam senzația că în clipa aceea devenise o reflectare a propriei mele ignoranțe.

Așadar, al doilea tablou era neantul. Spațiul pur. Dar asta nu e o noutate pentru mine, o

știm cu toții. Pentru atîta lucru nu era nevoie să vin la Paris.

Disperat, am trecut la al treilea tablou, catalogat printre cele „cinetice". Meer a fost obsedat pînă în ultima clipă a vieții sale de dorința „de a picta viteza" ; studiase sute de fotografii ale mișcării rapide, fazele ei, posibilitățile ei optice, și-l fascina în mod deosebit realitatea simplă că mișcarea foarte rapidă o percepem, pînă la urmă, așa cum percepem liniștea, calmul — cu alte cuvinte n-o percepem deloc (după cum urechea noastră nu surprinde un sunet ale cărui frecvențe sînt în afara posibilităților de receptare ale aparatului auditiv). Mișcarea prea repede o percepem deci ca pe o negație a mișcării. Ca pe o depășire a ei și, deci, din nou oprire.

Oprire. Depășire. Ceva se oprește. Ceva continuă. De obicei lucrurile continuă. Sînt în mișcare, căci există în timp. Timpul. TIMPUL. Cum poate pictorul să-l reflecte ? Printr-un singur procedeu : prin mișcare ! Cum poate pictorul să oprească timpul ? Împiedicîndu-i mișcarea ! Oprindu-l ! Contestîndu-i existența ! Depășindu-l !

Dizgrația Pieirii. Grația Perpetuării. Hamm Hasu. Affadji.

Restul, dragă Adam, a fost o treabă de alte cîteva săptămîni. Am scormonit din nou prin tot materialul meerian, i-am reanalizat opera, i-am cercetat viața pînă în cele mai mici amănunte. Cheia pe care am folosit-o mi-a reunit deodată evenimentele, închegîndu-le într-un

tot organic. Mă voi strădui să ți-l expun pe scurt, deci simplificat.

Momentul hotărîtor în viața lui Solomon Meer a fost vizita la medicul parizian, cînd a aflat că singurul adversar cu care va trebui să se bată e timpul. Vei spune, și pe bună dreptate, că timpul e adversarul fiecăruia dintre noi, — dar, gîndește-te, dragă Adam, în ce măsură sîntem noi conștienți de acest lucru ? Atîta vreme cît nu ne supără nimic, și sîntem sănătoși, timpul nu ne este nici prieten, nici dușman ; simplu, încă nu l-am întîlnit, încă nu-i știm numele. Lui Solomon Meer i s-a prezentat însă mult prea devreme și cu mult prea mare insistență. I-a spus de la obraz tînărului de douăzeci de ani ce intenții are cu el. Și Solomon a făcut exact ceea ce ar fi făcut oricine dintre noi, care se socotește demn de a trăi : a primit provocarea.

Îți poți imagina cît de aprigă și de istovitoare a trebuit să fie căutarea acestui tînăr flamand venit la Paris, în această metropolă unde nu cunoștea pe nimeni și nimeni nu-l cunoștea, pînă a dat de Affadji și de secta lui ? Louis Bourmilier, al cărui tată i-a închiriat atunci o cameră pentru două luni, mi-a povestit că Meer stătea zile întregi cu nasul în tot soiul de cărți, pe care un tînăr student i le aducea de la biblioteca Universității ; doctrinele ezoterice alternau cu luciditatea cruntă a primilor creștini, vayshashika cu veselia moderată a taoismului. Principiul, începutul... Meer îi caută continuarea, iar continuarea e timpul.

Cum a aflat Solomon de existența sectei Hamm Hasu, n-am reușit să descopăr. Îmi pot închipui însă ce efect trebuie să fi avut această învățătură, a cărei axă e timpul, asupra tînărului care știa cît de uriașă e forța adversarului său. După cum știm, Meer participa la ședințele sectei, și așa cum ne confirmă bătrîna domnișoară Winifred Seeswan, participa și la ritualurile ei.

Dar Meer e flamand, european, copil de țărani care se joacă în țărînă în timp ce mama sapă stratul în grădină. Dîrzenia străbunilor s-a preschimbat în bogăția activității rodnice a urmașilor ; fapta e pentru ei singurul act al eliberării — altul nu cunosc. Fapta lui Solomon Meer e creația pe care pictorul o investește total în lupta sa.

În prima perioadă, izvorul acelui rău, care e timpul, i se pare a fi începutul. Meer e fascinat de început, văzînd în el unica sa șansă ; începutul e întotdeauna slab ; nesigur ; lipsit de apărare ; nu e încă sigur de existența lui și, de aceea, așa cum i se pare lui Meer, e vulnerabil și poate fi desființat, cît mai curînd. În această primă perioadă, pentru el cea mai apăsătoare, Meer se abate spre atavisme care, de cînd le-am cunoscut originea, m-au impresionat și mă impresionează atît de mult : tînărul Solomon se transformă aici în șamanul care descîntă și face vrăji prin materializare, e vînătorul din Altamira pictînd animalul rănit, e magicianul care împiedică începutul. Toți sînii aceia nu dau roade, timpul maturizării le este refuzat, sămînța piere în nemișcare, lu-

mea se oprește într-o bruscă înțepenire și nu mai există viitorul, care e moartea. Coloritul sălbatic, de-a dreptul barbar, al acestor tablouri, sugerează originea lor rituală și mă mir că nici măcar un cunoscător atît de experimentat al limbajului coloristic, cum e Ion Dărnescu, n-a observat că, de pildă, celebrul tablou intitulat TO, înșiră culorile în exact aceeași ordine pe care o întîlnim la totemurile huacilor. Șamanul Meer oprește timpul : să remarcăm aici o legătură logică cu ședințele de la Affadji — Meer părăsește Parisul, dar continuă să practice ritualurile.

Denumesc barbară această perioadă meeriană, nu numai pentru caracteristicile ei exterioare, ci și pentru un fel de anxietate provocată de groaza și teama de zeitățile ce se manifestă aici în opera lui Meer. Meer e David împotriva lui Goliat, evocă zeii, imploră grația lor, cu privirea ridicată în sus. Convulsia coloritului mi se pare aici legitimă, e provocarea înfricoșatului, care-și biruie frica prin violență...

Dintre cele trei perioade, aceasta e cea mai scurtă, poate pentru că Meer se maturizează prea repede și, o dată cu maturizarea, apar și atributele ei legitime — moderația, echilibrul, măsura. Urmează a doua perioadă în care lupta e marcată de o neobișnuită demnitate a spiritului.

În această perioadă Meer se desprinde de timp, nu se mai simte aici încrîncenarea convulsionată ce-i caracterizase lupta în perioada precedentă. Personalitatea lui se eliberează parcă de problema propriu-zisă, maturizîndu-se

pînă la autonomie, iar soluția începe s-o vadă în alt plan, cu totul altul — într-o sferă mai curînd filosofică. Dacă la început Meer a vrut să oprească timpul, să nu-i permită scurgerea — admițîndu-i astfel, fără voia lui, existența, în a doua etapă se străduiește să-l nege total. Cu ce ? Cu ce de vreme ce n-a reușit să triumfe asupra lui însuși, investind în luptă spaima sa, anxietatea sa, vraja sa ? În consecință, introduce în joc un adversar mai puternic ca el, sau de valoare egală. Spațiul. E obsedat de spațiu, de suprafața ce nu duce nicăieri, care durează în nemișcarea neființei. Suprafața mută, fără nici un punct ce ar putea fi un germene al mișcării și, deci, al timpului. E perioada tablourilor uriașe, cumplite prin tăcerea lor ; culoarea se contestă ea însăși prin uniformitatea ei, prin nemărginirea ei, prin nedefinirea ei, în consecință, așa cum spune Lynn : „nu există în ele nici imagine, nici formă, nici culoare — e biruința perfectă asupra limitării.“ Meer materializează spațiul ca să-i fie pavăză, și în clipa aceea orice linie dreaptă (care e întruchiparea evoluției, a orientării, a urmăririi și deci a mișcării în timp), îi apare ca o pătrundere a dușmanului în bastionul său ; de aici subita și inexplicabila sa ură față de tablourile în care a comis eroarea de a se da de gol...

Așadar, a doua perioadă nega timpul... Mi-am adus deodată aminte de o definiție din *Istoria interpretării conceptelor religioase* ; da, l-am ținut minte poate chiar cu exactitate ; cuprindea printre altele aceste cuvinte : „...ritualurile

pe care le oficia secta opreau, tăgăduiau și depășeau timpul.“

Meer a fost, deci, adeptul Hamm Hasu-ului pînă la sfîrșitul vieții.

A săvîrșit toate cele trei ritualuri prin opera sa ! Și nu numai atît, a demonstrat efectul lor prin aceea că a oprit evoluția bolii sale.

(Și, spunînd „toate trei“ trebuie să mai zăbovesc, poate, dacă asta nu te obosește prea mult, asupra perioadei a treia, „cinetică‘. Am mai pomenit de obsesia lui Meer de a picta o mișcare atît de rapidă, încît să poată fi numită absolută — atît de rapidă, încît ochiul s-o perceapă din nou așa cum percepe calmul, nemișcarea. A treia metodă de a înfrînge timpul a fost deci o metodă dialectică — timpul accelerat pînă la limita supremă trebuie, în mod inevitabil, să se auto-conteste, să se auto-depășească).

A opri. A contesta. A depăși.

Cheia a fost găsită — sala deschisă ; deodată m-a cuprins senzația unei ușurări amețitoare, ba, aș zice, al unei eliberări totale. Pentru un om rațional ca mine, succesul era condiția împăcării cu mine însumi — cum altfel aș fi putut justifica criza aceea subită de alienație juvenilă, care m-a împins în această îndoielnică aventură, ca să nu mai spun, atît de nepotrivită mie ? Am deschis publicațiile, în care controversa meeriană atingea punctul culminant, cu un zîmbet aproape malițios — prelucrarea materialului meu e o chestiune de scurtă durată ; pe urmă vine lovitura, senzația ; și, unde mai pui, dintr-o parte de unde nimeni nu se

așteaptă : legătura cu Affadji n-a fost descoperită pînă acum.

Cine ar putea să-mi ia în nume de rău înflăcărarea de atunci care, în timp ce căutam cu asiduitate semnificația operei, a avut darul să mă îndepărteze atît de mult de problema ce o provocase, încît, pur și simplu, am uitat de ea cu desăvîrșire ? Am descoperit învățătura al cărei adept e pictorul Meer ; am descoperit întruchiparea acestei învățături în opera lui ; nu e de mirare, deci, că, pînă la urmă, am uitat să întreb de semnificația citatului din caietul său de însemnări.

Nu știu, dragă Adam, dacă, pînă la urmă, n-a fost mai demnă de remarcat tocmai această a doua parte a căutării mele, și spun „pînă la urmă“ pentru că la început m-a indispus prea mult inevitabilitatea altor cercetări, cu atît mai mai neplăcute, cu cît mai mare era nerăbdarea mea ; cum era și firesc — dorința de a publica datele pe care le dezvăluisem creștea, iar acel mic detaliu, încă neidentificat, care mă împiedica s-o fac trezea în mine un sentiment vecin cu ura. N-am de gînd să te plictisesc, enumerîndu-ți eșecurile mele ; e suficient, poate, să-ți spun că la rezultatul dorit am ajuns făcînd un mare ocol, trecînd pe la profesorul Schaffenthal, cunoscător de seamă al culturii curzilor, care, ce-i drept, a manifestat interes pentru elucidarea lucrurilor, dar, din păcate, n-a găsit nimic nici în cartea curdă a luptătorilor, nici în Asram, nici în celelalte materiale elaborate de el, pentru care era considerat un

expert de talie europeană. Cu mult mai important s-a dovedit faptul de a mă fi recomandat profesorului Kurt Boss ; acesta a găsit în cele din urmă citatul cu pricina în cartea Șam Ah, păstrată prin grija unui călugăr medieval de la mănăstirea din Parma, iar acum depusă (și uitată) în arhiva universității.

Citatul era încheierea ultimului capitol al învățăturii care nu era destăinuit adepților de rînd, în schimb era dezvăluit celor ce urmau să atingă treapta superioară, a inițiaților. Interpretarea modernă a semnificației citatului era, potrivit profesorului Kurt Boss, următoarea :

Dacă socotim simbolul „Hassan“ drept A și „pe fiul său Azra“ drept B, citatul nu înseamnă altceva decît că B e doar autoreflexul lui A și, deci, B nu există, el fiind de fapt A, la care se întoarce totul (înainte de naștere sînt în neființă, deci în A, și acolo mă întorc). În consecință, totul descrie un cerc (aparent), drept care nu există orientarea, nu există mișcarea și, deci, nu există nici timpul.

„Rezistă deci“ spune în continuare acest verset din Hamm Hasu, „rezistă și rămîi ; nimic nu există în fața văzului tău, o Binecuvîntatule“.

Așadar, înainte de a muri, Affadji l-a inițiat pe Meer în tainele Hamm Hasu-ului : l-a făcut să cunoască adevărul suprem ca pe o binecuvîntare a muribundului, ca pe un dar regesc al prorocului și al inițiatului. N-a știut că în clipa aceea îl ucide.

Neputința noastră, dragă Adam, e, într-adevăr, nemărginită ; cu ultima sa suflare Affadji a ucis. Căci, cum ar mai fi putut supraviețui Solomon Meer neașteptatei goliri a operei sale ? Cum ar fi putut supraviețui clipei în care adversarul său s-a prăbușit mort la picioarele lui ? Adversarul de care fusese legat toată viața, care devenise sensul, rațiunea tuturor manifestărilor sale, în asemenea măsură, încît, în cele din urmă — fără să-și dea seama de acest lucru — ajunsese să se confunde cu el ? Dacă nu mai exista timpul, nu mai exista deodată nici el ; Meer a încetat să mai trăiască din clipa în care forța sa uriașă a ricoșat pe neașteptate din gol, cînd a aflat că „nimic nu există în fața văzului tău, o Binecuvîntatule.“

Rezistă și rămîi.

Da, Solomon Meer e mort. Tăcutul, impenetrabilul, închisul în sine, genialul pictor ascet și solitar, Solomon Meer e mort. Istoria vieții lui e remarcabilă, demnă de admirat și, totuși, sper să n-o afle nimeni, niciodată.

Liniștește-te, dragul meu, liniștește-te, da, aud strigătul tău de uimire, indignarea și revolta ta furioasă : vrei să mă învinuiești de o nebunie fără precedent. Întrebi la ce au folosit toate lunile acelea de agitație febrilă, toată truda aceea istovitoare, la ce bun a fost — ca o încununare a acestei agitații — acel succes strălucitor care, pe bună dreptate, poate fi numit senzație ?

Liniștește-te și mai acordă-mi, te rog, restul de atenție în care pot spera după o scrisoare atît de lungă. S-ar putea ca răbdarea ta să

fie încurajată de asigurarea că întreaga poveste se apropie de sfîrșit, căci ceea ce mai rămîne de spus e, mai curînd, o chestiune de apreciere personală, ca parte componentă a întîmplării propriu-zise.

Solomon Meer era cunoscut prin modestia lui. Această însușire, impusă pînă la ascetism, e o parte indivizibilă a personalității sale, așa cum e știută si divinizată în lume — Meer nu e numai operă, ci și om, un om anume, circumscris și încadrat într-o anume categorie, ba chiar canonizat ; așa și nu altfel a pătruns el în manualele școlare și în istoria artei, asa și nu altfel a devenit el o noțiune, un concept, o convenție. Și iată că, deodată, se dezvăluie un alt Meer ; descoperirea devine publică, oamenii se străduiesc să-și reorienteze imaginea : să zicem că sînt în stare să demonstrez existența unui nou Meer. A adevăratului Meer. A autenticului Meer...

Și-acum, spune-mi : Poate acest nou Meer să devină iar o noțiune, un concept ? Niciodată, scumpul meu Adam ; aureola e știrbită ; contururile celor doi nu se suprapun ; simplificarea, acest privilegiu al gloriei, se pierde ; Meer încetează a mai fi o legendă și nu devine om...

Aș fi bucuros să-l salvez. Dar cum ? Să spun lumii că a tăcut, ascunzînd semnificația operei sale doar de teamă ? De teamă că prin trădarea secretului, ritualul își pierde efectul ? Vraja e magie — nu poate fi săvîrșită în piața publică. Meer a practicat magia de groază și

de groază a luptat : cum ar fi putut să spere în victorie, dacă ar fi ieșit din umbră ?

Și atunci mă întreb : De ce, totuși, a ieșit ?

Simplu, dragă Adam : pentru că și-a trădat secretul. L-a trădat cu intenție, prin acel aranjament bine gîndit, din preajma morții (simți cum anumite fapte care nu sînt departe de josnicie, evocă, fără să vrei, cuvinte ieftine, meschine ?) — deci, cum spuneam, prin aranjamentul celor trei tablouri, întruchipînd fiecare cîte una din ceremoniile magice ale sectei și carnetul de însemnări cu citatul care l-a ucis. A aranjat indiciile ce trebuiau să fie destul de ferme spre a sugera secretul, dar nu destul de transparente pentru a-l dezvălui pe loc. Ce înseamnă asta ?

Dacă Meer ar fi ținut secretul, ar fi respectat porunca sectei și asta fără să fi prejudiciat în vreun fel măreția operei sale. De ce n-a făcut-o ?

Dacă răspunsul meu e încărcat de tristețe și amărăciune nu e pentru faptul că decizia pictorului e de o asemenea vulgaritate, încît numai cu indignare poate fi legată de personalitatea sa ; e mai curînd pentru că măsura decăderii pare a demonstra, în cazul de față, măsura disperării și a descompunerii, a căror sursă e absoluta neînțelegere a cuvintelor lui Affadji.

Meer a interpretat cuvintele muribundului drept o sfidare a diavolului, care i-a prefăcut deodată viața în cenușă ; de aceea s-a decis să se răzbune la nivelul diavolului, cu alte cuvinte, ieftin și fără măreție.

Nu s-a lepădat de învățătură ; s-a decis pentru o faptă mai rea și anume : s-o arunce în voia soartei, s-o pună la cheremul mulțimii, a presei, a străzii. A aranjat indiciile, știind că acestea îi vor atrage pe curioși, știind că pînă la urmă unul dintre ei va căuta să descopere adevărul, știind că dificultatea acestei misiuni va avea darul să sporească, proporțional, caracterul senzațional al rezultatului. Și astfel, Meer nu se răzbuna printr-un act corespunzător, prin lepădarea de învățătura sectei, ci printr-o revanșă josnică, prin profanare.

Eu sînt deci acela care trebuie s-o facă.

Dar nu pot, dragă Adam, și tu știi bine de ce. Pentru că, așa cum am mai spus, disperarea lui Meer s-a datorat de fapt unei tragice neînțelegeri : în clipa aceea fatală n-a făcut decît să perceapă adevărul ce i-a fost încredințat și nu și-a îngăduit o privire asupra semnificației ce rezultă din acest adevăr. Precum bine știi, inițierea e, în mai toate societățile mistice ale Orientului, un act prin care discipolului i se deschide o nouă etapă ; această etapă este de fiecare dată o negație a etapei precedente, noul adevăr, o negație a vechiului adevăr, dar la adevărul următor nu se poate ajunge fără adevărul precedent, iar treapta pe care tocmai ne aflăm este pentru noi, în momentul respectiv, adevărul absolut, și unicul în vigoare. Meer a fost nevoit să lupte toată viața ca să-și păstreze viața, chiar dacă, pînă la urmă, a trebuit să afle că n-a existat și n-a avut nici un rival. Affadji a vrut să-l elibereze, iar faptul că a ales pentru inițiere „ultima clipă“, adică momentul dinaintea morții sale, demonstrează, poate, cu prisosință, îndoielile sale dacă discipolul său e destul de copt pentru a primi adevărul ; n-a fost ; și, astfel, această întîmplare mă silește să cred în puterea timpului, întrucît ea constituie o nouă dovadă că adevărul ce se arată cu o secundă mai devreme e cu totul altul decît același adevăr apărut cu o secundă mai tîrziu, iar cuvîntul în altă clipă e alt cuvînt.

Al tău frate iubitor
Solomon Meer

P. S.

Ți-am scris ieri, precum văd, o scrisoare lungă. Nu mă apuc s-o recitesc, sperînd că ți-am înfățișat cu destulă claritate toate necazurile și suferințele îndurate în timpul șederii mele la Paris, precum și motivele întemeiate pentru care îți adresez rugămintea de a-mi trimite bani. Trebuie, într-adevăr, să mănînc mai mult ; de două ori mi-a revenit criza aceea ciudată, cînd am văzut că sînt egiptolog și mă ocup cu cercetarea operei celebrului pictor Solomon Meer, care a murit. Să fi fost oare asta o prevestire a succesului meu ca pictor ? Ce bine ar fi să fie așa. Crizele au fost legate de ceva ce, numai cu ezitare, o denumesc prezi-

cere. M-am speriat și m-am dus repede la un medic. Mi-a spus lucrul de care mă temeam : boala va progresa ! Și n-am decît douăzeci de ani ! Sînt disperat, mă leg de tot felul de speranțe și mîngîieri, ca înecatul de firul de pai. Mi-a fost recomandat un oarecare Affadji... mîine mă duc la el.

A TREIA SCRISOARE

Stimate tovarășe director,
îmi permit să vă amintesc de cererea mea pentru obținerea unui loc de pedagog-ajutor în institutul dumneavoastră, cerere depusă în urmă cu trei luni, la 3 februarie a.c. În ciuda faptului că sînt pensionar, aș dori să mai fiu util societății noastre ; de aceea aștept răspunsul dumneavoastră cu speranța rezolvării pozitive a cererii mele.

Cu salutări tovărășești,
Elemir Gracovsky

BALADĂ PENTRU FLAUT ȘI TREI VOCI DE FEMEIE

NU ! NU VREAU !

Veronika se desprinde dureros din absorbirea ei, de parcă sunetul ce s-a înfipt în ea cu atîta brutalitate ar fi ricoșat din adîncul unui lac și acum (rănită) se ridică la suprafața apei fără să facă vreo mișcare...

Nu, nu vreau... lăsați-mă...

Dar clopoțelul se aude din nou, mai stăruitor, spulberînd sunetele delicate ale flautului ce vin în zbor, de undeva de prin grădini, în-

văluite în tăcerea molcomă a serii de vară. Veronika stă la fereastră și ascultă, ascultă în acea ciudată stare de amețeală ce o cuprinde ori de cîte ori...

Un nou zbîrnîit al soneriei trece prin ea ca un curent electric.

Abia mai răsuflă...

În sfîrșit se mișcă, sfîșiind astfel pînza de păianjen (cum denumește în sinea ei această stare ce o cuprinde de mai multe săptămîni) și pornește spre ușă cu pas țeapăn, ca o păpușă.

De data asta trezitul violent îi produce și durere trupească ; să însemne oare că se cufundă din ce în ce mai mult în ?...

Durerea o eliberează de spaima stranie ce-o copleșise ca din senin.

Străbate încet holul întunecat, în care mobila veche și grea veghează noaptea, trece în vestiar și deschide ușa :

— Tu ? !

Femeia nu răspunde, se apleacă, ridică valiza și intră.

*
* *

Stăpînește-te, își spuse Klara în sinea ei, păstrează-ți calmul.

E doar o panică scurtă, de moment, respiră, respiră încet, așa, îndată o să treacă...

Își dă seama însă că tremură, simte acea unduire fremătătoare aproape imperceptibilă, pe care nu-i în stare s-o oprească ; trupul se teme, se împotrivește, se împotrivește rațiunii care-i dă dispoziții absurde — despărțire, singurătate,

nopți fără dragoste, și lucrul cel mai cumplit e...

La gîndul acesta Klarei i se face rău, îi vine să vomite.

— Nu-ți place ?

Ce să-i răspundă Idei ? Cîndva îi purta respect surorii mai mari ; de cîțiva ani însă, lucrurile s-au schimbat, Ida trezește în ea sentimente contradictorii — o admiră, îi admiră integritatea, un fel de noblețe lăuntrică... dar, din cînd în cînd, aceleași calități ale Idei au darul s-o calce pe nervi. O urmărește cum își șterge cu grijă gura trecînd șervețelul ușor, cu delicatețe, dintr-un colț în altul... în timp ce afară războiul face ravagii. Așa e Ida, și așa va rămîne.

— Îmi place... dar e prea mult, răspunde Klara, dînd la o parte farfuria.

Veronika mă cercetează, își dă seama deodată. Mă cercetează tot timpul, din clipa cînd mi-a deschis ușa și eu am dat buzna cu valiza în vestiar. A observat cu siguranță că valiza e neobișnuit de grea, căci a văzut cum am împins-o cu piciorul sub cuier — ultimii metri n-am mai avut putere s-o duc... Tot drumul prin orașul camuflat, m-a istovit, încît abia-abia am izbutit să găsesc casa părintească. Nu trebuia să merg atît de repede cu atîta greutate în mînă, inima mi-a luat-o razna, e prea mult pentru mine... Și, pe deasupra, șocul acela... în timp ce trenul se apropia de gară : de departe mi se părea că văd niște popice cenușii așezate la anumite distanțe de-a lungul peronului, și numai în clipa în care am

ieșit pe culoar, am înțeles că erau nemți. Oamenii aflați cu bagajele la ușile vagoanelor au început deodată să dea înapoi în compartimentele lor, nimeni nu vroia să fie primul care coboară din tren. Peronul era pustiu, de bună seamă oamenii care voiau să urce erau ținuți deocamdată în clădirea gării. Cînd trenul s-a oprit, nemții au sărit în vagoane, bătrînele au început să-și facă cruce și să-și înghesuie slănina sub cămașă... Dumnezeu știe ce căutau nemții... Eram agitată, deși știam că nu mi se poate întîmpla nimic. Actele sînt în regulă. Nici o contrabandă. Călătorie particulară. Vizită la familie. Și totuși... în inimă parcă mi se rostogoleau cartofi — tahicardie în toată legea. Nu, așa nu se poate. Trebuie să mă stăpînesc. Trebuie...

Veronika mă cercetează.

E atrăgătoare, are mereu acel farmec ațîțător, nerușinat, care-i scoate din minți pe bărbați. De fapt, judecînd după toate regulile, ar trebui s-o socotească urîtă : părul roșcat, pistruiată, ochii verzi, sălbatici... La altă femeie, toate astea la un loc ar fi o catastrofă. La Veronika toate defectele, toate răutățile se alcătuiesc în farmec. Cînd aduce la masă farfuriile cu mîncare, ai senzația că din clipă în clipă va începe să jongleze cu ele. Așa cum face cu viața ei.

Ida e frumoasă altfel — cu totul altfel. O frumusețe de marmoră, imaculată și rece. E singura dintre noi care stă la masă dreaptă, așa cum ne-a învățat mama. Și ea așteaptă explicațiile mele... dar nu pîndește ca Veronika momentul cînd, în sfîrșit, o să spun cum se face că mă aflu aici, pe nepusă masă, deși în clipa asta ar trebui să fiu departe, lîngă Michal, să-i servesc cina, cum de-am venit în mijlocul săptămînii, cu o valiză uriașă ! ? A văzut-o Ida ? Probabil că nu — am lăsat-o în vestiar. Dar indiferent cum, cu valiză sau fără valiză, n-am ce căuta aici în toiul săptămînii. Ar trebui să le explic... nu pot, totuși, s-o întind așa la infinit... dar mi-e frică... Mi-e frică să încep...

— Mai vrei ceai ? întreabă Ida, ținînd ceainicul în aer ; așteaptă.

— Da (să mai cîștig măcar o clipă).

Ida înclină ceainicul deasupra ceștii, dar nu se mai scurg din el decît ultimele picături, se ridică de pe scaun și se îndreaptă spre bucătărie, să mai fiarbă un rînd de ceai. În timp ce merge, cocul greu din creștetul capului nici nu se clintește. De cînd o știu a ținut la pieptănătura strînsă, solidă. Principii solide... Bineînțeles, anticii ei îndrăgiți... stoicii. În ei se regăsea... De fapt, dacă stau și mă gîndesc, de copilă încă semăna cu Antigona sau cu Casandra din ilustrațiile unei cărți vechi, despre mitologia greacă, pe care o îndrăgea cel mai mult dintre toate cărțile din biblioteca tatii. De cînd era mică se cufunda cu ea în bergera tatii și nu-i mai păsa de nimic — nu vedea, nu auzea... La serbările din curtea școlii stătea dreaptă ca o lumînare, în bancă nu se cocoșa și niciodată nu țipa că i se întîmplă ceva.

Nici acum nu țipă, sărăcuța. Știe, într-adevăr, să îndure totul cu stoicism. În aparență. Din lăuntrurile ei se simte însă cum răzbate

încordarea, nesiguranța... Cine-i poate ști zbuciumul din timpul nopții. Nesiguranța asta trebuie să fie cumplită.

Veronika fumează prea mult. Ar putea să se mai potolească un pic. Tușește.

Și e neobișnuit de iritată.

M-am speriat de ea, cînd a venit să-mi deschidă. Era palidă și-i tremurau mîinile... Se uita la mine cu o privire de parcă nici nu m-ar fi băgat în seamă, ca și cînd ar fi dormit cu ochii deschiși.

Și, pe urmă, ce-a spus despre ea, și despre Ida... Nici nu știa măcar dacă Ida e acasă. „Și chiar dacă ar fi, tot departe am fi una de alta, atunci cînd se aude flautul cîntînd.“ Așa mi-a spus.

Dacă în clipa aceea Ida n-ar fi ieșit din odaia ei, aș fi întrebat-o ce vrea să însemne această aberație... Poate, casa asta mare, pustie... Da, asta e. Două ființe n-o pot împlini. Totul aici, are rezonanță, fiecare e propriul său ecou. Două femei tinere nu pot trăi aici o viață normală, cu toate amenințările, cu toți morții, cu trecutul devenit o umbră și cu prezentul îmbrăcat în uniformă cenușie. Se vor neurasteniza. De fapt sînt gata neurastenizate. Expresia Veronikăi în clipa cînd mi-a deschis, spune tot...

Klara, căzu pradă panicii.

Nu va rezista aici.

S-a înhămat la o treabă ce depășește puterile ei, nu va rezista, se va prăbuși. Mîine se întoarce la Michal.

Ida revine din bucătărie cu ceainicul încins.

— Rămîn aici, se aude vocea Klarei. M-am despărțit de Michal.

N-ar fi trebuit să spună asta tocmai în clipa în care Ida venea cu ceainicul, putea să prevadă că povestea asta va însemna un șoc pentru ea ; din fericire n-a fost o opăreală gravă — Klara i-a îngrijit-o, i-a pansat-o și s-a rușinat de faptul că în zăpăceala aceea, cînd Ida a ținut morțiș să i se pună pe arsură lapte bătut — (nimeni nu-i proroc la el acasă : în ciuda faptului că se laudă că au o soră medic, Veronika și Ida continuă să meargă la doctorul Halama) — i-a putut trece prin minte ideea că datorită hărmălaiei ce s-a produs vor trece mai ușor peste tema delicată pe care ea, Klara, o abordase și nu mai avea nici un chef s-o dezvolte.

Numai că vaietele Idei țin mai puțin de mîna opărită și mai mult de vestea pe care tocmai a auzit-o ; căci mintea ei refuză să înțeleagă : o căsnicie atît de echilibrată, Michal, un bărbat atît de integru, un om atît de chibzuit și, deodată, din pricina unor fleacuri, cum ar fi amestecul mamei lui, să se despartă... nu, asta-i o prostie, așa ceva nu se poate... E o rușine să divorțezi în vremuri ce zămislesc atîtea văduve, spune ea, și această maximă sentențioasă rostită de buzele ei au o rezonanță patetică, adecvată — pînă la urmă și văicăreala ei e, de fapt, tînguitul corului antic grecesc, măreț, înălțător...

Veronika nu se vaită, își spune Klara în sinea ei, mă urmărește, mă fixează așa cum m-a fixat tot timpul cînd cercetam arsurile

Idei şi le explicam (îmi dădeam toată osteneala ca arsurile să fie mai importante decît spusele mele) că Michal şi cu mine ne-am hotărît să încercăm dacă ne-ar fi de folos o despărţire vremelnică, înainte de a decide să înaintăm acţiunea de divorţ ; şi cînd am întrebat de bătrînul doctor Halama, dacă mai lucrează la spital, căci el ar putea să aranjeze într-un fel ca să pot lucra acolo, mi-a spus :

— Asta înseamnă că despărţirea nu va fi de scurtă durată, de vreme ce cauţi un post aici.

Şi-a dat seama că m-a pus în încurcătură şi ca să şteargă repede impresia că nu mă doreşte aici, a început pe neaşteptate să depene nişte amintiri din copilărie cum, odată, ne-am apucat toate trei să confecţionăm un mîncăcios...

Îl auziserăm o dată pe tata vorbind despre el cu doctorul Halama, şi el un pasionat al ştiinţelor naturii : nu bănuiam nici una cum arată această vietate cu un nume atît de caraghios, dar ne-am hotărît să-l încropim din tot felul de zdrenţe... Ne-a ieşit ceva de-o urîţenie inimaginabilă... iar acum îmi dau seama că de fapt Veronika fusese aceea care-i adăuga cu îndîrjire mîncăciosului un spor de urîţenie. Era de-a dreptul fascinată văzîndu-l cum capătă din ce în ce mai mult înfăţişarea unei fiinţe infirme, hidoase, dezgustătoare. Da, de pe atunci o fascina povestea asta.

De pe atunci. Totul e întipărit în noi de la primele începuturi, germenii a tot ceea ce vom deveni, sau ce ni se va întîmpla în viaţă.

Să fi început oare Veronika povestea asta cu mîncăciosul, ca s-o provoace pe Ida ? Voia, poate, s-o încerce ? S-o audă spunînd ce părere ar avea despre noua mea prezenţă în casa părintească ? Pînă acum n-am fost niciodată aşa... numai noi între noi. Cînd m-am măritat şi am părăsit oraşul mai trăia tata. Tata, pavăza şi protectorul Idei, nu mai e aici şi ea simte, fără doar şi poate, în mod instinctiv, cît de delicată şi de fragilă e combinaţia în trei. În doi, pînă la urmă, se înjghebează, iar al treilea... Da, Ida presimte acest lucru. Întotdeauna a fost sensibilă, ba, aş zice, chiar hipersensibilă. Poate tocmai de aceea s-a ataşat ea atît de mult de tata, care avea un suflet vulnerabil, deşi, pe din afară, părea un om rece şi distant.

— Nu credeţi că am avea de rezolvat nişte treburi mai serioase, decît să ne pierdem vremea cu povestea mîncăciosului ? intervine Ida şi, fără voia ei, dă să apuce o farfurie ; cînd s-o atingă, scrîşneşte de durere — uită, sau nu se poate obişnui că n-are voie să apuce nimic cu mîna opărită.

Va să zică s-a lăsat provocată. A simţit că Veronika o exclude (într-o paranteză) povestind nişte întîmplări la care ea n-a participat. Îi curmă firul povestirii — poruncind cu o voce tăioasă — să ne apucăm duminică de curăţenie — da, duminica asta, strigă în urma Veronikăi, care a dispărut în bucătărie.

— Mîncăciosul e hidos, dezgustător, dar e al nostru, izbucneşte Veronika, în timp ce revine în sufragerie şi în clipa aceea Klara îşi dă seama, în sfîrşit, că surioara se retrage din cînd în cînd în bucătărie ca să-şi împrospăteze for-

țele... trăgînd la măsea... Va să zică bea pe furiș... pe furiș...

Privirea Idei trădează că, într-adevăr, așa stau lucrurile, dar că ea nu intenționează să facă scandal de față cu Klara, cel puțin nu din prima seară.

Asta nu e bine, își spune Klara în sinea ei... Veronika își face rău cu mîna ei. Nu scapă de bronșită, nici de tusea asta păcătoasă, dacă-și mai șubrezește sănătatea cu țigările și cu alcoolul. (Și i-am spus atunci să se îngrijească, să nu facă gripa pe picioare !)

— Știi, de fapt, e grozav că ești aici... fără Michal, spune Veronika și ochii încep să-i lucească.

Mda, în stare de trezie n-ar spune-o chiar așa, pe șleau.

Auzind numele de Michal, Klara are o strîngere de inimă. Ce-o fi făcînd el acum, singur în locuința noastră ? A lăsat cu siguranță jaluzelele, să nu se vadă în odaie cînd aprinde lumina — moșneagul de peste drum stă veșnic la fereastră, e invalid și n-are sărmanul altă distracție, dar, oricum, povestea asta te calcă pe nervi. Michal și-a întins probabil hîrtiile pe care mereu le aduce acasă de la birou dar, de data asta... e, totuși, prima seară singur. Of, Doamne... Cum am putut...

Calm, calm.

Asta e hotărîrea, și nu alta.

Știe de ce a plecat, iar acum trebuie să reziste.

Fără Michal...

Veronikăi nu i-a plăcut niciodată sau, mai curînd, nu era „tipul ei" de bărbat. Nu putea să uite că atunci cînd a venit pentru prima oară la ei în casă ținea în mînă o servietă. „Bărbatul cu servieta", altfel nici nu-i spunea. O dată a mărturisit că și-l închipuie cum își depune servieta lîngă pat, ori de cîte ori vrea să facă amor cu Klara. Pe Klara au apucat-o atunci toate furiile : „În schimb curtezanii tăi trebuie să depună pistolul"... sau, cel puțin, un pahar cu rom !" Asta i-a spus. Veronika a rîs — îi plăcea imaginea bărbaților duri. Întotdeauna îi alegea pe cei „la limită" — la limita șarlatanului, a primitivului, a alcoolicului și poate chiar ușor în afara legii. Toate astea o incitau pe fata „de familie bună". Psihiatrii au pentru treaba asta o definiție : „nostalgie de la boue" — nostalgia mocirlei. Soțul ei Miro...

Dar ce rost are să-mi mai aduc aminte de scandalul acela rușinos, e o poveste veche, s-o dăm uitării...

Ida așază pe masă niște lingurițe frumoase de argint, cu filigran : le-a mai rămas de ieri o bucată de ștrudel.

Klara ia în mînă o linguriță și întreabă :

— De unde le aveți ?

Veronika îi aruncă o privire cu coada ochiului și se grăbește să răspundă :

— Nu-s ale noastre. Sînt de la David. De fapt, de la mama lui, de la care le-a moștenit.

— Frumoase... lui David i-au plăcut întotdeauna obiectele frumoase.

Ida se ridică și se duce în bucătărie.

— Să nu mai faci asta, rostește în șoaptă Veronika. De David nu trebuie să mai pomenim de față cu ea.

Altă noutate, își spune Klara. Cîte puncte în care nu-i voie să tragi o să mai găsească în casa asta ? Ida ar trebui să fie fericită că David a reușit să scape.

Numai că ea e aici, fără el, șoptește din nou Veronika.

Ida revine aducînd o sticlă cu sirop de coacăze. E de la bătrîna doamnă Halamova — ține să precizeze — ni-l trimite în fiecare an, ca pe vremea cînd trăia tata...

Se încurcă, Veronika și Klara fac un schimb de priviri și Ida le surprinde ; așază sticla pe masă cu prea multă violență. A înțeles semnificația acestor priviri.

Klara cade din nou pradă stării depresive și fricii — fricii de tot ce-o așteaptă în această casă.

— Aș bea ceva mai tare, spune și Veronika sare în sus de bucurie ; cînd se întoarce cu sticla dă vulgar din șolduri, știind că asta nu-i place Idei și i se face silă ; e mersul animalic al femelei — nu degeaba i se spunea la școală felina. Porecla i se potrivea atunci — i se potrivește și-acum.

Ida nu reușește s-o domolească, s-o educe — totul e în zadar — e ca și cînd ar vrea să lege focul cu o fundiță roz. Poate tocmai de aceea izbutesc să trăiască aici împreună, pentru că se deosebesc atît de cumplit. Ida e ordinea și disciplina întruchipată, viața ei are linia nobilă și pură a coloanei dorice, în timp ce Veronika e exact opusul ei. Klara nu va uita niciodată cum a surprins-o într-o zi în biblioteca tatii aplecată asupra unei cărți cu reproduceri din tablourile lui Goya ; putea să aibă la vremea aceea treisprezece ani, trăise pînă atunci în atmosfera liniștită a casei cu grădină, în preajma unor părinți care se iubeau și totuși (sau poate tocmai de aceea ?) se uita cu nesaț la imaginile acelea sălbatice, fioroase și întunecate, de parcă ar fi fost legată de ele printr-o tainică și cumplită înrudire. Klara a avut în clipa aceea senzația că a surprins-o săvîrșind un lucru nepermis, de-a dreptul rușinos.

— Gata ? Surioara noastră nu ne mai spune nimic ? întreabă Veronika, umplîndu-i paharul Klarei, și pe chipul ei se înfiripă un zîmbet fugar văzînd-o pe Ida întinzîndu-i și ea un păhărel.

Pentru Ida, despărțirea Klarei de Michal e un lucru prea de tot ; nu se poate împăca nici în ruptul capului cu gîndul unui nou scandal în familie (ca și cînd nu ne-ar ajunge „viața de circ“ a Veronikăi, cum obișnuia să spună tata despre ea), dar, mai cu seamă, nu e în stare să se împace cu ideea că de-acum încolo cele două vor fi unite... împotriva ei.

O aude pe Veronika insistînd, Klara se împotrivește — în privința asta sîntem la fel, își spuse Ida, ne dezgustă amestecul în intimită-

ţile noastre, Klara roşeşte, rămîne descumpănită, e limpede că nu vrea să vorbească.

Trebuia să rămînă cu Michal

Cînd i-a spus asta mai înainte, Klara a repezit-o, spunîndu-i să nu se amestece, că ea nu poate să înţeleagă acest lucru de vreme ce n-a fost măritată şi n-a avut niciodată un cămin al ei. Am avut cîţiva amanţi şi o dragoste, i-a replicat, şi cînd ai dragoste ai în ea şi un cămin. S-au năpustit amîndouă asupra ei cerîndu-i să înceteze odată cu predicile, iar Veronika a ţinut să adauge, pe un ton înţepător, că într-o bună zi o să ajungă să ceară pînă şi spanacul în hexametri. Habar n-au ce înseamnă viaţa spirituală, gîsculiţele ! Nu, Klara nu e gîsculiţă ! Klara e inteligentă dar are şi ea limitele ei... îi lipseşte a patra dimensiune. Perspectiva filozofică... Dacă i-ar cunoaşte pe grecii antici... Grecii antici înseamnă totul. Pacea. Echilibrul. Înţelepciunea. Acolo, la ei a început totul... şi tot acolo s-a sfîrşit. De-acum încolo...

— Trăiască epicurienii, îi curmă meditaţia Veronika şi, cu faţa numai zîmbet, se uită în pahar.

Bineînţeles, epicurienii, asta-i tot ce i-a rămas în minte Veronikăi din filosofia învăţată la şcoală... fireşte, dacă şi-a dat măcar seama că se predă şi un asemenea obiect. Epicurienii, sigur că da, să ne bucurăm de viaţă !

— Da. De unde ştiu că mîine mai trăiesc ? !

Klara caută sarea s-o presare peste pata pe care tocmai a făcut-o pe faţa de masă ; întoarce brusc capul : Veronika rostise cuvintele ca

un actor pe care-l surprinzi în culise gata costumat, dar neintrat încă în rol ; vocea ei parcă s-ar fi descotorosit pentru o clipă de zorzoanele măscăriciului. Ori poate i s-a părut ?

O ascultă pe Ida cum se străduieşte (ca de atîtea ori pînă acum) s-o convingă pe Veronika de existenţa pe lumea asta a unor lucruri mai elevate decît voluptatea şi huzurul, a unor principii morale superioare, ce fac din noi oameni...

De undeva, din străzile îndepărtate ale oraşului se aude un huruit de tancuri — vibraţiile subterane parcă ar aminti labilitatea şi şubrezenia prezentului, nesiguranţa, groaza, înfiorarea...

— Ştii ce, Ida, mai scuteşte-mă cu poveştile tale. Te-ai înfundat aici ca o cîrtiţă şi tremuri toată de frică — da, ţi-e frică de moarte ! — ripostează cu agresivitate Veronika.

Ida stă la fereastră cu paharul în mînă şi trage cu urechea.

— Nu mi-e frică ! Mi-e silă doar de tot ce ce întîmplă. Mi-e silă, pricepi ?

I-e silă, Klara îşi aminteşte de o întîmplare veche, din timpul copilăriei, cînd aflîndu-se toate trei în grădină, ea şi Veronika au aruncat peste Ida o omidă, iar Ida a strigat îngrozită : nu mi-e frică, nu mi-e frică ! Mi-e silă. Mă îngreţoşează ! Nemţii sînt pentru ea tot un fel de omidă păroasă... sau, mă rog, o gînganie dezgustătoare...

Da, se aprinde Ida, nişte insecte hidoase, dezgustătoare, de care omul trebuie să se scu-

ture, fără să le atingă cu mîna. Da, să se scuture, să se descotorosească de ele și să și le scoată din minte pentru totdeauna. Simplu, să nu se mai gîndească la ele — oare un om normal e cu gîndul toată ziua la păianjeni sau la muște ? Mă rog, sînt aici, mișună în jurul nostru, dar nu stăm, totuși, să ne gîndim la ele, să vorbim mereu de ele, sau să întrebăm : cîte muște ai văzut azi ? Sau ce fac păianjenii ? N-ai întîlnit cumva azi dimineață un păianjen ?

— Numai că mai e cîte unul care se întîlnește cu acești păianjeni, intervine Klara căreia nu-i plac obrajii Idei îmbujorați de alcool. Ida trebuie să fie de marmură...

— Sigur, Ida își poate îngădui această filosofie, e de părere Veronika, stă închisă toată ziua în biblioteca orașului, printre filosofi, și se înfurie cumplit atunci cînd o tulbură un tînăr care a venit să împrumute o carte cu Old Shatterhand. Pe urmă vine acasă, se închide iar în camera ei și ascultă discurile tatei...

Sau flautul, vrea să adauge, dar n-apucă să-și rostească gîndul, căci a surprins privirea Idei, care-i transmite rugămintea de a tăcea.

Da, e mai bine să tacă... E o chestiune care o privește doar pe ea... pe ea și pe Ida. Acum, în prezența Klarei, înțelege că are cu Ida un secret comun.

Secret ?

S-ar putea să-i cadă victimă și Klara...

Va fi de fapt pentru noi un examen, își spune Veronika în sinea ei. Dacă pică și Klara... atunci e, într-adevăr, așa cum simt ele și asta va însemna că povestea e o realitate și nu o nălucire, o iluzie...

Dacă însă Klara nu sesizează nimic, atunci ea și Ida sînt niște...

Nu. Asta nu !

Klarei i se lipesc ochii de oboseală.

Dincolo de fereastră e beznă — bezna lumii cu degetul pe trăgaci. Pînă și liniștea e alta de cîteva luni încoace : parcă ar sta la pîndă ca un cîine ce încremenește într-o nemișcare încordată și adulmecă... Această casă de orășeni pașnici s-a înconjurat și ea cu o grădină ce aduce a zid de fortăreață ; copacii sînt anul acesta mai deși și coroanele lor mai stufoase, de parcă ar vrea să acopere de tot clădirea — ca s-o ferească de ochiul dușmanului.

Klara se ridică de la masă, se duce în vestiar de unde își ia valiza și pornește cu ea spre *anexă*, cum numesc surorile ei camera ce a luat ființă prin zidirea terasei mari (curînd după terminarea casei a ieșit la iveală că mica terasă din spate va fi suficientă pentru nevoile gospodăriei — viziunea mamei despre gustările de dimineața estivale risipindu-se, încet și pe tăcute, în răcoarea plăcilor de ciment — atît de neprimitoare pentru picioarele desculțe proaspăt coborîte din căldura cuibului ospitalier al patului).

Veronika sare în sus, ca friptă :

— Unde te duci ? !

— Cum unde ?... În anexă.

— Vrei să locuiești acolo ? !

Ce se întîmplă cu ea, se întreabă Klara, ascultîndu-i avalanșa de motive pentru care socotește de-a dreptul stupidă ideea ei de a se instala în anexă, în această încăpere rece în care trage din toate părțile, și, mă rog, în general, e foarte neplăcut să ai ușa spre grădină, să dormi într-o cameră cu ieșirea direct afară — ce se întîmplă cu ea ? se minunează Klara. Uite, s-a făcut palidă ca ceara și tremură toată, ce are, de ce se străduiește atît de mult să mă convingă să renunț la ideea mea ? În fond, altă odaie liberă nu există... în afară de odaia tatei...

— În camera tatei nu poate să stea ! intervine Ida.

Din nou aceeași poveste.

— De ce nu ? rostește cu voce domoală Veronika, deși cunoaște la fel de bine motivul. De ce ține s-o chinuiască în halul ăsta pe Ida, se miră Klara, de ce ? Veronika îi amintește de un băiețandru pe care l-a văzut odată urmărind cu fața împietrită eforturile disperate ale unei pisici ce se omora să iasă dintr-o fîntînă. Să se fi săturat oare Veronika de veșnicele boscorodeli ale Idei ? De sentințele ei fără drept de apel ? Dar Ida, chiar dacă n-ar scoate o vorbă, e ea însăși... un semn de exclamare a demnității și a justiției, e un cub de granit, bine înfipt în tabloul unei lumi alcătuite din aceleași cuburi de concepte invariabile și imagini clare, despre tot și despre toate ; cuburile sînt de o regularitate fără cusur, se îmbină perfect, tabloul e arătos și indestructibil. Desigur, pentru Veronika — rîu cu meandre, care

cînd te uiți se revarsă din matcă, pricinuind în jur inundații catastrofale, trebuie să fie insuportabilă viața alături de o ființă ce înalță baraj pînă și în jurul mlaștinii. Nu e deci de mirare că Veronika țintește în unica fisură existentă în construcția Idei.

— De ce nu ? insistă ea pe același ton blajin.

Ida se face roșie ca para focului :

— Pentru că... e camera *tatei*...

— Tata e mort, ripostează Veronika, mereu cu aceeași expresie împietrită a băiatului cu pisica ; depinde însă, cum și pentru cine, nu-i așa ?

— Să vă fie rușine cum vă comportați față de memoria propriului vostru tată ! izbucnește Ida.

Veronika surîde, a obținut exact ce-a urmărit : să tulbure glazura netedă a Idei.

Klara pornește nerăbdătoare spre ușa anexei :

— Eu una m-am săturat. O să locuiesc în anexă și cu asta, basta...

— Ce ți-a venit, scrîșnește printre dinți Veronika, în clipa în care Klara dispare în spatele ușii ce dă în anexă — ce ți-a venit ? ! De ce-o lași să stea în anexă, de ce ?

— O cameră nu-ți ajunge ? ! ripostează Ida, încruntîndu-și sprîncenele, după care se apucă să rînduiască scaunele în jurul mesei, ordine, ordine, ordine...

Ce vrea să însemne această întrebare ? se sperie Veronika. Ida știe ceva ? O fi auzit ceva în timpul nopții. Nu, nu se poate. Am fost

cît se poate de liniștiți ! Dumnezeule, numai asta mi-ar mai lipsi. Ida nu trebuie să știe nimic. Ea n-ar fi în stare să priceapă și s-ar îngrozi la gîndul că vestea s-ar putea răspîndi în oraș...

— Nu-mi ajunge. Știi bine că prefer să citesc în anexă. Cînd deschid ușa am senzația că stau întinsă pe iarbă, în grădină.

Din anexă se aude zgomot de mobilă mutată dintr-un loc în altul.

Ceasul cu pendulă din sufragerie bate ora unsprezece. Nu putea să aștepte pînă mîine dimineața ? Întotdeauna a fost de-o operativitate insuportabilă. O clipă nu stă locului.

— Ți-e frică deci și ție de treaba asta, spune Veronika. (Ultima bătaie de pendulă parcă își mai răsfrînge ecoul în colțurile odăii) : Ne-am dezvățat...

Ida așază solnița în bufet, apoi, uitîndu-se mirată și cu un fel de recunoștință spontană la Veronika, de parcă s-ar bucura de încercarea ei de reapropiere, se grăbește să-i răspundă :

— E sora ta...

— E altfel.

— Eu și mai mult, nu-i așa ?

— Da. Noi două ne deosebim atît de mult, încît lumile noastre se rotesc pe traiectorii cu totul diferite. Klara, din păcate, mă înțelege... Și asta-i mai rău.

Se gîndesc amîndouă la același lucru — că ar fi cazul să se întoarcă la Michal. S-au iubit... E ciudat că a plecat de la el atît de umilită. Klara a fost întotdeauna o luptătoare, de fapt, și pe Michal l-a dobîndit prin luptă. Printr-o luptă înverșunată, fără compromisuri. Tatei nu i-a plăcut, zicea despre el că „n-are stofă, că e lipsit de personalitate". Orice om are limitele lui, a spus atunci tata, și asta-i închisoarea noastră ; dar cel ce nu zgîlțîie niciodată gratiile, pentru mine nu e om. Ține minte : Michal e un laș. Nu se apropie nici de fereastră, darmite de gratii...

Dumnezeu știe... Pe Klara însă a iubit-o din adîncul inimii și cu toată sinceritatea...

— Noapte bună, spune Veronika și se retrage în camera ei.

Pînă acum am fost două, de-acum încolo vom fi trei... Să vedem dacă salvăm casa asta de nemți, gîndește în sinea ei.

— Cum ?

Klara stă în pijama, în ușa bucătăriei — e o dimineață de duminică, plină de false promisiuni ale naturii, și Klara începe să înțeleagă că intenția ei de a le pregăti surorilor măcar micul dejun duminical, nu se va realiza niciodată ; în profesia de medic n-o deranjează aproape nimic — nici inevitabila atingere a trupurilor bătrîne și bolnave, nici acea veșnică privire întrebătoare a pacienților, care ar dori s-o întrebe despre o mie de lucruri — o urmăresc pe coridor, dar ea trece repede pe lîngă ei, pentru că, pur și simplu n-are timp să stea de vorbă, deși știe că ar trebui, pentru că și asta face parte din tratament și, ori de cîte ori lasă în urmă un asemenea om, o năpădesc mustrările de cuget, dar nimic n-o deranjează mai mult ca trezitul din somn de dimineață.

Măcar duminica ar putea să doarmă și ele mai mult. E neapărat nevoie să fie Ida în bucătărie la ora șapte ? Și pe deasupra să mai și discute cu Veronika vestea asta înfiorătoare ?

— Așa cum ai auzit, îi răspunde Ida. Nemții rechiziționează vilele pentru ei...

Klara e scuturată brusc de răcoarea puternică ce-i pătrunde în tălpile desculțe, din dalele bucătăriei.

Se repede în surorile ei : de ce n-au spus asta imediat cînd a venit ? ! Un lucru atît de important ! Ce-au întreprins ? Ce știu concret ? Trebuiesc luate măsuri dinainte ca să nu se ajungă la o situație nedorită ! Nu să așteptăm și abia cînd s-o întîmpla necazul să începem să intervenim !

— Deocamdată nu știm nimic, intervine Veronika.

E îmbrăcată în capotul de mătase al mamei dar, bineînțeles, i-a făcut un decolteu mai mare. E limpede. Capotul n-a fost așa, mama era o puritană.

— V-ați pierdut mințile ? Ori ce-i cu voi ? ! De mult ar fi trebuit să aveți pe cineva care să afle intențiile nemților. Cine dintre cunoscuții noștri lucrează în Consiliul Orășenesc ?

Ida sparge ouăle în tigaie cu o mișcare violentă :

— Cu asemenea oameni noi n-avem de-a face... ripostează ea, sec.

Păi, da, insecta. Insecta cărora distinsele doamne sînt dispuse să le predea această casă cu mîinile înmănușate, pentru că dumnealor le e silă de insecte.

— Ia te uită, intervine Veronika și, într-un moment de neatenție a Idei, mușcă la iuțeală dintr-o felie de pîine (Ida detestă „urîtul obicei“ de a începe să mănînci înainte de a fi pus totul pe masă), ca să vezi ! Pentru Klarina noastră, casa asta a devenit deodată casa părintească ! Nu mai e o hardughie ? !

Nu uită nimic afurisita, își spune Klara în sinea ei. E adevărat, așa numeam eu casa asta în anii îndîrjirii mele pubertale. O hardughie pentru caraghioasele sindrofii ale mamei. Uram totul în casa asta... ca, de altfel, și-acum.

Nu e de mirare uimirea Veronikăi.

— Oricum, e casa părintească, răspunde Klara cu o voce blajină.

— Sentimentală nu te știam !... i se adresează Veronika pe un ton mai curînd interogativ, în timp ce-și toarnă ceaiul în ceașcă.

Ida îi împinge în față borcănelul cu dulceață, gestul ei e atît de energic și de categoric încît pînă și Klara înțelege că e vorba de o poruncă pentru uscățiva Veronika ; aceasta însă n-o ia în seamă, prefăcîndu-se că nu vede borcănelul de sub nasul ei.

— Bardoșii și-au salvat casa, aruncă ea ca într-o doară, sorbind din ceai pe îndelete ; la comandamentul german lucrează un băiat frumos... chiar foarte frumos... îl cheamă Reinhof...

— Dezgustător, ripostează Ida, despachetînd din staniol un triunghi de brînză topită pe care-l așază pe un fund de lemn ; cîndva, pe vremea cînd trăia tata, pe fundul acesta se aflau întotdeauna cîteva feluri de brînză pentru micul dejun.

— ...și acest Reinhof a intrat o dată în vorbă cu mine, în timp ce eram de serviciu la recepția hotelului. M-a întrebat la ce oră termin și, mă rog, ce intenții am... pentru o seară atît de frumoasă...

— Și tu ? întreabă Klara, trăgînd spre ea borcănelul cu dulceață de coacăze, pe care Veronika nici măcar n-o atinsese. Dulceața era făcută de bătrîna doamnă Halamova și, din copilărie, îi plăceau cel mai mult dulcețurile ei.

— I-am răspuns foarte amabil că mă duc la spital să mi se facă clismă pentru examenul radiologic al intestinelor, la care urma să fiu supusă a doua zi dimineața.

Ida lasă brusc ceașca pe farfurioară — cum e cu putință o asemenea vulgaritate din partea fiicei doctorului Ferdinandy ? ! Și cum de nu i-a spus ei nimic despre povestea asta ? Ar trebui să-i fie rușine !

— Uite așa, îi replică Veronika, n-am eu, ce-i drept, o reputație prea grozavă, dar pînă acolo încă n-am ajuns ca să mă încurc cu un neamț.

În clipa aceea Ida face o mișcare violentă și trage adînc aerul în piept ; deodată însă se oprește încurcată și nu spune nimic. Ce știe ? se întreabă neliniștită Veronika. Ce-o fi auzit în noaptea aceea ? ! Și în celelalte nopți ?

— Ludka Bartošova — o fată atît de cuminte ! intervine Klara, clătinînd din cap.

Da, dar de data asta a fost vorba de casă. și cînd e vorba de avere, cumințenia se lasă deoparte.

— Reinhof e cel puțin un bărbat frumos, o provoacă Veronika pe Ida — așa că Ludka și-a îmbrăcat necazul în glazură de ciocolată.

Capotul Idei aduce cu un kimono : mînecile largi subliniază — chiar și în bucătărie — mișcările rituale ale mîinilor ei frumoase. Pe David îl fermeca, de bună seamă, feminitatea ei matură.

Pentru prima oară îi trece Klarei prin minte că înfățișarea glacială a Idei ar putea fi o mască, în spatele căreia se deschide prăpastia adîncă a unei pasiuni pătimașe. David... un bărbat atît de drăguț... Se uita la ea ca la o zeiță... De fapt o adora încă din copilărie.

Veronika are o criză de tuse după țigara de dimineață, se apropie de fereastră și o dă de perete.

Grădina mai e încă umezită de rouă, iarba pare stropită cu aerosol, Klara observă panglica pe care o legase cîndva într-un măr, de bucurie că primise prima scrisoare de dragoste. A rezistat atîrnată în pom atîția ani... dar între timp a devenit cenușie, spălată de multe ploi și ciupită de păsărele. A căpătat asemănarea ramurilor, așa cum capătă omul asemănarea semenilor în preajma cărora trăiește.

De undeva de departe (ori poate de aproape ? e atît de greu de definit) se aude un sunet prelung, catifelat.

Klara o vede pe Veronika aplecîndu-se peste pervazul ferestrei — tot corpul i se încordează de parcă s-ar pregăti să întreprindă ceva,

aidoma alergătoarelor aliniate pe pista de concurs, în așteptarea semnalului de plecare.
Ida încetează să mai facă zgomot cu vasele.
Stă nemișcată în dreptul mesei de bucătărie ; lasă mîinile să-i alunece de-a lungul trupului, de parcă s-ar fi scurs deodată tot sîngele din ele ; ochii, care cu cîteva clipe în urmă erau ațintiți asupra Klarei, parcă s-ar fi scufundat în adîncul lor.
Sunetele flautului se furișează în grădină, panglica agățată de creanga mărului freamătă, înfiorată parcă nu de adierea vîntului, ci de muzica ce inundă grădina ca un abur ușor, vălurindu-se deasupra ierbii și dînd năvală spre fereastră.
— Ce mai e și asta ? întreabă în șoaptă Veronika ; la o oră atît de matinală nu s-a mai întîmplat...
Ascultă, ascultă într-o stare de totală încordare.
— Dar bine... asta e iar ? !...
— Din păcate așa e, o completează Ida aproape murmurînd, ca o preoteasă oficiantă ce împărtășește tainele unei alte preotese... da, e Vivaldi... *Noaptea* lui Vivaldi.
— Partea aceea... întreabă în șoaptă Veronika, partea aceea cumplită... care se numește... Fantomele ? !..
— *Gli phantasmi*, confirmă Ida, sprijinindu-se cu mîinile de masă, de parcă ar avea nevoie de un reazem.

— De-ar cînta măcar... altceva, continuă să șoptească Veronika din dreptul ferestrei, dar nu face nici o mișcare ca s-o închidă.
— Poate azi... cine știe, rostește Ida, fără s-o privească pe Veronika, dar din vocea ei răzbate o fărîmă de speranță.
— Azi ! Ce-ți veni să crezi că tocmai azi ! Nu vezi, mereu cîntă același lucru ! Vivaldi — cel mai cumplit dintre toți ! Și, colac peste pupăză, de data asta mai e aici și Klara, se grăbește să adauge, fixîndu-și ochii în ochii Idei, ca într-o rugăciune a izbăvirii.
Ida se uită la Klara :
— Du-te, te rog, în camera ta.
Klara se uită cînd la una, cînd la cealaltă.
Un moment.
Așa nu mai merge.
Să-i spună și ei, odată, ce se întîmplă aici !
În spatele grădinilor ce se întind în sus, pînă se contopesc cu pădurea, răsare discul uriaș al soarelui de aur. Din grădina Braunerilor se aud țipete de păun.
— Noi nu știm ce se întîmplă aici, murmură Veronika.
Va să zică atît de departe au ajuns, își spune în sinea ei Klara, în timp ce ascultă cele povestite de surorile ei ; atît de departe, Dumnezeule... Într-o bună zi s-au auzit aici sunete de flaut...
— Unde ? întreabă Klara, sec.
Dac-ar ști !... Cum adică să nu știe ? insistă Klara — de jur împrejur sînt vilele, grădinile, pădurea, cum să nu știe dacă e cineva care cîntă din flaut la Brauneri, La Sabolodikovici sau la

Marikovi ? În nici una din casele astea nu știu nimic despre povestea asta. La Brauneri și Sabolodikovi nimeni nu știe să cînte din flaut. iar Marik a întrebat ce-i aia flaut. Atunci înseamnă că e cineva care se duce să cînte în pădure, nu credeți ? Nu, o dată au alergat într-acolo și cînd au ajuns la marginea pădurii li s-a părut că sunetele veneau, de fapt, dinspre grădini. Altă dată, Veronika a deslușit cu toată claritatea că sunetele veneau din casa Marikovilor, dar cînd s-a apropiat de ușa lor, muzica aceea răzbea din casa Braunerilor.

Klara le măsoară cu o privire severă ; gata, s-a săturat de povești.

— Un singur lucru nu sînt în stare să înțeleg : ce vă pasă vouă că undeva, cineva, cîntă la flaut ?

Ida și Veronika fac un schimb de priviri, își dau seama că acum au ajuns la limită, la limita nebuloasă a inexprimabilului... Va fi Klara capabilă s-o depășească ?

Ida se apropie de ea, cu speranța de a transmite apropierea și prin cuvinte.

— Nouă nu ne-ar păsa cîtuși de puțin de acest flaut... dacă lui nu i-ar păsa de noi...

Klara o împinge într-o parte pe Veronika și se apleacă peste pervazul ferestrei : *Gli phantasmi*... Fantomele... Prostie. Grădina e scăldată de soarele de dimineață și undeva, departe, se aud trilurile unui flaut care parcă ar rîde în hohote. Undeva, departe... Unde ? Klara întoarce capul în direcția sunetelor, dar sunetele o iau peste picior, muzica se joacă cu ea de-a v-ați ascunselea, de-a baba-oarba...

— Pe noi ne impresionează... aude în spatele ei glasul șoptit al Veronikăi, ne impresionează foarte ciudat.

Klara stă dreaptă în fața ferestrei, vrînd parcă să împiedice cu trupul ei pătrunderea în încăpere a săgeților sonore, dar simte cum sunetele o străpung și trec prin ea ; face o mișcare bruscă, de respingere — să smulgă, să rupă, să destrame pe loc această perdea străvezie a irealului...

— Ne scoate din minți, adaugă Veronika și părul ei uscat, în care tocmai s-au opintit razele soarelui, se transformă brusc într-o flacără puternică. O vrăjitoare arsă pe rug — îi dă prin minte Klarei. Autodafeu...

În sufletul Klarei se înfiripă teama. Asta-i prea de tot — astea-s de-acum reacții patologice. Dar cum e cu putință să se manifeste la amîndouă la fel și în același timp ?

Mai încearcă o dată :

— Spuneți-mi, fetelor... ce se petrece cu voi ?

Rîde, dar surorile nu i se alătură. Rîsul rămîne agățat în răcoarea matinală a bucătăriei ca un miros de mîncare arsă. Pe dale s-a așternut un preș de raze solare — se frîng pe mobilă formînd umbre pregnante în care ies la iveală, pe fața de masă, firimiturile rămase de la micul dejun.

Ida se uită la ele dar, în loc să le mături, stă nemișcată lîngă Veronika. Stau așa, ca doi copii pierduți în pădure, speriați parcă de muzica ce vibrează aici în cadențe convulsionate,

mereu întrerupte într-un fel anume, ca și cînd instrumentistului i s-ar tăia răsuflarea — stau așa și deodată încep să se destăinuie Klarei într-o șoaptă precipitată, spunîndu-i că de fiecare dată, da, de fiecare dată cînd se aude flautul, cu ele se întîmplă ceva...

Flautul ăsta ne răscolește, pricepi ? !

Ai senzația că se răsucește în tine un sfredel ce pătrunde tot mai adînc, că sar din tine bucăți de suflet sau altceva... da, e o stupiditate ce-ți spunem, dar așa stau lucrurile... În sunetele flautului ne-am spus nu o dată cuvinte care altfel nu ne-ar fi ieșit din gură niciodată... și dacă povestea asta nu încetează... dacă nu încetează...

— ...toate o să sară aici în aer, încheie Veronika, oftînd din adînc.

Klara are deodată impresia că privește un tablou. Chirico sau Dali. Totul aici e real și ireal deopotrivă. Această bucătărie, masa așternută cu o față de masă albastră, brodată încă de mama, dezordinea rămasă de la micul dejun, dimineața însorită de afară, cele două femei ce stau aici nemișcate. Totul e real, pînă la acuitatea de-a dreptul dureroasă a contururilor și, totuși, ansamblul îți dă senzația visului și a irealului.

Prostie.

Ori, te pomenești că și ea ?...

Se scutură de această impresie. Întreabă surorile dacă ies la plimbare, dacă se văd cu oamenii. Fac destulă mișcare ? Tatei îi plăcea atît

de mult să meargă la sala de gimnastică, împreună cu bătrînul doctor Halama.

— Discuți cu noi de parcă ai avea în față două alienate mintale, se răstește la ea Veronika, dar Ida încearcă pe loc să îndulcească ieșirea ei agresivă :

— Tu ești cu picioarele pe pămînt, dragă Klara.

E surprinsă însă, văzînd că vorbele ei au mai curînd darul s-o întărîte :

— Aș zice, mai degrabă, normală, ripostează Klara. Ce povești îmi îndrugați ? Nu sînteți în stare să-mi spuneți cît se poate de normal că undeva cineva cîntă din flaut și că asta vă calcă pe nervi ?

— Nu ne calcă pe nervi, rostește Ida cu o voce moale, calmă.

Nu le calcă pe nervi ci, dimpotrivă, așteaptă cu nerăbdare această muzică... pentru că e... minunată. Îi duc dorul... și sînt neliniștite dacă nu se face auzită mai multă vreme... pe urmă însă, cînd se aude...

O dată, povestește Veronika, Ida îi transforma rochia albastră, cînd a început să răsune muzica... Ida a recunoscut imediat o sonată de Bach... Îl clipa aceea Veronika spăla cada și făcea eforturi să nu audă nimic ; dar cînd a început *allegro*-ul a aruncat cîrpa cît colo, s-a dus la Ida și, smulgîndu-i din mînă rochia, s-a apucat s-o sfîșie făcînd-o bucățele, bucățele...

Era rochia pe care o purtase atunci cînd Miro, viitorul ei bărbat, venise la ea pentru prima oară. A intrat în casă, a scos aspiratorul, a început să arate cum funcționează, și, peste pu-

țin timp, i-a spus în zgomotul acela asurzitor : „De ce nu ești la școală ?" și Veronika i-a răspuns : „Sînt femeie în toată firea", după care Miro a apăsat cu piciorul pe butonul aspiratorului și, în tăcerea care s-a așternut, a spus cu o voce disperată, furioasă, nefericită : „Eu unul îmi imaginez altfel o femeie în toată firea..."

— Ceea ce, firește, m-a silit să-i demonstrez că sînt — continuă Veronika, dar Ida o întrerupse :

— Știm ce-a fost mai departe.

Niciodată n-a pomenit de povestea asta, reia Veronika, nici măcar nu și-a amintit vreodată de ea — flautul, da, flautul a răscolit-o și a extras-o din ea, ca atunci cînd pușcăm cu dinamită o rocă spre a ne deschide drumul în subteran. Așa se face că s-a aprins ca din senin și s-a dus în odaia Idei ca o lunatică, i-a smuls din mînă rochia aceea albastră și, fără să scoată o vorbă, liniștită și cu o încăpățînare înverșunată, a făcut-o ferfeniță.

Klara își cufundă urechea în sunetele flautului, sînt sunete plăcute, suave, nevătămătoare, la auzul lor copacii s-au întins cu voluptate „să-și dezmorțească oasele" după somnul adînc de astă noapte.

— Uneori țipăm una la alta, spune Ida. Ne aruncăm în obraz cuvinte urîte. Foarte urîte. Ne urîm. Ne mirăm noi înșine ce lucruri îngrozitoare ne spunem una alteia...

Pe stradă trece în fugă o droaie de copii în ciorapi albi și cu fundițe albe în păr — e duminică, se duc la liturghie. Mamele lor mai

închid în grabă porțile...: dar tații nu se văd. Cei ce nu s-au dus în munți, rămîn în spatele obloanelor închise ale ferestrelor, singuri cu temerile lor, cu îndoielile lor, cu mustrările de cuget, cu nopțile lor fără vise...

Klara își dă seama deodată că nici una nu va fi azi în biserică — că n-au mai fost la liturghie, nici ele nu mai știu de cînd... deși fiecare din alt motiv. Pe Klara, medicina a condus-o la ateism. Ida e o păgînă obsedată de antichitate iar Veronika e, pur și simplu, o cinică... sau, cel puțin, se preface. Și-a dat oare seama Ida, care e atît de sensibilă la aspectul social al lucrurilor, cît de mult le dăunează în oraș povestea asta ? Să-i spună ? Îi spune — Ida roșește, e tulburată...

Ce mi-a venit ? se necăjește Klara, de unde pînă unde această idee... această idee străină mie... Niciodată nu mi-a dat prin minte s-o irit pe Ida, numai de dragul de a o irita...

Allegretto, rîsul flautului izbucnește deodată în note înalte, de parcă le-ar desena pe bolta cerului o pasăre ce zboară sus de tot, în cercuri concentrate.

Klara se surprinde stînd și așteptînd ceva, cu trupul încordat — aidoma surorilor sale.

Nu, asta nu !

Se repede spre bufet, îl deschide zgomotos și scoate din el un borcănel cu miere. Prelinge încet nectarul din linguriță în cana cu ceai, în timp ce cuvintele ei îmbracă halatul alb :

— Fiecare reacționează în felul lui la condițiile războiului. Asta depinde de orientarea inițială a personalității...

Începe să învîrtească repede lingurița, ca restul de miere să se lipească în jurul ei.

Dar Ida răsucește din cap — nu, nu, asta n-are nimic comun cu războiul, aici e vorba de o forță deosebită a muzicii, asta-i tot, ea, Ida, cunoaște mai toate compozițiile pe care le cîntă flautistul, dar cînd le execută el, acestea sună cu totul altfel... Această neobișnuită eșalonare ritmică... dar nu numai atît, nu în asta constă această forță... s-ar putea spune că omul ăsta nici nu cîntă... că mai curînd vrăjește... E destul să ținem seama numai de faptul că nu se poate defini direcția de unde vin aceste sunete și...

— Prostie, izbucnește Klara și, năpustindu-se spre fereastră, închide ochii ca să n-o tulbure lumina, ca să poată doar să audă, nimic altceva decît să audă... Simte în spate privirile batjocoritoare ale surorilor, dar și ardoarea lor de a afla ce și cum — Klara e fată deșteaptă : va da ea de firul acestui mister... și le va elibera ? Dar doresc oare ele această eliberare sau, mai degrabă, se tem de ea ?

Bănuiește ce luptă se dă în sufletul lor. Ar fi bucuroase s-o tragă și pe ea în adîncurile lor de ondine, să devină și ea una dintre ele, spre a le uni pe toate taina întunecată care domină viețile lor ; le chinuie însă și teama că pe urmă nu va mai exista nici o posibilitate de scăpare, ultimul fir ce le mai leagă de lume se rupe, căci Klara reprezintă pentru ele unica și ultima posibilitate de reîntoarcere la banalitate, la certitudinile cunoscutului, la ușurarea

pe care o simte omul atunci cînd se trezește dintr-un vis urît.

Sunetele vin din direcția Braunerilor.

Klara e sigură de asta.

Dar cînd se întoarce cu un aer triumfător, ca să le spună acest lucru surorilor, aude cu claritate că sunetele vin exact din partea opusă.

Surorile i-au și văzut răsuflarea ce precede de obicei rostirea ; Klara pălește, dar își revine :

— Ce-i asta... ce cîntă acum ?

— Badineria... asta înseamnă..., așa e intitulată partea a patra dintr-o suită de Bach... Tata o avea înregistrată pe disc cu Marcel Moys... intervine Ida cu o voce gingașă și iar cade în transă.

Să fie oare numai tonul enigmatic al Idei care o face pe Klara să-și aducă aminte deodată de o prezicătoare ce folosea în timpul reprezentației cele mai ieftine mijloace actoricești ori poate e și altceva ce o întărîtă ?

Explodează, plină de ură :

—...și tu te furișai întotdeauna în camera lui de lucru, ca să asculți împreună cu el... și să te poți lipi de pieptul lui !...

— Era doar ! ?...

— Nu era ! țipă Klara, tocmai pentru că nu era tatăl tău. Era tatăl nostru ! Al meu și al Veronikăi !

Ida mototolește un șervețel de hîrtie aflat pe masă, degetele ei se mișcă nervos, de parcă ar vrea să evite privirea Klarei ; dar Klara a și ridicat stăvilarele și puhoiul dă năvală înainte, fără a mai putea fi oprit :

— Din anii pubertății te-ai îndrăgostit de el, nu-i așa ? Te-ai îndrăgostit de el ca de un bărbat ! Erai nebună după el ! O dată am găsit în jurnalul tău o însemnare în care îți manifestai furia fără margini pentru faptul că de ziua ta — împlineai atunci cincisprezece ani — nu te-a sărutat pe buze fiindcă și-a închipuit că ești de-acum prea mare pentru așa ceva !

Ida bate în retragere, Klara ocolește masa, o urmărește și Veronika strigă :

— Klara ! Pentru numele lui Dumnezeu !

Klara o împinge înaintea ei pe Ida care nu e în stare să se apere, e înmărmurită, paralizată, asaltată de zgura extrasă pe neașteptate din adîncurile ființei sale — ridică palma împotriva Klarei căreia i-au apărut pe pielea gîtului petele roșii ale emoției.

— El a știut, Ida... și-a dat seama, pricepi ? ! Acum înțeleg cum a fost... atunci cînd și-a dat seama că-l iubești ca femeie !

Veronika se repede spre masă, o trage pe Ida la pieptul ei, străduindu-se s-o smulgă din chinuitoarea orbită planetară pe care a lansat-o Klara și pe care o menține cu presiunea miilor de atmosfere ale urii sale vulcanice ce a răbufnit în chip atît de neașteptat.

— Încetează, țipă Veronika, încetează, n-auzi ! ? Las-o în pace !

O ține pe Ida în brațele ei, simte cum îi bate inima de parcă ar sta să-i spargă pieptul, nu alta.

În spaima ei nemărginită, Ida rostește anevoie :

— Klara, ce-i cu tine ?... niciodată nu mi-ai vorbit așa... Niciodată n-ai...

Stau față în față, Ida disperată și lipsită de apărare, Klara, liniștita și lucida Klara, ca o leoaică furioasă, excitată la culme de mirosul de sînge.

Departe, în spatele grădinilor, se sting sunetele catifelate ale flautului, înecîndu-se în cele din urmă într-o stranie convulsie ritmică.

Și, în tăcerea adîncă ce se așterne, se aude vocea calmă a Veronikăi :

— Ei, acum știi și tu, dragă Klara, ce înseamnă acest flaut...

— Nu se poate !... Cum... ai ajuns aici ? ! Ce vrei ? !...

Ultimele cuvinte au țîșnit din gura Idei aproape ca un strigăt. Auzise soneria și s-a dus să deschidă, nebănuind — nici prin vis nu i-ar fi trecut — că omul care stă acum în pragul ușii ar fi fost în stare să comită o asemenea imprudență, un asemenea act necugetat, de a veni ziua în amiaza-mare în casa prin fața căreia circulă pe stradă atît de puțini oameni, încît orice trecător înseamnă un eveniment — bătrîna Braunerova stă veșnic în spatele perdelei. S-au înțeles doar să se întîlnească afară, e o întîmplare că acum e singură acasă, Veronika ar putea să sosească din clipă în clipă...

— Taci din gură. Știam că ești singură.

Ida știe că omul ăsta e întotdeauna la curent cu toate, dar și așa o face de fiecare dată să se înfioare cînd îi spune ca și cînd ar însemna cotele pe hartă ca un cartograf :

— Veronika e în cîrciuma *La două pisici* și a și tras pe gît trei cinzeci de palincă. Klara are ședință la direcția spitalului, unde se discută reducerea rației de zahăr pentru bolnavi.

O împinge ușor pe Ida într-o parte și pătrunde în hol ; își desface un pic cravata și cere un pahar cu ceva... indiferent cu ce.

Se apropie de cămin, pe a cărui placă de marmură se află fotografia doctorului Ferdinandy încadrată într-o ramă de catifea roz, ușor decolorată.

— Va să zică, dumnealui e doctorul Ferdinandy, nu-i așa ? aruncă peste umăr, jignit de faptul că Ida nu s-a dus încă în bucătărie, să-i aducă ceva de băut ; în fond, cine altul ar putea să troneze peste căminul familiei, nu-i așa ? Și, luînd fotografia în mînă, se grăbește să adauge : Trebuie să fi fost un bărbat interesant.

— Pentru ce-ai venit ? întreabă Ida, smulgîndu-i fotografia din mînă și așezînd-o înapoi pe cămin. Te-a văzut cineva ? În casa asta nu intră nimeni, nimeni ! Pricepi ?

— Casa cu trei fete, rîde omul, dar Ida își pierde răbdarea și izbucnește :

— Pentru ce-ai venit ?! Vrei să-mi spui odată pentru ce-ai venit, ori ce dorești ?

— Bani, răspunde omul.

— De ce n-ai așteptat pînă vineri ?

— Am nevoie de ei acum.

Ida își încruntă sprîncenele, întrebător.

Da, se întîmplă ceva, începe omul, există o posibilitate de a se întreprinde ceva... prin intermediul cuiva care, așa cum s-a dovedit, e un tip ușor de manipulat, numai că tipul ăsta

urmează să părăsească postul pe care-l ocupă acum ; cu alte cuvinte, dacă nu ne grăbim, întreaga acțiune se duce de rîpă.

— Cît ? întreabă Ida.

— Cinci mii ajung.

— Ai înnebunit ! ?

Omul o apucă de umeri și începe să-i explice încet, cu răbdare, că nu e chiar atît de mult pentru ceea ce riscă individul cu pricina, și că altă posibilitate nu există...

Am dat tot ce-am avut, ripostează Ida dar, spre marea ei uimire, omul nu mai încearcă s-o convingă ; se grăbește să plece și cînd ajunge în dreptul ușii se mai întoarce o dată și spune :

— E adevărat că doctorul Ferdinandy avea obiceiul să pună discuri să-i cînte și în acest timp să dirijeze ? Trebuie să fi fost un spectacol destul de caraghios...

— În orice caz mai frumos decît jocurile de noroc, ripostează Ida, ridicînd din umeri, iar omul, cu o expresie mirată și cu un fel de tristețe întipărită pe chipu-i însemnat (însemnat de curaj și frică, de luptă și înfrîngeri, mai cu seamă de înfrîngeri), se uită la femeia ce stă țeapănă în fața șemineului, de parcă ar apăra cu trupul ei căminul amenințat al familiei.

— Acum a vorbit din tine burjuica, scumpă Ida, omul obișnuit are, uneori, o singură distracție în viață : jocul de cărți, și-i mulțumește Domnului și pentru atît. Cu bine...

Ida fuge după el.

— Crede-mă, nu am.

— Ba, da. Ceva trebuie să-ți fi lăsat David.

— Nu ! Asta nu !

Omul ține clanța ușii ce dă spre grădină. Are mîna groasă, roșie, parcă ar fi degerată.

— Pentru scopul în care ar fi folosiți... nu cred că ar putea să aibă vreo obiecție.

Ida își lasă mîna pe degetele omului ce apasă clanța — degetele ei sînt lungi și subțiri, sînt degete de pianistă.

— N-ar fi obligat să mă creadă. Și-apoi, cum aș putea să-i dovedesc, atunci cînd se va întoarce ?

Bărbatul deschide ușa și, din prag, aruncă peste umeri — vineri o să ai acești bani, nu-i așa ? numai că vineri va fi prea tîrziu; și pornește pe cărare spre poartă, înainte ca Ida să apuce să-i spună să iasă prin fundul grădinii, unde n-o să-l vadă nimeni.

Dar omul e acum departe și Ida stă în ușă și-i ascultă pașii care, în tăcerea străzii, explodează ca niște grenade...

Cînd se răsucește, o surprinde în spatele ei pe Veronika.

Nu trebuia să țip atît de strident (dacă aș fi știut ce mă așteaptă în clipele următoare aș fi economisit acest strigăt pentru mai tîrziu). Veronika s-a speriat de strigătul meu... nu e de mirare — și dacă pînă în momentul acela nu bănuise nimic, spaima mea nu se putea să n-o intrige, chiar dacă era băută ; din păcate, pe Veronika alcoolul n-o turtește, mai curînd, dimpotrivă. Noroc că a venit prin fundul curții și nu prin preajma Braunerilor, măcar atîta lucru am izbutit să-i bag în cap, ca atunci cînd e beată să vină prin spate, dar n-a lipsit mult

să dea nas în nas cu omul acela necunoscut, noroc că n-am apucat să-l trimit pe-acolo, nu se știe niciodată ce și cum, viața nu poate fi calculată...

Era beată și m-a provocat să-i caracterizez starea în care se afla printr-un citat din filosofia greacă ; se plînge mereu că sînt o moralizatoare, că veșnic o dăscălesc, dar cînd nu fac acest lucru (și în clipa aceea, într-adevăr, n-aveam chef de așa ceva) îi lipsește ; a făcut din mine propria ei conștiință, vrea să fie pedepsită atunci cînd păcătuiește, fără asta nu-i iese nimic la socoteală. Trăncănea vrute și nevrute ; de aceea, cînd în pălăvrăgeala ei a aruncat pe neașteptate întrebarea cine era bărbatul acela, m-am simțit ca lovită de trăsnet.

Să tăgăduiesc mi-a fulgerat prin minte. Ce bărbat ? Am scos la iuțeală din sertar caietul în care țineam socotelile gospodăriei noastre și am început să bifez capitol după capitol, dînd astfel a înțelege că n-avem despre ce discuta. Numai că asta a scos-o din sărite ; n-a visat, l-a văzut ieșind din casă. Și pînă să-mi revin a izbucnit triumfătoare :

— Va să zică, ai un drăguț ? Ca să vezi !... Cu alte cuvinte, în zilele în care nu ești la bibliotecă, tu...

Ar fi trebuit să profit de ieșirea ei. Era un bun prilej, dar n-am izbutit să arborez o mină corespunzătoare.

— Ida, surioara mea, n-ai de ce să te sfiești ! E un lucru atît de firesc și atît de frumos ! În sfîrșit, ai fi și tu un om obișnuit, cu obișnuitele nevoi omenești !...

— Uiţi de David, i-am curmat eu entuziasmul şi pe loc mi-am dat seama că am pierdut un nou prilej.

— Tocmai că nu, mi-a replicat. Să-l iubeşti pe David şi să ai în acelaşi timp un amant, ar fi cît se poate de omenesc. Să ai un amant şi să-l iubeşti la nebunie pe David... şi să te roadă remuşcările că-l înşeli... asta ar face în sfîrşit din tine o femeie adevărată, dragă Ida. Femeia adevărată trăieşte într-un veşnic păcat şi cu neîncetate remuşcări ; face mereu lucruri pe care n-ar trebui să le facă, dar nu are încotro...

— Aşa că tu eşti o femeie adevărată, am întrerupt-o nemaiputîndu-mă stăpîni. Şi nu m-am putut stăpîni să nu-i spun că iar a băut (deşi de sute de ori mi-am zis în sinea mea că nu mai are nici un rost), şi am mai adăugat, pe un ton ironic, că tare m-ar interesa ce motiv îmi va prezenta de data asta ca să-şi justifice faptul de a fi băut.

Şi iată că a sosit momentul pentru care ar fi trebuit să-mi păstrez strigătul acela de groază.

— Mă mărit, a spus.

A reuşit — creionul mi-a scăpat din mînă.

Nu — nu se poate ! Nu e cu putinţă să-l ia pe acest gigolo... pe acest profesor de dans... pe... acest ! Asta numai peste cadavrul meu. A doua oară nu mai îngădui o asemenea prostie !

A doua oară n-aş mai supravieţui tuturor înjosirilor la adresa întregii familii, n-aş mai fi în stare să mă prefac că nu aud ce se şopteşte pe stradă în urma mea. Parcă aud : „Cea mai mică a doctorului se mărită cu un vînzător"... „Şi ce vinde ?", „Aspiratoare"... „Numai să nu pună aspiratorul la portofelul doctorului, ha, ha !"

— Nu l-a pus, îmi răspunde Veronika, şi nu te supăra, dar, întîmplător, Miro era un bărbat frumos, spate ca al lui n-am mai văzut în viaţa mea, fireşte, în măsura în care-i priveam spatele... da, da, asemenea privelişte nu se ivea prea des, se schimonoseşte ea provocator şi, văzîndu-mă dezgustată, se dezlănţuie din plin, rîzînd în hohote :

— Tu, dragă Ida, eşti atît de nobilă şi atît de majestuoasă, încît nu mă îndoiesc că faci amor în picioare, cu capul semeţ, în sus, şi cu o ramură de măslin în mînă... Hai, spune ! Cum ai putut să te îndrăgosteşti de David... de un băiat atît de vioi, atît de vesel şi de jucăuş ? Profesoara de muzică ! Un băiat inocent vine la oră şi dumneaei îl seduce !

— Veronika !

— Doar n-oi fi vrînd să-mi spui că un băiat cu atîţia ani mai tînăr, care te adora, te diviniza din copilărie, ar fi îndrăznit...

N-o suport cînd atinge totul cu ghearele ei murdare. „Nostalgia noroiului, a mocirlei". Întotdeauna s-a îndrăgostit de bărbaţi cu mult sub nivelul ei ; mai întîi îşi pierdea capul, pe urmă îi părăsea pentru că nu ştiau să mănînce cu furculiţa şi cuţitul. De cîte ori vrea să mai repete povestea asta ? Nu e în stare să înveţe şi ea o dată şi să...

— Am învăţat, riposteează Veronika şi în ochii ei verzi încep să scapere focuri de artificii,

semn că se amuză : Am spus doar că mă mărit. N-am spus însă că mă mărit cu amantul meu.

Stă întinsă pe divan cu picioarele în sus, rezemate de peretele lateral. Deodată, începe să facă bicicleta în aer și așa, ca într-o doară, adaugă :

— Mă mărit cu... Zolo Gajdoș.

Am calculat bine, jubilează Veronika în sinea ei.

Surioara mea pare într-adevăr caraghioasă în timp ce se apleacă să ridice creionul și își dă silința să-și păstreze cumpătul. Acum mă întreabă :

— Și... soția lui ? !...

— Încă nu știe.

Pe obraji i-au apărut pete roșii. Detestă cinismul meu, pretinde că jonglez cu oamenii și cu mine însămi (ceva e adevărat în povestea asta). Numai că indignarea ei permanentă are darul să-mi provoace și mai mult cinismul.

De data asta — trebuie să mărturisesc — mă port cu ea ca o ticăloasă fără pereche. De data asta fac cu ea un joc neobișnuit de rafinat, convinsă fiind că o conduc spre contradicția absolută. Dedublarea. Schizofrenia. Cu cîtă bucurie am așteptat s-o văd înmărmurită cînd va auzi această știre — și așa s-a întîmplat. Acum s-a aprins în ea o luptă crîncenă între bucuria pricinuită de strălucita mea poziție socială, datorită acestei căsătorii și frica de inevitabilul scandal, ce-i va preceda. O cunoaște pe Gertruda Gajdoșova. Știe ce tărăboi o să facă... Zolo Gajdoș în familia noastră — vestea

în sine e de-a dreptul fantastică. Dar dacă Zolo nu obține divorțul ? Dacă se produce numai scandalul în jurul divorțului și nunta nu are loc ?

Ida a ridicat creionul și, descumpănită, bate cu el în tăblia mesei, face fețe-fețe, iar eu mă amuz, fiindcă știu precis ce se petrece în sufletul ei.

Credea că sînt o femeie pierdută, știrea a luat-o prin surprindere.

Dacă ar ști însă cum stau lucrurile în realitate...

Numai că asta nu va afla niciodată.

Veronika sare de pe divan :

— Ce-ai zice de un păhărel, să sărbătorim evenimentul așa cum se cuvine ?

Cum stam așa și ne uitam una la alta — Veronika întinsă pe canapea, cu picioarele în sus sprijinite de peretele lateral, în ochi cu dorința unui alt păhărel, iar eu la masă, aplecată asupra caietului deschis la rubricile : cheltuieli permanente, cheltuieli ocazionale, zguduită încă de cele turnate de Veronika picătură cu picătură, a început să răsune flautul.

Mi-ar fi spus oare, vreodată, ceea ce avea să-mi fie dat să aud de la ea cu cîteva clipe mai tîrziu, dacă flatul n-ar fi răsunat ? Sînt sigură că nu. Veronika nu s-a întors niciodată spre mine cu fața ei reversibilă. Nici spre Klara. Deși îndruga mereu vrute și nevrute, pînă la urmă constatai că, de fapt, n-ai aflat nimic și nu știi nimic despre ea. Mai precis nimic esențial. Nimic serios. Nimic despre ade-

vâratele ei impresii sau simțăminte. Despre ceea ce mi-a spus în cele din urmă cînd flautul a ajuns la *allegro molto vivace* din concertul de Blodkov (pe care, între noi fie spus, îl cîntă prost) ; în alte împrejurări n-ar fi pomenit de asta nici în ruptul capului.

Iar mie nu mi-ar fi dat niciodată prin minte ce a însemnat în realitate pentru Veronika acea întîmplare de demult, de care și-a adus aminte la auzul acestui concert.

Gadjoș o iubea de foarte multă vreme. Cînd s-a măritat în taină la Zilina cu vînzătorul de aspiratoare, orașul l-a văzut pentru prima oară pe Gajdoș beat criță — dar numai familia noastră a știut de ce. La două zile după nuntă, cînd s-a întors acasă, Veronika a primit de la Gertruda, soția lui Gajdoș, o scrisoare de felicitare, cu următorul post scriptum : „Aș avea nevoie de un aspirator. Ar putea soțul dumneavoastră să-mi aducă unul și să-mi arate cum funcționează ?"

Veronika a rîs, a aruncat scrisoarea la coș și a fugit în grădină. În schimb eu am fost bolnavă o săptămînă.

— Iar eu șapte ani, spuse Veronika.

Era palidă și gravă. Ascultam amîndouă tremurul ușor al flautului trecînd încet peste un ocean de tristețe apăsătoare.

— Ce vrei să spui cu asta ?

— Că din povestea aceea nu mi-am revenit pînă azi, mi-a răspuns, uitîndu-se la mine cu dezgust, de parcă ar fi rostit aceste cuvinte împotriva propriei sale voințe.

S-a ridicat în capul oaselor și și-a lăsat mîinile pe genunchi ; arăta, deodată, ca un om aflat în fața unui hipnotizator — avea și chipul lipsit de expresivitate al omului care și-a pierdut voința.

Am fugit atunci în grădină (mi-a spus cu buzele parcă încremenite), ca să nu rămîn în odaie — dacă aș fi rămas, m-aș fi apropiat de vitrină, aș fi deschis-o și aș fi dat de pămînt cu toate porțelanurile familiei... aș fi tăiat cu briceagul toate fotoliile... aș fi smuls tablourile de pe pereți... aș fi luat în cele din urmă pistolul din sertarul tatei și aș fi descărcat toate gloanțele în pieptul Gertrudei Gajdoșova...

Întocmai așa mi-am închipuit (mi-a spus cu ochii pustii, cu o voce monotonă, în acompaniamentul îndepărtat al sunetelor de flaut) — o și vedeam cum stă în fața mea... superb ciuruită...

Va să zică așa stau lucrurile. Povestea asta a lovit-o și pe ea la fel ca pe mine (numai Klara a rămas atunci indiferentă în legătură cu nefasta căsătorie : „Ce spuneai că vinde ? Aspiratoare ? Foarte bine") — ține, totuși, de familia noastră. Dar de ce îndată după divorț s-a încurcat și a trăit cu nenorocitul acela de Robert ? Cu instructorul acela de înot ? Ca după un an să-l părăsească pentru că dumnealui n-a vrut să-și părăsească cocioaba lui.

— Nu, îmi șoptește Veronika, ascultînd pauza prelungă, liniștea în care mai stăruie ecoul ultimului sunet. Gata ? Nu mai cîntă ?

Obrajii Veronikăi se descompun, se scorojesc, ca o fată înaintea ultimei voluptăţi la care a fost împiedicată să ajungă...

Flautul reia melodia în altă tonalitate.

Chipul Veronikăi se risipeşte iar în ceaţă :

— Nu, murmură din nou, l-am părăsit fiindcă într-o zi a vrut să-mi facă o surpriză şi a zugrăvit pereţii cu flori albastre şi galbene. Niciodată n-ar fi fost în stare să înţeleagă de ce nu-mi plac aceste flori...

— Iar acum te-ai încurcat cu acest gigolo.

— Îl iubesc.

M-am ridicat de pe scaun şi am deschis repede sertarul cu medicamente. Mă apucase o durere violentă de cap. Nu, nu suport. Detest acest stil de viaţă. Toată viaţa Veronikăi e, de fapt, un paradox. Eu sînt adeptă a liniei pure... îi ador pe greci...

— Îl iubesc pe acest gigolo, dar mă mărit cu fabricantul Zolo Gajdoş, a izbucnit deodată Veronika ; iar eu am simţit cum mi-a rămas tableta în gît ; am înţeles pe loc : de fapt nu e vorba aici de Gajdoş, ci de Gertrude — da, la ea ţipă, la Gertrude Gajdoşova, pe ea vrea să se răzbune, atîta tot şi nimic altceva ! A aşteptat în toţi aceşti ani un moment, o situaţie prielnică în care să-l poată determina pe Gajdoş să divorţeze — şi, de bună seamă, acum a sosit acel moment. Ori şi l-a creat... În definitiv n-a fost ea aceea care a răspîndit zvonul că Gertruda nu va avea niciodată copii ? De fapt, nu-i în firea Veronikăi să născocească, să plăsmuiască sau să elaboreze ceva, nu... E

impulsivă, improvizează... dar, cine ştie... în toţi aceşti ani cît a purtat necazul în ea...

— Răzbunarea nu poate fi un program de viaţă, dragă Veronika. (Ah, de-ar înceta odată să mai cînte flautul ăsta nesuferit !)

Veronika izbucneşte într-un rîs răutăcios, plin de amărăciune — se duce în baie şi îşi cufundă părul în apă, îşi şamponează coama roşcată ce se revarsă ca o cascadă şi continuă să rîdă prin spuma ce i se prelinge pe obraji.

— Program ! De ce nu ? Aş zice chiar un adevărat program de viaţă ! Ce frumos sună, nemaipomenit de frumos !

Tuşeşte, nici tusea nu-i în stare să şi-o stăpînească, nici rîsul, nici băşicile albe ce-i alunecă pe gît şi pe braţe.

Stau în pragul uşii ce dă spre baie :

— Încetează odată... şi explică-mi măcar pentru ce te-ai decis să faci asta tocmai acum ?

Dar ea tace, îşi masează capul şi eu continui să lovesc :

— Unde-ai fost azi ? Am telefonat la recepţie, nu erai acolo...

M-a cuprins o presimţire rea văzînd că ocoleşte răspunsul :

— Program de viaţă... repetă ea, ca să cîştige timp... acum cînd nemţii ridică oamenii din pat !

— Despre asta nu vreau să ştiu nimic...

— Ca să nu ţi se strice tenul, nu-i aşa ? ! se repede Veronika brusc ; ca să fii frumoasă cînd se întoarce David ! Frumoasa a supravieţuit în turnul ei de fildeş...

Nu mă las impresionată, cu răbdare (și cu perspicacitate) îi repet că nu vreau să știu nimic despre toate astea, pentru că, pur și simplu, le resping, și nu vreau să am de-a face cu ele; că n-am decît o singură viață, pe care vreau să mi-o trăiesc în felul meu și... în măsura în care va fi cu putință, nu voi accepta să se amestece nimeni în viața mea... N-am de gînd să mă ocup de bunăvoie de asemenea murdării.

Apuc un prosop, ezit o clipă, pe urmă îi spun adevărul adevărat.

— Da, vreau să supraviețuiesc.

Veronika își înalță capul cu o privire plină de ură (de ce?), șuvițele de păr umed i se încolăcesc în jurul craniului, arată acum ca legendara Meduză ce avea în loc de păr o viperă.

Mă străduiesc să nu ridic glasul:

— Da, vreau să supraviețuiesc pentru că îl iubesc pe David și sînt încredințată că se va întoarce la mine...

(Ce-a început să cînte? *Moderna* lui Martini? Dar cum o cîntă?! Nu, așa nu se poate!...)

Toată ființa mea se împotrivește acestei împărțiri ritmice.

...da, se va întoarce... și cînd va sta aici, în pragul ușii...

Veronika își vîră capul sub duș, iar eu încerc să acopăr zgomotul apei.

...cînd va sta aici, în prag, nu se va întîmpla acel lucru de care mă tem cel mai mult...

(A ieșit din ritm, Doamne, iar a ieșit din ritm!)

Capul stă să-mi plesnească:

...n-o să-l aud spunîndu-mi: Unde-i Ida? Iar eu să-mi dau seama că stau aici ca o bătrînă... că nu m-a recunoscut... Mereu, mereu visez acest lucru...

Veronika oprește apa, părul ud i se lipsește de cap și capul ei e deodată mic, micuț de tot, ca un scalp indian uscat.

— Tu... ai să supraviețuiești, dragă surioară, tu da, rostește ea pe un ton ciudat, care mă surprinde.

Flautistul curmă ultima notă de parcă ar reteza-o cu sabia — brusc, fără ecou.

Ne trezim, deodată, stînd față în față, lipsite de vlagă, neputincioase, ca niște păpuși — de parcă s-ar fi scurs din noi ultima picătură de sînge.

Prima se mișcă Veronika.

Întinde spre mine mîna să-i dau prosopul — i-l dau, își învelește în el părul ud, apoi mă cuprinde pe după umeri și-mi spune:

— Ce zici, tragem o dușcă?

Am senzația că acum m-am trezit.

— Iartă-mă... îți îndrug tot felul de prostii.

Ne uităm una la alta, dar nici una nu-și exprimă gîndul — același gînd ce ne stăpînește pe amîndouă în clipa aceea.

Iar.

Iar n-am fost în stare să ne împotrivim.

— Știai că l-au arestat pe Karol Rezina?

Ida își dezlipește repede ochii de pe mașina de gătit : de unde știe ? ! De unde le află Veronika întotdeauna pe toate cea dintîi ?

— Au mers la sigur. Se spune că l-au arestat din pricina focului de la depozit.

Veronika vorbește încet, urmărind-o în acest timp cu atenție pe sora ei. Ida o întreabă cu fața împietrită :

— Tu crezi că Rezina e amestecat în povestea asta ?

— Da, răspunde Veronika, fixînd-o mereu cu o privire pătrunzătoare.

— De unde știi ? izbucnește Ida.

Veronika își desface părul în fața oglinzii, apucă o șuviță și începe s-o pieptene cu grijă.

— Am auzit și eu de la oameni, răspunde confuz ; se spune că l-au scos direct din pat. Lieskovanska l-a văzut de la fereastră, zicea că l-au luat în papuci... Nici să se încalțe nu l-au lăsat.

Părul e încîlcit, Veronika îl scutură nervoasă:

— Tu vrei să supraviețuiești, iar eu să mă bucur... mda, să profit și să mă bucur de ce se poate...

Trage pieptănul cu putere și scoate din el un smoc de păr :

— ...cît mai sînt pe această lume.

Cînd însă Ida se uită la ea surprinsă, șterge repede tot ce-a spus de parcă ar trage cu buretele peste ce-a scris pe tablă :

— Mi-e foame. Unde umblă iarăși Klara noastră ?

Și dă fuga în odaia ei, să-și ia bigudiurile.

Ida presară în cratița cu gulaș boia de ardei. Într-adevăr, unde o fi Klara ? Tocmai azi și-a găsit să lipsească ? Azi cînd Veronika a venit cu vestea cea mare ! ?... Sînt tare curioasă ce-o să spună ! ?

În ultima vreme a devenit de-a dreptul insuportabilă : întîrzie la spital din ce în ce mai mult. Cînd te uiți e de gardă noaptea, vine acasă palidă, cu cearcăne în jurul ochilor, se duce direct la răcitor, scoate mîncarea și începe să înfulece ca o hămesită, de parcă n-ar fi pus nimic în gură, Dumnezeu știe de cînd. Și totuși nu se îngrașă... Tata spunea întotdeauna că voracitatea e, de fapt, o chestiune de nervi. În felul acesta se compensează ceva. Complexele. Sentimentul că sîntem nefericiți. Dezamăgirea. Ori starea de tensiune împinsă la extrem.

Klara nu știe să treacă peste despărțirea de Michal, asta e cît se poate de limpede. Povestea asta o roade. Ori de cîte ori cobor noaptea din camera mea, o surprind în hol, așezată într-un fotoliu, ca și cînd ar aștepta ceva sau n-ar avea putere să se dezbrace după serviciul de noapte și să se ducă să se culce în pat. Ai impresia că nu poate să se desprindă de ceva ce-i apasă creierul ca o presă ce strivește orice speranță.

Și nu aude. De fapt nu ascultă nimic din ceea ce i se spune. Cine știe dacă o să reacționeze măcar atunci cînd o să-i vorbim despre nuntă. Umblă și se comportă ca o lunatică... Mi se pare ciudat că Michal n-a venit la ea niciodată. Mă rog, s-au despărțit, dar nu în ter-

meni dușmănoși... iar Klara amintește mereu că e vorba de o încercare, că vor să verifice dacă hotărîrea lor e bună sau nu... Să nu țină oare Michal cîtuși de puțin la o împăcare ? Ce s-a întîmplat între ei ?

Ida trage repede gulașul de pe foc ; prea tîrziu. Veronika o să mormăie iar, cînd o să spele vasele, că tocește sîrmele de frecat.

La Gajdoș nu va trebui să muncească. Gajdoș a ținut întotdeauna servitoare.

O scrisoare pentru Klara... de bună seamă de la Michal.

Da, e scrisul lui.

Veronika scoate scrisoarea din buzunar (Ida e cu siguranță în bucătărie, iar a ars mîncarea, ca de obicei) — o pipăie, o cercetează cu atenție pe-o parte și pe alta. Zărise plicul în cutia de scrisori în timp ce se întorcea acasă prin spatele curții — strălucea de albeață de la o poștă, cum se face că Ida n-o văzuse ? E adevărat, o umbrea bărbatul acela, în timp ce se îndrepta spre poartă dar, din unghiul în care se afla, Veronika a văzut-o, a așteptat să plece necunoscutul și, într-o clipită, a înhățat-o. E curioasă — firește, nu se cuvine (dar ce se cuvine în viața ei ?) ; pînă acum n-a reușit să pună mîna pe vreo scrisoare de la Michal (în măsura în care Klara primește vreuna). E curioasă, pentru ca întreaga poveste dintre Michal și Klara i se pare nu știu cum, iar Klara e și ea nespus de ciudată — în urmă cu o săptămînă a surprins-o uitîndu-se îndelung la o fotografie căzută întîmplător dintre hîrtiile tatei,

o poză făcută imediat după nuntă, Klara și Michal stînd în grădină sub bradul acela înalt. Avea ochii umeziți de lacrimi — lacrimile regretului, lacrimile iubirii... Ale iubirii ! Pe astea Veronika le cunoaște, căci iubirea o simte după miros. În materie de iubire ești expert, îi spunea Robert al ei. De ce nu se întoarce Klara la Michal și cu asta basta ? Ce și-au făcut de nu se mai pot apropia unul de altul ?... Dar, pe de altă parte... să fie de-atunci trei-patru zile, Veronika s-a trezit în toiul nopții și a auzit-o pe Klara întorcîndu-se acasă la unu și jumătate !... Și în ziua aceea n-a fost de gardă ! Unde a fost pînă la o oră atît de tîrzie, în acest oraș somnoros ? Pînă și la hotelul unde lucrează Veronika, ora de închidere a restaurantului — zece — e, pur și simplu, un nonsens. Bețivanii se instalează la „Luleaua" și în restaurantul hotelului bate vîntul de la opt. Dacă ar ști Michal că serioasa lui Klara se întoarce acasă la două noaptea...

În bucătărie Ida se omoară să curețe arsura din cratiță.

Veronika strînge în mînă scrisoarea.

După cîteva clipe de gîndire se ridică brusc și, apropiindu-se de bufet, scoate de-acolo un cuțit și cu multă grijă deschide scrisoarea.

Pe măsură ce parcurge rîndurile fața ei pălește tot mai mult, iar ochii i se măresc încremenind într-o uimire ce trădează neîncrederea.

Se sprijină de bufet. O picătură de apă din părul încă umed cade pe plic și se întinde.

Nu, nu e cu putință !

Mîinile îi tremură în clipa în care scoate din cutie lipiciul. De bine, de rău, reușește să lipească plicul la loc, așa fel încît nimeni să nu observe că a fost deschis.

— De ce m-ați așteptat ? Cine v-a spus să mă așteptați ? !

Vocea Klarei se amplifică în baie unde, ca întotdeauna, își spală mîinile cînd se întoarce de la spital — temeinic, pedant, „doctoricește", cum spunea mama. Veronika simte din glasul ei o tulburare ascunsă cu stîngăcie :

— V-am mai spus de o sută de ori să nu mă așteptați — de cîte ori să vă mai spun...

Săpunul îi alunecă din mînă, se apleacă să-l ridice, dar săpunul alunecă fugind înaintea ei pe pardoseala de piatră.

— Uneori am senzația că-mi pierd mințile din cîte se întîmplă aici : Ida cu antichitatea ei, tu cu bărbații tăi... în timp ce afară oamenii trăiesc cu frica în sîn, să nu-și piardă viața...

— În ceea ce privește bărbații, intervine tăios Veronika, în locul tău aș prefera să tac.

Stă în pragul băii și se uită la capul aplecat al Klarei ; săpunul a ajuns departe sub chiuvetă și Klara se omoară să-l pescuiască...

Klara saltă brusc capul.

Aha, își spune Veronika, lovitură în plin !

— Cum văd, iar ai băut, ripostează Klara cu oarecare întîrziere și iar se apleacă să ridice săpunul. E plin de praf. Dă drumul la apă și-l spală dezgustată ; la Veronika nu se mai uită.

Ida aduce mîncarea la masă ; a auzit observația Klarei și se grăbește să-și plaseze replica :

— De data asta pentru a sărbători...

Așază platoul pe masă și, arborînd un aer solemn, își îndreaptă trupul, ca omul ce așteaptă să se intoneze primele acorduri ale imnului național ; așteaptă întrebarea Klarei.

Dar întrebarea nu cade. Klara nu scoate o vorbă. N-a auzit cuvintele Idei, așa cum nu aude în ultima vreme nimic. Pe Ida o surprinde dar, de fapt, i se ia o piatră de pe inimă ; se teme de reacția Klarei... La fel și Veronika ; Idei nu i-a scăpat din ochi privirea ei confuză și mînioasă, cînd a pomenit de sărbătorire... Poate a vrut să anunțe vestea ea singură... mai tîrziu.

Klara se așază la masă și înfige furculița într-un cartof :

— În fine, am reușit. Am găsit un om care are acces la nemți... în privința cartiruirilor...

— Și cum e cu casa noastră ?

— Un moment, Ida. Ce-ți închipui ? Că pe lumea asta lucrurile merg așa, bătînd din palme ? Am dat de primul fir. Un bărbat. Iar bărbatul ăsta vrea parale.

Veronika rîde amuzată, văzînd-o pe Ida cum încalcă bunele maniere, vorbind cu gura plină :

— Asta-i bună ! Abia izbutim să întreținem această casă și tu îi dai zor cu banii... Ce-ți închipui că avem ?

Klara sugerează că omul cu pricina nu știe nimic, dar bănuiește. Oricine în acest oraș știe ce-a fost între Ida și David.

— Ce vrei să spui cu asta ?

— Vreau să spun bijuteriile care se află în sertar.

Ida lasă furculița din mînă și își îndreaptă spinarea gata să-i dea replica, dar Klàra i-o ia înainte :

— Dacă n-ai vrut să se știe despre ele, trebuia să le ascunzi.

Veronika se întoarce din bucătărie unde, de bună seamă, a tras o dușcă de alcool. Se vede, de altfel, din veselia ei care începuse încet-încet să se risipească ; se așază în fața farfuriei în care a mai rămas un rest de mîncare :

— Dragă Klara, Ida nu presupune că nemții ar putea fi atît de nepoliticoși, încît să deschidă sertarul unei tinere doamne... în cazul că ar face aici o descindere.

Klara o fulgeră pe Veronika cu o privire ce spune limpede că știe de ce-a fost în bucătărie — dar gîndul nu și-l rostește. Se întoarce spre Ida :

— Povestea cu banii e urgentă.

— De unde să-i iau ?

— Îți propun o soluție.

Dacă vor să le rămînă casa trebuie să se agite și ele într-un fel. Să facă ceva. Ea, Klara, face destul, prea destul... În sertar se află o bijuterie anume — un fluture cu ochi de briliant. Asta ar ajunge... dacă omul respectiv află că sîntem pe lista rechizițiоnărilor, trebuie să aranjeze cumva treburile cu nemții. Și asta nu va fi pentru el o distracție. E un risc mare, pe scurt, își pune capul în joc.

Ida se ridică de pe scaun și se sprijină cu spatele de bufet, de parcă ar vrea să apere cu trupul ei averea lui David. Nu, n-are de gînd s-o jefuiască... Și nu mai vrea să audă ceea ce

aude neîncetat... că David s-ar putea să nu mai trăiască. Da, s-a vorbit despre asta, pe urmă s-a spus exact contrariul : că a reușit să treacă. Aceste știri, mereu contradictorii și false... nimeni nu poate deslusi nimic din ele... S-a săturat de ele... cînd speranță, cînd disperare... cînd mireasă... cînd văduvă...

Klara se uită la sora ei care strînge cu încrîncenare frumoasa ferecătură de alamă a bufetului și știe precis ce se ascunde în spatele acestui gest : Superstiția — superstiția Idei că în clipa în care s-ar atinge de averea lui David ar da crezare veștii despre moartea lui. Și, deodată, Klara nu se mai poate stăpîni și devine impulsivă : ar trebui să petreacă și ea o zi în spital. O singură zi. Pe urmă i-ar trece pofta de toate subtilitățile. Dacă l-ar fi văzut cum îl duceau pe Karol Rezina...

Și spune totul cu o voce răstită.

Ida se face galbenă ca ceara.

— E la voi ?

— Nu mai e ; cum i s-a dat primul ajutor l-au ridicat din nou...

Nici în a doua primară nu era în stare să rostească „r“ — Kaiol Iezina, își amintește Veronika. De fapt cîți au fost ridicați ? Opt... zece... spune Klara. Crede că i-au adus la spital anume — ca să vadă și ei cum arată o anchetă și să bage spaima în toți. Nu e de mirare, deci, că e atît de nervoasă, de vreme ce vede asemenea lucruri. Dar... cum se face atunci că, după toate astea, se mai omoară atît după casa asta amărîtă ? Întotdeauna a detestat-o... De ce toc-

mai ea e atît de interesată ?! Ceva nu-i în regulă...

...şi tu nu-mi dai nici un sprijin, o aude Veronika pe Klara, adresîndu-se Idei, e vorba în fond de o singură broşă, nimic mai mult...

— E un miracol că n-au fost încă furate bijuteriile astea... intervine Veronika, scoţînd dintr-o cutie sticluţa cu lac de unghii — vasele o să le spele mîine dimineaţă, azi e ziua ei cea mare... Dar pînă să-i aducă la cunoştinţă vestea Klarei poate să se mai joace un pic cu ea, să se distreze ; ori mai bine ?... Da sau nu ? Da. Îi dă mai întîi a înţelege că ar fi cazul să fie mai atentă la ceea ce face... (dacă eventual ar vrea să sară în sus din pricina lui Gajdoş) :

— Într-adevăr, un miracol, reia Veronika. Azi-noapte am auzit un fel de agitaţie în jurul casei.

Klara roşeşte :

— Eu, în general, dorm dusă şi n-aud nimic...

— Dar tu, Ida ? întreabă Veronika scuturînd sticluţa, ca să desfacă un pic lacul care s-a întărit ; tu, care eşti atît de fricoasă, încît nu te duci noaptea nici la toaletă să faci pipi... Tu nu se poate să nu fi auzit ! ?... Şi totuşi n-ai dat buzna peste mine să-mi spui că mişună hoţii prin preajma casei ! Cum se face ? Asta-i totuşi distracţia ta nocturnă preferată !

Ida nu-i în stare să-şi înăbuşe uimirea văzînd-o pe Klara cum repetă descumpănită, nu, nu, eu n-am auzit nimic, am dormit, da, am dormit adînc...

— Ciudat, reia Veronika, parcă distrîndu-se, ca şi cînd sub masca unui joc fluşturatic ar vrea să verifice ceva, ceva foarte important pentru ea ; într-adevăr ciudat : dintre toate eu dorm cel mai bine şi, totuşi, de auzit numai eu am auzit ? !...

— Asta-i din cauza nervilor. Şi a alcoolului, dragă Veronika, intervine Klara, care între timp şi-a revenit.

— De-acum încolo însă, nu va mai fi vorba de aşa ceva, se amestecă în vorbă Ida şi, apropiindu-se de Veronika, îşi sprijină mîna pe umărul ei cu un aer atît de solemn, încît Klara înregistrează, în sfîrşit, gestul ei înălţător :

— Şi de ce, mă rog ?

— Pentru că Veronika se mărită.

Veronika aşteaptă, ce-i drept, s-o vadă pe Klara înmărmurind, dar nu ceea ce surprinde pe chipul ei în clipa în care aceasta aude că mirele e Zolo Gajdoş :

— Nu ! izbucneşte Klara, nu !

Ce mai e şi asta ?... îi fulgeră prin minte Veronikăi, în loc să se bucure că în sfîrşit mă statornicesc... Ce vrea să însemne această spaimă stupidă ? Se gîndeşte oare la faptul că Gajdoş e însurat ? Klara nu e totuşi o puritană ca Ida. Rămîne deci un singur lucru. Ipocrita ! Făţarnica !... Mă rog, foarte bine — dacă vrea să-şi facă jocul în faţa ei, atunci nici ea, Veronika, nu va ieşi din rol.

— Zolo nu e colaboraţionist. Nimeni nu l-a văzut în societatea nemţilor, cu toate că, la poziţia lui, asta n-ar însemna nimic. Nici o grijă,

cu un colaboraționist nu m-aș căsători. În privința asta Zolo se descurcă destul de bine...

— Nu-l lua, o întrerupe Klara, ca și cînd ar spune : nu mai lua încă o ceașcă de cafea, să nu-ți strice somnul.

Îi smulge din mînă sticluța cu lac de unghii și o așază pe masă. Veronika rămîne cu degetele rășchirate, pe ale căror unghii se roșește lacul — prea roșu după gustul Idei.

— Cel puțin nu acum, reia Klara, te rog...

— Întotdeauna ai dorit să mă potolesc, să mă statornicesc și, deodată...

Veronika n-apucă să-și rostească gîndul pînă la capăt — începe să tușească, atît de violent, încît durează cîteva clipe pînă să-și dea seama că lîngă ea sună telefonul. Ridică receptorul :

— Poftim ? Nu înțeleg... aha... *ja, ja... ein bischen... ja... Frau Darklova ist zu Hause... ja, doktor Klara Darklova, ein moment...*

Îi întinde Klarei receptorul în silă, de parcă ar ține în mînă o omidă, sau o gînganie dezgustătoare, Klara pășește spre ea încet, paralizată parcă de o veste neașteptată. Ceasul cu pendulă din sufragerie începe să bată ora zece — bătăile lui, lente și grele, par a curma vorbele Klarei cu securea :

— *Ja... Bitte ?... Ich konte nicht... entschuldigen Sie... wirklich war es nicht möglich... ja, das geht... Nein, nein !... Telefoniren Sie mir nicht... das wird meine Schwestern Stören... ja... gut... Wiedersehen.*

Lasă receptorul în furcă ; după ultimele două bătăi ale ceasului ce cad peste tăcerea mor-

mîntală ce s-a așternut în salon, se aude vocea Idei care între timp și-a revenit :

— Cine... a fost ? !

— A fost... locotenentul Loewen... a întrebat de soarta unui pacient...

— De ce n-a întrebat la spital, reia Ida, tremurînd toată ; stă în fața fotografiei tatălui lor, vrînd parcă să-l împiedice cu trupul ei s-o vadă pe Klara.

Deodată, în încăpere explodează ca o grenadă primul acord al flautului : o tonalitate gravă, puternică, amenințătoare, făcînd să amuțească păsările în grădina nocturnă.

Klara tace — simte cum muzica le înfășoară pe toate trei, pe ea se deapănă, așa cum se deapănă firul în jurul fusului, o închide într-o crisalidă, făcînd-o să se cufunde în bezna neființei, a nemișcării, legată, încătușată de trădătorul fir subțire, invizibil...

— Acest Loewen... aude ca de departe vocea Veronikăi, se mai numește și Heinz ?...

Klara începe să sfîșie cu furie firele muzicii — nu trebuie, n-are voie să li se supună, acum are nevoie de minte limpede :

— De ce Heinz ? Nu... nu cred... Sau, știu eu... Nu, nu știu... Dar de ce te interesează cum îl cheamă ?

— Așa mi-a trecut mie prin minte, răspunde Veronika, mi-am zis că Heinz e un nume cît se poate de frumos...

Unghiile ei, proaspăt date cu lac, par aproape negre. Se uită la Klara cu o privire sfredelitoare și se grăbește să adauge :

— Nu crezi, surioara... mea ?

Klara nu răspunde. Veronika vîră mîna în buzunar și scoate de-acolo plicul alb :
— Ți-a sosit o scrisoare.

Nu trebuie să-mi pierd prezența de spirit. Înainte de toate trebuie să-mi păstrez sîngele rece, echilibrul sufletesc. Și nervii.
Klara își sprijină capul de peretele îmbrăcat în lemn al vestibulului. Ce bine că a putut pleca azi mai devreme de la spital. N-ar mai fi fost în stare să suporte toată povestea.
Din grădinile înconjurătoare răzbate lătratul cîinilor : Klara își amintește că în copilărie zgomotul ăsta avea darul s-o liniștească. Cîinii o apărau. Cîinii vecinilor și Rex-ii lor. De fiecare dată era un nou Rex — așa voia tata. Dacă Ida ar avea măcar un cîine... Ar duce-o mai bine cu nervii și ar avea și somn. Noroc că am izbutit s-o conving că telefonul cu nemții n-a fost nimic deosebit. Am avut însă de furcă, nu glumă, pînă să reușesc — zile în șir s-a uitat la mine cu o privire atît de ciudată... O fi luînd oare tabletele pe care i le-am dat ? De la plecarea lui David a încetat să mai dea lecții de muzică — probabil din vina ei ; dar, pe de altă parte, e bine că nu mai calcă nimeni pe aici. Trebuie s-o întreb dacă ia tabletele... La drept vorbind, aș avea și eu nevoie de ele... Veronika mi-a pus capacul : Tocmai pe Gajdoș și-a găsit să-l ia — cînd mă gîndesc la divorț, la toată agitația ce va izbucni în jurul casei noastre... Nu, nu va izbucni. Nu trebuie să izbucnească, trebuie să împiedic... Dar cum ? !

Își scoate un pantof, i s-a umflat glezna și o doare.
Oboseala. Nu mai rezist. Presiune din toate părțile. Prea multe pe capul meu. M-am supraapreciat. Fără Michal nu pot. Despărțirea de el e mult prea grea pentru mine. O să-l pierd pe Michal și... pe urmă... De ce nu vrea să mă ierte ? ! Unele lucruri nu le va înțelege niciodată... e cu totul altfel decît mine.
Își ridică brusc capul.
Din anexă se aud niște sunete ciudate.
Klara se furișează prin hol — covorul gros nu scoate nici un zgomot. Deschide cu violență ușa ce dă în camera ei :
— Ce cauți aici ? !
Veronika se întoarce — icnește de spaimă. E trasă la față, ochii îi lucesc, iar coama ei roșcată a căpătat o culoare ștearsă, de parcă s-ar fi stins.
— Cum îți permiți să cotrobăi prin lucrurile mele ? ! Ce căutai ? ! Hai, răspunde, o ia Klara repede.
Dar Veronika și-a revenit ; pe chipul ei se înfiripă cunoscutul zîmbet flușturatic, zeflemitor și provocator, cu care înoată prin viață în corabia de hîrtie a aventurilor ei năstrușnice :
— Ușurel, surioara mea, ușurel... ce te-ai burzuluit așa ? ! Ce ascunzi tu aici, de te-ai speriat în halul ăsta ?
— Nu te privește, strigă Klara, dar deodată rămîne descumpănită : o vede pe Veronika așezîndu-se pe un scaun cu o mișcare lentă ; ca într-un film luat cu încetinitorul — fruntea ei e brobonită de sudoare.

— Ce-i cu tine ? Ţi-e rău ?

Veronika îşi înfige degetele în tapiţerie, unghiile ei roşii se contopesc cu trandafirii stofei :

— Nu... n-am nimic, răspunde ea cu un aer nepăsător, un lucru normal...

Nici acum, palidă şi neputincioasă nu-şi poate stăpîni zîmbetul de măscărici, atunci cînd adaugă :

— Sînt însărcinată.

Din stradă se aude uruind o motocicletă, cîinii se dezlănţuie din nou, lătrînd din ce în ce mai furios.

— Cum ? !

Numai asta ne mai lipsea. Da, exact asta, ca să fie paharul plin. Am auzit oare bine ce-a spus ? Însărcinată ? ! Însărcinată ? !

Şi măscăriciul continuă :

— Sarcina, adică graviditatea, e acea stare care se manifestă din cînd în cînd ca urmare a contactului dintre două fiinţe umane...

O omor !

— Încetează odată cu circul ăsta, izbucneşte Klara, ce prostie ai mai făcut ? Gajdoş nu-i încă divorţat şi tu...

Veronika arborează zîmbetul ei larg, neruşinat, care-i tulbură atît de mult pe bărbaţi ; o dată, un elev din a opta de liceu, care inundase grădina lor cu rîndunele de hîrtie ca să-i atragă atenţia Veronikăi, s-a exprimat despre ea că „într-adevăr îşi dezgoleşte dinţii".

— Gajdoş n-are nici un amestec în povestea asta.

— Cum ? !... Vrei să spui că te mai culci cu acest...

— Da, cu acest...

Klara cade pe pat cu faţa în sus — Veronika se uită la chipul ei îmbătrînit, supt de oboseală, pe care pînă şi ochii au căpătat în ultima vreme o expresie bizară... expresia unei fiare hăituite, mereu în stare de alarmă. Deodată i se face milă de ea. Se aşază pe pat lîngă sora ei şi îşi aprinde o ţigară.

— Te-ai decis pentru Gajdoş, de bună voie. Nimeni nu te-a silit, începe Klara.

— Da, capul s-a decis pentru Gajdoş. Cu capul, ce-i drept, stau bine. Cu trupul însă...

Din pădure ?... Nu. De la Brauneri ?... Nu. De la Soboldikovi ? Nu...

Staccato, sunete sfielnice, ca un început de ploaie. Sau ca atunci cînd o pasăre ţopăie pe pietrişul din grădină.

Flautul.

Veronika o apucă pe Klara de mînă.

Da, te-ai decis, reia Klara — ţine ochii închişi, dar după primele acorduri ale flautului faţa i se încreţeşte : e momentul să facă totul pentru a se salva... Da, ai luat această decizie şi pe urmă vii cu o asemenea ispravă... De ce ? De ce-ai făcut prostia asta ?

Flautul desfăşoară o singură melodie monotonă, chinuitoare ; în cele din urmă alunecă într-un ritm straniu. Veronika îşi dă seama că, de fapt, elementul sumbru, atît de neliniştitor în demonstraţia flautului e tocmai ritmul — ritmul care irită şi răscoleşte cu întorsăturile sale neaşteptate. Auzul, trupul, merg cu ritmul firesc al muzicii, la un anumit interval aşteaptă un alt ton, dar acesta vine cu o fracţiune de

secundă mai devreme sau mai tîrziu — și tocmai această poticnire are darul să te scoată din minți...

Veronika ascultă, strînge cu putere mîna Klarei și simte încordarea ce cuprinde trupul surorii — Klara e antrenată de muzică, dar în același timp i se împotrivește, duce cu ea o luptă tăcută, crîncenă, refuzînd categoric să i se supună.

Undeva jos, pe străzile orașului, răsună un foc de armă — soldații se distrează umblînd prin orașul mut, care se teme de ei.

— Cînd îl ascult, începe Veronika în șoaptă, aș vrea să merg pe sîrmă... sau să nasc un copil... sau să-l mîngîi pe bărbatul care cîntă... e frumos că nu știm cine e... nici nu vrem să știm... Dacă aș ști, aș vrea să mă culc cu el... Și asta nu vreau... Da, Klara, e singurul bărbat pe care-l iubesc cu adevărat, pentru că nu mă culc cu el, pricepi ? Îl iubesc...

— Pentru numele lui Dumnezeu, Veronika ?...

— Și tu îl iubești.

— Ai înnebunit ?

— Sau îl urăști. E același lucru. Te-am văzut...

— Ce-ai văzut ?

— Te-am văzut nu de mult cum îl ascultai : Ca o fiară înainte de a porni la atac. Parcă ai fi vrut să sari și să-l gîtui. Îl urăști fiindcă te tulbură, te răscolește...

— Așa... rostește Klara ușurată, de parcă i s-ar fi luat o piatră de pe inimă.

Afară e o beznă în care arborii arată ca niște vinișoare cenușii pe bolta de marmură a cerului.

— Stinge țigara... nu-ți face bine la bronșită... sau ce-o mai fi. Dacă pînă săptămîna viitoare nu vii să-ți faci radiografia, să știi că pun să fii chemată oficial ! De cînd am venit îți tot spun...

— Iapa potcovarului...

— ...iar ca însărcinată...

Vocea Klarei se frînge, asta ne mai lipsea, strigă totul în ea, dar, spre propria-i mirare, murmură cu o voce blajină :

— Nu mi te pot închipui ca mamă. Și, mai cu seamă, mă dezgustă imaginea unui Gajdoș înșelat.

— N-o să fie nici un Gajdoș înșelat...

— Ai de gînd să-i iei pe maestrul tău de dans ? Pe acest gigolo ? !

În bătaia ferestrei întunecate silueta neagră a Veronikăi e de o regularitate fără cusur, e de-a dreptul superbă ; ar putea fi un excelent manechin. Nu. De fapt, nu. E o ființă aparte, mult prea personală. Și prea animală. Manechinele sînt reci. Impersonale.

— Nu. O să dau copilul afară. Iar pentru asta am nevoie de bani...

Va să zică asta era ! Asta căuta Veronika în sertarul ei.

— Dar eu n-am nici un ban, izbucnește Klara cu o violență inutilă.

Lovitura vine pe loc — Veronika răspunde fără să se întoarcă ;

— Ba ai. Cu o lună în urmă ai adus acasă o grămadă de bani și te-ai grăbit să-i ascunzi în camera ta.

În grădină se stîrnește un vînt puternic, fereastra de la odaia Idei se izbește zgomotos de perete.

Klara e lac de transpirație :

— Tu mă iscodești ? !...

Flautul intonează triluri înalte — vîntul le aduce aici ca pe o avalanșă de rîsete batjocoritoare.

— Și-acum ai să mi-i dai, reia Veronika încet, cu o voce scăzută. Se răsucește brusc. În clarobscurul ferestrei, ochii ei mari, verzi, strălucesc ca ochii de pisică.

Nu-i mai are, nu erau banii ei, îi explică Klara cu fermitate, dar Veronika se apleacă deasupra ei, înfigîndu-și mîinile cu unghiile roșii în umerii surorii :

— Nu te cred. Dă-mi-i. Gajdoș e ultima mea șansă și tu știi prea bine acest lucru. Dacă nu-mi dai banii sînt lichidată. Definitiv. Tu nu-mi faci raclajul, și dacă n-am cu ce să-l plătesc, sînt o femeie terminată... cu copilul și cu idiotul de taică-su pe cap !

— Dar, crede-mă, eu n-am acești bani, îi răspunde Klara suspinînd.

— Pe ce-ai putut să-i cheltuiești ? întreabă Veronika, apropiindu-și fața de fața Klarei ; erau o grămadă de bani !

Klara se dă înapoi.

— Nu erau ai mei.

Veronika se năpustește asupra ei, începe s-o scuture și să strige ;

— Dă-mi-i ! Pentru numele lui Dumnezeu, Klara ! Trebuie să mi-i dai ! Am nevoie pentru femeia care...

Klara se desprinde brusc din strînsoarea ei.

— N-ai văzut la mine nici un ban ! Pricepi ? ! Niciodată !

Veronika se îndreaptă din șale — în întunericul prin care pătrunde doar lumina slabă a lunii, pare masivă și amenințătoare ; și, cu coama de leoaică în jurul feței, aduce cu o fiară care se ridică pe picioarele din spate, înainte de a porni la atac.

— Cum crezi... În cazul ăsta însă, îi spun Idei de ce te-a alungat Michal din casa lui.

Să nu reacționez imediat, îi fulgeră prin minte Klarei — să nu mă trădez cu nimic. Să acționez. Repede. Să fac ceva, asta are darul să liniștească. Jocul timpului !... Să-l cîștig !

Deschide sertarul măsuței de noapte și începe să cotrobăiască prin cutiuțele și sticluțele cu medicamente — în încăpere se răspîndește un miros slab de valeriană.

— M-a alungat ? rostește cu un aer de indiferență. Asta-i o altă noutate născocită de tine ? V-am spus doar cum s-au petrecut lucrurile.

Flautul rîde. Dansează menuet. Acum bărbatul zîmbește undeva, zîmbește scoțînd triluri din instrumentul lui vrăjit. Klara își imaginează o clipă cum îi ciuruie pieptul cu o ploaie de gloanțe.

— Michal te-a dat afară pentru că te-ai tăvălit cu nemții.

Va să zică a citit scrisoarea, se înfurie Klara în sinea ei. Căţeaua asta neruşinată, stricata, mincinoasa asta dezgustătoare îi citeşte scrisorile !

Iar acum îşi leagănă şoldurile în faţa ei ca o !...

— Heinz... un nume destul de frumos...

Propria soră vrea s-o şantajeze. Nu, aşa ceva nu e cu putinţă.

Nu vreau, o asigură Veronika — se aşază pe un scaun cu capul sprijinit pe spetează şi îşi întinde faţa înainte, aşteptînd parcă să-i smulgă cineva masca de saltimbanc.

— Eu nu vreau aceşti bani, dar am nevoie de ei, de-ar fi să fac orice ca să-i obţin ! Pricepi ?

Tonul ei disperat era lipsit de falsitate, îşi dă seama Klara. Şi totuşi riposteazā :

— Orice ? Nu. În cel mai rău caz vei avea un copil.

Veronika se uită atent la sora ei.

— Nu pot să am copil, spune încet, cu o voce ştearsă, lipsită de culoare.

Stă aşezată în bătaia luminii. Klara nu-i vede chipul, dar ceva în tonul ei îi spune că mai e ceva la mijloc, un plan paralel despre care ea nu ştie, în care se mai desfăşoară ceva concomitent...

— Veronika... tu nu mi-ai spus totul.

N-a spus, dar asta n-are nici o importanţă, izbucneşte în hohote de plîns — oricum tu n-auzi, nu vezi nimic şi pe nimeni, nu ştii ce spune Ida, ce spun eu, toate-s pentru tine prostii, ochii tăi s-au înăsprit... De ce toate astea ?...

Din pricina lui Heinz ? Pentru că te-au despărţit de el după ce te-a alungat Michal ? ! Michal te-a ameninţat, nu-i aşa ? A trebuit totuşi să te ameninţe cu ceva...

Klara nu răspunde, îi întinde portmoneul — Veronika se înfurie :

— Unde-s banii ăia ? Acum e momentul să... Ca medic ar trebui să înţelegi !

— N-am nici un ban.

De-ar înceta odată acest flaut — acest flaut blestemat, care face din oameni altceva decît sînt :

— În cazul ăsta îmi pare rău, şuieră printre dinţi Veronika — da, îmi pare rău, dar trebuie să adaug că pe Ida s-ar putea s-o intereseze faptul că n-ai încetat cu povestea asta !

Se uită fix la Klara, delectîndu-se cu expresia ce se aşterne pe chipul ei.

— „Hoţul" pe care l-am auzit în noaptea aceea şi pe care tu, bineînţeles, „nu l-ai auzit"... era... un neamţ, este ? Un neamţ care iese din camera ta — din anexă... De aceea ai vrut tu să locuieşti acolo, ca să aibă intrarea directă din verandă...

— Ţi-ai pierdut minţile.

— Se poate, dar ştiu să gîndesc logic. Mai întîi Heinz... pe urmă convorbirea la telefon care nu s-a mai repetat niciodată... pentru simplul motiv că i-ai interzis să te mai cheme, este ? A venit să te vadă, nu-i aşa ? A fost aici cu tine, e adevărat ?

Din întrebarea ei se desprinde deodată obişnuita curiozitate femeiască.

Și, colac peste pupăză, mai și bea, își spune Klara în sinea ei, făcînd o socoteală exactă : Da, aici e marea primejdie...

— Hai, spune, cerșește răspunsul Veronika. Întotdeauna cînd e iritată o apucă tusea ; și-acum face o criză puternică de i se scutură coama roșcată.

Klara o privește stăruitor.

— Veronika, uită-te la mine, m-auzi ? Liniștește-te, uită-te la mine și ascultă bine ce-ți spun : toate fanteziile astea sînt foarte periculoase...

Tusea încetează, dar din ochii Veronikăi țîșnesc săgeți de ură în direcția portmoneului : nu, surioară, nu vei reuși să faci din mine o psihopată — sînt în regulă, da, sînt în regulă în asemenea măsură încît văd și observ mai mult decît îi convine Klarei ! Strigă : Vrei de la Ida bijuteria ca să-l spertuiești pe bărbatul care urmează să salveze această hardughie, în timp ce tu ai sertarele pline cu bani primiți de la nemți ! Pentru ce ? ! Pentru ce, surioară, — spune, pentru ce ?

— Dumnezeule Hristoase, se aude din dreptul ușii.

Ida.

De cînd o fi stînd aici ? A țipat abia în clipa în care a răsunat palma. Dar putea fi aici și înainte.

— De ce n-ai bătut la ușă ? scrîșnește Klara furioasă — casa asta e un pasaj public ? !

Ida se uită înspăimîntată cînd la una, cînd la cealaltă, și pe Klara o scoate brusc din să-

rite, fără nici un rost, nasturele de la gîtul ei, încheiat ca toată viața Idei.

— Du-te, Ida, du-te și ascultă flautul, îi spune Veronika (ținîndu-se încă de obraz). Asta nu-i pentru tine, asta-i viața, ba, aș zice, prăpastia ei. Întoarce-te în loja ta și nu uita să-ți iei evantaiul. Hai, gata ! Șterge-o !

Klara nu-și poate dezlipi ochii de pe nasturele Idei și aceasta, ca și cînd i-ar satisface dorința ei secretă, începe să gîfîie, să se sufoce, descheie nasturele de la gît, apoi și alții...

— Voi... mă urîți. Amîndouă. Întotdeauna m-ați urît... pentru că... pentru că, dintre toate, tatăl vostru pe mine m-a iubit cel mai mult... Niciodată nu veți înțelege cum a fost cu putință acest lucru, de vreme ce nu era tatăl meu adevărat. Și, totuși, eu am fost fiica lui adevărată ! Chiar el mi-a spus !

Klara și Veronika știu bine că nu minte. Veronika l-a distrus pe tata cu isprăvile ei... iar Klara l-a dat gata cînd i-a spus o dată că urăște totul aici : casa, tablourile, covoarele groase care amortizează vocile, sentimentele, întreaga viață... că urăște pînă și muzica lui, cu care, de fapt, trăiește. Îl vede și acum instalat în bergera lui, cu capul lăsat pe spate, cu ochii închiși, lăsînd-o pe ea, fetișcana de șaptesprezece ani, să vorbească, să vorbească, să vorbească. Și ea vorbea din pragul ușii, ținîndu-l de zgardă pe Rex, și țipa, țipa întruna înțepîndu-l cu cele mai cumplite cuvinte ; știa că această casă o clădise și pentru ea, n-a fost ușor, mama nu-i adusese nimic, nici o zestre, în afara fiicei sale, Ida, iar veniturile tînărului

medic nu erau mari — dar în clipa aceea Klara nu voia să știe nimic din toate astea, revolta ei exploda ca niște rachete luminoase ce cădeau pretutindeni în jur, provocînd incendiu. Rex mîrîia, urla, simțea din toate părțile mirosul prafului de pușcă. Klara îl ținea cu o înverșunare încrîncenată și acest gest copilăresc, pe care tata l-a sesizat, l-a făcut să n-o lovească. S-a retras în dormitorul lui fără să rostească o vorbă, dar n-a uitat niciodată această comportare a Klarei.

Flautistul a coborît tonul, Ida s-a uitat speriată spre fereastră.

Bineînțeles. Cum de nu mi-a dat prin minte mai devreme, își spune Klara. Flautistul e, pentru Ida, amintirea tatei.

— De ce-ai venit ? o întreabă Veronika, furioasă. De ce ? ! Nu va uita, și n-o va ierta niciodată pe Ida, că a fost martora acestei palme.

Ida își desface mîna.

— I-am adus Klarei... asta.

În clarobscurul încăperii, luminată slab de strălucirea lunii, sclipește în mîna Idei, ca o stea căzătoare, briliantul de pe fluturele lui David.

Așadar, a aflat.

Altfel de ce ar sta acum aici cu bijuteria lui David în mînă ? Cu bijuteria pe care nu voia s-o dea din mînă pentru nimic în lume, pentru că nu voia să se atingă de averea logodnicului !

Ida își lasă capul în piept și plînge — e plînsul adînc și maiestuos al fiicei pămîntenilor care invocă clemența zeilor.

— Știam de mult, îi spune Klara.

— Știai ? ! întreabă, plină de mirare, Veronika. Vocea ei tăioasă sparge într-o clipită atmosfera de pietate ce se crease aici, fără voia lor : și dacă ai știut de ce n-ai spus ? !

— Ida n-ar fi crezut, după cum n-a crezut nici altele mai înainte. De atîtea ori a fost înșelată, încît...

Veronika se apropie de Ida, o simte cum tremură toată printre sughițurile de plîns. Klara observă în părul ei legat în coc primele fire argintii.

Veronika o mîngîie.

— De unde ai aflat de povestea asta ?

— De la tata, murmură Ida, cu capul pe umărul Veronikăi.

Aceasta îi aruncă Klarei o privire ce se zbate ca aripile unei păsări speriate. Auzi ce spune ? Ești doar medic !

Klara o conduce pe Ida spre pat, o întinde încet și cu o mișcare rutinată îi desface portjartierul și sutienul.

— Tata e mort, Ida, îi spune cu duioșie în glas.

Dar Ida se sprijină cu coatele în saltea și se trage la marginea patului, astfel încît să stea în capul oaselor ; poziția întinsă înjosește personalitatea ei stoică.

— Nu e mort, răspunde cu calm și la obiect, în timp ce flautistul lansează în aer focuri de artificii.

Nu e. După mulți ani a apărut tatăl ei adevărat, și asta a fost pentru ea un șoc cumplit. Îl trădase de cînd era copil... Cînd mama a divorțat de el din pricina doctorului Ferdinandy ea a început să-și iubească tatăl-adoptiv mai mult decît pe propriul tată. N-a vrut să-l mai vadă ; o dată, cînd a venit de undeva de departe, ea și-a strecurat picioarele de copil prin ochiurile gardului de sîrmă împletit și n-a vrut să lase pe nimeni s-o scoată de acolo. Îi era rușine cu acest om cu fața aspră și roșie, din care duhnea mirosul de palincă. Fața doctorului Ferdinandy era netedă și mirosea a apă de colonie ; de mic copil Ida îndrăgise mirosurile plăcute, parfumurile — pentru ea aveau un rol hotărîtor. Iar tatăl ei răspîndea duhoare, și asta nu suporta...

A încetat să mai vină și ea l-a uitat.

Iar acum — după atîția ani, a apărut pe neașteptate.

Firește, nu l-a recunoscut, s-a speriat și a rămas șocată (era singură acasă) în clipa în care bărbatul, aflat în pragul ușii, i-a spus cine e. A pătruns în casă, înainte ca ea să fi decis dacă e cazul să-l lase să intre : un bărbat îmbătrînit, ce nu se asemăna deloc cu vînjosul negustor de zarzavaturi care disprețuia atît de mult marfa lui încît, o dată, cînd a surprins-o pe Ida ronțăind un morcov, s-a răstit la mama, întrebînd-o dacă n-are pentru copilul lui o bucată de carne ca lumea. Cum de s-a căsătorit cu el mama ei, o femeie atît de gingașă și firavă, n-a aflat nimeni niciodată, dar prin oraș circula zvonul că Juriš pur și simplu a violat-o. Avea nouăsprezece ani cînd l-a luat și era gata însărcinată cu Ida.

Bărbatul care stătea acum în fața ei era cu totul altul. Era vlăguit de puteri, uscățiv și tras la față, lăsînd impresia că din clipă în clipă se va preface în cenușă. A vrut s-o sărute, dar ea s-a dat înapoi.

A zîmbit cu amărăciune și, totuși, i-a spus că vrea s-o ajute : are posibilitatea să afle cu precizie dacă domnul David Bondy a trecut cu bine granița, sau nu.

A rămas înmărmurită, dîndu-și seama că în tot acest timp, de cînd nu se mai văzuseră, îi urmărise viața de la distanță. Sentimentul ei spontan de vinovăție n-a fost diminuat nici de completarea tatei că pentru treaba asta va avea nevoie, firește, de bani.

— Puteai să mă întrebi pe mine, o întrerupe Klara.

În glasul Idei se simte ecoul suspiciunii :

— Și tu... tu de unde știai ce și cum ?

Văzînd că Klara nu răspunde, Ida izbucnește din nou în hohote de plîns — plînge moartea definitivă și irevocabilă a iubitului ei David. Scoate din buzunar bijuteriile și le aruncă și, în culmea disperării, strigă : dă-le, dă-le totul, totul, să salvăm măcar această casă plină de prezența lui David, de prezența iubitului meu...

Surorile prind broșele, brățările, le strici, strigă ele disperate — ai înnebunit ? !

Ida își sprijină capul de cadrul ferestrei.

— Vedeți aici tăietura asta ?... rostește printre sughițuri de plîns — fereastra nu se putea

deschide și David a crestat cu cuțitul în jurul ei, s-o slăbească...

Nu, casa asta n-o dă nimănui. Nimănui.

Klara cercetează cu atenție o broșă din aur. Lipsește din ea o pietricică. Lipsea dinainte ori a căzut acum și zace undeva aici, pe jos ?...

— Va să zică s-a răzbunat, se adresează Idei cu o voce domoală.

— Cine ? întreabă Ida, fixată în cadrul ferestrei ca o crucificată.

— Tatăl tău. Să-ți dea o asemenea veste trebuie să fi fost pentru el un prilej de mare satisfacție, nu crezi ? Pentru toate cîte i le-ai făcut în copilărie... O fi suferit că n-ai mai vrut să știi de el și...

— Crezi ?... o întrerupe Ida, făcînd ochii mari.

— Nu știu. Nu-l cunosc.

— Continuă, o îndeamnă Ida, cu o voce susținută parcă din răsputeri, nu mai vreau să-mi fac nici un fel de iluzii. Nici un fel. Am trăit cu iluzia că David trăiește, cu iluzia că am surori... și ele se pălmuiesc... cu iluzia că tatăl meu m-a căutat și m-a iertat...

Deodată se încurcă, rămîne descumpănită, arborînd o mină copilărească ce trădează neputința, lipsa de apărare :

— Începusem să-l iubesc... și tu-mi spui acum că a venit aici numai ca să se răzbune ? !

Veronika îi întinde tăcută o sticlă (de unde o fi luat-o ?) și Ida face un gest incredibil — smulge sticla din mîna Veronikăi și trage o dușcă zdravănă.

Veronika începe să rîdă — rîsul ei are o rezonanță ciudată în liniștea serii cînd toate casele veghează încremenite de spaimă.

Ida așază încet sticla pe masă :

— Asta înseamnă că a știut... de la bun început. Banii îi lua pentru jocul de cărți. Niciodată n-a vrut să-mi spună unde lucrează... unde trăiește... Venea aici, lua banii și aștepta clipa să-mi spună...

Nu e învățată să bea ; cu o mișcare nesigură apucă de pe pat o pernă și cu altă mișcare, lentă, trădînd un fel de mirare o rupe în două ; în încăpere se dezlănțuie o furtună de zăpadă, Ida țipă și rîde, strigă în gura mare că s-a săturat pînă în gît de această lume, de această viață nenorocită, de aceste iluzii deșarte, de toate misterele care nu există ; nimic nu există ! Totul trebuie spart ! Demascat ! Distrus ! Flautistul... acest faun care i-a acompaniat visele despre întoarcerea lui David... el, el i-a provocat aceste vise.

Afară se pornește un vînt puternic ce frînge pînă și notele ce se izbesc de geamul ferestrei ca valurile de un mal stîncos.

Veronika trage o dușcă.

— Cel puțin cineva a fost în stare.

Rochia ei e plină de puf care la orice gest zboară în rotocoale, ca niște aureole albe :

— Ție ți-a evocat trecutul... mie viitorul... pentru mine acest faun e unica imagine a bărbatului adevărat pe care-l voi întîlni odată... Iar pentru Klara e prezentul.

Klara strînge cu putere perna sfîșiată :

— Ce vrei să spui cu asta ? !

Veronika i-o smulge din mînă, o desface și, scoțînd din ea un pumn de puf, i-l aruncă Klarei drept în față :

— Te-ai făcut albă, albă ca hîrtia, scumpa mea surioară...

O privește pe Klara care se scutură în silă :

— Eu știu... da, știu... că tot timpul te-ai străduit să dezlegi acest mister... sufletul tău... mintea ta lucidă nu-și găsea liniștea, nu-i așa, Klarika ?... Te-am văzut o dată, cînd veneam de la cîrciumă, cum te furișai în toiul nopții prin grădina vecinului...

Și în clipa asta Ida rostește acel lucru incredibil, atît de incredibil, încît amîndouă, și Klara și Veronika nu-l aud sau, mai curînd, nu sînt în stare să-l audă și să-l înțeleagă. Așa se face că Klara întreabă, nevrînd să-și creadă urechilor :

— Cum ai spus ?

— Am spus că l-am invitat pe flautist să vină la noi la cină, repetă Ida, așezată pe marginea patului, cu ochii aprinși de o lumină stranie.

Cu cîteva clipe în urmă a avut o criză de isterie, îi semnalizează Veronikăi privirea Klarei, păstrează-ți calmul, acesta e rezultatul firesc al unei tulburări psihice.

— La ora nouă, continuă Ida ; mi-am zis că avem nevoie de un mic răgaz ca să putem pregăti totul așa cum se cuvine. Avem în răcitor o bucată de carne de vacă...

E o prostie, pornește să lucreze cu viteză creierul Klarei... Calm, nimic altceva. Totul e să nu ne pierdem cumpătul.

Dar Veronika se uită în ochii Idei și își dă seama că spusele ei sînt adevărate.

— Cum ? !... l-ai invitat ? ! Începe să se agite descumpănită prin odaie, adunînd de pe rochie puful care se așază mereu pe ea — Doamne, Dumnezeule... el... vine aici...

— De unde ai aflat cine e ?

— Tata mi-a spus.

— Și-ai stat de vorbă cu acest om ? întreabă Klara cu o voce metalică, aspră și rece deopotrivă.

— Nu. I-am transmis doar invitația și el a acceptat-o.

— Invitația asta o revoci imediat ! Ai înțeles ? !

Vocea Klarei s-a frînt în falset — ea însăși se aude țipînd ca ieșită din minți, deși, cu o secundă în urmă, își impusese calmul desăvîrșit.

— Imediat, m-auzi ? !

— Nu pot, răspunde Ida, din nou în picioare, dreaptă, în toată măreția ei — insulă a înaltelor principii, a certitudinilor și ideilor : Nu știu unde aș putea da de el. Mesajul i-a fost transmis prin cineva, nu știu prin cine... tata a aranjat totul.

Niciodată nu știm nimic despre nimeni. Dacă Klara ar fi bănuit măcar de ce va fi în stare Ida în clipele următoare, n-ar fi îngăduit ca surorile ei să meargă cu ea în hol cînd la ușă s-a auzit, pe neașteptate, țîrîitul strident al soneriei. Dar cine putea să știe cît de adînc era marcată de lumea antică, în care trăia neîn-

cetat ? Cu acea demnitate înălţătoare a vieţii, cu acel spirit al tragismului şi al măreţiei, cu acea consecvenţă unidirecţionată a atitudinilor ei în viaţă...

La auzul soneriei toate trei s-au speriat. S-au uitat la ceas : era opt şi jumătate.

Flautistul.

A venit mai devreme.

Stă în spatele uşii şi aşteaptă.

Ida e palidă ca ceara, ochii i se măresc şi se întunecă, se cască în ei o prăpastie adîncă.

Klara se mişcă cea dintîi.

Iese în hol, surorile o urmează.

Se duce în vestiar, deschide uşa şi bate în retragere.

— Bună seara, rosteşte bărbatul, iertaţi-mă că...

N-apucă să-şi spună gîndul pînă la capăt.

Cade cu faţa în jos.

— Dumnezeule Cristoase !

Veronika se clatină, se sprijină cu mîinile de comodă şi cască ochii mari spre sora ei.

Mîna în care Ida ţine revolverul se lasă în jos cu o mişcare lentă. În hol se simte un miros uşor de fum.

Bărbatul zace pe podea, nu mai mişcă. Klara se repede spre el, se apleacă să-l cerceteze : cămaşa deasupra pieptului e udă, un pîrîiaş de sînge se prelinge încet pe covor, se îmbibă în el, întunecîndu-i trandafirul.

Klara se ridică, nu scoate nici o vorbă, se uită la Ida care vrea să spună ceva, dar aceasta

nu-i în stare să scoată din gîtlej decît un hîrîit surd...

— Dumnezeule Cristoase, exclamă de data asta în şoaptă Veronika.

Klara se năpusteşte brusc asupra Idei, îi smulge din mînă revolverul şi începe s-o bată, şi-o pălmuieşte, şi-o bate, şi în acest timp scrîşneşte printre dinţi :

— Ce-ai făcut, idioato ? !

— Am făcut ce-a trebuit, ţipă Ida, omul ăsta l-a denunţat atunci pe David. El e vinovat de moartea lui !

— Da, aşa e ; şi de moartea altor opt oameni ! strigă Klara, izbucnind într-un hohot de plîns nestăvilit — e plînsul furiei neputincioase, al groazei, al disperării.

Veronika se apleacă asupra bărbatului, nu respiră, nu respiră... Ce ne facem ? !

— Nu l-a denunţat numai pe David, continuă să strige Klara, lovind cu pumnii în Ida, fără vlagă, i-a denunţat şi pe cei care au dat foc depozitului ! L-a denunţat pe Karol Rezina !

— În cazul ăsta pedeapsa e dreaptă. Ce-i cu tine, Klara, ai înnebunit ?

— Idioato, asta nu-i pedeapsă, ci catastrofă, se tînguie Klara şi, aplecîndu-se din nou asupra bărbatului, îl scutură deznădăjduită ; nici nu ştii ce-ai făcut... ce mecanism îngrozitor ai dezlănţuit... De unde ai luat arma ? !

— E revolverul lui David. El mi l-a lăsat.

Împuşcătura s-a auzit pînă departe, Klara e cotropită de o spaimă înfiorătoare ce creşte în ea ca nivelul apei în timpul inundaţiilor.

Peste cîteva clipe nemții vor fi aici și ne înhață pe toți...

— Pe care... toți ?!... întreabă, cu mirare, Veronika.

— Întreaga rețea ilegală, răspunde Klara. Da, în pivnița acestei case sînt depozitate lăzi cu muniții. Da, chiar aici, sub noi. E suficient ca nemții să stea undeva pe aproape și să pîndească liniștiți, ca să vadă cine vine să le ridice. Și n-o să aibă mult de așteptat. În noaptea asta...

— În pivnița noastră ?! geme Ida, înspăimîntată.

— Da, în pivnița noastră și nemții trebuie să sosească aici din clipă în clipă. Ce vor face, oare, constatînd că cineva le-a ucis informatorul ?

A fost trimisă aci de mișcarea subterană, îi fulgeră prin minte Veronikăi — de aici povestea cu nemții... și Michal nu știa... Doamne, ce greu trebuie să-i fi fost cînd a trebuit să se prefacă în fața lui... neputînd să-i spună cum stau lucrurile în realitate ! Nu putea să-i spună, Michal a fost întotdeauna un fricos. Niciodată nu i-ar fi îngăduit...

Se uită la Klara care plînge de groază — ia te uită, strigă, Ida îl răzbună în chip înălțător pe David al ei ca într-o piesă de Sofocle, da, îl răzbună, însă cu prețul altor jertfe omenești !

— Ai făcut o ispravă nemaipomenită... da, nemaipomenită... ai reușit să distrugi o rețea ilegală, înjghebată cu atîta trudă ! Tu vei fi ucigașul acestor oameni, pricepi ?! Tu ! Denunțătorul... și ucigașul a treisprezece oameni !

Veronika se lasă în genunchi în fața mortului.

— Denunța nemților oameni cinstiți... și eu... credeam că...

— Și eu... o întrerupse Klara. Și eu.

Îndată după sosirea ei aici, crezuse că era vorba de niște semnale. Cînd însă a luat legătura cu cei din rețeaua ilegală și aceștia i-au spus că nu știu nimic... iar mai tîrziu cînd a apărut acel indiciu clar... în urma incendierii depozitului... și-a dat seama că flautistul le dădea de veste. De acolo se trăgeau ritmurile acelea atît de neobișnuite... erau într-adevăr semnale, dar pentru nemți...

— Și-atunci de ce nu l-au lichidat ai voștri ?...

Ida nu pricepe nimic. Trăiește în afara acestei lumi.

— Ca să nu atragă atenția nemților asupra lor, pricepi ? îi spune Klara ; în felul ăsta și-ar fi trădat existența, adaugă cu o răbdare încărcată de mînie.

Se uită la mort. Pata de sînge aproape că nu se mai vede, s-a îmbibat toată în desenul floral al covorului.

— Ce facem, îl tragem în pivniță ?... întreabă Veronika, deși știe la fel de bine ca surorile ei că ar fi o treabă inutilă. Cadavrul nu va putea fi tăinuit.

Klara întoarce mortul cu fața în sus.

Pe chipul lui se mai citește și acum acea privire mirată cu care s-a prăbușit la podea.

Denunțător. Veronika se împotrivește acestei cunoașteri. Nu vrea să creadă. Nu mai vrea să creadă în nimic. Acest om era ultima ființă

care o mai ținea, care o mai făcea să simtă că vrea să trăiască... L-a iubit. De fapt numai pe el l-a iubit. A crezut în muzica lui... A crezut că mai există ceva curat în lumea asta blestemată...

— Ida ne-a nenorocit — ne-a distrus, începe Klara. Și mie... mie mi-e frică... Ah, Michal... Michal ! Mi-e frică. Ne-ai distrus, Ida, ne-ai distrus, pricepi ? !

Teama se îngroașă, obiectele din încăpere devin ireale și totodată clare, așa cum se întîmplă în vis.

— Nu, se aude, deodată, vocea Veronikăi. Eu pot să vă salvez.

Apucă revolverul și-l șterge cu batista. Mîna îi tremură de emoție.

— Sînt gravidă. Noi nu știm despre el că a fost denunțător, e limpede. L-am împușcat, pentru că era tatăl copilului meu și a refuzat să mă ia în căsătorie, clar ?

— Era omul lor. Or să te execute, înțelegi ? intervine Klara.

— Prostie — pentru un motiv atît de babesc ? Simplu, m-a pocnit, am țipat la el, l-am amenințat, împușcătura s-a produs întîmplător, într-un moment de iritare.

— N-ai să faci asta, îi spune Klara, te înhață oricum pentru faptul că ai avut o armă.

Pe stradă se aude trecînd un automobil.

Surorile așteaptă încremenite — îi aud pe Brauneri lăsînd jaluzelele.

Automobilul trece prin dreptul casei. Se îndepărtează...

— Pe mine n-o să mă înhațe, ripostează Veronika, pe mine n-a reușit nimeni încă să mă înhațe... și nu va reuși nici de data asta... Nici viața...

Zîmbește cu o amărăciune plină de ură — arma, pe care continuă s-o șteargă cu grijă, sclipește :

— Flautistul... idealul !... S-au dus !... Viața asta amărîtă nu va pune mîna nici pe mine, nici pe copilul meu... copilul meu n-o să trăiască în mizerie, ca un infirm cu tuberculoza moștenită de la o mamă ofticoasă... Nu asta nu...

Klara a întîrziat cu o fracțiune de secundă : împușcătura a răsunat în clipa în care s-a năpustit asupra Veronikăi.

— Nu... nu ! izbucnește Ida, ajut-o, oprește sîngele... fă ceva, pentru numele lui Dumnezeu, fă ceva, repede !...

Dar Klara se ridică de lîngă trupul lipsit de viață și se apropie de Ida, care cu ochii plini de groază se tînguie : nu-i așa că nu e moartă ? se roagă : spune, Klara, nu-i așa că trăiește, hai spune ceva, nu te uita așa la mine, nu vreau să moară, am vrut doar să-l răzbun pe David... Veronika... surioara mea... ce-a spus ? Că e gravidă ?... bolnavă ?... De ce... cum de nu ne-a spus pînă acum ? !...

Ida.

Nu știe nimic despre oameni, despre lume. Dacă și-ar fi cunoscut propria soră, ar fi știut de ce nu ne-a spus. Veronika n-a vrut niciodată să fie compătimită. De nimeni. A vrut să

trăiască normal, ca toţi ceilalţi. Nu mult, dar din plin.

Ida cade în genunchi la picioarele Klarei, nu, aşa nu poate, cu acest coşmar — nu mai poate trăi...

Klara o respinge dezgustată, cu vîrful piciorului.

— Ba vei trăi, Ida. Va trebui să trăieşti. Dar eu una nu te invidiez.

S-ar putea ca Veronika să le fi salvat, într-adevăr, pe ea, pe Ida, pe toţi ceilalţi... dar pe Ida a salvat-o de vie pentru infern.

O aude spunînd :

— Mă duc să mă predau, Klara, mă predau şi le spun adevărul adevărat. Sînt vinovată, vreau să-mi port vina şi blestemul meu !

Klara nu se mai poate stăpîni, îi aţine calea, se postează în faţa ei, ţipă — încetează o dată cu vorbăria asta imbecilă ! Conştiinţa ta ! Vina ta ! Ce să spun, mult îmi pasă mie de ele ! Tu nu pricepi că aici e în joc viaţa altor oameni ? ! Ce naiba, trezeşte-te odată !...

Se apropie de ea ameninţătoare :

— Ai să minţi, înţelegi ? ! Ai să minţi ! Ai să prezinţi lucrurile aşa cum a vrut Veronika.

Veronika... Veronika !... Klara varsă lacrimi de jale, plînge moartea surorii, e copleşită de demnitatea cu care aceasta a încercat să le salveze, de măreţia la care nimeni nu s-ar fi aşteptat vreodată din partea ei — varsă lacrimi de jale, de spaimă, de groază şi admiraţie şi numai de departe aude glasul Idei.

— Nu ! N-am de gînd să mint. Vreau să mă răscumpăr !

Fiara asta se gîndeşte numai la ea.

— Eşti o denunţătoare !... O ucigaşă !... Denunţătoarea şi ucigaşa a treisprezece oameni, asta vei fi dacă le spui adevărul ! Nici acum nu eşti în stare să înţelegi acest lucru ? ! Ai să minţi, pricepi ? ! Ai să minţi !

Zuruitul soneriei le paralizează pe amîndouă. Nu i-au auzit pe nemţi sosind.

— Ai înţeles ! ? ! scrîşneşte Klara, palidă de spaimă, ai să minţi ! Ai înţeles ! ? !

Porneşte spre uşă ; are senzaţia că nu va străbate niciodată vestiarul — picioarele ei sînt picioarele unei păpuşi trase cu sfoara de o voinţă străină.

Ştiam că într-o bună zi va veni şi această clipă. Ştiam. Acum trebuie să mă ţin tare — să rezist.

Michal... Michal !

Soneria se aude din nou, mai stăruitoare.

Klara stă în faţa uşii, trage cu urechea. Afară e linişte, nu se aude nimic.

Iartă-mă, Michal.

Dintr-o smucitură dă uşa de perete.

— Bună seara, spune un bărbat, ţinînd la subsuoară o cutie de flaut — casa domnului doctor Ferdinandy, nu-i aşa ? Sînt ivitat la cină.

P.S.

Referenta serviciului personal al Şcolii de artă populară ce cu onoare o conduceţi, mi-a atras atenţia că în cererea de obţinere a unui

post de profesor n-am indicat activitatea mea în anii războiului. Referitor la aceasta am de adăugat doar atît : am lucrat ca funcționar, dar din dragostea mea pentru muzică n-am încetat să exersez zilnic la instrumentul meu preferat : flautul.

A PATRA SCRISOARE

Distinșii mei prieteni,
Vă rog să-mi permiteți a-mi exprima profundul meu regret pentru faptul de a nu fi putut participa la festivitatea familiei voastre cu prilejul împlinirii a cincizeci de ani de la nașterea neuitatului vostru Wilhelm Moebius, locotenentul-erou care și-a pierdut viața vitejește în anii războiului.

Sper că absența mea va fi compensată, măcar parțial, de scrierea pe care, așa cum știți, o pregătesc pentru publicare, scriere privitoare la destinul eroic al bărbaților de seamă ai orașului nostru în timpul războiului. Deși nu există certitudinea că va apărea în viitorul apropiat, nutresc, la fel ca și dumneavoastră, speranța că timpul ei va veni.

Deocamdată vă mulțumesc pe această cale încă o dată pentru numeroasele informații prețioase pe care mi le-ați oferit în legătură cu locotenentul-erou Wilhelm Moebius.

Al dumneavoastră sincer
Siegfried Niebel

CAZUL LOCOTENENTULUI MOEBIUS

— Războiul cu națiunile civilizate are avantajele lui, spuse maiorul Horst Hasenbach, trîn-

tindu-se greu într-un fotoliu lat : în teritoriul cucerit găsești întotdeauna un loc de cazare confortabil.

— Castelul e frumos, se auzi, din dreptul ferestrei, vocea doctorului Werner Dacht.

La o masă mare, de stejar masiv, ordonanța turna vin în paharele celor doi bărbați. Soldatul era obosit și îmbufnat și Hasenbach știa că ordinul pe care i-l dăduse (de a face rost atît de repede și după o zi atît de agitată, de niște vin) avusese darul să-l supere foc. Dar mai știa că de fapt țucălarului i-a pierit supărarea numaidecît, dîndu-și seama că în clipa aceea s-ar fi putut afla într-un loc mult mai prost decît în serviciile maiorului Hasenbach.

Cei doi bărbați urmăreau cu nerăbdare mișcările lente ale soldatului ; acesta însă dinadins nu se grăbea, simțind de bună seamă că domnii ofițeri doreau să rămînă singuri, iar unica metodă de a se răzbuna împotriva maiorului pentru hăituiala de noapte la care-l supusese, era această îndărătnicie mută, insesizabilă. În cele din urmă însă privirile stăruitoare ale celor doi bărbați îl siliră să lase sticla pe masă și să părăsească încăperea.

Văzînd însă că nu-și îndreaptă pașii spre bucătărie, de unde venise, ci spre camera locotenentului Moebius, maiorul se răsti la el, cu violență :

— Stai ! Încotro ?

— Credeam, bîigui ordonanța, credeam că domnul locotenent a...

— Treci în bucătărie, îl întrerupse doctorul Dacht, deodată palid ca ceara. N-ai auzit ordinul că atîta timp cît locotenentul se odihnește nimeni n-are voie să intre în camera lui ? !

Vinul era de calitate proastă, dar căminul în care ardea încet un foc leneș, avea darul să te liniștească și te făcea să uiți de multe neplăceri. Hasenbach schiță un zîmbet la gîndul că folosește, în legătură cu războiul, noțiunea „neplăcere“ : are o rezonanță prea de salon. Și totuși avea sentimentul că mult mai mult decît pericolul l-au amenințat și l-au chinuit tocmai neplăcerile — mîncarea proastă care i-a răscolit niște afecțiuni stomacale de care uitase de mult, veșnicul mutat dintr-un loc în altul, schimbatul patului și frigul, îndeosebi frigul ; Hasenbach a fost din copilărie un friguros fără pereche și cînd familia i-a stabilit cariera de ofițer de marină, el a refuzat-o categoric, îngrozit de ideea că ar trebui să stea veșnic înconjurat de milioane de tone de apă dușmănoasă, rece ca gheața. Ca mulți oameni plăpînzi la înfățișare, Hassenbach era un bărbat cu un psihic solid, care a știut să suporte fără să scoată o vorbă știrea despre accidentul de automobil soldat cu moartea surorii sale, dar, ca mai toți oamenii puternici, putea fi doborît de niște treburi mărunte, lipsite de orice importanță ; o dată, la școala de ofițeri, a izbucnit în hohote de plîns cînd a trebuit, pentru a treia oară în decurs de o săptămînă, să-și mute lucrurile dintr-o cameră într-alta. La fel și în urmă cu cîteva zile era gata, gata, să urle ca un descreierat la ordonanța lui, dacă aceasta nu părăsea imediat încăperea, deși adevăratele ne-

cazuri ale acelei zile le suportase, ca bărbat și ca soldat, cu autostăpînirea unui om cu nervii de oțel.

Focul, căldura, căldura ce dogorea din cămin, noaptea în care viața amuțise și prezența prietenului aveau darul să-i redea, încet-încet, echilibrul sufletesc. De Dacht — ca și de locotenentul Moebius — îl uneau niște legături greu de definit : fiecare dintre ei crescuse în alt colț al Germaniei și dacă în familia Hasenbach se știa de familia Moebius (de asemenea o foarte veche familie germană), despre Dacht, Horst Hasenbach n-auzise nimic pînă atunci. Și, totuși, așa cum a ieșit mai tîrziu la iveală, Dacht provenea din aceleași cercuri și avusese parte de aceeași educație ; pe toți trei îi apropia nu înrudirea caracterelor, nu simpatia reciprocă, ci un cod comun cu care erau învățați să descifreze viața. Acest cod comun al atitudinilor și punctelor de vedere pe care le adoptau instinctiv în diferite situații și care erau rezultatul unor nesfîrșite exerciții din anii fragedei tinereți, le facilita într-un mod neobișnuit înțelegerea reciprocă. Hasenbach își aduse aminte de prima lui întîlnire cu Moebius : povestea s-a petrecut la comandamentul armatei germane din orășelul polonez K., unde fiecare venise să rezolve niște treburi pentru unitatea sa și unde avusese darul să-i apropie o singură privire vinovată pe care și-o aruncaseră unul altuia, în clipa în care și-a făcut apariția în încăpere o doctoriță și amîndoi au sărit automat în picioare. În acea unică și scurtă privire au înțeles totul unul despre celălalt, și reașezatul fulgerător pe scaunele lor a fost un fel de mărturisire reciprocă din care reieșea limpede că încă nu erau pătrunși cu destulă temeinicie de „spiritul vremurilor noi“.

După acea scurtă întîmplare cu doctorița poloneză, cei doi bărbați nu s-au mai văzut, s-au regăsit abia în decursul unei acțiuni comune, în cu totul altă regiune a frontului.

La vremea aceea Hasenbach era legat printr-o prietenie tacită de doctorul Dacht și, la drept vorbind, nu știa dacă era bucuros de apariția neașteptată a lui Moebius în unitatea lui; poate, inconștient, se temea că un al treilea „dizident“ va fi prea mult. Ce-i drept „dizidența“ lor era indefinibilă — Hasenbach și Dacht făceau eforturi spre a se adapta manierelor grosolane ale Noii ordini europene, dar strădania lor era necorespunzătoare și soldații simțeau acest lucru. Iar acum mai venea și un al treilea...

Dar povestea s-a sfîrșit cu bine, poate tocmai datorită isprăvilor lui Moebius ; Hasenbach, în ciuda faptului că n-avea nimic de-a face cu medicina, și-a dat seama foarte repede că locotenentul avea înclinații spre crize maniacale — depresive, ciclice — perioadele maniacale trăindu-le alături de trupă, iar cele depresive alături de el și prietenul său Dacht. În perioadele de euforie Moebius avea exact acea doză de grandomanie, grosolănie și agresivitate cerută de oficialitate, iar aceste perioade erau atît de zgomotoase și de izbitoare, încît ajungeau ca să le acopere pe cele urmă-

toare, în care locotenentul se dăruia unor meditaţii de-a dreptul reprobabile.

Mai bine să nu mă gîndesc la ele, îi fulgeră prin minte maiorului Hasenbach, tocmai la ele nu...

Îl privea pe Dacht, care-şi trăsese fotoliul mai departe de cămin. Werner nu era friguros.

— Ai auzit vreodată de Ciclops ?

— Nu, îi răspunde Hasenbach, urmărind cum se schimbă în cămin înfăţişarea uriaşului buтuc de lemn ; de fapt nu ardea, focul n-avea darul să-l micşoreze, ci doar să-i schimbe esenţa în cu totul altceva ; lemnul nu-şi pierdea mărimea, nici conturul, devenea doar cenuşiu şi se vedea, deodată, că e uşor ca fumul. Era de ajuns să sufli în el ca să se prefacă în pulbere, dar, deocamdată, îşi menţinea forma, deşi conţinutul lui era acum cu totul altul, deşi între timp devenise cu totul altceva.

I s-a schimbat identitatea, îi fulgeră prin minte lui Hasenbach, dar se grăbi să înăbuşe imediat această idee — nu voia să se lase influenţat de ea, indiferent de ce va hotărî pînă mîine dimineaţă.

— ...La 4 martie 1919 a dispărut în vecinătatea insulelor Bermude vasul Ciclops cu un deplasament de 1900 de tone, avînd la bord un echipaj de 309 persoane şi o încărcătură de minereu pe care-l transporta din Barbados spre Norfolk. Marina americană a dat atunci următorul comunicat : Dispariţia Ciclopsului nu poate fi explicată raţional, deoarece n-au fost interceptate semnalele S.O.S., iar de pe urma navei n-a rămas absolut nimic. Condiţiile atmosferice în zona în care naviga nu erau nefavorabile...

— Încetează ! îl întrerupe Hasenbach ţipînd, nu cumva îţi închipui că...

Memoria fenomenală a doctorului Dacht era uneori insuportabilă. Hasenbach nu se putea descotorosi de prejudecata că o asemenea memorie e întotdeauna în detrimentul inteligenţei, deşi Dacht îl convingea zilnic tocmai de contrariu.

— Nu-mi închipui. Dar îţi poţi imagina că am transmite un raport în care am spune : NU SE POATE EXPLICA RAŢIONAL ? !... Ideea, ce-i drept, e amuzantă...

— N-ar trebui să fumezi aici, spuse Hasenbach.

— De ce ? !

— Nu ştiu... am sentimentul că nu se cuvine... ţinînd seama de împrejurări...

Pe chipul doctorului se aşternu deodată expresia groazei :

— Ce-i cu tine ? Ai înnebunit ?

— Iartă-mă... pentru numele lui Dumnezeu... iartă-mă... eu...

Dacht izbucni într-un hohot de rîs care avu darul să stîrnească în sufletul maiorului teama — teama de faptul că într-adevăr se lăsase furat de fantezie, că dăduse crezare acelei cumplite născociri, care...

— De fapt, e minunat, începu Dacht, devenind deodată grav. În fond, e exact ceea ce am vrut, nu-i aşa ?

Hasenbach simțea cum i se pune un nod în gît!

— Bine-bine, dar, oricum, așa ceva nu putem să facem, rosti după un timp, nutrind o clipă speranța că visează.

— Ne rămîne altceva de făcut?

Hasenbach își umplu paharul.

Și iar am ajuns acolo de unde am pornit, își spune în sinea lui. Vom rămîne în această încăpere chiar dacă hotărîrea definitivă am lua-o acum. Vom sta aici pînă dimineața ca într-o închisoare, legați de secretul nostru comun, de înspăimîntătoarea noastră decizie (indiferent la ce oră o vom lua — la unu sau la două), de chinul nostru comun.

O să-l urăsc, își dădu seama, deodată, maiorul Hasenbach. Am pierdut doi prieteni într-o singură zi. Asta-i prea mult; mai mult decît se poate suporta. Pentru o femeie, cel puțin, se plînge... Pentru Dacht n-o să plîng, o să-l urăsc, așa cum o să mă urască și el pe mine. Am picat amîndoi în capcană.

Locotenentul Moebius fusese mutat la regimentul lui Hasenbach în urmă cu o jumătate de an. Cînd a intrat în biroul maiorului a rămas o clipă înmărmurit; de bună seamă nu i-a dat prin minte că maiorul Hasenbach era omul pe care-l văzuse o dată, pentru cîteva clipe, în orășelul polonez K. Nu știa de unde să-l ia. Înmărmuritor era însă faptul că-și amintea de maior, deși nu schimbase atunci cu el decît cîteva cuvinte. Dar întîmplarea mută care i-a unit atunci și care n-a fost de fapt nimic altceva decît un fulgerător schimb de priviri, a rămas probabil în sufletul lui Moebius mai vie decît ar fi bănuit.

Hasenbach nu-și amintea de el.

Se uita în hîrtiile locotenentului, fără să-și ridice ochii de pe ele:

— Moebius... Moebius... Din Hanovra?

— Da.

— Gerhard?...

— Nu, Gerhard e vărul meu.

— S-a făcut bine după nenorocirea aceea?

— Inapt pentru serviciul de campanie, domnule maior.

— În ordine, locotenente. Poți pleca.

Moebius... și-a spus atunci maiorul Hasenbach; o familie lovită. Gerhard Moebius și-a rupt șira spinării în timpul unei acțiuni de salvare în docuri, Ludwig și-a părăsit familia ca să devină pastor... iar acesta, parcă Wilhelm a spus că-l cheamă — acest Wilhelm părea prea agresiv. N-o să fie ușor cu el. Moebiușii sînt orice altceva, numai oameni moderați nu; Horst și-a adus aminte că tatăl lui vorbea întruna despre ei cu o nuanță, abia sesizabilă, de iritare în glas. E adevărat, a rîs atunci, în sinea lui, maiorul Hasenbach, tata detesta extremele, iar Moebiușii erau tocmai întruchiparea lor — pe scurt erau, pentru el, în general și fără echivoc: „niște oarecari".

Așadar, Wilhelm Moebius...

Mă rog, o să vedem noi ce și cum.

Locotenentul Wilhelm Moebius și-a dat arama pe față chiar a doua zi. Zbiera în asemenea hal la ostașii încolonați în fața lui încît

maiorul s-a ridicat cu mirare de la biroul său, ca să se uite pe fereastră ce se întîmplă afară. Și ce să vadă : locotenentul trecea printre rînduri scoțînd niște răcnete infernale, demne de un om cu o origine mult inferioară originii lui.

Dar lucrul cel mai ciudat în întreaga poveste era că trupa, așa cum i-a ajuns curînd la ureche maiorului, îl îndrăgea. Această veste a avut darul să-l convingă încă o dată pe Horst că nu știa prea multe despre firea umană ; în prima zi a isprăvilor înfiorătoare ale locotenentului ar fi fost în stare să jure că trupa nu-și va dori nimic altceva decît să-l vadă cît mai repede secerat de un glonte inamic. Dar trupa, dimpotrivă, îl ocrotea, iar maiorul a început să creadă că Moebius a surprins de bună seamă un lucru pe care el, Hasenbach, nu reușise pînă atunci să-l descopere, și anume, că războiul trebuie să fie asurzitor nu numai pe cîmpul de bătălie. Așa e, — și-a spus el uimit — întocmai așa. Singurul lucru care nu-i îngăduit să i-l dorești niciodată soldatului e liniștea. În liniște începe să gîndească, eventual să și simtă. În liniște se poate opri și dacă se oprește o dată, începe să întrebe... Liniștea e simbolul civilului, esența lui, în război ea poate deveni fatală.

Flăcăul ăsta știe acest lucru, iar eu, soldat bătrîn nu l-am aflat pînă acum. Să-i asurzești. Războiul trebuie să fie asurzitor și soldații vor să fie așa, ca să nu poată auzi păsăretul cîntînd în coroanele copacilor. Numai asta nu. Orice, numai asta nu.

Hasenbach îl supraapreciase pe tînărul locotenent. Peste cîteva zile a ieșit cu claritate la iveală că atitudinea lui față de trupă nu era actul premeditat al unui om inteligent, ci o manifestare a stării psihice în care se afla la vremea respectivă : sosise la regiment în faza euforică a bolii sale, fază ce avea să alterneze curînd cu valul depresiv. Faptul că-și luase postul în primire tocmai atunci a fost spre norocul lui Moebius : trupa n-ar accepta niciodată ca pe unul de-al ei un om care și-a făcut datoria fără interes, cufundat în gîndurile lui, și care de fapt nu și-a văzut soldații nici măcar atunci cînd stătea de vorbă cu ei și le rezolva cererile și doleanțele. Dar după acea apariție scînteietoare, încheiată atunci cu rîsete și cu o voie bună la care nimeni dintre soldați nu se aștepta, Moebius cîștigase partida și nu mai putea pierde nimic. Prima impresie e întotdeauna hotărîtoare ; așa se face că tînărul locotenent a rămas pentru trupă același „Wilko" chiar și atunci cînd Wilko i-a întors spatele. Simplu : devenise, pe neașteptate, „Wilko" necăjitul... Au început să circule despre el tot felul de zvonuri : că i-a fugit soția cu un funcționar de la aprovizionare... cu un căpitan de port... cu un actor de la teatrul național. Nimeni nu știa că de fapt locotenentul era necăsătorit ; tăinuia acest lucru dintr-un sentiment neclar de vinovăție față de soldații care-și părăsiseră familiile și a căror jertfă, așa cum i se părea, era cu mult mai mare decît a lui. Și s-ar putea să mai fi fost aici și un alt motiv... un motiv pe care Moebius nu-l mărtu-

risea și, anume, că situația lui de holtei era o expresie a slăbiciunii...

Era unicul fiu la părinți și devenise unica rațiune de a exista a mamei sale Elsa Moebius. După o naștere foarte grea, căreia această femeie firavă îi supraviețuise numai printr-o minune, un al doilea copil era exclus și, întrucît averea Moebiușilor stătea în fața ei încruntată, cu imperativul : aștept moștenitorul !, Elsa și-a dat repede seama că Wilhelm trebuie să apuce cu orice preț preluarea ei. Nu era deci destul de clar dacă grija exagerată a Elsei pentru fiul ei era expresia afecțiunii materne, sau teama pentru propria-i soartă în sînul unei familii cunoscute prin coeziunea și prin lupta ei seculară de autoconservare.

Dar indiferent care au fost motivele, rezultatul a fost distrugător : copilăria lui Wilhelm a fost un chin care l-a urmărit și l-a înspăimîntat încă multă vreme de-a lungul anilor. Ea s-a desfășurat — altă expresie nu poate fi folosită — în încercuirea unor priviri fixe : a mamei, a medicului familiei, a tatei, ale servitorilor, ba chiar și a grădinarului care nu-l scăpa o clipă din ochi ori de cîte ori se apropia de fîntînă. Ajuns la vîrsta maturității, Moebius și-a pus adeseori întrebarea cum de a supraviețuit acestei nenorociri. Niciodată nu era lăsat singur, niciodată n-a putut să aibă secretele lui ; teama colegilor săi de privirea atotvăzătoare a divinității i se părea ridiculă : lui, care trăia în permanență sub privirile atotvăzătoare ale tuturor.

Undeva, pe-acolo, a început povestea, și-a spus Hasenbach în sinea lui — undeva în fragedа și inconștienta sa copilărie.

Și, deodată, și-a adus aminte de o întîmplare pe care i-o povestise Moebius : într-o zi a scăpat de sub supravegherea guvernantei Miți și, ascunzîndu-se în spatele unui stejar bătrîn, a ascultat cum se înmulțesc glasurile în grădină. Miți se pierduse cu firea și, în culmea disperării, începuse să-i cheme pe ceilalți s-o ajute să-l găsească. Wilhelm, ghemuit într-o mică scorbură în dosul trunchiului, auzea cum se strînge cercul în jurul lui ; inima îi bătea cu putere și, copleșit de disperare că evadarea lui fusese atît de scurtă, s-a agățat cu mîinile de trunchi și a izbucnit într-un hohot de plîns convulsionat. Cînd l-au găsit, n-a vrut să se desprindă de stejar și s-a uitat cu niște ochi ciudați la Miți, la grădinar și la bucătăreasă, care-l îndemnau :

— Hai, Wilhelm ! Hai acasă !

— Nu !

— De ce nu ?

— Eu nu sînt Wilhelm. Eu sînt alt băiat.

Atunci povestea avusese darul să-i amuze pe Horst și Dacht, dar acum, amintindu-și de ea, Hasenbach se înfioră. „Eu nu sînt Wilhelm. Eu sînt alt băiat." Da, unul era cînd zbiera în fața trupei și altul cînd îi scria scrisori nesfîrșit de lungi mamei sale pe care în copilărie o urîse de moarte — și la care, după anii unei pubertăți furtunoase, a revenit ca un sclav ce se afirmă numai prin existența stăpînului. Care

era însă chipul lui adevărat? Indiferent care ar fi fost dintre cele cunoscute sau necunoscute de Hasenbach, Moebius le detesta pe toate. Își detesta propria viață cu o patimă atît de înverșunată, cum nu-i mai fusese dat lui Horst să vadă la cineva vreodată; cînd a auzit pentru prima oară tonul ciudat ce răzbea din vocea lui Moebius, în timp ce acesta vorbea despre el însuși, Horst s-a cutremurat. Mai întîi și-a închipuit că e vorba de o remarcabilă clarviziune, de o extraordinară capacitate de detașare, de obiectivizare, de puterea de a te privi ca pe o ființă străină; abia mai tîrziu și-a dat seama că se afla în fața unui caz mai grav, mult mai grav — că, pur și simplu, se afla în fața unui caz de ură pervertită.

S-ar putea ca încă de atunci, de la întîmplarea din grădină, Moebius să-și fi căutat, fără încetare, propria sa imagine; nu, nu-i așa: altă imagine decît aceea care-i aparținea. La început maiorul se minuna întrebîndu-se de ce se întoarce locotenentul atît de bine dispus în camera lui, după ce speria trupa cu răcnetele sale înfiorătoare. Într-adevăr, revenea însuflețit, cu ochii scăpărători, cu obrajii îmbujorați de sănătate, se trîntea pe pat și declara că moare de sete, dar de îndată ce ochii lui îi întîlneau pe ai maiorului, vraja momentului se risipea: Hasenbach era întruchiparea rădăcinilor sale, a slăbiciunii sale indestructibil condiționată de educația familiei, de vechile tradiții. În asemenea clipe se ridica tăcut, trîntea ușa în urma lui și se ducea să-și înece în băutură incapacitatea de a se adapta spiritului vremurilor noi, spiritului „milenar" al celui de-al treilea reich.

— Pe cine alegem? se auzi deodată vocea doctorului Dacht.

Era imperativă. Doctorul s-a decis, își spune maiorul, s-a decis să nu-și permită nici un fel de ezitări. Și nu mi le va permite nici mie.

— Ai luat în considerație toate posibilitățile?

— Asta este exact ce nu-i îngăduit să faci în timp de război, răspunse Dacht, umplîndu-și din nou paharul. Te-ai gîndit vreodată de ce pentru atîția bărbați războiul constituie de fapt o ușurare nemărturisită?

— Da. Războiul simplifică totul.

— Întocmai. Nu mai rămîn decît două tabere: A noastră și cealaltă. Totul se măsoară prin asta. E suficient să știi să numeri pînă la doi. Altceva nu mai există. Lucrurile sînt aici — sau dincolo. Dacă sînt aici, e bine, dacă-s dincolo, e rău.

— Încerci să mă convingi pe mine, sau pe tine însuți?

— Pe amîndoi. Wilhelm Moebius este ofițer german și asta trebuie să rămînă.

— Mai precis... imaginea ofițerului german, nu-i așa?

— Întocmai. Te-ai gîndit vreodată ce idee genială e să devenim o națiune de prototipuri? Femeia germană e așa. Bărbatul german e așa. Ofițerul german...

— Înțeleg, vrei să spui că de fapt nu mai luptăm pentru noi înșine, ci pentru propria noastră imagine.

Doctorul încuviință, dînd doar din cap ; pe neașteptate maiorului i se păru mult mai bătrîn. Își aduse aminte că, o dată, Dacht îi spusese că soția lui e mai în vîrstă decît el și că povestea asta o indispune, o chinuie... De aceea încerca mereu alte produse cosmetice. Acum se va liniști... firește, dacă bărbatul i se întoarce acasă viu.

— Luptăm pentru ceea ce va rămîne, dragă Horst. Asta înseamnă... pentru o legendă. De-acum încolo pentru nimic altceva... decît pentru o legendă.

Hasenbach sesiză deodată liniștea ireală de afară. O liniște de toamnă calmă, încremenită dincolo de pădurile unui mic castel renascentin. Un sat slovac și un asemenea castel ! Frumos, cu forme pure. Maiorul își aduse aminte ce superb se contura vîrful castelului pe bolta înserării, și-i veni în minte că arhitecții de odinioară se gîndeau la zi și la noapte deopotrivă. Noaptea de azi era la fel de calmă ca cea de ieri și maiorul avea sentimentul că de fapt totul s-a sfîrșit. S-a sfîrșit războiul... de mult s-a sfîrșit... ce mai caută ei aici ?

Legenda.

Dacht are dreptate. A fi înfrînt trupește și sufletește înseamnă moartea adevărată, ireparabilă, definitivă. Dacă n-am salvat trupul națiunii, e de datoria noastră să-i salvăm măcar... Da, Dacht e un clarvăzător. Ceea ce salvăm noi azi aci, nu e teritoriul, prezentul, forța... e trecutul.

Ne salvăm pe noi înșine, ca trecut ; pentru copiii noștri. Căci acest prezent, prezentul nostru (pe care eu îl percep de pe acum ca trecut — oare și Werner ? — cu siguranță, altfel n-ar fi ajuns la noțiunea de legendă), prezentul operațiunilor antiinsurecționale, al dizlocărilor de trupe, al campaniilor, al nopților dormite prin sate, al retragerilor, al marșurilor, al schimburilor de focuri nu mai are acum nici o importanță. Importantă e numai imaginea despre el.

Imaginea. Legenda.

Locotenentul Wilhelm Moebius, urmașul unei vechi familii germane, ofițer al armatei germane.

Așa sună măreț, impunător. Așa trebuie să sune. Chiar dacă mi-e silă... într-adevăr, mi-e silă... să mai...

— Știi, Werner, mi-e silă să mai împușc.

— De data asta ai un motiv.

— Cum ? !

— Așa cum ai auzit. De data asta vei ști precis de ce faci acest lucru.

— Pentru familia lui Moebius.

— Pentru tine. Ești o parte constitutivă a unei legende. Sîntem trei... ofițeri germani. Ori poate nu ?

Dacht se ridică încet din fotoliu, se apropie de cămin și mai aruncă un butuc pe foc :

— Așadar, pe cine ?

Maiorului îi părea rău că-i dăduse liber ordonanței. Sticla se golea văzînd cu ochii și, în ciuda faptului că nu era băutor de alcool, simțea acum nevoia să rezolve treburile la modul cel mai primitiv.

— Pe oricine. O decizie mi-a fost de ajuns, dragă Werner, și oricare alta o refuz categoric. În definitiv de ce trebuie să-mi asum eu răspunderea. Să binevoiască și Providența să ia ceva asupra ei... La drept vorbind, după ce criterii ar trebui să aleg ? Toate ar fi la fel de stupide... Primii zece bărbați...

Dorm pe undeva prin casele înconjurătoare, își spune maiorul în sinea lui. Ultima lor noapte, și asta numai pentru că Moebius s-a dovedit a fi un descreierat.

Prostie. Pot oare să știu dacă nu-i ultima mea noapte ?

— Crezi că, într-adevăr, a înnebunit ?

— Mai mult ca sigur, răspunse Dacht. Altfel ar fi știut că toată povestea poate să dureze două-trei zile, cel mult. Pînă apucă să vorbească...

— N-o să uit niciodată cum s-a uitat la omul acela, cînd am sosit aici...

Da, clipa aceea i-a rămas întipărită în minte și doctorului Dacht. Pătrunseseră în sat însoțiți de zgomotul asurzitor al motocicletelor în fața cărora femeile își astupau urechile și își trăgeau copiii în curți... A urmat numaidecît obișnuitul ceremonial al încartiruirilor : la castel maiorul, locotenentul și medicul, la școală trupa și bucătăria de campanie...

Stăteau toți trei — Hasenbach, Dacht și Moebius — în fața școlii, cînd în pragul ei și-a făcut apariția omul cu pricina.

Povestea părea atît de ireală, încît în primele clipe Hasenbach n-a fost în stare să-și revină : în pragul ușii stătea Wilhelm Moebius

— civilul, care-l privea pe locotenentul Wilhelm Moebius, aflat în fața sa.

Maiorul s-a uitat repede la cei doi prieteni ai săi, de parcă ar fi vrut să se convingă că aceștia nu văd nimic asemănător, că totul nu era decît o halucinație de-a lui ; dar fețele celor doi erau încremenite cu privirile ațintite asupra omului din prag.

Hasenbach s-a întors din nou cu fața spre el. Asemănarea era de-a dreptul uluitoare.

Și omul cu pricina părea surprins, ba chiar descumpănit ; dar ce sentimente poate da la iveală locuitorul unui sat ocupat, față de puterea militară care-l stăpînea ? Omul tăcea... și... aștepta.

— Lucrurile mele ! a strigat deodată spre ordonanța sa locotenentul Moebius, mereu alb ca varul.

Omul din prag s-a retras în interiorul școlii.

Moebius s-a uitat îndelung în urma lui, cu chipul împietrit și ochii parcă vrăjiți.

Motoarele motocicletelor uruiau, soldații se împrăștiau pe la casele oamenilor, dar nu acesta era motivul pentru care cei trei bărbați din fața școlii nu schimbau o vorbă între ei. Dacht, ce-i drept, a încercat la un moment dat să spargă tăcerea aceea ciudată printr-un rîs scurt, dar rîsul lui s-a stins într-un chicotit penibil. Se vedea limpede că Moebius nici nu-l băga în seamă ; stătea acolo ca o ființă neînsuflețită, incapabilă să se clintească din loc.

— Wilhelm ! i s-a adresat maiorul Hasenbach ; ai văzut ? ! Omul acela...

Locotenentul n-a ascultat fraza pînă la capăt : s-a întors brusc și, pe neașteptate, a pornit spre castelul de peste drum, dispărînd la iuțeală în incinta lui.

Maiorul și doctorul au rîs cu poftă și s-au dus și ei după el. Dacht a mai ținut să menționeze că omul cu pricina e un cutezător : căci, la drept vorbind, e o adevărată neobrăzare să semeni leit cu un ofițer german.

Cu cîte ceasuri în urmă s-au petrecut toate astea ? se întreba maiorul în sinea lui. Parcă s-ar fi scurs de atunci o veșnicie. Iar acum e noapte și în camera alăturată zace un mort.

Hasenbach privea cum ronțăie flăcările butucul de lemn. Mîine dimineață vom face cele necesare și vom porni mai departe ; plecarea va avea același cadru ca și sosirea, motocicletele vor începe să duduie, femeile își vor ascunde copiii în curți... Atîta doar că satul va avea cu zece bărbați mai puțin... bătrîni, firește, căci tinerii se află în munți... Iar statului major îi va lipsi un ofițer...

Nu, Moebius nu înnebunise. Dimpotrivă — planul lui fusese gîndit cu o temeinicie de-a dreptul diabolică : a trimis ordonanța în sat, l-a invitat pe omul cu pricina în camera sa la castel... Dacht urma să vină la el la zece și jumătate la o partidă de cărți ; decorul pe care trebuia să-l găsească era destinat lui. Cadavrul, uniforma... cadavrul și uniforma, o adevărată provocare !

— Știi, Werner... abia acum mi-a venit în minte... Îți mai amintești cum era aranjată uniforma ?

— Exact la asta mă gîndeam și eu acum... Ordinea aceea... părea, într-adevăr, ireală. Timp nu prea o avut ! ? !... Uniforma nu era aruncată la întîmplare ci, dimpotrivă, era așezată cu grijă peste cadavru... ca și cînd acesta ar fi fost îmbrăcat... Abia acum mi-am dat seama că povestea părea, de fapt, o provocare...

— Nu părea, ci era. Iar tu ai înțeles-o și i-ai dat curs.

— Da, dar... mecanic... inconștient...

— Am intrat în cameră la puțin timp după tine și mortul era gata îmbrăcat. Trebuie că te-ai grăbit, nu glumă...

Dacht își turna vin, în timp ce maiorul privea cu regret cum se umple paharul.

— Dintotdeauna m-a fascinat acea viață, oarecum de sine stătătoare, a trupurilor noastre, începu doctorul. Te-ai gîndit vreodată la povestea asta ? Adeseori faci un lucru înainte de a ști că vrei să-l faci... și nu e vorba aici numai de instinctele de autoapărare, nu, nu, astea-s acțiuni de alt nivel, de un nivel superior...

— Îți închipui că întregul conglomerat de valori care te-a determinat să acționezi așa cum ai acționat e întipărit în tine atît de adînc ? ! În cazul ăsta te felicit.

Dacht nu-i răspunse. Se uita cu atenție la pomeții obrajilor atît de proeminenți ai maiorului, la țeasta lui, țeasta lui alungită (odată Hasenbach îi mărturisise că un boem anume îi spusese că are „un cap abstract").

— Tu n-ai fi făcut-o ? îl întrebă.

Maiorul ezită să răspundă. Nu știa. Sau nu voia să știe. Dacht a făcut-o — a făcut-o înain-

te ca el, Hasenbach, să pătrundă în cameră și asta era de ajuns. Pînă și lucrul la care trebuia să reflecteze în noaptea asta era pentru el prea mult. Nu era dispus să-și mai pună și alte probleme ipotetice.

— Nu știu, răspunse în cele din urmă. Bănuiesc că n-aș fi fost în stare să mă decid atît de repede.

Dacht s-a decis într-o clipită. Scurtcircuitul „cadavru-uniformă", pe care i-l ticluise Moebius, a funcționat perfect. Pînă să-și facă apariția maiorul Horst Hasenbach, cadavrul era îmbrăcat.

M-a prins, își spuse deodată maiorul. Ce mai am de hotărît ? M-a prins. M-a pus în fața unui fapt împlinit. De cîteva ceasuri facem amîndoi acest joc. Nu pot spre dimineață să ies brusc din joc... și să spun adevărul. Nu, asta ar echivala cu trădarea prietenului. Acum, a unicului meu prieten.

Zidurile astea groase, blestemate ! Într-adevăr nu s-a auzit nimic. Nici omorul, nici fuga... nimic... Trupa nu are habar de nimic. Să sară pe fereastră n-a fost nici o problemă pentru Moebius, și cu atît mai puțin să treacă prin vatra satului într-un asemenea mimetism... Numai că toată povestea e inutilă ; cum de nu și-a dat seama Moebius de acest lucru ? De îndată ce va deschide gura... Ori te pomenești că vrea să se folosească de ruseasca lui ?

— Știi, Werner, la asta nu m-am gîndit : Moebius știa rusește...

— Prostie. Adică... prostie dacă îți închipui că a vrut să treacă dincolo...

— Bineînțeles că nu-mi închipui. Știm amîndoi la fel de bine ce-a fost în toată povestea asta.

Hasenbach știa de mult despre ce-i vorba, dar nu bănuia cît de departe au ajuns lucrurile și, mai cu seamă, la ce deznodămînt aveau să ajungă. De la întîmplarea copilărească din grădină, povestită de Moebius, se mai desfășuraseră cîteva situații la care fusese martor însuși maiorul, și care, ce-i drept, i se păruseră cel puțin ciudate. O dată, cînd venise vorba despre ce se joacă acum la teatrul din Hanovra, Moebius l-a întrebat :

— Tu n-ai vrut niciodată în tinerețe să fii actor ?

— Eu ? ! Nu, niciodată. Tu, da ?

— Da, cînd aveam șaisprezece ani. Am vrut chiar să fug de acasă, atît de obsedat eram de ideea asta. Dar nu i-am mărturisit-o nimănui.

— De ce ?

— Ai cunoscut familia noastră, așa că, mă înțelegi. Am rezolvat povestea altfel. Am devenit actor fără să fi anunțat cuiva acest lucru.

— Cum adică ? Ai jucat teatru sub pseudonim ?

— Nu. La așa ceva nu m-aș fi încumetat niciodată !... Am devenit actor acasă. În familie. Pricepi ? Orice spuneam sau trebuia să fac, era pentru mine prilej de interpretare. Eram mereu în rol. Tu nu poți să înțelegi treaba asta, dragă Horst, dar, crede-mă, a fost o idee genială. Cel puțin pentru mine... la vremea aceea. Da, la vremea aceea, pentru că altfel

n-aş mai fi putut să rezist... Toţi ochii aceia care mă urmăreau fără încetare, toate aşteptările şi speranţele pe care trebuia să le împlinesc... O dată am început să-mi tai venele de la mînă, dar în clipa în care a ţîşnit sîngele m-am speriat... Au fost pentru mine nişte ani cumpliţi, dragă Horst, dar tu nu poţi să înţelegi... După ce am născocit însă acest joc, totul s-a schimbat ca prin farmec. Era pur şi simplu superb! Wilhelm Moebius în rolul lui Wilhelm Moebius!

— Nu înţeleg.

— E cît se poate de simplu: M-am eliberat. Nu mai trebuia să *fiu* Wilhelm Moebius, aşa cum mă obligau să fiu — era de ajuns doar să-l joc. Îl jucam pe Wilhelm Moebius potrivit închipuirii lor, dar adevăratul Wilhelm Moebius era inviolabil... şi neviolat. Adevăratul Moebius era cu totul altcineva, ascuns în umbra celui neadevărat, expus admiraţiei tuturor. Asta m-a salvat, dragă Horst. Într-adevăr, m-a salvat.

Se aflau atunci în maşină şi Moebius rîdea de întreaga poveste (era în perioada lui de euforie), dar pe Hasenbach îl încerca o senzaţie neplăcută pe care nu şi-o putea explica. Îşi amintea acum că strigase atunci la şofer, acuzîndu-l că merge prea încet, deşi ieşirea lui era de-a dreptul stupidă: drumul era plin de hîrtoape şi de gropi adînci.

Altă întîmplare, care a rămas întipărită în memoria maiorului, s-a petrecut într-o perioadă de depresiune a locotenentului Moebius, cînd acesta obişnuia să-i pisălogească pe toţi care

îi ieşeau în cale cu dispute quasifilosofice. Aceste dispute se remarcau, înainte de toate, prin inexactitatea noţiunilor şi printr-un diletantism, pe care Hasenbach pur şi simplu îl detesta. Întotdeauna îi spunea locotenentului că nu suportă să fie evocat Kant în timp ce se bea bere, iar el, Moebius, tocmai asta făcea.

— Asta-i bună, noţiunile! Una singură contează! Aceea care te urmăreşte... şi e pentru tine cheia vieţii. Ai aşa ceva?

— Nu ştiu.

— Ai. Fiecare om funcţionează cu deviza lui. Deviza ta e „demnitatea".

— Interesant. Şi a ta?

— Identitatea.

Identitatea.

Se cunoştea. Se cunoştea la perfecţie. Labilitate psihică îmbinată cu o extraordinară clarviziune. Eu nu am... această clarviziune, îşi spune maiorul în sinea lui. Dacă aş fi avut-o aş fi bănuit măcar cît de departe a ajuns Wilhelm cu obsesia lui.

Era oare răspunzător de actele sale în clipa în care l-a omorît pe omul acela? Nu putea să nu fie, judecînd numai după faptul că n-a folosit revolverul, ci pumnalul. N-a făcut nici cel mai mic zgomot... şi nu numai atît: a creat o situaţie în care toate se potriveau fără cusur; omul acela n-ar fi tras cu pistolul dacă ar fi ucis un ofiţer german — ar fi ştiut că la auzul împuşcăturii ar fi alergat toată lumea într-acolo; dacă ar fi vrut s-o facă, ar fi folosit, cu siguranţă, cuţitul.

Cuțitul și uniforma pe cadavru.
Totul a fost gîndit. Excelent gîndit.
Locotenentul Moebius dă liber ordonanței, o trimite în sat să se distreze. Cînd povestea se va încheia, în camera lui nu mai pot pătrunde decît doi oameni : Dacht, care urmează să vină la o partidă de cărți, sau Hasenbach. Amîndoi vor înțelege... Amîndoi vor face cele necesare...
Vor face cele necesare...
Porcul ! Pe maior îl cuprinse deodată o furie fără margini. Porcul ! Porcul de Moebius ! Ce au comun, el și doctorul Dacht, cu anomaliile lui, pe care vor trebui să le acopere ! ? !
Războiul e pe sfîrșite și el, maiorul Hasenbach, va lichida mîine dimineață zece oameni care n-au nici în clin, nici în mînecă, cu întreaga poveste... zece civili... Exact ceea ce ne poate fi fatal după terminarea războiului. Exact. Își dă oare seama Dacht de acest lucru ? !
Ofițer german... Dacht și-a găsit deviza pentru viitor... Toți ne-o căutăm în taină ca să putem trăi, dacă vom supraviețui. Deviza lui e o legendă. Se va închide în ea, o va cultiva, în cele din urmă îi va da crezare. Începe să și-o construiască de pe acum... de aceea a acționat cum a acționat — n-a fost îndemnat doar de provocarea lui Moebius, sugerată de aranjamentul uniformei, ci și de propriul său imperativ, de instinctul său de conservare, cu ajutorul ideologiei pe care și-o construise pentru eventualitatea înfrîngerii. Dacht nu mai are ce să decidă, asta e cît se poate de limpede.
El, Hasenbach, da.

Îi este silă să-i împuște pe acei oameni nevinovați...
Își imaginează ordinul de execuție, citit cu răcnetele de rigoare : „Pentru asasinarea unui ofițer german se condamnă la moarte..."
Îl îngrețoșează pînă și gîndul la scena aceea, la urletele soldaților în momentul în care aceștia îi vor tîrî pe bătrîni din căsuțele lor, la plînsetele sfîșietoare ale femeilor, la tot spectacolul acela infernal... E, pur și simplu, îngrețoșător. Întotdeauna a fost un spectacol îngrețoșător.

Iar azi, colac peste pupăză, cadavrul acestui om...
Cînd a intrat în camera lui Moebius și l-a zărit, i-a venit să țipe, dar n-a apucat ; Dacht s-a repezit la el și i-a astupat gura :
— Taci !
— Ce... ce se întîmplă aici ? !... a întrebat maiorul cu o voce răgușită.
Stătea în mijlocul încăperii și se uita la cadavrul locotenentului Moebius, care zăcea pe podea sub ochii lui. Cel puțin în primele clipe a fost convins de acest lucru : era Moebius, îmbrăcat în uniforma lui, cu ochii sticloși, înecat într-o baie de sînge.
— Taci, i-a repetat Dacht.
— Himmelhergott... cine ?...
— Taci, a scrîșnit doctorul printre dinți, taci, ăsta nu e Moebius.
Maiorul s-a apropiat mai mult de cadavru, în timp ce Dacht s-a dus să încuie ușa.

— Unde-i Wilhelm? a întrebat Hasenbach cu vocea înăbușită.

— A dispărut.

Stăteau față în față și se priveau drept în ochi.

— De bună seamă, l-a ucis, i-a luat hainele și a sărit pe fereastră în grădină.

— Ai auzit vreo împușcătură?

— L-a înjunghiat. Cu pumnalul.

Hasenbach s-a uitat din nou la omul ucis. Avea gura căscată; de parcă s-ar fi mirat de ceva.

— De ce... de ce l-ai îmbrăcat în uniforma lui Moebius?!

Dacht și-a desfăcut brațele în semn de nerăbdare. Detesta prostia, iar clipele de care avea nevoie maiorul ca să înțeleagă situația i se păreau prea lungi.

— Asta înseamnă, a spus după un timp Hasenbach, că va trebui să împușcăm niște localnici.

— Întocmai.

— Ai decis fără mine, i-a replicat maiorul, țintuindu-l cu o privire sfredelitoare.

— Da, i-a răspuns doctorul, rezistînd privirii maiorului, iar tu vei fi de acord.

— Ai hotărît singur, a reluat Hasenbach, încet și apăsat; așa că, acum, o să-mi faci și tu mie pe voie într-o anume privință.

— În ce privință?

— A așteptării... înțelegi? Așteptăm... Așteptăm pînă cînd îl găsim pe locotenentul Moebius mort în camera lui. Așteptăm pînă mîine

dimineață; pe urmă intrăm aici, găsim cadavrul și dăm alarma.

— Bine, a încuviințat Dacht, după cîteva clipe de gîndire.

Era zece și jumătate, aproape de miezul nopții; ordonanța lui Moebius nu se mai întoarce... nimeni nu intră în camera locotenentului pînă nu se crapă de ziuă.

Au timp.

Aveau prea mult timp.

Pînă dimineața mai era mult și maiorul se întreba în sinea lui pe unde putea fi acum Wilhelm Moebius... și în ce stare psihică se afla. De vreme ce a dat dovadă de atîta sînge rece, încît să așeze uniforma pe cadavru într-o ordine de-a dreptul înspăimîntătoare, înseamnă că a fost al dracului de lucid și în deplină responsabilitate de actele sale. Pe urmă a spălat putina lăsîndu-i pe ei aici să șteargă urmele; el a ucis un om și din pricina lui noi va trebui să lichidăm alți zece.

— Unde ar putea fi acum? întreabă deodată doctorul Dacht, gîndindu-se de bună seamă la același lucru.

— Dumnezeu știe... În orice caz e fericit... Cîtva timp va mai fi nespus de fericit, nu crezi? și-a realizat visul vieții lui...

— Nu se poate să nu știe că povestea asta nu va dura mai mult de două-trei zile.

— Poate speră mai mult. Ori nu speră, și totuși e fericit și cu atît. E altcineva. În sfîrșit e altcineva.

Și deodată Hasenbach simți din nou cum îl îneacă veninul.

— Iar noi, noi care am rămas aceași, îi vom salva onoarea în fața familiei sale și a întregii Germanii. Elsa Moebius va deveni mamă-eroină, iar la cimitirul din Hanovra va fi ridicat un monument al familiei !

— Întocmai, încuviință Dacht ; dar nu țipa...

— Și ce faci dacă-ți spun că eu nu accept acest joc ?

Dacht îl privi o clipă, apoi îi răspunse zîmbind :

— Mă bucur că, în sfîrșit, te-ai exprimat în acest sens.

— Ce vrei să spui ?

— Nimic. Atîta doar că am așteptat tot timpul acest răspuns. De fapt, de asta am și acceptat cerința ta de a aștepta pînă dimineața. Te cunosc și eram sigur că vei face o criză, înainte de a face ceea ce trebuie să faci. Mai rău ar fi fost dacă această criză ar fi venit mîine dimineață. Atunci ar fi fost totul prea tîrziu.

Maiorul se revoltă în sinea lui ; suveranitatea doctorului avu darul să-l întărîte :

— Te înșeli, îi spuse în cele din urmă, stăpînindu-și cu greu iritarea.

Dacht închise ochii, obosit :

— Nu poți face nimic altceva, decît ceea ce am hotărît amîndoi, dragă Horst. Wilhelm ți-a fost prieten. Dacă ai raporta versiunea adevărată, ai face din Moebius un dezertor. Iar asta ar face din tine un mincinos, pentru că ar fi un fals, un act criminal de defăimare a prietenului, căci amîndoi știm la fel de bine că Moebius nu e dezertor.

Hasenbach tăcea.

— Nu e dezertor, reluă Dacht, dar pe baza mărturiei noastre ar putea să devină, nu de alta, dar în vreme de război nimeni nu se va apuca să cerceteze niște cauze atît de subtile, care l-au determinat la acest act. Numele familiei Moebius va fi dezonorat în chipul cel mai cumplit ! Iar Wilhelm va fi repudiat de ai săi, în ciuda faptului că el n-a făcut decît un lucru spre care a fost împins de această familie...

Maiorul se ridică din fotoliu și se apropie de fereastră. În curtea castelului strălucirea lunii lumina un stejar bătrîn. În coroana lui nu se mișca o frunză. Arborele stătea în poziția de drepți, așteptînd parcă momentul execuției... Maiorului îi veni din nou în minte, ca de atîtea ori pînă atunci, acea ciudățenie a naturii de a nu se vedea pe sine însuși, spunîndu-și că, de fapt, arborele nu știe toată viața în ce loc crește și se înalță, pajiștea nu vede firul pîrîului ce se strecoară sub poalele ei... Dacă n-am fi noi aici... totul ar fi orb...

— Da, vom face din el un dezertor, răsuna stăruitor, în urechea lui, vocea doctorului ; noi, prietenii, îi vom necinsti memoria...

— Memoria ? ! izbucni Hasenbach, răsucindu-se de la fereastră.

Dacht îl privi, fără să sufle o vorbă.

— Tu crezi că ?... bîigui maiorul.

— De îndată ce-l vor descoperi... indiferent cine, ai noștri... sau ai lor, și-l vor sili să devină iar Wilhelm Moebius... Wilhelm nu va supraviețui...

— Fizic... sau ?...

— Va înnebuni, dragă Horst. Da, va înnebuni. Ca medic sînt ferm convins de acest lucru... Firește, s-ar putea să nu mai supraviețuiască nici fizic... Ce să-ți mai spun... știi doar ce se întîmplă cu cei prinși... Așa că... indiferent cine-l prinde, ai noștri sau ai lor, Wilhelm e pierdut pentru această lume... Greutate are numai amintirea care poate s-o țină în viață...

— ...sau s-o ucidă pe Elsa Moebius, asta vrei să spui, nu-i așa ?

— Întocmai.

În salon se făcea din ce în ce mai frig. Maiorul se apropie de grămada de lemne pe care o pregătise acolo ordonanța lui și alese anume butucul cel mai gros, ca să-i dea a înțelege lui Dacht că discuția lor nu se va încheia atît de repede. Aruncă lemnul în cămin și urmări un timp scînteile ce se împrăștiau în toate direcțiile :

— Zece oameni pentru Elsa Moebius...

— Zece oameni pentru tine, scumpul meu Horst. Fiindcă și tu aparții legendei pe care noi o făurim pentru Elsa Moebius și pentru familiile noastre. Ne vom întoarce... Aici Dacht se încurcă, rămase o clipă descumpănit, apoi reluă : s-ar putea să ne întoarcem, și Germania să n-o mai găsim. Și-atunci, din ce vom trăi, dacă n-o refacem ? Familiile noastre — a ta, a mea și a lui Moebius — se întemeiază pe tradiție, pe acel măreț început pe care știu să-l prețuiască doar națiunile civilizate. Da, pe tradiție și mit. Numai cu ele o putem lua de la început, înțelegi ? Numai cu ele ! Pe locurile pîrjolite și pustiite care au fost Germania ! Familiile noastre nu vor mai avea nimic, nici măcar pămîntul de sub picioare... în afara mitului, al acelui mit, care a menținut spiritul lor de-a lungul generațiilor, mitul onoarei... și tu vrei să le privezi de acest ultim bun al lor, și încă prin minciună. Da, prin minciună, pentru că Moebius nu e dezertor !

La auzul ultimelor cuvinte ale doctorului, ceva se revoltă în sufletul maiorului. Nu-și dădea seama de unde venea acel sentiment de aversiune ce-l cuprinsese, ca din senin, față de prietenul său Dacht, unicul care-i mai rămăsese — dar sentimentul acela stăruia în el. Bravura cu care Dacht înfățișase întreaga problemă avusese în ea ceva neomenesc, ceva ce-l iritase pe Hasenbach tocmai pentru că toate concluziile aveau o logică precisă, pentru că erau bine gîndite și, la urma urmelor, veridice. Numai că... numai că, nu Dacht va fi acela care mîine dimineață va da ordinul. Asta îl irita.

— Ai dreptate, Werner. Da, ai dreptate, acesta-i adevărul adevărat și eu înțeleg acest adevăr german. E un adevăr foarte german.

— Ce vrei să spui cu asta ?...

— Nimic. Doar atît că adevărul și adevărul german sînt două lucruri diferite. Esența adevărului german a fost întotdeauna, cum bine spui, mitul, dar poate tocmai de aceea sîntem acum, ca națiune, acolo unde am ajuns. Nu crezi că, de fapt, sîntem îngrozitor de slabi ?

— Slabi ? ! se minună Dacht nevoind să-și creadă urechilor.

— Da, slabi... Nevoia mitului... sau, cum spui tu, a legendei, e o nevoie a slăbiciunii. De ce n-am face mai bine eforturi să îndurăm acel mare NIMIC pe care-l vom găsi acasă în locul Germaniei ? La ce bun aceste legende susținute în cîrje ? La ce bun aceste visuri din care ar putea să renască...

Hasenbach se încurcă. Dacht îl privea cu niște ochi cum nu-i mai văzuse la el pînă atunci. Se citeau în ei disperarea și ura, disprețul omului care-și dă seama, pe neașteptate, că a rămas singur ; răzbeau din ei durerea și resemnarea, ședea aici în fața lui ca un muribund, da, pentru maior era imaginea unui om ce murea de o moarte stranie, invizibilă, de o moarte pe care, poate, n-o va mai vedea nimeni, în afară de el, Horst Hasenbach ; el singurul va ști că Dacht e mort, în ciuda faptului că a rămas în viață.

Alături, într-o cameră spațioasă a castelului renascentin, zăcea mort locotenentul Moebius care nu era locotenentul Moebius ; iar aici, la masă, în această clipă a nopții înaintate, stătea

mort doctorul Dacht care a murit o dată cu Germania, dar cu trupul trăind și cu inima bătînd de-acum încolo în gol.

Asta nu poate fi realitate, își spuse cu groază maiorul — această noapte a minciunilor și a înșelătoriilor, această noapte a viilor morți și a morților vii... nu, acesta nu poate fi adevărul.

Se apropie de fereastră și se uită afară. Zorile începeau să se tîrîie, neauzite, spre satul adormit, curînd o să-l încercuiască. Asediul timpului, îi veni în minte maiorului. Și deodată îl cuprinse dorința sălbatică de a evada din el, să fugă... Cu o invidie plină de ură își aminti de Moebius și, într-o fracțiune de secundă, l-a înțeles.

— E patru și un sfert, spuse Dacht, uitîndu-se la ceas ; la cinci fără un sfert îl vom găsi pe locotenentul Moebius mort în camera lui...

Stejarul din curte, încărcat încă de bezna nopții, stătea în poziție de drepți, cu privirea țintă spre maior.

— La cinci dai ordinul de execuție, reluă Dacht.

Maiorul Horst Hasenbach închise ochii, dar în fața lui stăruia mereu stejarul din curte, neclintit, așteptînd în tăcerea dinaintea crăpatului de zi, tot așa cum stă probabil și cel din îndepărtata grădină a palatului Moebius, în grădina plină de vocile celor care-l strigau pe băiatul pierdut.

Maiorul nu răspunse.

P. S

În interesul scrierii amintite mă străduiesc să obțin informații cît mai temeinice — de aceea am salutat cu nespusă bucurie scrisoarea doctorului Werner Dacht, care a făcut serviciul în anii războiului alături de locotenent. Aflînd despre lucrarea mea, dorește, înainte de a muri (e grav bolnav), să-mi ofere o explicație veridică despre întregul eveniment. Aștept cu multă nerăbdare această întîlnire, cu speranța că va avea darul să îmbogățească, și mai mult, imaginea locotenentului nostru erou.

S. N.

A CINCEA SCRISOARE

ȘEFO,

iți trimit alăturat inregistrarea pe bandă de magnetofon a conferinței de presă în legătură cu un asasinat care a stîrnit aici atenția, nu numai a mea ci și a celorlalți corespondenți de presă care s-au plictisit să tot transmită redacțiilor doar știri despre schimburile de foc dintre greci și turci pe linia de demarcație. Filip ar putea face din asta o notiță (7-10 rînduri) pentru pagina a șaptea. Atrag însă atenția că în afacere e amestecată firma ARHILL, care, precum știi, e principalul nostru client la mica și marea publicitate! Așadar, atenție!

Paul Casares
Ciao

CONFERINȚA DE PRESĂ

Domnilor!... Domnilor!... Vă mulțumesc pentru aceste aplauze de bun sosit, știu, știu prea bine că ele nu-mi aparțin mie, ci faptului că am supraviețuit, că mă aflu aici vie, deși nu sănătoasă... Dar fulgerele astea... blițurile... vă rog frumos, încetați o dată cu ele, nu vedeți? mă orbesc și fac grimase... și pe urmă, vai...

cum o să arăt în fotografii ! Și, în afară de asta, eu n-am nimic comun cu povestea asta... Credeți-mă... Vă rog frumos, ajunge ! Sînteți atît de mulți... nu m-am așteptat să fiți atît de mulți... Mi s-a spus că trebuie să vă povestesc cîte ceva despre cazul acela... pentru ziare... dar, cum văd, asta... asta e o adevărată conferință de presă... Iertați-mă... Dați-mi puțin răgaz... să-mi revin un pic... știți, nu sînt încă perfect restabilită... trebuie să mă reîntorc la spital... vă dați seama... a fost un șoc îngrozitor... Poftim ? Rănile ?... Rănile, de bine, de rău, s-au vindecat... da, de bine, de rău... nu se știe dacă nu voi rămîne cu niște urmări... precum vedeți... nu pot încă să mă așez ca lumea, rana din cavitatea abdominală mă mai doare în lege cînd mă aplec sau cînd mă îndoi... așa, mulțumesc, acum stau destul de comod. Dar dacă tot a venit vorba despre rănile mele, în treacăt fie spus, mi-a părut tare rău că m-ați îngropat înainte de vreme ! Da, domnii mei, unii dintre dumneavoastră... apropo, e cineva aici de la Cyprus News ? Înțeleg că nu mărturisește... nu de alta, dar ar fi nevoit să admită că acum stă de vorbă cu un cadavru. Ei, da, Cyprus News a scris despre mine că am sucombat ca urmare a rănilor grave, știrea a fost preluată de Reuter, a ajuns și la noi acasă, la Praga... Praga e în Cehoslovacia... și, cum era de așteptat, la auzul ei familia mea a făcut un șoc înfiorător. Da, domnilor, un șoc înfiorător. Imaginați-vă ce sînt în stare să provoace, uneori,

știrile dumneavoastră senzaționale cu orice preț ! Mama mea tocmai gătea *knedliky*, cînd vecina a venit să-i spună ce s-a întîmplat... Poftim ? A, *knedliky*, da, asta e un fel de mîncare cehească, străinii îi spun „pîine fiartă“ și se miră grozav că se mai fierb chiflele gata făcute, dar, pe scurt, mama era cît pe ce să se opărească, fiindcă i se făcuse rău... Da, domnilor, puteați s-o ucideți ! Îmi dau seama că o convorbire cu ziariștii nu se începe cu reproșuri, nu e o atitudine prea diplomatică, nu-i așa ? Dar eu nu sînt nici o stea și nu am nevoie de popularitate. Știu prea bine că stau de vorbă cu dumneavoastră pentru prima și ultima oară în viața mea, așa că nu simt nevoia să vă cîștig favoarea. De aceea mă încumet să spun acest lucru și în numele acelora care nu-și pot permite s-o facă.

Dar, să trecem la obiect. Am ajuns, precum văd, în centrul atenției dumneavoastră din cu totul alte motive decît sperasem în anii tinereții. Bineînțeles că în tinerețe îmi imaginam viitorul meu așa : în lumina reflectoarelor, îmbrăcată într-o rochie lungă, cu pana de păun la diademă, voi intra în sală și voi spune cu nonșalanță : „da, domnilor, chiar acum am semnat un contract pentru o jumătate de milion“ — cunoașteți doar visele tinerelor fete. Și iată că povestea s-a terminat prin aceea că mă aflu aici din pricina unor răni de cuțit în abdomen. Dar ce să-i faci dacă așa stau lucrurile și nu altfel... Nu s-ar putea spune că povestea e romantică, dar, mă rog, popularitatea poate fi dobîndită în fel și chip.

A mea se va sfîrşi mîine, după ce tot ce vă voi spune azi va apărea în ziarele de dimineaţă. Poimîine nu va mai şti nimeni de această afacere... Slavă Domnului, va fi dată uitării. E o poveste înspăimîntătoare, şi eu n-o să-mi mai revin niciodată de pe urma ei, chiar dacă, precum se pare, durerile în timpul mişcării au început să-mi treacă. Soţul meu... aş prefera să spun fostul meu soţ, dar deocamdată nu sînt divorţată... deci, soţul meu se află în închisoare şi, întrucît va avea o comportare bună — nici nu ştiţi ce frumos şi cu cîtă clarviziune ştie să se poarte atunci cînd îl interesează ceva — va fi eliberat cu siguranţă înainte de expirarea pedepsei. Da, domnilor, va fi eliberat înainte, iar în ziua aceea, eu voi înnebuni de frică.

Nu, fireşte, nu-mi închipui că din poarta închisorii va da buzna direct într-un magazin de fierărie, va cumpăra un cuţit bine ascuţit, va răsfoi în cartea de telefoane, va afla adresa mea şi se va grăbi să vină la mine cu scopul de a mă înjunghia. Dumneavoastră ştiţi totuşi cîte ceva din întreaga poveste, aşa că vă daţi seama ce tip de bărbat e soţul meu Tygo : un adevărat computer cu sînge rece. Un calculator perfect, căruia în viaţa mea nu m-aş încumeta să-i atribui vreo operaţiune eronată. Faptul că e închis a fost singura greşeală de calcul, greşeală pe care am provocat-o eu — pur şi simplu n-a contat pe faptul că voi vorbi. Ştia că-l iubesc şi ecuaţia calculatorului său suna astfel : dragostea egală cu loialitatea. Mă iubeşte, deci nu va vorbi. Ştie că dacă vorbeşte mă pierde. Numai că... a uitat un lucru, şi

anume : că dragostea nu se împacă prea bine cu diavolul. Iar Tygo, aşa cum s-a dovedit, e un diavol.

Dar nu de Tygo e vorba, nu-i aşa ? Numele aceluia pentru care m-aţi chemat azi aici e Thell, eroul acestei afaceri scandaloase. Şi, totuşi... el şi afacerea scandaloasă... nu, nu se potriveşte cîtuşi de puţin. Avea ceea ce numim o fire sănătoasă, pozitivă... era vesel, încrezător... aş zice că în unele privinţe chiar naiv... mai ales faţă de femei. Da, da, ştiu ce vreţi să auziţi de la mine — aveţi răbdare şi veţi afla totul, dar să le luăm pe toate la rînd, aşa cum s-au petrecut şi ajungem şi acolo... Dacă vreţi să înţelegeţi bine lucrurile, atunci vă rog să aveţi răbdare şi să încercaţi să pătrundeţi în ele cu temeinicie. Pe dumneavoastră vă interesează doar scandalul, în timp ce eu vreau să iasă la iveală adevărul... pentru că îmi dau foarte bine seama că dacă nu-l lămurim acum, va dăinui aici o legendă de care va ţine, fireşte, şi ceea ce a avut grijă să aranjeze colegul dumneavoastră de la Cyprus News, anume, că Tygo m-a ucis. Ei bine, nu, domnilor — asta nu ! Voi lupta împotriva legendelor, deşi îmi dau seama că a lupta împotriva dumneavoastră nu e deloc uşor.

Aşadar Thell. Trebuie să vă spun că sosirea lui la Praga a fost o adevărată bombă. Cu două luni înainte se ştia că şeful de pînă atunci al firmei apusene supranaţionale ARHILL, avea să fie înlocuit — bătrînul şef Benford urmînd să iasă la pensie. Acesta era motivul oficial ;

adevăratul motiv, se pare, a fost însă acela că Benford nu a știut să se descurce prea bine cu instituțiile socialiste, insistînd cu încăpățînare asupra procedeelor de lucru pe care le învățase acasă și, cum obișnuia să spună Tygo : „elasticitatea era o însușire despre care nici măcar n-a auzit vreodată". Tygo putea să-și dea seama și să judece acest lucru de aproape — era adjunctul lui de la începutul începutului. Să nu vă închipuiți însă că vorbea așa despre șeful lui cu oricine. Nu, nu, nu. Cînd ne-am cunoscut era foarte prudent și trebuie să vă spun că pînă și cu mine a început să vorbească deschis abia după nuntă...

Ne-am cunoscut la modul cel mai banal... adică banal... ținînd seama de profesiunea mea. Eram translatoare liber profesionistă, la diverse tratative comerciale, și cînd l-am întîlnit pe Tygo pentru prima oară, m-am decis să-mi desfășor forțele și să încerc o manevră de învăluire... Iertați-mă că vă întreb, domnii mei : rumoarea aceasta ce-a vrut să însemne ? Distracție sau indignare ? Vă atrag atenția că, indiferent dacă vă place sau nu, spusele mele vor avea probabil darul să vă șocheze mai des. Nu sînt o gîsculiță, și concepțiile mele despre viață — inclusiv vocabularul meu — corespund întru totul înfățișării mele care, așa cum se vede, e de o robustețe respectabilă. Spun ceea ce gîndesc și gîndesc ceea ce spun, nu folosesc nici un fel de zorzoane — îmi place să spun adevărul gol-goluț și asta, precum bine știm, nu e o plimbare printr-o grădină de trandafiri.

Tygo, o spun pe șleau, mi-a plăcut. În definitiv l-ați fotografiat în timp ce ieșea din sala de judecată, nu-i așa ? E mereu același, la fel de înalt și zvelt și își păstrează acel zîmbet strălucitor al *businessman*-ului prosper, cu care n-a uitat să vă gratuleze nici atunci cînd l-ați văzut în lanțuri. Trebuie să recunoașteți că are nivel, nu-i așa ? *Keep smiling.*

Și-acum, imaginați-vă o tînără fată căreia îi impun străinii — străinii sînt printre fetele noastre *hit* — iar Tygo, pe deasupra, mai era și foarte atrăgător. Întîi și întîi avea puțin peste treizeci de ani... și n-avea burtă. Dumneavoastră rîdeți, domnii mei, dar în țara noastră nu veți găsi atît de ușor un bărbat trecut de treizeci de ani, care să nu aibă burtă. Asta din pricina acelor *knedliky*, pîinea aceea fiartă, la care se mai adaugă și *Plzenske pivo*... o da, bineînțeles, asta nu vă spune nimic — *Pilsner beer*, așa e mai bine, nu ? Da, domnilor, combinația asta e de-a dreptul ucigătoare.

Pe scurt, Tygo era zvelt și suplu și în plus avea maniere elegante, cu alte cuvinte, știa să se poarte. Asta e altă poveste care la noi... dar mai bine să trecem peste ea, nu de-alta, dar n-are nici o legătură cu povestea noastră...

Peste o jumătate de an ne-am luat. Prea multe nu știam despre el, dar mie puțin îmi păsa, *îmi plăcea*, și asta e de fapt elementul hotărîtor pentru o tînără fată ; *eram nebună după el*, da, domnilor, e cumplit, pe ce criterii își întemeiază omul căsnicia în tinerețe, dar așa este. De pildă, criteriul : *Ce-o să mai caște*

gura prietenele! De aceea am făcut nunta la Praga, ca să mă invidieze prietenele! L-am adus la primărie direct de la birou, ca pe un trofeu, altfel nici că se poate spune. Iar prima care cu ochii în lacrimi m-a sărutat, felicitîndu-mă, a fost Mona, cea mai bună prietenă a mea, de-o viață.

Da, Mona, eroina principală a scandalului, pentru care mă aflu aici... prietena mea... prietena mea dispărută... iertați-mă... e bine acum... mulțumesc pentru apă...

Ne cunoșteam din copilărie, locuiam pe aceeași stradă. Atîta doar că Mona era dintr-o familie bună, în timp ce eu a trebuit să mă lupt ca la box ca să-mi fac studiile... tatăl meu era un mic funcționar, cu mijloace modeste. Ne-am împrietenit probabil pentru faptul că fiecare era altfel. Mona purta ciorapi albi trei sferturi, eu ciorapi ordinari, lăbărțați, prinși cu jartiere deasupra genunchilor. O învățam cuvinte urîte și mă amuzam grozav văzînd-o cum i se aprindeau obrajii. Era o fetiță atît de curățică, atît de albă, încît plăcerea mea cea mai mare era să născocesc pentru ea tot felul de jocuri care se jucau în băltoace. Aveam în curte o băltoacă mare; după fiecare ploaie se transforma într-o adevărată mare, iar noi chiuiam de bucurie că putem naviga peste ocean. O dată, cînd Mona venise îmbrăcată într-un pardesiu alb, am decis să mă joc cu ea de-a campionatul lumii la sărituri în apă. Eram curioasă cum o să arate după aceea pardesiul ei cu dungi. Mie mi s-a părut

interesant. Mama Monei a fost însă de altă părere. O săptămînă nu ne-am mai văzut...

Deosebirea pregnantă dintre noi a început să se manifeste, de fapt, de abia în anii pubertății. Eu eram supărăcioasă, cu fața spuzită de erupții. Supărată pe lume, dar și pe Mona care continua să plutească prin viață cu chipul ei de porțelan, așa cum plutește luna palidă pe bolta nocturnă, ca să mă exprim poetic. Eu stăteam cu nasul în cărțile de medicină și înghițeam manualele de sexologie de tipul: *Ce trebuie să știe o fată despre corpul ei*, sau *Vei deveni curînd femeie*, și... ce să vă mai spun, cunoașteți și dumneavoastră acele manuale, pline de dulcegării, din care aflați cum stați cu comoara măruntaielor și alte povești de acest gen. Mona nu. Pe Mona n-o interesau asemenea treburi. Părea că nici băieții n-o interesau. Eu eram veșnic îndrăgostită, și cum! În fiecare dimineață săream din pat direct la oglindă, să văd dacă nu cumva mi-au dispărut peste noapte erupțiile acelea blestemate și, întrucît, cum era și firesc, nu se petrecea nici o minune, stăteam la micul dejun mînioasă foc. Știam că *băiatul*, adică *respectivul*, nici nu se învrednicea să se uite la mine. Pe scurt, în frageda tinerețe eu am fost mereu zgîlțîită de ceva, în timp ce viața Monei s-a scurs liniștit, cu distincție, lăsînd impresia că totul se desfășoară ca într-o revistă-magazin în culori, potrivit harmonogramei fetelor bine educate. Mona a luat lecții de pian și de balet, mai tîrziu a învățat să joace tenis și să cînte destul de frumos la chitară... o prindeau al dracului de bine tri-

courile de tenis roșii-albe și cred că Mona știa foarte bine acest lucru ! Și-a luat bacalaureatul și a intrat la facultatea de filozofie. Fără dificultăți. Tăticul, profesor de renume. Domnișoara, absolventă cu mențiune specială. Proastă nu era, nu, nici vorbă de așa ceva. Era delicată, da, delicată, și asta i-a indus pe foarte mulți în eroare. Fetele de azi sînt lăudăroase, ca mine de pildă și cînd se întîmplă ca una să fie liniștită, tăcută și reținută, oamenii nici nu mai știu s-o aprecieze. Cel puțin așa mi se pare mie. Dacă nu știe să se impună, să se facă remarcată, e socotită pur și simplu o proastă. Unii au crezut acest lucru despre Mona, căci nivelul ei era atît de înalt, încît putea fi apreciat numai de adevărații cunoscători. A fost crescută și educată în credința că omul, care-și expune admirației publice cunoștințele și calitățile, e o ființă vulgară. Da, știu, acesta e modul de comportare englezesc — i se spune *understatement,* nu-i așa ? Să te scuturi cu moderație de toate, inclusiv de tine însuți.

Tăticuțul o adora, o diviniza. Ce vreți, unica fiică. Și, în plus, atît de reușită. Orice tată e nebun după fiica lui, dar atunci cînd din casă lipsește mama, legătura devine și mai puternică. Mama Monei a murit în timp ce Mona mai mergea la gimnaziu, și-a fost de-a dreptul înduioșător felul în care profesorul a căzut pradă neputinței sale fără margini : cuprins de groază că nu v-a fi în stare să-și crească fata, a început să se ocupe cu o scrupulozitate bolnăvicioasă de viața ei, s-o instruiască, dar s-o

și supravegheze... da, s-o supravegheze cu strășnicie...

Mă rog, în supravegherea asta nu era numai dragostea și teama... Profesorul Brabec — așa-l chema pe tatăl Monei — era un mare snob și, firește, văzînd ce comoară are în casă, spera s-o vîndă cu mare pompă în lumea bună. Era cu ochii în patru, avînd grijă să nu-i zăpăcească fata vreun bărbos de la pop-music — o trimitea la sporturile nautice, să facă iahting, încredintat că acolo va face cunoștință cu niște tineri potriviți rangului ei.

Numai că... *Numai că...* sporturile nautice, practicate de tinerii *potriviți,* deveniseră între timp un domeniu dorit și de tinerii *nepotriviți,* care își închipuiau că au destui bani ca să-și poată permite să răzbească în societatea bună sau, mai bine spus, tăticii lor aveau destui bani pentru ca feciorii lor să se poată afirma pe plan social. Printre acești tineri se număra și Radek.

Radek era fecior de măcelar. Nu, domnilor, nicidecum fiul unui angrosist sau al unui fabricant de produse din carne, nu, tăticul era un simplu măcelar. De ce atîta mirare pe fețele dumneavoastră, domnii mei ? Ah... da, un măcelar obișnuit nu e bogat, asta vreți să spuneți, nu-i așa ? Vă înșelați. E bogat ! Și încă ce bogat ! E destul să... dar, de fapt, asta e o chestiune secundară și nu se leagă de cazul nostru... Pe scurt, Radek a ajuns printre tinerii care roiau în jurul Monei și, pe neașteptate, s-a îndrăgostit de ea...

Nu... mai exact s-ar putea spune că, pur și simplu, voia s-o aibă. Era un băiat frumos, cam prostănac, ce-i drept, în schimb un șmecher fără pereche, uns cu toate alifiile și un tip de bărbat căruia **la noi i se spune** *sexualna maniușka,* ceea ce vrea să fie o parodie la maniacul sexual. Studiase economia politică, dar se lăsase de studii tocmai atunci cînd o cunoscuse pe Mona — începuse să lucreze ca interpret și însoțitor al grupurilor de turiști care plecau peste hotare, în excursii organizate de *Čedok.* Își cumpăra din străinătate sacouri de lustrin și îmbrăcăminte à la Hollywood — Neckermann, cunoașteți doar... Își încleșta fălcile privind în reviste piscinele de culoarea azurului și *Schöner Wohnen,* și aș fi fost în stare să pariez că visul vieții lui era să organizeze într-o zi un *party,* la care oaspeții să sară la miezul nopții într-o asemenea piscină îmbrăcați în smochinguri albe. Un filfizon frumos, cu părul pomădat, căruia nici o fată nu-i rezista.

Cu excepția Monei. Paradoxal era că la început Mona nu-i plăcuse lui Radek în mod deosebit. Era educat cu reviste à la Playboy și altele de acest gen, drept care, *pițipoancă* era socotită de el numai acea fată asupra căreia se aplecau fluierînd de admirație zidarii, atunci cînd trecea pe sub schelele lor. Farmecul Monei, delicat, și lipsit de ostentație nu-i spunea nimic. Știa doar că e fiica profesorului Brabec, fată prin a cărei mijlocire ar putea ajunge ușor în înalta societate pragheză, în care voia să se strecoare.

Pe măsură însă ce Mona îi rezista, atitudinea ei avea darul să-l întărîte : dorința lui de a o avea — inițial doar dorința unui simbol — a început treptat să se transforme în obișnuita poftă bărbătească, ațîțată, firește, de refuz... Cunoașteți, nu-i așa, domnii mei ?... Întotdeauna e mai bine acolo unde la început a fost visul... iar Radek nu visa niciodată atît de mult. Cînd nu i-a reușit violentul asalt inițial (tactica lui verificată), a rămas atît de descumpănit, încît un timp n-a mai fost în stare să întreprindă o altă manevră. Pe urmă însă și-a revenit, aruncînd în joc tenacitatea și perseverența — a început perioada unei îndelungate acțiuni de învăluire.

Mona, pur și simplu, nu-l plăcea. Pe scurt, nu-l vroia.

„Ascultă, i-am spus o dată, acest Radek e totuși "... „Nici un Radek" mi-a răspuns rîzînd. Și cu asta povestea s-a încheiat. Dacă vi se pare discuția aceasta prea scurtă, între două prietene, aveți dreptate. Am uitat să vă spun că, în ciuda faptului că eram prietene foarte bune, Mona avea întotdeauna o comportare ciudată în chestiunile privind bărbații. În primul rînd, spre deosebire de celelalte fete, nu-i plăcea să discute pe această temă... și evita orice întrebare în acest sens. Cînd înainte de bacalaureat s-a răspîndit în școală deviza : „Nici o fecioară în fața comisiei de bacalaureat", am întrebat-o dacă, în sfîrșit, s-a culcat cu Eda Kadyl, colegul care din clasa întîi i-a dus ghiozdanul și mai tîrziu servieta. „Crezi că ar trebui s-o fac ?" mi-a răspuns cu o întrebare,

acesta fiind, de fapt, procedeul ei de a-i pune pe toți la punct. Închipuiți-vă că eu, prietena ei cea mai apropiată, habar n-aveam dacă e sau nu fecioară ! Știam doar atît că dacă nu e, nu e vorba totuși de o poveste serioasă ; nu de alta, dar n-am văzut-o niciodată pe Mona în acea stare de agitație în care ajunge omul atunci cînd se îndrăgostește. Se ducea cu unul la cinema, cu altul la tenis, cu altul la înot sau, știu eu, în excursii, dar pe fața ei de alabastru nu se citea niciodată vreo umbră a pasiunii.

Ba, stați... o dată... Da, o dată ! Acum mi-am adus aminte... ce ciudat că pînă în clipa asta nu mi-a trecut niciodată prin minte povestea asta... și acum îmi apar niște asociații cu totul noi... Da, o dată, ne aflam toată gașca la cîrciumă, firește în calitate de studenți... Era înainte de sărbătorile Crăciunului, ne făcuserăm un pic toți și cîntam... cînd, pe neașteptate, și-a făcut apariția în local un grup de algerieni. S-au așezat la o masă alăturată, iar eu am surprins-o deodată pe Mona uitîndu-se fix la unul dintre ei și în clipa aceea i-am văzut chipul de porțelan îmbujorîndu-se — devenind pentru prima oară un chip omenesc, frămîntat de niște sentimente... ce fel, nu știu... Mona s-a întors repede cu fața spre noi și nu s-a mai uitat într-acolo toată seara. Povestea n-a durat atunci decît o clipă, dar eu mi-o amintesc pentru că m-a uimit așa cum te uimește un lucru rușinos, surprinzător, de parcă Mona s-ar fi dezbrăcat deodată pînă la piele, sau cam așa ceva... nu știu... nu știu cum să vă descriu acel moment, dar a fost un fel de demascare

și ea trebuie să fi știut acest lucru, căci, într-adevăr, nu s-a mai uitat acolo toată seara...

Ce-o fi știut oare despre ea, încă de pe atunci, această fată ? Tatăl ei se bucura că e disciplinată, cuminte, castă... că nu se interesează de lucruri mărunte, ca mai toate fetele de vîrsta ei, că e bine educată și păstrată pentru *bărbatul potrivit*. În treacăt fie spus, Radek nu era pentru domnul profesor bărbatul potrivit.

Pur și simplu îl detesta. Eu una sînt însă încredințată că, fiind o persoană distinsă și nobilă, deși snob, profesorul ar fi consimțit pînă la urmă ca Mona să se mărite cu un om „sub nivelul ei“, dacă acesta ar fi fost o ființă valoroasă și folositoare societății. Dar Radek întruchipa tot ceea ce profesorul nu suporta : parvenitismul de speța cea mai ordinară, înfumurarea întemeiată pe buzunarele doldora de bani, superficialitatea în toate, amorul propriu, orgoliul egoiștilor și, în sfîrșit, și prostia... Am auzit o dată pe cineva spunîndu-i în timp ce-i oferea ceva de citit : „Uite, Radek, ia cartea asta și citește-o, e nemaipomenit de interesantă — ipoteze biologice despre felul cum va arăta foarte curînd globul nostru pămîntesc, dacă nu întreprindem ceva pentru preîntîmpinarea unor catastrofe“ la care Radek a răspuns pe loc : „Ipoteze ? ! Nu, cu așa ceva nu-mi omor eu creierul. Voi citi despre asta atunci cînd lucrurile vor fi verificate sută la sută“.

Dacă auzea asta bătrînul profesor Brabec, făcea pe loc un atac de apoplexie. Dintre toate, acesta era lucrul pe care-l detesta cel mai mult, el, care toată viața predase economia în

așa fel încît, potrivit rețetei lui Marx, se îndoia de toate — privea fenomenele din punct de vedere dialectic și nu recunoștea concluziile definitive și absolute.

Dar să revenim la Mona. Se pare că domnul profesor s-a înșelat în privința fiicei sale. Nu spiritul de disciplină și onestitatea o determinau pe Mona să păstreze acea neobișnuită distanță în privința bărbaților... ci, de bună seamă. altceva...

În penultimul an de studii al Monei, a sosit la Praga Thell.

Am mai spus că pentru personalul firmei ARHILL, sosirea lui Thell la Praga a fost o adevărată bombă. Iar explozia întîrziată a acestei bombe a fost stabilită de soțul meu Tygo.

Lucrurile s-au petrecut așa : cînd se știa precis că șeful de pînă atunci, Benford, pleacă acasă ca să-și îngrijească gazonul, Tygo, cum era și firesc, a început să se intereseze cine anume va fi succesorul la șefia amintitei firme. Tygo ținea să rămînă la Praga, pentru că soția lui era cehă, și aceasta nu voia să părăsească Praga ; în concluzie, important pentru el era să afle cine va fi noul șef și ce gînduri are... căci exista pericolul ca noul șef, așa cum se obișnuiește, să-și aducă oameni noi... Așa se face că imediat după primul zvon despre schimbări în conducerea firmei, Tygo a transmis semnale oamenilor săi din centrala-mamă.

Se întîmpla pe vremea cînd abia începusem să pătrund, încet de tot, în *sistemul* lui Tygo, cum obișnuia el să-l denumească.

„Cum poți trăi în felul ăsta ? !“ m-a întrebat adeseori, după nuntă.

„Cum adică ? ! îi răspundeam. Pe cîte știu trăiesc normal, nu crezi ?“

„Păi vezi, tocmai aici e buba. Așa n-o să ajungi nicăieri. În viață fiecare om trebuie să aibă un sistem al lui !“

„Ce vrei să spui cu asta ?“

„Vreau să spun că trebuie să ai o *metodă* cu care să-ți atingi țelurile...“

„Ce fel de metodă... ?“

„Păi tocmai asta e ceea ce trebuie să-ți elaborezi. Fiecare om trebuie să aibă metoda lui individuală, pe care trebuie să și-o găsească în funcție de propriul său caracter, de însușirile și posibilitățile sale personale... trebuie să știe ce sistem i s-ar potrivi cel mai bine, să-l elaboreze temeinic, și pe urmă să-l aplice cu folos în viață“.

„Și cum e sistemul tău ?“ l-am întrebat.

„Sistemul meu e *să prevăd. Să prevăd mereu, neîntrerupt, fără încetare*“.

Și astfel Tygo a prevăzut situația care va surveni după plecarea lui Benford și s-a pregătit dinainte pentru a-i face față. Cum v-am mai spus, a transmis semnale *oamenilor săi* din centrala-mamă. Avea *oamenii săi* pretutindeni. Fără asta metoda lui nu ar fi dat roade. Ca să poată prevedea, trebuia să aibă în permanență o rezervă mare de informații, din care își combina așa zisa lui futurologie.

Aștepta. *Oamenii săi* lucrau. Se părea că numirea succesorului nu era fără echivoc. Că în conducerea întreprinderii existau niște contra-

dicţii : *Oamenii săi* îi transmiteau ştiri de felul acesta : „Nimic. Încă nimic. Nu se ştie. Se discută în forurile cele mai înalte. Consiliul de administraţie încă nu s-a pronunţat — n-a decis nimic." Ca într-o bună zi să sosească în sfîrşit vestea : *La Praga va fi numit Thell.*

În ziua aceea Tygo a venit acasă într-o dispoziţie de zile mari : „Sîntem asiguraţi, mi-a spus frecîndu-şi mîinile fericit — vine Thell".

„Cine e acest Thell ?"

„E cea mai bună alegere la care mă puteam aştepta, dragă Emilia, Thell a fost şeful serviciului de control şi verificări, pe vremea cînd lucram în Belgia. Mă cunoaşte. A dat despre mine referinţe excelente. Ştie cît sînt de capabil... exact aşa a scris atunci... unul din oamenii mei mi-a dat pe urmă să citesc dosarul... Thell nu cunoaşte pe nimeni aici, aşa că omul meu, care urmează să-i sugereze ideea de a mă numi pe mine adjunctul său, e suficient. Deschide o sticlă, Emilia !"

Pînă s-o dăm gata, Tygo n-a încetat o clipă să zîmbească, făcîndu-mă parcă să înţeleg că mai are ceva în „tolbă"... nu ştiam că era vorba de bomba ce avea să explodeze după sosirea lui Thell... după cum nu ştiam că avea să explodeze două - aceasta din urmă direct în capul lui Tygo... Dar iată că iar mă ia gura pe dinainte...

De seara aceea la un pahar cu vin îmi amintesc foarte bine, fiindcă Tygo şi-a dezvoltat atunci teoria sa despre sistem... era pentru

prima oară cînd mă iniţia în gîndirea lui şi trebuie să mărturisesc că încă de atunci m-au trecut fiori de gheaţă pe şira spinării, ascultîndu-l. Dar îl iubeam, şi femeia cînd iubeşte acceptă orice, găsind în toate un motiv de admiraţie. E capabil ! îmi spuneam, în sinea mea. E iute şi rapace atît cît trebuie ! Pe ăsta nu-l îmbrobodeşte nimeni cu una cu două !...

Şi Tygo mi-a povestit atunci cum s-a răfuit cu şeful lui pe vremea cînd lucra la filiala din Geneva. Era tînăr pe-atunci şi şeful s-a pus pe capul lui şi al unui alt coleg, cu gîndul să-i distrugă. Colegul şi-a înaintat demisia, sfătuindu-l pe Tygo să facă la fel. Dar Tygo vedea altfel lucrurile. Şi-a spus că dacă îşi dă demisia şi pleacă, partida o cîştigă şeful. Şi aşa ceva Tygo n-ar fi fost în stare să îndure. El nu ştie să piardă... lucrul acesta l-am aflat destul de repede. Colegului, care i-a reproşat faptul de a-l sluji mai departe pe şef, în ciuda tuturor mizeriilor, i-a declarat că face asta pentru ca şeful să-i facă şi el la rîndul lui un mic serviciu, cînd va veni timpul. Bine gîndit, nu-i aşa ?... Ascultă, mi-a spus Tygo în seara aceea la un pahar cu vin, nu oricine poate fi şef — asta-i sfînt. Dar cel puţin te poţi simţi şef ! Da, poţi fi şef fără a-i face pe ceilalţi să simtă acest lucru, pricepi ? ! În sufletul tău n-ai voie să devii niciodată sclav. Există zeloşi care pur şi simplu divinizează sclavia lor, şi slujesc ca măgarul pentru o mînă de paie... şi, pe deasupra, la bătrîneţe mai şi zboară din serviciu. Dar există şi alţii, ca mine, de pildă... Am o figură de om loial, nu-i aşa ? Ei bine, aşa arătam şi atunci,

la Geneva, dar asta nu era decît o aparență, dragă Emilia, doar o aparență, pricepi ?! Îl serveam pe șef în așa fel încît să mă servesc pe mine însumi... mai tîrziu. Și-am și reușit"

„Ce-ai reușit ?"

La întrebarea asta nu mi-a răspuns. Ce putea fi... ce putea fi, îmi frămînt mereu mintea, gîndindu-mă la tot ce a reușit de data asta ?! Soțul meu era un monstru, domnilor. Un monstru înfiorător...

În ziua în care urma să sosească Thell, m-am dus la aeroport împreună cu toate soțiile funcționarilor. Știți doar cît de mult țin americanii la prezența soțiilor cu prilejul primirilor oficiale, așa că soția adjunctului nu putea să lipsească pentru nimic în lume. Cînd s-a deschis ușa sectorului vamal, Tygo mi-a șoptit la ureche : „Să te uiți acum ce-o să caște gura cu toții" — numai că prima am căscat-o eu.

Tygo nu-mi spusese nici mie, nici celorlalți că Thell e negru. Asta era bomba pe care a lăsat-o să explodeze de-abia la aeroport, ca să se amuze de uimirea celorlalți, dar n-a bănuit că amuzamentul lui n-avea să dureze prea mult.

În urma lui Thell a mai ieșit din vamă un bărbat care, se vedea limpede, ținea de el — un alb frumos, înalt și subțirel, cu fața strălucind de un zîmbet luminos. „Adjunctul meu" l-a prezentat tuturor noul șef, domnul Cash." Mi-am aruncat repede privirea spre Tygo. Pe chipul lui nu tresărea nimic. Zîmbea. Apoi s-a alăturat și el strigătelor de bucurie ale celorlalți care turuiau de zor unii peste

alții, alcătuind acel tipic decor american al oamenilor veseli și vivaci, și deci al oamenilor de afaceri capabili. Cunoașteți, nu-i așa ? La americani trebuie să fii tînăr, sănătos și vesel, altfel nu ajungi prea departe. Așa se face că toți se străduiau să fie cei mai tineri, cei mai sănătoși și cei mai veseli, deși știu sigur că, în ziua aceea, pe John Bird, de pildă, îl durea cumplit dinții.

Cînd s-a întors acasă, Tygo s-a închis în camera lui și n-a ieșit de acolo decît la miezul nopții. În tot acest timp l-am auzit umblînd agitat de colo-colo, dar mi-a fost teamă să intru peste el. Cînd, în sfîrșit, s-a hotărît să iasă, m-am dus, firește, după el în bucătărie. A deschis frigiderul și a scos de acolo o cutie cu Camambert. „De ce nu dormi ?" m-a întrebat.

„Nu crezi că ți-ar face bine dacă am sta un pic de vorbă ?"

„Despre ce ?"

„Cum adică, despre ce ?... Doar..."

„Povestea asta te rog s-o uiți", mi-a curmat vorba cu un calm desăvîrșit. După care a băut un pahar de Martini și s-a dus să se culce.

V-am spus, doar, că e un tip colosal. Pe atunci încă nu știam... că nu știe să piardă ; mi-am zis în sinea mea că e un om dintr-o bucată și știe să ia viața așa cum e.

Acum cînd îmi reproiectez în minte toate astea, nu sînt în stare să-mi imaginez cum a putut să se stăpînească atîta amar de vreme, fără să dea nimic la iveală timp de doi ani... Pînă în clipa cu pricina, nimeni n-a bănuit

nimic... nici eu... Nimănui nu-i trecuse prin minte, nici măcar în vis, cît de adînc fusese rănit de povestea aceea, şi mai cu seamă ce avea să întreprindă... ce contralovitură îngrozitoare... de un tragism necorespunzător, se apucase să pregătească... Da, de un tragism necorespunzător... În clipa asta mă întreb dacă Tygo n-a gîndit dinainte pînă şi această contralovitură, cu *sistemul lui de a prevedea...* ori, cine ştie, poate n-a prevăzut că tocmai treaba asta îi va zăpăci pe psihiatri... fiind o probă evidentă a unei tulburări mintale... şi credeţi-mă, într-adevăr, aşa a şi apărut în buletinul de expertiză a medicilor psihiatri...

De-a lungul acestor doi ani n-am bănuit absolut nimic ; nici n-aveam cum, de vreme ce Tygo a avut tot timpul, faţă de Cash, o atitudine de-a dreptul exemplară... De altfel era şi greu să te porţi altfel cu un asemenea om. Cash era un bărbat extrem de agreabil, veşnic bine dispus, fluşturatic şi plin de umor — cînd te uitai organiza cîte o serată cu lampioane şi confeti, ca la carnaval, o învăţa pe soţia ambasadorului american să danseze tangoul argentinian, silind-o să facă fandări şi aplecări pe spate, dar, mai cu seamă şi înainte de toate, cucerea mereu alte femei. Din primele ore ale dimineţii zbîrnîiau în birourile firmei telefoanele şi glăscioare de porumbiţe îl cereau pe „domnul Caş", în timp ce Cash gesticula furios că nu e acolo, că nu va fi, că de fapt nici n-a fost vreodată. Pe urmă, secretarele au început să rezolve singure această problemă... Vă mărturisesc sincer că acest Cash... mi-a plăcut şi

mie... dar asta n-are nimic comun cu povestea noastră.

Cum v-am mai spus, doi ani nici un nor n-a umbrit orizontul relaţiilor lui Tygo cu conducerea întreprinderii. Aparent, Tygo se împăcase cu postul distribuit de noul şef, pe scurt... lucra cu aceeaşi rîvnă ca înainte... şi se părea că-şi cîştiga tot mai mult simpatia lui Thell, care-l trimitea să trateze, de pildă, pînă şi afacerile iniţiate şi elaborate de Cash.

Nici un nor ziceam... cu excepţia cîtorva norişori în relaţiile noastre conjugale. Cînd s-a căsătorit cu mine, Tygo nu m-a întrebat nimic despre trecutul meu... sau, mai curînd, eu am evitat răspunsurile. Pe urmă însă, după ce a acceptat povestea, îmi arunca din cînd în cînd cîte o întrebare perfidă, învăluită într-o glazură oarecum nevinovată... aşa că mi-a trebuit multă vreme pînă să-mi dau seama de acest lucru. Nu... nu rîdeţi... credeţi-mă, n-a existat, într-adevăr, nici un motiv... nu... Mai puteţi să-mi daţi un pic de apă ?... Mulţumesc... Nu, n-a existat nici un motiv de schimbare a atitudinii lui... Poate, doar, faptul că suferise o asemenea lovitură în clipa în care Thell l-a adus pe Cash ca adjunct să-l fi făcut să devină nesigur pe el... ca bărbat... nu ştiu... S-ar putea să exagerez... A fost vorba de cîteva fulgerări de gelozie... dar asta se întîmplă în orice căsnicie, nu credeţi ?...

Să revenim însă la cazul nostru : Oricum s-ar fi petrecut lucrurile cu numirea adjunctului, adevărul e că Thell, aşa cum v-am mai spus, îl îndrăgea foarte mult pe Tygo... Meritul

era al lui Tygo, care-i satisfăcea toate dorințele pe care i le citea în ochi... iar eu, naiva, i-am găsit repede o explicație, o explicație foarte nobilă și generoasă, anume, că Tygo vrea să-și biruie însușirile sale șubrede. Dacă nu s-ar abține, ar începe să-l urască pe Thell. În concluzie : își impune o activitate în direcție opusă, comportîndu-se frumos față de Thell, spre a-și înfrînge ura... Cu alte cuvinte, se autopedepsește pentru această ură.

Cu timpul a ajuns să-i fie șefului indispensabil. Thell îi acorda încrederea în toate. Îi încredința tranzacțiile cele mai dificile, în timp ce Cash era ocupat pînă peste cap cu *pițipoancele*. De fapt nici Thell nu era cu mintea numai la lucru : în mare parte i-o captivase Mona.

Întîlnirea aceasta a trebuit o dată și o dată să se producă. Și s-a produs destul de repede după sosirea lui Thell la Praga.

Știu, pînă acum nu v-am spus nimic despre el, decît atît că era negru — dar treaba asta o știați dumneavoastră și fără mine : Nu l-ați cunoscut însă, așa că nu vă puteți închipui ce om deosebit a fost. Înainte de toate, de la prima vedere surprindeai în el ceva copilăresc și totodată majestuos... Știu, îmi dau seama că ceea ce spun sună absurd, că de fapt e o contradicție, dar partea nostimă e că, în cazul lui, nu era nici o contradicție. Avea în el într-adevăr ceva de o noblețe regească, plină de generozitate... și în același timp ceva inofensiv, așa cum se întîmplă, uneori, cu bărbații înalți și bine făcuți. Și Thell era așa... Avea o statură superbă, cum rar întîlniți. Lat în umeri, talia subțire și

mersul de leopard. Mersul acesta, se pare, e tot ce au negrii mai frumos. De fapt, nici nu merg, ci pur și simplu, saltă din pămînt, nu-i așa ? Și-acum, mai adăugați la toate astea o inteligență ascuțită și studiile la Universitatea din Yale... absolvite cu strălucire. Plus cel mai bun jucător de rugby din formația universitară. Pe scurt — o stea...

Și această stea, închipuiți-vă, aterizează la Praga, necăsătorită. Burlac... Desigur, vă întrebați de ce — credeți-mă, aceeași întrebare mi-am pus-o și eu în sinea mea, de cum l-am văzut. Patruzeci și patru de ani e puțin cam mult, nu-i așa ? Asta te pune pe gînduri și începi să te frămînți : de ce ?... Se înțelege că m-a interesat... bărbații m-au interesat întotdeauna, iar Thell cu atît mai mult cu cît era șeful lui Tygo.

La început am încercat să scot ceva de la el în discuțiile personale. Dar știți și dumneavoastră cum e cu discuțiile personale... americane. Întîi și întîi, nu se întîmplă niciodată ca oamenii să se întîlnească în doi, în trei sau, hai să zicem, într-un grup mai restrîns... În țara noastră ne întîlnim cu precădere în felul ăsta — eventual două perechi — și petrecem așa o seară întreagă. Cînd întrebăm pe cineva „Ce mai faci, cum o mai duci ?“ așa și gîndim, mă înțelegeți ? Într-adevăr, vrem să știm cum îi merge, ce-i lipsește și, dacă e nevoie, cu ce l-am putea ajuta... în timp ce americanul nu așteaptă de la tine să-i dezvălui — ferească Dumnezeu — grijile și necazurile care te apasă. O singură dată am încercat acest lucru... răs-

punzînd la întrebarea cum o duc, că o duc rău. Trebuia să fiți acolo s-o fi văzut pe doamna respectivă cum a încremenit, de parcă mi-aș fi dezbrăcat în fața ei chiloții. Și, firește, s-a repezit glonț spre alt grup, în care toți o duceau bine, ba chiar excelent... Numai să n-audă, ferească sfîntul, de vreo problemă străină ! Poate că tocmai de aceea organizează party, ca să fie mulți... ca să fie cît mai multă hărmălaie... să nu se audă unul pe celălalt. Pe scurt, ca oamenii să nu poată sta de vorbă cu adevărat. Asta se poate numai în liniște.

E limpede că nici cu Thell n-am izbutit să stăm vreodată de vorbă. Fie că organiza el o serată și atunci trebuia să se ocupe de toți oaspeții, iar dacă eram la rînd să fiu eu amfitrioana — lucru pe care îl detestam, în timp ce celelalte soții dădeau tot felul de petreceri stupide — situația nu se deosebea cu nimic ; aveam de lucru pînă peste cap cu musafirii și, în mod firesc, nu mă puteam retrage cu Thell undeva după ferestre și așa, ca din senin, să încerc să pătrund în sufletul lui. Chiar dacă... ce-i drept... la o serată i-am surprins de cîteva ori privirea cercetătoare... o privire, aș zice... neamericană... vreau să spun că s-a uitat la mine cu adevărat, nu cu acel zîmbet artificial à la *Kalodont* de pe reclamă, nici cu ochii pustii și nepăsători ai omului căruia îi merge, pur și simplu, excelent, și în felul ăsta îți și aduce la cunoștință acest lucru : Mi-a aruncat de cîteva ori privirea omului care vrea, într-adevăr, să vadă la ce se uită.

Dar, cum văd, iar m-am îndepărtat de subiect. Mona, nu-i așa ? Despre ea era vorba... Da... s-a întîlnit pentru prima oară cu Thell nu la noi, așa cum ați fi presupus, ci în casa tatălui ei.

Nu v-am spus pînă acum că profesorul Brabec era la noi un economist celebru și respectat. Cînd Mona a absolvit studiile universitare, profesorul era bătrîn... se căsătorise tîrziu și unicul copil l-a avut la o vîrstă destul de înaintată. Acum era pensionar și, întrucît se bucura de o sănătate deplină și de o minte ageră, și-a găsit altă muncă — în ultimii ani a fost consilier comercial al unei întreprinderi de comerț exterior din Praga. Așa se face că într-o zi, după o ședință îndelungată de tratative comerciale, Thell a ajuns în casa lui...

Pe Mona a cuprins-o spaima. O spaimă panicardă. Tatăl ei îi făcea adeseori această figură, invitînd pe cîte cineva la masă, fără s-o anunțe în prealabil. Treaba asta o irită cel mai mult pe amfitrioană pentru că, firește, potrivit legii împotrivirii, tocmai atunci nu are nimic în casă. Cu atît mai mult pe Mona care nu era de felul ei o gospodină, ci o studentă ce se străduia să se țină, de bine, de rău, pe linia de plutire între îndatoririle școlare și cele de stăpînă a unei case mari.

De data asta situația era neobișnuit de critică. Frigiderul pustiu... drept care singura soluție au fost tost-urile calde, salvarea de toate zilele a gospodinelor leneșe... numai că acestea trebuiesc prăjite cu grijă, să nu se ardă.

Așa că Mona mi-a descris seara aceea rîzînd, dar și cu un fel de emoție... mi-a spus cum

trebuia să fugă mereu în bucătărie, tocmai atunci cînd Thell povestea lucrurile cele mai interesante.

„Ce lucruri interesante ? ! și, în general, ce ar putea Thell să povestească“ ? am întrebat-o.

„O mulțime de lucruri, mi-a răspuns, Mona, plină de mirare. De ce ești atît de surprinsă ? ! Thell a trecut prin multe în viață... Cînd povestea despre inundațiile acelea“...

„Despre inundații ? !“

Părea de-a dreptul incredibil. Thell, despre care nici unul dintre colegii săi nu știa absoluat nimic, deși ca șef era cu toți cordial și amabil, povestește despre el, despre viața lui, în casa unor oameni străini !...

Povestea asta a avut darul să mă intrige, să-mi stîrnească interesul. Ceva trebuie să se fi întîmplat, de vreme ce Thell a început să vorbească ! Să fi exercitat asupra lui o influență atît de magică bătrînul profesor ? Ori mai curînd tînăra fată ?... Mai probabilă mi s-a părut a doua presupunere.

Așadar, Mona.

„Niciodată nu mi-ai spus că e un bărbat atît de strălucitor“, mi-a spus cu o nuanță interogativă (și, am avut impresia, cu reproș ascuns).

De unde să-mi fi dat mie prin minte că ar fi putut s-o intereseze cancanurile pe care le aflam de la Tygo și, mai ales, în legătură cu Thell.

Ca să fie clar : țara noastră e o țară progresistă și democrată. Noi, domnilor, nu admitem rasismul și respingem, categoric, orice manifestare de acest gen. De aceea, motivul pentru

care nici în vis nu mi-ar fi trecut prin minte că Thell ar fi putut s-o intereseze pe Mona, nu a constat în faptul că el era de altă culoare, ci, pur și simplu, în acela că era străin.

Aici trebuie să revin la familia Monei ; familia ei se trage din Cehia de miazăzi, o regiune de care te poți îndrăgosti pe toată viața. Iar această dragoste nețărmurită față de acest colțișor de țară a fost moștenită și transmisă de familia Monei din generație în generație... și Mona o purta și ea adînc în sufletul ei.

Cînd s-a înfiripat idila între mine și Tygo, relațiile mele cu Mona s-au cam deteriorat și, un timp, au fost chiar încordate. Mona mi-a reproșat atunci că am coborît la nivelul acelor fete pragheze care visează modul de viață sugerat de revistele-magazin și aleargă să agațe străini care, după nuntă, să le cumpere un pat cu vibrator. O dezgustau asemenea căsătorii febrile întemeiate pe cinism, căsătorii în care bărbații... adeseori niște oameni așezați și foarte cumsecade... cădeau victime nevinovate și, de fapt, nu erau nimic altceva decît niște mijlocitori indispensabili, cu ajutorul cărora fetele „săltau“ mutîndu-se de acasă într-o locuință mai confortabilă.

Multă vreme nici n-a vrut să-l vadă pe Tygo și, dacă stau să mă gîndesc, abia după ce l-a văzut, s-a învrednicit să mă ierte... Mă rog, eu nu spun că în căsătoria mea n-a jucat un mic rol și interesul... de altfel, v-am mărturisit acest lucru de la bun început. Dar subliniez : un rol mic, mic de tot, domnii mei. Mie Tygo mi-a plăcut, eram înnebunită după el și l-am dorit,

înainte de toate, ca mascul. Deci, atenție... Și-acum, imaginați-vă această situație : Mona, de felul ei o fată foarte conservatoare, o blondă cehă de toată frumusețea, tatăl ei, bătrînul profesor, topit după ea, pentru care nici un bărbat nu e destul de bun pentru fiica lui adorață, nici măcar frumosul și bogatul Radek, dragostea Monei și a părintelui ei pentru tot ce e autohton — și Thell. Altă țară, altă limbă,... și, mai cu seamă, altă rasă...

Și, pe deasupra, cu atîta mai în vîrstă. Diferența de aproape douăzeci de ani nu mai înseamnă prea mult în zilele noastre... dar nu uitați că profesorul Brabec era un bătrîn venerabil care trăia cu concepțiile și tradițiile lui învechite. Mona știa foarte bine — nu se putea să nu știe — că povestea asta ar putea să-l ucidă și totuși...

Totuși evenimentele s-au precipitat într-un ritm de nestăvilit, ca în tragediile antice. Mona se îndrăgostise de Thell din prima seară, atunci la ei acasă, cînd Thell le povestise, în felul său irezistibil, despre greutățile și necazurile prin care trecuse în viață ! Da, el, bărbatul acela impozant, stăpîn pe sine... și-a arătat, deodată, fața sa invizibilă. Le-a vorbit despre anii cumpliți cînd năzuise să învețe, să studieze, în timp ce era nevoit să facă pe hamalul în port, despre anii războiului, ani despre care colegii săi n-auziseră de la el niciodată un singur cuvînt... Mai tîrziu, Thell mi-a spus că pînă atunci nu mai întîlnise vreodată pe nimeni care să știe să asculte cu atîta interes și cu atîta pasiune, ca Mona. Și a continuat să-i povestească bucuros și după ce s-a înfiripat între ei marea idilă. Iar ea vroia mereu să le audă pe toate din nou și cît mai amănunțit. Despre călătoriile lui, în care și-a tîrît pașii prin arșița deșertului arid, trecînd adeseori pe marginea unor prăpastii abisale, despre vremurile cînd a slujit ca marinar și a fost chiar închis pentru scurtă durată, în Turcia. De obicei zăboveau pe cheiul Vltavei, priveau pescărușii coborînd în picaj spre oglinda apei și lebedele plutind liniștite, și Thell povestea... Era, poate, prima oară în viața lui cînd avea încredere în cineva, și făcea confidențe fără rezerve. Și s-ar putea să fi fost atît de vorbăreț tocmai pentru faptul că pentru prima oară cineva *îl asculta cu adevărat*.

Și Mona îl compătimea pe acest bărbat superb și plin de succese. Îl compătimea pentru copilăria și tinerețea lui atît de apăsătoare. Îl compătimea pentru că era atît de singur. O dată Thell mi-a spus : „S-a îndrăgostit de mine pentru tristețile mele și eu de ea fiindcă mă compătimea."

Numai că azi eu văd lucrurile altfel... Desigur, Mona era o femeie sensibilă și povestea vieții lui Thell a avut, fără îndoială, darul s-o înduioșeze. Asta da. Dar în spatele întregii povești a fost fluviul ei subteran... acel fluviu invizibil al simțurilor și instinctelor ei de nestăvilit, care a declanșat totul de la început și a împins lucrurile spre tragicul deznodămînt.

Însuși începutul legăturii lor a fost însemnat de o încordare cumplită. Și fiindcă tot sîntem la acest început, îngăduiți-mi să vă spun,

așa, în treacăt, că întregul mecanism a fost dezlănțuit de Mona. Într-o zi Thell mi-a spus că el nu și-ar fi permis niciodată să înceapă ceva cu Mona. În privința asta, zicea, a fost întotdeauna deosebit de prudent, și cu atît mai mult într-o țară străină, unde nu cunoștea destul de bine obiceiurile pămîntului... Vă dați seama, o fată albă și un bărbat de culoare... asta-i întotdeauna un teren minat... Și-apoi frumusețea sclipitoare a Monei i se părea absolut inaccesibilă... Pe scurt, a stat retras și a dat dovadă de reținere, chiar și atunci cînd era limpede că Mona se îndrăgostise de el pînă peste urechi. Simplu. Nu s-a manifestat în nici un fel. A rămas mereu acel corect partener comercial al tatălui ei.

S-ar putea ca, într-o zi, Mona să-și fi spus în sinea ei că momentul pe care-l aștepta nu va sosi niciodată. Că dacă-l vrea de soț pe acest bărbat, trebuie ea singură să... Așa se face că într-o plimbare de după-amiază prin cartierul Strahov, cînd Thell îi ducea servieta doldora de cursuri litografiate, Mona i-a declarat că se va căsători numai cu un bărbat care a trecut prin infern... așa cum a trecut el. Lucrurile erau acum mai mult decît clare. I-a făcut deci această declarație și, postată în fața lui, aștepta. Ce altceva putea să mai facă el, decît s-o sărute ?

A sărutat-o și în clipa aceea s-a deschis prăpastia. Primul care a aflat a fost Radek. Da, Radek mai era încă în scenă. Firește, nu era Romeo care suspina nopțile, incapabil să se uite la altă femeie. Și nu numai să se uite. Le consuma cu duzina, în timp ce, cu o încăpățînare

îndîrjită, căuta o cale de a pune stăpînire pe Mona, care-i scăpa mereu printre degete cu felui ei de a fi, amabil, tăcut și discret, care nu jignea, în schimb te dezarma cu fermitatea-i neînduplecată. Și-acum, imaginați-vă că Radek se duce într-o zi la cinema cu una dintre *pițipoancele* lui de ocazie și, cu două rînduri înaintea lui, o zărește pe Mona. Aparent singură.

Simte o strîngere de inimă, pulsul i se accelerează. Ce se face cu fata care stă lîngă el ? În fața Monei joacă rolul pretendentului neobosit, care nici nu se gîndește că în afară de ea mai există pe lume vreo altă femeie... Situația nu-i convine de loc... Își frămîntă creierul cu febrilitate, cînd, deodată, surprinde în întunericul sălii capul Monei aplecîndu-se spre capul unui bărbat aflat în dreapta ei. Nu vede decît siluetele negre ale celor doi în bătaia ecranului, dar deslușește cu claritate că e vorba de un bărbat... Începe să fiarbă, sîngele spumegă în vinele lui. Nu percepe filmul, nu simte mîna fetei de lîngă el, care caută mîna lui și peste puțin timp se retrage jignită. *Cine e acest bărbat ? !* Filmul nu se mai termină... și Radek urmărește orice mișcare în fața lui. Mona se apleacă spre el... el a cuprins-o cu brațul pe după umeri !... acum... acum a sărutat-o... pe ureche ? !... Doamne, Dumnezeule... amanți !... Nu, așa ceva nu voi permite !... *Îl ucid !*

Cînd, în sfîrșit, se aprinde lumina, pe Radek îl apucă amețeala. Fata îl iartă pentru indiferența cu care a tratat-o : „Ți-e rău, nu-i așa ?" Da, îi e rău. Îi e, într-adevăr, al dracului de rău, atît de rău încît i se face negru înaintea

ochilor... Un colorat! Nu, nu se poate! Visează!...

Știți doar cum e... Bărbatul a fost de cînd lumea o ființă orgolioasă... Rival?! Mă rog, dar să-i fie superior din toate punctele de vedere. Așa speră întotdeauna. Thell, firește, îi era superior în toate privințele, dar n-ar fi izbutit să-l convingă niciodată de acest lucru pe acest rasist primitiv, meschin, și vanitos. Un colorat!... Era tot ce vedea Radek în toată povestea...

Pentru el era prea mult. Dacă pînă atunci mai nutrise pentru Mona niște sentimente... în afara dorinței nețărmurite de a pătrunde prin ea în „înalta societate", din seara aceea le-a șters pe toate din sufletul lui. Acum nu mai păstra în el nimic decît ura. Thell însemna pentru Radek umilința, înjosirea. Cine vrei și cine nu vrei știa despre el că-i face curte Monei și că e pretendent la mîna ei. Și acum ea îl umilea, preferîndu-l pe *acest!...*

O să rîdă de el toată Praga. Și, totuși, nu, nu e cu putință ca Mona să... *Știe oare de povestea asta bătrînul profesor Brabec?!* E de neînchipuit ca bătrînul să îngăduie una ca asta. *Dar cum poate Mona?!..* Această fată gingașă, fină, de-a dreptul aseptică... Nu, mintea lui refuza să accepte așa ceva... Dar, de fapt, cel mai bine va fi să-i explice acest lucru însuși profesorul...

Da, Radek i-a adus la cunoștință bătrînului întreaga poveste. Personal, și cu deosebită plăcere. Știa că profesorul Brabec nu-l dorea în familia lui și multă vreme se mîngîiase cu gîndul că acesta era motivul pentru care nu-l dorea nici buna și ascultătoarea sa fiică... Va să zică așa: pentru domnul profesor eu nu sînt destul de bun. Să-l întrebăm în cazul ăsta dacă e bun *ăla de colo...*

Cam așa îmi imaginez eu că s-au petrecut lucrurile atunci în mintea lui Radek. Altminteri nu văd de ce s-ar fi dus el la profesor ca s-o denunțe pe Mona... Firește, a pîndit momentul cînd ea se afla la cursuri și astfel, întorcîndu-se de la facultate, l-a găsit pe profesor cu o criză de inimă, fără să bănuiască de ce.

Seara, după ce aflase despre ce-i vorba, a venit la mine disperată și mi-a povestit totul de-a fir-a-păr — după multă vreme era iar deschisă și vorbăreață... Vă spun asta pentru că, la început, Mona mi-a tăinuit relațiile ei cu Thell. E suficient să vă amintiți cît de neplăcut impresionată a fost cînd „m-am încurcat cu străinul acela de Tygo", ca să vă dați seama de ce a ținut acest secret. În cazul ei nu mai era vorba doar de un simplu străin, ci de un negru. Așa se face că a amînat destăinuirea cît a putut, chiar dacă era limpede că povestea avea să iasă cît mai repede la iveală, Tygo fiind în aceeași întreprindere cu Thell. Acesta s-a trădat fără voia lui, într-o seară, cînd se afla la noi și a zărit în vestiar poșeta mea:

„Ai și tu o poșetă *la fel?*"

„*La fel,* cu cine?" am întrebat mirată. Și s-a zis cu secretul.

Mona nu mi-a tăgăduit nimic, dimpotrivă, s-a arătat foarte bucuroasă că, în sfîrșit, Thell s-a dat în vileag, spunîndu-mi că, de fapt, la

facultate toată lumea știe de povestea lor și ar fi fost penibil ca eu să fiu printre ultimii care ar afla.

„Toată lumea la facultate, și ce-i cu asta ?“ am întrebat-o în șoaptă.

„Ei, știi tu“, a oftat ea, bătîndu-mă prietenește pe umăr.

„Sper că nu-i deranjează... doar sînt educați în...“

„Își închipuie că sînt o interesată, pricepi ? E cumplit, Emilia, nici nu-ți dai seama cît e de cumplit să înfrunți acest... nu, nu e vorba de rasism, problema asta nu există, dar fiecare își închipuie că sînt o ființă venală... că m-am încurcat cu el ca să profit, da, că sînt o profitoare... și asta-i îngrozitor. Toți știu că Thell e mare șef — și nimănui nu-i pot demonstra că m-am îndrăgostit de el la nebunie fiindcă e un om atît de minunat... atît de strălucitor... un bărbat atît de adevărat... care a trecut prin atîtea în viață și nu s-a lăsat doborît în nici o situație... un bărbat curajos, energic, tenace... Nici nu știi ce copilărie a avut acest om... și cum a rezistat... Da, Emilia, asta e ceea ce m-a încîntat la el, mă înțelegi ? Ție nu trebuie să-ți vorbesc, căci tu știi cum sînt băieții noștri ! Niște fantome obosite, plictisite, abia tîrîndu-se prin viață ! Fără voință, fără vlagă, e de ajuns să le dai un brînci și se prăbușesc. Șovăielnici, plîngăreți, mereu instalați în cîrciumi, cu cana de bere în fața lor... Asta-i tot ce știu ! Mie treaba asta nu are darul să-mi impună ! Niciodată nu mi-a impus. Te-ai mirat întotdeauna că nu-mi place nici un tînăr dar, crede-mă,

acesta a fost motivul. Nici unul din ei nu era un *bărbat adevărat*, așa cum îmi imaginez eu bărbatul ! Să știe să înfrîngă obstacolele, să înfrunte viața cu adevărat, mă înțelegi ? ! Ca să-mi dea senzația că mă ocrotește, că în preajma lui sînt în siguranță ! Știu, a durat mult pînă am ales, la un moment dat ați crezut cu toții că se întîmplă ceva cu mine, că sînt... anormală... hai, lasă, așa ați crezut...

În cele din urmă era gata-gata să cred și eu — vorba ceea toate fetele aveau cîte o dragoste, iar eu aveam mereu rezerve... Și cînd, în sfîrșit, am vrut să mă dau bătută, cînd mi-am spus să mă resemnez și eventual să mă mărit cu îndrăgostitul și răbdătorul Radek... vin acasă, și în fața mea se înalță deodată din fotoliu acest Thell, îmi zîmbește și eu mă pierd toată. În seara aceea am înțeles că așteptarea mi-a fost răsplătită, că bărbatul pe care l-am așteptat *e aici*, că există *cu adevărat* pe această lume... și trebuie să fie al meu“...

Și al ei a fost, numai că tatăl Monei era după o criză de inimă. Plîngea, și eu îi dădeam calmante, Tygo era plecat cu Thell într-o călătorie de afaceri peste hotare, eram deci singure și i-am propus Monei să rămînă peste noapte la mine.

„De vreme ce te-ai certat cu tata atît de rău, ar fi mai bine să nu apari atît de repede în ochii lui“.

Mona a găsit o soluție de compromis : rămîne la mine pînă la miezul nopții, apoi se duce acasă cu un taxi. La ora aceea tata va dormi...

dar ea va fi acasă dacă, întîmplător, i s-ar face iar rău. Deocamdată îi era rău ei...

Aveam sentimentul că nu-mi spusese totul... Am sfătuit-o să-și limiteze pentru un timp legăturile cu Thell.

„Măcar pentru un timp. Nu poți să-i pricinuiești tatei un infarct... Spune-i că-l părăsești pe Thell, și tu te vezi cu el mai departe."

Știu, domnilor, știu... dar ce să fac, eu sînt o ființă pragmatică... așa că, vă rog să mă iertați... știu că nu era un sfat onorabil, dar trebuie să recunoașteți că practic era. În clipa aceea nu exista, totuși, altă soluție, de vreme ce Mona nu voia să renunțe nici la Thell, nici la tatăl ei. Și-atunci ?!... Tatăl va fi fericit că are o fiică ascultătoare, asta îl va pune din nou pe picioare, și cînd va fi iar în formă fiica va putea să-și recucerească încet și cu răbdare pozițiile pierdute...

Cam așa îi vorbeam eu Monei în timp ce ea mă privea absentă, de parcă ar fi stat să chibzuiască dacă e cazul sau nu să-mi spună că-mi pierd vremea de pomană... În cele din urmă mi-a spus :

„Nu se poate. Simplu, nu se poate, pricepi ?"

„Asta-i bună. De ce nu ! ?"

„S-ar fi putut, dacă nu făceam o mare greșeală. M-am apucat și i-am spus tatei că ne-am căsătorit."

„Ți-ai pierdut mințile ? !..." am întrebat-o plină de uimire.

„Nu, Emilia, ăsta-i adevărul. Thell și cu mine sîntem de o săptămînă soț și soție."

De data asta mi s-a făcut rău mie. Recunoașteți și dumneavoastră că prea s-au adunat multe deodată. Ați auzit — *s-au luat, erau soț și soție !* Stăteam pe un scaun de bucătărie — tableta pe care i-o dizolvam Monei într-un pahar cu apă sfîrîia furios, în timp ce eu nu eram în stare să scot o vorbă.

Mona repeta întruna că asta a fost greșeala ei cea mai gravă — ar fi trebuit să-l pregătească pe tatăl ei treptat ; după ce acesta aflase de la Radek că-i încurcată cu Thell, să-l fi luat cu binișorul și nu să-i spună pe șleau că s-au căsătorit... Acum nu mai era nimic de făcut. Mi-a spus că mărturisirea aceasta a țîșnit din ea în clipele cele mai încordate ale duelului... și asta, pentru că voia să pună capăt întregii povești... să scape o dată de acest calvar, căci se săturase să se mai ascundă, să mai tăinuiască și să mintă... Credea că în felul acesta lucrurile se vor limpezi, și va fi iar liniște și pace. Numai că tatăl ei nu s-a prăbușit doar psihic ci și fizic în același timp... La asta nu s-a așteptat.

În ceea ce mă privește, nu mai conteneam să mă minunez — pur și simplu nu puteam să cred. Va să zică Thell s-a căsătorit cu Mona... Pînă la urmă s-a însurat... și a luat-o de soție pe prietena mea Mona...

Cum au reușit să tăinuiască acest lucru e și astăzi pentru mine un mister. Pentru că, știți, la noi nu e chiar atît de simplu să te măriți cu un străin... pentru asta e nevoie de tot felul de acte și... așa mai departe... Îmi dădeam seama în ce stare sufletească era tatăl Monei : visu-

rile lui despre un ginere cu care să se înțeleagă... despre nepoții pe care-i va arăta în satul său de baștină... toate astea s-au spulberat... Nepoții de culoare ar atrage acolo imediat atenția tuturor. Asta, da, fără doar și poate.

Mona plîngea, dar mie mi-a venit deodată în minte că ea nu era singura vinovată de prăbușirea bătrînului profesor. *Cum i-o fi prezentat oare lucrurile grețosul acela de Radek?!* De fapt el a provocat această prăbușire! E ușor de închipuit că n-a făcut nici un efort spre a-l menaja pe bătrîn, ci dimpotrivă, căci interesul lui era să-l distrugă pe tatăl Monei, să-l umilească, pentru că Radek nu era un ginere destul de bun pentru el! Ticălosul! Cînd e vorba de rănirea amorului său propriu, nici o armă, oricît de josnică ar fi, nu i se pare deloc dezgustătoare!

O liniștearn, străduindu-mă din răsputeri s-o conving că partea leului în distrugerea bătrînului profesor îi revine lui Radek, nu ei... dar nu știam că nici una nici alta nu corespundea adevărului. Pentru că principala contribuție în această afacere a avut-o, de fapt, propriul meu bărbat.

Da, domnilor, din ziua aceea soțul meu a intrat într-un joc care s-a încheiat aici, în țara dumneavoastră, printr-o catastrofă sîngeroasă. Numai că pe atunci eu habar n-aveam de toate astea... și dacă, după arestarea sa, soțul meu nu i-ar fi povestit totul de-a fir-a-păr și cu o voluptate de-a dreptul patologică medicului psihiatru care l-a examinat, n-aș fi știut nimic nici în ziua de azi. Nu știu ce l-a făcut să mărturisească pînă în cele mai mici amănunte planul, temeinic gîndit, al acestei acțiuni diabolice... căci, vorba ceea, dacă ar fi declarat că a acționat impulsiv, fără premeditare, s-ar fi bucurat de circumstanțe atenuante, nu-i așa? Dar el, dimpotrivă, se mîndrește, da, se mîndrește cu planul lui gîndit cu atîta sînge rece. Eu, una, nu pot găsi în treaba asta altă explicație decît aceea că a calculat... da, din nou a calculat!... și, dîndu-și seama că orice ar face tot e pierdut... și-a spus în sinea lui că de vreme ce-i este dat să devină celebru ca ucigaș, atunci să devină ca ucigaș inteligent, ba, mai mult, ca un geniu înzestrat cu o uimitoare capacitate combinativă, ca o puternică personalitate, ce se pricepe să dirijeze destinele umane prin simplul fapt de a ști să prevadă reacțiile, să aprecieze caractere, să creeze situații.

Medicul legist, psihiatrul care l-a cercetat, a venit să mă viziteze la spital: mi-a spus atunci că soțul meu e dotat cu o inteligență ce depășește cu mult media inteligenței omenești și, din păcate, e de o luciditate perfectă și, deci, în depline facultăți mintale... De bună seamă, asta a și vrut să-i dovedească Tygo prin comportamentul său. A fost întotdeauna de o ambiție monstruoasă... iar acum i se oferea ultima posibilitate de a se proslăvi: să devină condamnatul secolului! Doctorul mi-a spus că Tygo dorește să aflu despre toate astea... de vreme ce am rămas în viață. Bineînțeles, de cînd îl știu, a simțit întotdeauna nevoia să-l admir, și ținea la acest lucru și de data asta. Din nou îmi comunică sistemul lui, acum prin

intermediul psihiatrului care mi-a povestit totul, explicîndu-mi rolul jucat de la un capăt la altul de Tygo în această cumplită tragedie. După plecarea psihiatrului, au trebuit să cheme de urgență un medic să mă vadă... vă puteți imagina ce tărăboi a făcut aflînd că am avut o vizită atît de îndelungată și atît de epuizantă...

A fost, într-adevăr, o vizită tulburătoare... din multe puncte de vedere. În primul rînd, am aflat pentru prima oară că întreaga poveste fusese pusă la cale de soțul meu și, în al doilea rînd, am avut sentimentul, dar asta numai în primele clipe, că Tygo... mă iubește fără rezerve... Curînd însă m-am văzut silită să-mi mărturisesc mie însămi, că motivele lui au fost de cu totul altă natură...

Dar să revenim la intrarea lui în scenă. Spre marea mea uimire, am aflat de la medicul psihiatru că, *de fapt, pe Radek îl trimisese la bătrînul profesor Tygo al meu*. Ce ziceți, bombă, nu-i așa ?... O întîmplare cumplită și de-a dreptul fatală a făcut ca Radek, care părăsise cinematograful fără ca Mona să-l observe, și care se descotorosise de domnișoara lui pretextînd că se simte din ce în ce mai rău... mă rog, pretextul ca pretextul... dar adevărul era că se simțea din ce în ce mai rău... deci, o întîmplare nefastă a făcut ca Radek să dea în stradă nas în nas cu Tygo. Se cunoșteau, căci Radek se învîrtea în jurul prietenei mele Mona... și, din cînd în cînd, mai făcea pe interpretul oaspeților lui Tygo...

Radek era într-un asemenea hal de iritare încît avea nevoie de cineva căruia să-i verse

tot amarul... iar Tygo era omul potrivit, pentru că o cunoștea pe Mona... *Oare nu știa despre toate astea dinainte ?*

Nu, nu știa. Dar după ce Radek i-a descris înfățișarea bărbatului pe care-l văzuse cu Mona, ținuta, felul în care era îmbrăcat, Tygo a rămas înmărmurit dîndu-și seama *că Mona fusese la cinematograf cu Thell !*

Acesta a fost momentul în care Tygo a declanșat întregul mecanism al distrugerii.

Ca toți oamenii cu sînge rece, Tygo nu era niciodată impulsiv și nu cădea pradă emoțiilor. Din clipa în care Thell a coborît din avion, cu Cash în urma lui, Tygo a început să urzească diabolica sa răzbunare cu calm, încet și cu multă chibzuință. Prima etapă nu numai că nu aducea a răzbunare, ci, aparent, mergea împotriva ei : Tygo lucra pentru Thell cu sîrguință, ba aș zice chiar cu strălucire, întărindu-i poziția prin remarcabile rezultate obținute pentru filiala acestei firme ; în felul ăsta și-a cîștigat încrederea lui absolută... și a devenit pentru el un funcționar indispensabil. Așa s-au petrecut lucrurile în primul an al șederii lui Thell la Praga, și eu credeam că sosise momentul potrivit ca Thell să revizuiască situația personalului și să-l avanseze pe Tygo. Văzusem cît de adînc fusese rănit atunci cînd aflase că nu mai e adjunct, și voiam să obțină iar o funcție măcar echivalentă... îi doream acest lucru... *cu orice preț*... adică... hm... iertați-mi, vă rog, această tuse insuportabilă... e din pricina oboselii... aș putea să mai capăt un pic de apă ?... Mulțumesc... În fine, funcția

aceea n-a obținut-o, deși eu... iertați-mă, tusea asta, o să vedeți, îmi trece numaidecît... Dar unde m-am întrerupt? Aha... știu... După cinematograf Radek l-a întîlnit pe Tygo; i-a spus în gura mare tot ce văzuse, după care l-a invitat la cîrciumă „ca să-și revină". Tygo a acceptat invitația fără fasoane, chiar bucuros... de îndată ce i-a căzut fisa că omul din cinematograf era... Thell. Destinul îi aducea pe tavă *a doua etapă.*

Tygo i-a mărturisit psihiatrului că întregul plan a luat naștere chiar acolo, în cîrciumă, unde Radek s-a îmbătat într-un hal fără hal și Tygo se uita la el cu un dispreț mereu crescînd: disperarea și alcoolul nu intrau în stilul lui de a rezolva problemele vieții, asta, categoric, nu, și vă puteți imagina cît de mult îl dezgusta acest Radek. În timp ce nefericitul se lăsa pradă unei tristeți apăsătoare, „computerul" lui Tygo lucra din plin. *Asta-i momentul meu — l-am așteptat destul de mult. Acum e cazul să pornesc la lucru...*

Deocamdată nu i-a spus lui Radek că știe cine a fost cu Mona la cinema. Orice informație în plus e inutilă, aceasta era deviza lui. Vedem noi cînd i-o oferim. Da, deocamdată era vorba de Mona pe care amîndoi o cunoșteau și, așa stînd lucrurile, Tygo a pornit acțiunea indirect — nu i-a spus lui Radek: știi ce, du-te și spune-i bătrînului totul, ca un copil plîngăreț... nu... Tygo lucra întotdeauna *cu aparențe pozitive.* Frumos termen *aparențe pozitive,* nu-i așa? „Gîndiți-vă, domnule profesor, că ar putea să i se întîmple ceva, cine știe

ce!! Să cadă pe mîna unui depravat, a unui individ pervertit! E vorba de un străin și nimeni nu știe nimic despre el!" Era foarte atent, ferindu-se să pronunțe cuvîntul *colorat!*" „Ar trebui să avem grijă de ea, s-o ocrotim într-un fel!... Dar noi nu putem face acest lucru, fiindcă Mona ar considera asta drept o manifestare de geolozie bărbătească... Numai cineva din familie, în care să aibă încredere... și de la care ar accepta un sfat..."

Alte detalii nu mai putea să-i pună pe tavă. Observați însă cum lucrează acest Tygo: a fost foarte atent, manevrînd lucrurile cu o asemenea abilitate, încît planul acesta diabolic să iasă, chipurile, din capul lui Radek. Ca să nu fie el, Tygo, cel ce rostește numele profesorului, cel ce propune întreaga mîrșăvie. Nu! Ideea i-a aparținut lui Radek. El, Tygo, subalternul lui Thell, n-are nimic comun cu această poveste. De altfel, întotdeauna s-a ferit să comită el însuși vreo josnicie. Pentru asta și-a dat întotdeauna osteneala „să-și aibă oamenii lui". De aceea n-am bănuit niciodată lîngă ce diavol trăiesc... habar n-am avut ce-i poate pielea, cum se spune pe la noi...

Tatăl, a spus atunci Radek, ridicîndu-și privirea și uitîndu-se la Tygo, *tatăl!...* Excelentă idee, a încuviințat Tygo, da, cred că e singurul lucru pe care-l poți face pentru Mona... ca s-o salvezi măcar, de vreme ce n-o mai poți avea. Ești un băiat de ispravă...

Îmi pot imagina perfect această scenă: amîndoi care știau exact că nu e vorba de salvare, ci de o răzbunare murdară, se laudă reciproc

pentru noblețea lor sufletească, pentru generozitatea lor „dezinteresată“ față de aproape... într-adevăr să te prăpădești de rîs nu alta, dacă, firește, povestea n-ar fi degenerat într-un deznodămînt cu urmări atît de îngrozitoare.

Radek s-a dus la profesor. La vremea aceea nici Mona nici eu nu știam tot ce-i spusese acest ticălos, dar din cele mărturisite de Tygo psihiatrului reiese că soțul meu îl îndrumase pe Radek pe calea ucigașă, întemeind întreaga poveste pe ideea *că Monei i se poate întîmpla cine știe ce*, că, de fapt, se află într-o primejdie de moarte — și nu pe ideea că, pur și simplu, s-a încurcat cu un străin de culoare. Cu asta, se înțelege, l-a rănit pe tatăl Monei mult mai adînc — era în joc viața copilului său adorat! Viața ei poate fi zădărnicită, dezonorată, distrusă! Nu e deci de mirare că Mona și-a găsit tatăl într-o stare atît de critică. Și, din păcate, întreaga situație s-a înrăutățit și mai mult prin mărturisirea ei că se căsătorise...

E limpede, sper, că și eu m-am simțit atunci lezată. Eu, prietena ei cea mai bună, care ar fi trebuit să știe totul cea dintîi... și ea... ea se mărită în taină. Și cu cine? Cu Thell, șeful lui Tygo! Ar fi trebuit să-i fiu martoră la cununie, nu să aflu abia acum că martori i-au fost doi șoferi de taxi!...

Ce-i drept, explicația Monei era perfectă și, în cele din urmă, a trebuit să-i dau dreptate, căci motivul ei era fundamentat. În primul rînd era vorba de familia ei. Nu numai de tată, ci și de mătușile ei din Cehia meridională, și astea erau cu duiumul. Familia ar fi început să

mormăie, să se dea în spectacol, în privința asta nu încape nici o îndoială, iar Mona n-avea forță să se lupte cu ea, s-o înfrunte. Mi-a spus că n-a vrut să se mărite pe ruinele familiei și cu conștiința că în clipa aceea, acasă, medicul îi ia tatei pulsul și-i măsoară tensiunea arterială. A vrut să aibă o nuntă veselă, să se bucure de ea... și s-a bucurat.

Era o zi de primăvară, frumoasă, și îndată după oficierea căsătoriei, Mona și Thell s-au dus la bîlciul Sfîntului Matei, asta-i la noi un fel de iarmaroc tradițional... Biata Mona, de atîtea ori și-a adus pe urmă aminte că Thell i-a cumpărat cincizeci... da, cincizeci! de balonașe și ea a alergat cu ele prin parc... și lui Thell i-a fost frică să nu se înalțe cu ele spre cer și s-o piardă pentru totdeauna. „La un moment dat mi-a fost teamă cu adevărat, i-a spus el, da, am intrat în panică... și-mi bătea inima de spaimă că zbori în cer și te pierd...“ În cele din urmă a trimis-o acolo chiar el...

S-ar putea ca Mona să fi avut dreptate afirmînd că împotrivirea e mai ușor de înfruntat atunci cînd îi punem pe oameni în fața unui fapt împlinit. Dacă ar fi adus la cunoștință intenția ei, întreaga familie ar fi depus toate eforturile spre a zădărnici această căsătorie. Ar fi amenințat-o, pretinzînd că prin fapta ei necugetată „își bagă tatăl în mormînt.“ În cazul acesta cununia ar fi fost, într-adevăr, un act de rezistență încăpățînată, o dovadă că Mona nu se sinchisește de tatăl ei și puțin îi pasă dacă prin asta îl omoară. Ar fi fost, firește, și o demonstrație dușmănoasă împotriva familiei, dar Mona

a vrut, pur și simplu, ca această zi să fie o zi a bucuriei și a fericirii.

Era un lucru lesne de înțeles. N-a vrut să-și expună alegerea judecății și aversiunii nimănui, nici acasă, nici la școală în fața colegilor : altceva va fi cînd, pe neașteptate, va purta alt nume.

A doua zi dimineață mi-a telefonat : cînd s-a întors acasă, la căpătîiul tatei se mai afla încă o mătușă din Praga. Se părea că va fi nevoie să se instaleze pentru un timp la ei, ca să vadă de sănătatea profesorului... Mona poate să se mute la Thell. În sfîrșit, s-a arătat mai tolerant, deocamdată ce-i drept în taină, dar cu cît povestea se prelungea, cu atît se simțea mai ofensat.

Cînd Tygo s-a întors din călătoria de afaceri, am lansat bomba înainte ca el să treacă pragul vestiarului.

„Mona s-a măritat cu Thell. M-auzi ce-ți spun ? Mona s-a măritat cu Thell !"

A rămas o clipă descumpănit :

„S-a măritat ? !"

Îmi aduc perfect de bine aminte că așa a întrebat. Normal ar fi fost să întrebe : „Cu Thell ?" dar n-a fost așa — căci el era înmărmurit de un fapt pe care nu-l cunoștea, de faptul că Mona se și măritase cu Thell. A fost pentru el o nouă lovitură : Thell, despre care își închipuise că-l are în degetul mic, a știut să ascundă în fața lui un lucru atît de esențial ! Planul său, așa cum i-a declarat psihiatrului, era întemeiat pe faptul că Mona s-a încurcat

cu Thell... dar dacă s-au luat... cu atît mai bine... Da, cu atît mai bine.

Presupunerea Monei că va fi mai bine să anunțe cununia ulterior — întrucît în fața unui fapt împlinit fiecare cedează — nu s-a adeverit. Nimeni n-a cedat, nimeni nu s-a resemnat : mătușa din Praga scria scrisori disperate mătușilor din Cehia meridională, tata era vizitat în permanență de niște „doamne" care propuneau soluții diferite, iar una dintre ele a izbutit să-l convingă pe bătrînul profesor că alegerea Monei n-a fost făcută de bunăvoie, că *Thell a învățat-o să consume droguri*... Închipuiți-vă că sărmanul tată s-a agățat de această idee ! În fond, nu e de mirare, motivația asta fiind pentru el mai acceptabilă decît să recunoască faptul că Mona e, așa cum aprecia el, *o excentrică*. Thell voia să meargă să-i explice profesorului că nunta secretă a fost dorința Monei, că el, personal, ar fi vrut să vină să-i ceară mîna Monei așa cum cere buna-cuviință, cu atît mai mult cu cît sînt prieteni... și profesorul știe că Thell nu e un tip oarecare, ci absolvent al Universității din Yale... Dar nici vorbă nu putea fi de așa ceva ; din clipa în care a aflat de întreaga poveste, profesorul n-a mai vrut să-l vadă niciodată.

Atmosfera devenea din ce în ce mai apăsătoare. Mona, care-și iubea tatăl nespus de mult, suferea cumplit că acesta nu voia s-o vadă nici pe ea, nici pe soțul ei. Și tocmai în această situație încordată a sosit o dispoziție de la șeful ALHILL-ului, că Thell urmează să preia conducerea filialei aici, la dumneavoastră, în Ci-

pru... lăsînd la latitudinea lui să-și aleagă colaboratorii pe care-i dorește.

La ARHILL se lucrează repede. Thell trebuia să plece imediat, ca să preia agenda de la șeful de pînă atunci al filialei ; după el trebuia să urmeze Cash, iar ultimul Tygo, care mai avea misiunea să ne aducă pe mine și pe Mona în locuințele gata pregătite. Mona avea posibilitatea să rămînă la tatăl ei pînă la lichidarea gospodăriei sale din Praga. A pus mîna pe telefon și l-a chemat — era ultima încercare de reapropiere. Dar, închipuiți-vă că berbecul acela bătrîn i-a spus categoric „nu" refuzînd s-o primească în casa lui.

Eu, una, m-am mirat foarte mult, căci nu se mai punea acum doar chestiunea sentimentelor paterne, ci și aceea că prin oraș s-ar fi putut lansa zvonul că... bătrînul Brabec e rasist. Nu se poate să nu-și fi dat seama de acest lucru, dar așa e el ; tot timpul a fost încredințat că pînă la urmă oamenii vor ști să interpreteze povestea așa cum se cuvine. Vor înțelege că aici e vorba de cu totul altceva, de o decepție, de pierderea încrederii, de faptul că fata s-a căsătorit fără știința lui, etc., etc... Dar era într-adevăr, așa ? ! N-a fost, oare, profesorul Brabec umanist și antirasist doar pînă în clipa în care părerile lui trebuiau confruntate cu viața și verificate de viață ? ! Și-a educat fiica potrivit principiilor sale... și aceasta a ținut seama de ele... Da, ea a reușit la examen, pe cînd el... ?

Așadar, profesorul a pronunțat al său categoric „nu". A fost ultimul cuvînt pe care Mona

l-a mai auzit din gura lui. Dacă ar fi știut... poate că l-ar fi rugat cu mai multă insistență, cerîndu-i împăcarea. Așa însă, s-a decis să-și grăbească plecarea, în ciuda faptului că nici nu-și terminase studiile. A cerut, ce-i drept, continuarea și încheierea lor prin corespondență, era vorba doar de ultimele trei examene — presiunea însă, era mare... din toate părțile... chiar și la facultate, unde Radek avusese grijă să-i creeze faima că „s-a vîndut acelui bogătaș". Toți, inclusiv Radek, aveau grijă să nu se refere la culoarea pielii : așa era mai bine ! Pe scurt, pe măsură ce presiunea asupra ei creștea din toate părțile, Mona se atașa tot mai mult de Thell, ori, poate, Thell o subjuga tot mai mult pe plan sexual, nu știu... Din cînd în cînd îi vedeam schimbînd priviri fugare... acele priviri care sugerează, fără echivoc, că în clipa aceea cei doi ar fi preferat să fie împreună în pat decît să stea aici cu dumneavoastră... N-ar fi exclus ca Thell să fi trezit un diavol ascuns în fata aceea delicată și atît de reținută... cine știe...

Dar unde am rămas ? Aha... la povestea cu plecarea în Cipru... Da, între timp situația s-a schimbat... înainte de a se instala, Thell a fost convocat la centrala firmei din Paris, dar Cash a plecat, iar eu am început să fac bagajele. Mona parcă ar fi stat tot timpul ca o alergătoare pe linia de pornire așteptînd să se dea startul... Aveam senzația că, de fapt, nici nu mai e cu noi. Că s-a înfundat într-un somn hipnotic din care se va trezi abia în Cipru. Am avut dreptate... n-a fost o simplă impresie.

În acest timp Tygo rezolva de zor agenda praghează. Dacă am spus că Thell a avut latitudinea să-și aleagă singur colaboratorii pentru Cipru, și l-a ales *în primul rînd pe Tygo*, asta dovedește ce poziție bună își cîștigase Tygo în ochii lui. L-a ales deci pe el și pe Cash, pentru care avea o slăbiciune deosebită, slăbiciune pe care Tygo n-a fost în stare niciodată s-o înțeleagă. Da, pentru acest fustangiu flușturatic, care triumfa peste tot numai cu șarmul său. Cinstit vorbind, trebuie spus că asta se întîmpla adeseori și la tratativele comerciale. Dar, unele națiuni se lasă păcălite în felul acesta chiar și în comerț...

Că Tygo avea de lucru pînă peste cap cu predarea agendei, știam... Dar că între timp mai găsea și timp pentru întîlnirile cu Radek, asta nu știam...

Cînd a aflat de plecarea Monei, Radek, spre uimirea generală, a făcut o cădere totală. Vă vine să credeți ? Da, acest băiat dur, trăit la țară, căruia Mona nici nu-i plăcuse în mod deosebit ? !... Numai că între timp ea devenise pentru el o idee fixă, de care nu se mai putea dezbăra... Cu cît mai multe fete îi picau la pat, cu atît mai mult îl obseda inaccesibilitatea Monei. Iar ultima lovitură pe care aceasta i-a dat-o căsătorindu-se cu Thell, a făcut din el, pur și simplu, un maniac... Tygo a fost acela care l-a anunțat de plecarea Monei... iar a doua zi dimineața Radek i-a telefonat spunîndu-i că e cu nervii la pămînt, la un pas de sinucidere...

Tygo i-a spus doar atît : să vină seara la Bibita (acolo obișnuiau să se întîlnească din clipa în care Tygo devenise protectorul lui). Tonul calm, ponderat, cu care-i vorbise Tygo la telefon avusese de bună seamă darul să-l tempereze pe Radek, dar seara, cînd s-au întîlnit, a început iar s-o ia razna, spunînd că se duce să se arunce în Vltava, și tot felul de alte năzbîtii. În același timp declara că îi e rușine... dar că nu mai e în puterea lui să mai facă ceva...

Bineînțeles povestea asta era pentru Tygo un teren fertil. În general nu suportă să audă pe cineva folosind expresia... „nu e în puterea mea".

Întotdeauna mă învăța că trupul nostru e o grădină iar voința noastră e grădinarul : dacă neglijînd-o facem din ea o paragină, sau, îngrijind-o, un paradis, forța și puterea de a face acest lucru depinde numai și numai de voința noastră. De aceea, spunea el, avem rațiune, ca să ne tempereze instinctele. Dragostea o disprețuia, denumind-o „mîncărimea sîngelui și urgia voinței". În seara aceea l-a luat pe Radek peste picior și, după prima sticlă de vin, i-a promis că i-o aduce pe Mona în pat.

Tygo, zeu peste destinele oamenilor ! Rolul acesta îl amețea, îl încînta. Mi-l pot imagina pe Radek cum a rămas cu gura căscată de atîta uimire. Îl admira pe Tygo și știa că acesta nu-i un flecar. Credea în el orbește. Și-acum... acum i-o promitea pe Mona în pat !

Tygo a pus pe loc în priză calculatorul său cerebral : Un lucru e clar, Mona nu-l va iubi

multă vreme pe Thell. Început furtunos, sfîrșit furtunos. Pînă la urmă trebuie să-i treacă, fiindcă e tînără, mult mai tînără decît Thell. De îndată ce-o va iniția în tainele amorului, povestea se va banaliza și ea va ajunge la concluzia că s-a înșelat... și, firește, va dori... o variație. Iar tu, astîmpără-te, și caută mai bine să pui mîna pe ea decît să te distrugi pe tine! Prostule...

Bine, bine, dar Mona pleacă poimîine, a obiectat Radek, cu o ultimă sforțare. Și cît mai curînd și tu... i-a replicat Tygo. Eu? Unde?! Cum unde! În Cipru! Ca însoțitor al unui grup de turiști cehoslovaci... Lucrezi la Čedok. Și atunci ce atîta filozofie? Să nu fii tu în stare să-ți aranjezi un lucru atît de banal, și să obții excursia cea mai apropiată?! Restul las' pe mine... Apropo. Ai niște obiecte de valoare? Bijuterii? Ce te uiți așa la mine? Îți închipui că dacă s-a vîndut acestui nabab, tu o vei avea pe gratis?!

Da, domnilor, pentru asta îmi crapă obrazul de rușine cel mai mult... Că soțul meu a vrut să mă ucidă, admit, în asta e, cel puțin, o parte de măreție diabolică, dar că a fost hoț... n-aș fi crezut niciodată, dacă obiectele acelea n-ar fi fost găsite în *safé*-ul lui... Toți cerceii și toate inelele acelea cu briliante... și brățările de aur, cu pietre prețioase... Doamne, ce rușine!... Atîta lăcomie, cînd aveam atîția bani! Nu-mi pot imagina ce intenție avea cu ele, căci nu se poate să nu fi știut că într-o bună zi totul va ieși la iveală! Să fi socotit, oare, în seara aceea că Radek va muri?! Psihiatrul mi-a povestit că

atunci cînd l-a întrebat de povestea asta, Tygo i-a răspuns cu cinism că ar fi fost cel puțin nebun, dacă nu l-ar fi pus pe acest prostănac să-i plătească scump perfecta sa cunoaștere a lumii... Dacă tot a cheltuit-o pe Radek, a meritat măcar o distracție și un profit. Așa a spus...

Viitoarea *distracție* l-a preocupat probabil, în asemenea măsură, încît am ajuns în Cipru cu mult mai devreme decît fusese plănuit... și chiar cu mult înainte de sosirea șefului, adică a lui Thell. Acesta a mai zăbovit la Paris, deoarece s-a dovedit că ideile lui ar fi putut ajuta la soluționarea unui șir întreg de probleme centrale ale întreprinderii — în consecință a mai rămas acolo cîteva săptămîni.

Atunci n-am înțeles graba lui Tygo de a rezolva cît mai repede toate treburile la Praga, încît ajungea acasă abia spre dimineață — acum însă îmi dau seama de ce. Era ocupat cu elaborarea planului său de acțiune, așa cum îi promisese lui Radek, iar în planul acela un rol important urma să-l joace Cash. Dacă Mona și Cash vor sosi în Cipru înaintea lui Thell, planul său va fi bine susținut...

Pasiența i-a ieșit. Cash ne-a așteptat la aeroport singur. Thell era departe, la Paris, unde urma să mai rămînă multă vreme. Din clipa în care Mona a călcat pe pămîntul cipriot, Tygo a început să organizeze una după alta petreceri și reuniuni mondene... la care se consuma și alcool. Mona era veselă. Scăpase de povara familiei și o dată cu asta de toate problemele ce se ridicau între ea și Thell. Aici n-o cunoș-

tea nimeni, era din nou o fată tînără, degajată, în mediul superb al insulei care, pur și simplu, avea darul s-o vrăjească.

Imediat, în primele două zile de la sosire, Tygo i-a trimis pe Cash și pe Mona în satul Kiti ca să vadă celebra biserică Panayia Angeloktistos, și Mona a stat multă vreme privind în fața mozaicului *Madona cu pruncul*, lucrare din secolul al șaselea, despre care Cash i-a povestit că e una dintre cele mai frumoase opere ale epocii bizantine (citise asta, de bună seamă, în prospectul pe care-l cumpărase). Sosiseră în Cipru la vremea cînd toată insula e plină de mimoze și Mona a hoinărit ceasuri întregi captivată de parfumul lor, pînă cînd Cash, căruia îi plăcea furnicarul omenesc, a luat-o la piață unde, femei îmbrăcate în veșminte negre, ofereau spre vînzare dantelărie albă croșetată de mînă, coșulețe împletite, vase de ceramică și podoabe lucrate în filigran. Dantelele au încîntat-o pe Mona. Așa se face că, într-o zi, Cash a dus-o la Lefkary, un sat al dantelarilor, unde au fost luați, cum era și de așteptat, drept soț și soție : seara Mona mi-a spus că i-a fost teamă să-i contrazică pe săteni, dar că s-a simțit nespus de stingherită — spre deosebire de Cash, care s-a amuzat copios.

Tygo se întrecea pe sine, născocind tot felul de petreceri și distracții pentru soția șefului și adjunctul acestuia. Cînd l-am auzit telefonînd la o cîrciumă faimoasă din Ayia Napa, supranumită paradisul gastronomilor, ca să le rezerve acolo o masă pentru seara respectivă, mi s-a părut foarte ciudat (cu atît mai mult că

noi doi rămîneam acasă sub pretextul că trebuie să ne aranjăm locuința), dar Tygo mi-a explicat că Thell îi ceruse, chipurile, să aibă grijă ca, pînă la sosirea lui, Mona să-și petreacă timpul în chip cît mai plăcut : „Trebuie să-i fie tare urît fără el, în definitiv e proaspăt căsătorită, s-a grăbit să adauge. Mi-am zis atunci că bărbatul meu e un om deosebit de sensibil și atent cu prietenii săi.

Mona se simțea bine pe insulă. Lucrul acesta era cît se poate de evident. Locuiam în două vile învecinate și, din cînd în cînd, o vedeam dimineața gonind vijelios spre mare, zburdînd ca un copil neastîmpărat și strigînd după mine să vin și eu... Numai că eu nu sînt atît de matinală și, pînă să mă dezmeticesc din mahmureala nopții, stăteam și mă uitam la ea de pe balcon, fumîndu-mi liniștită țigara de dimineață.

Cash se ocupa destul de Mona — ca de soția simpatică a șefului său, aș spune, nimic mai mult... Erau amîndoi veseli și jucăuși. Uneori Cash îi săruta mîna... da, asta o făcea cu plăcere. Ce-i drept, pe mine, atunci cînd am coborît cu Tygo din avion... în altă ordine de idei, am avut un zbor cumplit, în plină furtună... pe mine, ce-i drept, m-a sărutat. Lui Tygo nu i-a plăcut, asta am observat numaidecît. De bună seamă și Cash, căci pe loc s-a grăbit să spună „că așa-i obiceiul la ei acasă". Tygo, ca om civilizat, știa că gelozia pe față l-ar face de rîs, dar vă dați seama cît de furios trebuie să fi fost în clipa aceea, de vreme ce a declanșat împotriva mea și a caracterului meu un ase-

menea foc de artificii cu tirade ironice pline de atîta răutate, cum nu-mi fusese dat să aud din gura lui niciodată... nici măcar între noi acasă, darmite în public... Da, Tygo, o pildă a sîngelui rece și a rațiunii ! Nu ne venea să ne credem ochilor și urechilor... Pe scurt, și-a descărcat subita criză de gelozie... făcîndu-mă de ocară... Pentru firea lui, această manifestare era un semnal de alarmă... și dacă atunci aș fi reflectat cît de cît asupra acestui avertisment, cred că ar fi intrat spaima în mine. Numai că omul devine de obicei înțelept, abia atunci cînd e prea tîrziu.

Mona, speriată de neașteptata ieșire veninoasă a lui Tygo, a vrut de bună seamă să salveze situația, încercînd să atragă atenția asupra ei. „Ce-ai spune despre mine... dacă ar fi să mă lauzi ?" l-a întrebat pe Tygo cu o voce blajină. Dar Tygo nu s-a lăsat potolit : „Așa ceva să nu-mi ceri. Eu, dacă nu sînt caustic, nu sînt eu". Și din gura lui au început să se reverse iar cascade la fel de ironice, de data asta însă mai puțin cutezătoare, despre femeile frumoase, înțelepte, care sînt de două ori mai periculoase, întrucît acestea profită de spiritul lor pentru exploatarea altora...

Mona s-a prefăcut că nu aude și a schimbat vorba, referindu-se la femeile obișnuite. Tygo a acceptat acest joc, continuînd însă să lovească fără rabat... astfel că Mona a fost silită să treacă la contraatac, criticîndu-i toate afirmațiile : „Astea-s bancuri vechi, dragă Tygo, bancuri care-i amuză numai pe proști la un pahar cu bere..." Cash a rîs, a rîs și Tygo...

dinții albi, de tigru, îi luminau glacial obrajii, dar ochii lui trădau că e departe de a fi vesel. Am simțit cum mă trec fiori de gheață pe șira spinării, auzindu-i rîsul, și i-am urmărit privirea cu care parcă îi cîntărea pe cei doi, ca un atlet ce se pregătește pentru aruncarea greutății.

Azi, cred că acesta a fost momentul în care, pentru Tygo, zarurile au fost aruncate : dacă pînă atunci ezitase, căci în felul lui o îndrăgea pe Mona, jignirile ei și îndeosebi atașamentul ei absolut față de Thell, atașament pe care, fără îndoială, îl sesizase, erau pentru el de nesuportat. Nu mai avea astîmpăr, aștepta cu nerăbdare sosirea lui Thell, veșnic întreba dacă n-a venit vreun telex, dacă nu s-a schimbat ceva... dacă nu cumva sosește mai devreme... Toate astea nu făceau decît să incite și să întărîte instinctul lui de distrugere... Eu nu eram așa de devotată. Eram altfel decît Mona. Mai realistă... și, ce-i drept, aveam și un trecut oarecare... Unii vorbeau chiar de un prezent apropiat... afirmînd că ar fi fost ceva între mine și Thell... înainte ca acesta să se atașeze de Mona... hm... vă rog să mă iertați, iar m-a apucat tusea asta afurisită... mulțumesc pentru apă... mulțumesc, ajunge... Hm... Spuneți și dumneavoastră... e cu putință așa ceva ? Oamenii sînt uneori lipsiți de simțul realității !...

După sosirea lui Thell au început de fapt adevăratele săptămîni de miere ale Monei ; pentru prima oară de cînd se căsătorise nu mai avea senzația aceea de sufocare care o apăsa la Praga, pentru prima oară se putea bucura de dra-

gostea ei în liniște și pace, într-un mediu ambiant al cărui decor îi cînta, pur și simplu, în strună. Adeseori, dimineața, îi auzeam pe amîndoi cum se jucau în mare, cum se tachinau, iar seara, cînd Thell se înapoia de la birou, porneau împreună în lungi plimbări de-a lungul țărmului ; duminicile făceau excursii, o dată la mînăstirea sfîntului Neofit, altă dată la băile Afroditei, plecau la Limassol la sărbătoarea vinului, sau se duceau să vadă icoane celebre. Mona studia cu rîvnă și interes istoria acestei țărișoare, o istorie la fel de agitată ca și prezentul ei : sub bolta cerului azuriu cădea, pe neașteptate, cîte o ploicică de gloanțe, iar noi, străinii, nu știam niciodată dacă noaptea nu va izbucni ceva. Dar, poate, tocmai asta avea darul să-i stimuleze, marcînd aurul lunii lor de miere... nu știu. Un lucru însă e sigur — erau fericiți și asta se vedea.

Tygo și cu mine nu eram. De fapt, nici nu știu cum a început... Cu cît mai mult înflorea dragostea între Thell și Mona, cu atît mai mult, și oarecum invers proporțional, se tulburau și se înrăutățeau relațiile dintre mine și Tygo... și, închipuiți-vă, fără o cauză precisă... Părea că o nemulțumire profundă, o dezamăgire lăuntrică, ce nu avea nici o legătură cu căsnicia noastră, se proiecta în el cu o forță de nestăvilit. Începuse vădit să mă disprețuiască, spunîndu-mi, pur și simplu, că sînt o proastă și, pe zi ce trecea, se închidea tot mai mult în el. Vremurile cînd îmi vorbea despre principiile sale de conduită în viață, cînd mă „înarma" pentru viață, trecuseră definitiv și irevocabil.

Tygo lăsa impresia că are mereu ceva de lucru, chiar dacă în clipa aceea nu făcea absolut nimic. Nu mă asculta, nu mă auzea cînd îi povesteam ceva. Acasă era veșnic neliniștit, cu gîndurile împrăștiate, iar uneori tăcea ore în șir, pufăind din pipă.

Așa se face că pentru mine a fost o adevărată înviorare momentul apariției pe insulă a lui... Radek... Își condusese grupul de recreanți la un sanatoriu aflat la circa patruzeci de kilometri de capitală, și, imediat, a doua zi, s-a și arătat în casa noastră. *Ce face Mona?* au fost primele lui cuvinte încă din pragul ușii. Vai, mi-am spus în sinea mea.

Vai, și-a spus cu siguranță și Tygo, numai că în alt sens. Radek era *exact* în dispoziția care-i trebuia... În timp ce zăceam în spital, Radek a venit să mă viziteze și cu acest prilej am reconstituit împreună totul : Tygo a început numaidecît să-l ospăteze... nu la noi... ci prin localuri. Voia să fie singur cu el, ca să-l poată manipula în lege. Chiar la prima beție — din nefericire alcoolul era slăbiciunea lui Radek — i-a spus pe șleau, fără ocoliș, că ușuraticul Cash îi dă tîrcoale Monei. Contase pe un șoc și pasiența i-a reușit. Radek, pur și simplu, și-a ieșit din minți. Faptul că se căsătorise cu un negru era, oricum, destul de grav, dar să-l înșele cu altul decît cu el i se părea de-a dreptul un sacrilegiu. Dacă tot vrea s-o facă, atunci să-l înșele cu el, nu să se lase înghițită de acest

Cash ! „Așa gîndesc și eu“, i-a spus Tygo, zîmbind ; „măcar prima infidelitate ți se cuvine ție.“ Apoi a mai comandat o sticlă... și a așteptat cu răbdare pînă cînd lui Radek i s-a suit la cap, după care a început să-l irite, întărîtîndu-l sistematic împotriva lui Cash... Despre Mona n-a mai spus o vorbă. Cash, Cash ! Ticălosul ăsta libidinos știe cum trebuiesc luate femeile. Da, ăsta o înhață, fără îndoială o înhață. Cît mai curînd... E experimentat, ticălosul ! Și-apoi, e aici. Tu pleci ! Timpul e în favoarea lui. Cash, Cash o înhață... Nu mai e nimic de făcut... Din păcate, asta-i situația... Cash.

Îi mut fălcile, a izbucnit Radek, îngălbenindu-se la față, îi mut fălcile ! Era *exact* ce voia Tygo să audă. V-am mai spus că el nu făcea niciodată nici o propunere. Se pricepea întotdeauna să-l determine pe celălalt să propună singur soluția. O soluție, firește, convenabilă planurilor sale. De data asta, avea nevoie să audă *„îi mut fălcile“*. A auzit, și asta i-a permis să facă un pas înainte : *„dacă vrei, îți pot oferi acest prilej...“*

Își făcuse bine socotelile. În ziua aceea avea loc pe insulă marea sărbătoare a vinului, oamenii forfoteau pe străzi — pretutindeni se bea, se cînta. Cash, ca mulți dintre fustangii, era un abstinent convins și nu bea decît atunci cînd n-avea încotro. Cina o lua zilnic în Snack-barul „La speranța pierdută“. Cash nu-l cunoștea pe Radek. E suficient ca acesta să se ia cu el la bătaie, să provoace un scandal... și Cash e... aranjat. Firma ARHILL nu tolerează scandalurile, asta categoric nu.

Se punea acum chestiunea ca abstinentul Cash să se lase provocat. Singura soluție de a-l face să fiarbă e alcoolul. Da, dar Cash nu bea, obiectează Radek. Asta se poate aranja, azi e momentul potrivit pentru așa ceva, îl asigură Tygo.

Pornește spre oraș așa fel încît să-l întîlnească pe Cash în clipa în care va ieși din casă spre a se duce la „Speranța pierdută“. Îl întîlnește. Merge cu el prin centrul orașului, trec printre mulțimile înveselite și-l obligă să se oprească în dreptul fiecărui grup în care se afla cîte un cunoscut : prefectul, directorul poliției, comandantul aeroportului... Stăteau cu toții în dreptul gheretelor și Tygo îi șoptește stăruitor că e de neconceput să nu bea cu ei un păhărel, refuzul ar însemna o lipsă de tact, sîntem totuși proaspăt veniți și avem nevoie să creem ARHILL-ului o faimă bună — în sensul ăsta trebuie să stabilim contacte cu oamenii influenți din localitate...

Așa s-a întîmplat că abstinentul Cash a ajuns la Snack-barul lui gata amețit — neobișnuit cu băutura, n-a suportat atîtea păhărele. În local, Tygo nu l-a mai condus — profitase de uimirea notabilităților orașului, surprinși de starea lui Cash, ca să facă observația compătimitoare : „Că domnul Cash e un funcționar atît de strălucit și ce păcat că are această meteahnă incurabilă". Mai mult nu i-a trebuit. Asta ajunge ca să nu-l mai spele de această rușine toate apele lumii. Și chiar dacă nu va mai fi văzut niciodată cu paharul în mînă, oamenii tot își vor spune, în șoaptă, că bea acasă.

Scena din Snack-bar s-a desfășurat cu repeziciune. Tygo se mai afla încă în colțul străzii cu cunoscuții săi, funcționari locali, cînd Radek a zburat din snack și, în urma lui, furiosul Cash — scandalul a izbucnit, un superb scandal de stradă, *exact* cum și-l închipuise Tygo, cu poliție, cu claxoane, cu sirenă urlătoare și cu însăși apariția subprefectului Montavrakis, pe care, în învălmășeala aceea, Cash l-a lovit fără să vrea. Perfect, nu-i așa ? Tygo, cum era și firesc, s-a repezit în prima cabină telefonică, grăbit să-l informeze pe Thell despre cele întîmplate.

E de-a dreptul înduioșător felul în care Tygo se îngrijește de molestatul Cash adus acasă de polițiști, după interogatoriu. Tygo, samaritean întruchipat, îi pune comprese în timp ce Cash se văicărește : „S-a zis cu prestigiul meu... cariera mea e în pom".

Tygo obiectează, afirmînd că nimic nu se mănîncă așa cum se scoate din clocot... Să avem răbdare. Desigur, Thell e furios. Se află aici ca proaspăt șef al filialei. A venit aici cu personalul *selectat de el*. Iar acest personal s-a dat în spectacol în fața insularilor — toate astea sînt adevărate, dar nimic nu se mănîncă atît de fierbinte, repetă Tygo. După raportul poliției, e mai bine să nu apară acum în fața lui Thell. Ar fi bine însă dacă, între timp, cineva ar lucra în favoarea lui Cash... altcineva decît el, cineva care are influență asupra lui Thell...

Mona, a izbucnit Cash, completînd astfel, fără greș, ultimul cuvînt ce mai trebuia pentru dezlegarea jocului. Da, Mona, Mona e singura ființă care are influență asupra lui Thell. Numai ea e în stare să-l calmeze.

Cash nu mai poate de rușine : încurcăturile lui au fost întotdeauna liniștite, discrete și... amoroase. În privința asta a știut să se poarte în așa fel încît renumele firmei să nu aibă niciodată de suferit. Povestea de acum e vulgară și asta îl dezgustă. Cum a fost cu putință

să-l răpună alcoolul ?! În definitiv, nici n-a băut prea mult... Da, dar clima... zăpușeala aceea fierbinte... și, colac peste pupăză, ticălosul acela din bistrou. Nici nu știe cine era ! ! S-a evaporat ca uleiul de camfor... l-a jignit la un mod ce nu putea fi tolerat, asta da — dar ca el, Cash, om civilizat, să se apuce să-l bată, asta e într-adevăr un lucru nemaipomenit. Vinul, clima, această sărbătoare ce freamătă într-un fel de euforie... poate și acei instigatori din cîrciumă... care voiau să vadă răfuiala pe loc... da, s-ar fi făcut de rîs dacă s-ar fi dus să cheme poliția... l-ar fi socotit un laș... Numai că el nu-i poate explica toate astea șefului său, Thell. Mîine dimineață va încerca s-o găsească pe Mona. Excelent, încuviințează Tygo. Totul se desfășoară potrivit planului, pe Cash putem să-l lăsăm să se culce, să se odihnească.

Să ne ducem la Radek. Zace la infirmeria postului de poliție, trezit din beție, într-o stare depresivă... Bineînțeles. Tygo își dă seama că situația lui e gravă, ba de-a dreptul critică. Poliția locală va trimite un raport despre acest incident acasă și Radek zboară. La propriu și la figurat. Cu primul avion... iar la urmări... nici nu vrea să se gîndească. E disperat. Distrus. Tygo îl ascultă liniștit.

„Se aranjează“, îi spune în cele din urmă.

„Cum ?“

„Asta mă privește.“

Pleacă și petrece o jumătate de oră într-o discuție particulară cu subprefectul Montavrakis, cel ce fusese lovit în timpul încăierării... Discuția e cu atît mai dificilă. Pînă la urmă însă, Tygo se întoarce trumfător. S-a aranjat. Totul e în ordine. Nici un raport nu pleacă de aici.

„Cum așa ?“ întreabă Radek, neîncrezător.

„Asta mă privește !“ răspunde Tygo. La treburi din astea se pricepe.

Radek e zguduit, se întoarce la turiștii lui care nu bănuiesc nimic, aflîndu-se, din fericire, la o distanță de patruzeci de kilometri de locul incidentului.

A doua zi dimineață, Cash așteaptă să plece Thell de acasă, și se repede pînă la Mona. Numai că Tygo, pe care Thell îl duce zilnic cu mașina la birou, deoarece vilele noastre se învecinează — despărțite doar de grădină — deci, Tygo își „aduce aminte“ chiar în fața biroului că a uitat acasă un act foarte important. Îi pare nespus de rău, și-l întreabă pe Thell dacă n-ar vrea să fie atît de amabil să întoarcă și să meargă înapoi... Thell e atît de amabil. Cînd se apropie de casă, îl vede pe Cash ieșind de

acolo prin grădină. Ciudat, nu ? Tygo se miră... pe de-o parte pentru că, în general, îl vede pe Cash venind destul de des pe aici în felul ăsta, iar pe de alta, nu înțelege comportarea lui „hoțească“ : prin grădină !... Dar, de fapt, nici nu trebuie să ne prindă mirarea că într-o situație critică a apelat la Mona, de vreme ce, în cele cîteva săptămîni cît Thell a fost la Paris, s-au apropiat atît de mult... Se înțelege de la sine că e vorba numai de o apropiere prietenească, ferească sfîntul, Tygo nu-i bănuiește de nimic ! Da, Mona îl apreciază foarte mult pe Cash... așa că nu va fi nici o surpriză dacă-i va lua apărarea...

Terenul e pregătit. Thell întreabă ce a căutat Cash în casa lor, Mona începe să-l sărute, rugîndu-l... implorîndu-l să-l ierte pe Cash... spunîndu-i că tot necazul se trage de la căldură și alcool... E totuși un băiat excelent și pentru o singură greșeală !... Thell capitulează. *Cînd ?* insistă Mona. Fii liniștită, se rezolvă, îi răspunde Thell. *Dar cînd ?* se încăpățînează Mona. Asta-l indispune pe Thell. Să arate atît de deschis cît de mult ține să nu-l expedieze pe Cash acasă cu primul avion !... e prea de tot.

„Te rog să lichidezi chiar azi acest incident“, stăruie Mona, speriată de disperarea lui Cash.

Totul se desfășoară potrivit planului elaborat de Tygo. Acestei insistențe trebuie să i se adauge motivul cuvenit... și Tygo lucrează asiduu. Îi dezvoltă lui Thell o teorie despre amestecul raselor... face tot felul de considerații, socotește demn de admirat faptul că Mona l-a ales tocmai pe el... cînd în jurul ei roiau atîția pretendenți străluciți... Nu-i ăsta un lucru deosebit ? !... Alegerea asta neobișnuită s-ar putea să semnalizeze ceva ?... a întrebat Thell, meditativ. Să fie o înclinație sexuală aparte... un gust aparte ?

Pînă și înfățișările angelice sînt uneori... înșelătoare... psihiatrii pretind că adeseori ascund înclinații spre perversiune. Ferească Dumnezeu, nu crede despre Mona nimic rău... dar e tînără, foarte tînără și Thell a trezit, cu siguranță, în ea instinctul sexual, nu-i așa ? Cînd o asemenea fată află cum stau lucrurile... e greu, pe urmă, s-o mai ții în frîu... El, Tygo, ar fi profund îndurerat dacă o căsnicie atît de frumoasă cum e căsnicia lui Thell ar fi tulburată de ceva. De aceea crede că e cazul să fie vigilent... Tinerețea n-are nici o vină... e spontană și nu trebuie condamnată niciodată pentru nimic... dar trebuie îndrumată cu discreție, nu-i așa ?

În acest timp, nebănuind nimic, Mona insistă din ce în ce mai mult pentru iertarea lui Cash : i-a promis să-l convingă pe Thell și asta e pentru ea o chestiune de prestigiu, dar și de compasiune față de un bărbat despre care crede că a fost provocat. Pe de altă parte, Tygo își gradează asaltul ; îi sugerează lui Thell că la Praga a șasea poruncă nu sună *nu săvîrși*, ci *tăinuiește*. Îi amintește că Mona și-a înșelat părintele, căsătorindu-se în secret. Deci știe să înșele...

Thell raportează incidentul la direcția centralei. Pînă la urmă nu i-a rămas altceva de făcut — tărăgănînd lucrurile putea să-și periciliteze propria-i situație. În așteptarea deciziei directoriale, Cash își ia concediu de odihnă — nu se mai duce la birou, petrecînd zile întregi în compania Monei. Povestea asta nu are darul să-l dispună pe Thell, începe să fie nervos, e veșnic iritat, Mona mi se plînge, spunîndu-mi că are, de bună seamă, mari necazuri la birou. Sărmana, nu bănuiește adevărata cauză a depresiunii lui.

Într-o zi însă surprinde că e alergic cînd îi pomenește de Cash. E firesc să fie așa, își spune în sinea ei, i-a pricinuit atîtea supărări... e mai bine să nu-i apară în ochi : începe să se vadă cu el fără să-i mai spună lui Thell — deci, în taină... ceea ce, la drept vorbind, e mai bine, nu-i așa ? ! De cele mai multe ori se întîlnesc la noi, stau și speculează întruna cum să-și salveze Cash bunul său renume... numai că, în afară de mine, cine mai știe că e vorba de asta și nu de altceva ? Aparent sînt o codoașă... fără să bănuiesc nimic...

Tygo nu se lasă, continuă să facă tot felul de combinații. Îi atrage atenția lui Thell că nu e tactic ca soția lui să se arate în public în compania lui Cash, manifestîndu-și astfel dezacordul cu atitudinea aspră a soțului ei față de abaterea adjunctului său. Firma trebuie să fie unitară, și ar fi cazul ca șeful s-o convingă pe soția sa că asta-i o chestiune ce privește prestigiul întreprinderii.

În felul ăsta, Tygo îi comunică lui Thell, firește indirect, că Mona se întîlnește cu Cash... insinuînd că ar putea fi vorba de niște întîlniri amoroase... și se grăbește să-l introducă din nou în joc pe Radek. Între timp acesta și-a revenit. Așa cum îl știm, e un băiat înfipt, care nu se lasă expediat cu una, cu două. Își părăsește iar clienții, își face apariția în capitală... iar Tygo îl încurajează : pasiența a reușit, Cash e imobilizat, e scos din cursă, își face bagajele și Mona, pregătită și dornică de o aventură, va fi ușor accesibilă unei schimbări. Thell a înce-

tat s-o mai amuze și cine altul ar fi cel mai potrivit ca să-l înlocuiască pe Cash ? Radek îi amintește de casa, de țara ei, în străinătate asemenea legături ies la suprafață... și orice compatriot... fie și necunoscut, ne este apropiat, cu atît mai mult Radek, pe care Mona îl cunoaște de atîția ani și ar putea să-și depene cu el firul amintirilor...

Nu e greu să-l convingi pe Radek de toate astea. Că mai spera în favorurile Monei, reiese și din ticăloșia pe care a săvîrșit-o în acest scop... Poftim ?... Ce-ați spus ?... Aha, ticăloșia... Da, numeroasele mătuși ale Monei îi încredințaseră lui Radek o misiune diplomatică. Trebuia să-i comunice Monei — cu menajamente — că bătrînul profesor n-a supraviețuit măritișului ei. Murise cu puțin înainte de plecarea lui Radek și mătușile au socotit că o înștiințare lapidară ar fi avut darul s-o deprime pe Mona, care s-ar fi considerat ucigașa tatălui ei. De aceea mătușile nici n-au vrut s-o cheme la înmormîntare, prevăzînd că acolo s-ar fi simțit condamnată de privirile tuturor rubedeniilor. Din compasiune, au cruțat-o de această situație. Călătoria lui Radek în Cipru le-a picat ca din cer. Radek o cunoaște, o s-o ia ușor, cu menajamente.

Precum vedem, Radek n-a luat-o în nici un fel. Și-a spus, cu cinism, că va fi suficient să-i transmită mesajul înainte de întoarcerea sa în țară. Dacă o va face mai devreme, Mona va ține doliu și el nu va avea parte de ea. Judecată simplă și logică. Și astfel mai păstrează mesajul pentru el. Acum, cînd vroia să i-l aducă la cunoștință Monei, a fost împiedicat de Tygo. Din motive similare ; nimic nu e pierdut, băiete, iar tu trebuie să încerci din nou.

Ce-i drept, raționamentul că pînă și nedoritul Radek va fi pentru Mona, aici în străinătate, destul de bun ca să-l întîlnească, s-a adeverit. În Cipru, Mona a acceptat să-l vadă cu mai multă plăcere decît la Praga. Iar Tygo, clătinînd din cap în fața lui Thell, a întrebat cu mirare : *De ce-o fi venit aici, acest Radek ? !* Trebuie să fi existat între ei o legătură adîncă, de vreme ce nici acum nu s-a împăcat cu căsătoria Monei, și și-a aranjat o călătorie în Cipru... Cash s-a bătut cu el, vroind, probabil, s-o ocrotească pe Mona. Un act de cavalerism ușor exagerat, nu-i așa ?

Veninul își face efectul. Thell începe să se uite la Mona ca la un om pe care, de fapt, nu-l cunoaște. *Cu cine s-a însurat el ?* E nervos, iritat. Mona nu-l mai recunoaște. Căsni-

cia lor începe să se zdruncine, atmosfera devine din ce în ce mai apăsătoare...

De ziua lui Tygo ne adunăm cu toți la noi : Tygo e singurul care știe că, la momentul respectiv, Thell îl bănuiește pe Cash de a-i fi sedus soția, și deschide o discuție despre femei... firește, la modul general.

„Bietele femei“, spuse Cash cu zîmbetul pe buze, nebănuind nimic... „de fapt sînt niște puicuțe credule... dar plicticoase... tare plicticoase... cînd le consumi cu duzina... ca mine... știi dinainte totul... și asta-i, de fapt, partea cea mai plicticoasă... Cele mai păcătoase sînt diminețile... așa în jur de trei... ce mai faci cu ele ?... Ar trebui înființat un serviciu special pentru transportul domnișoarelor la domiciliu, nu credeți, domnilor ? Ar fi o mare înlesnire pentru noi bărbații !“

Thell se face galben la față, se uită la Mona care n-a auzit nimic, stă în bucătărie și își prepară o băutură îndrăgită numai de ea : *Blady Mary*. Thell se ridică de pe scaun, iese pe balcon, dar atunci cînd Mona se duce după el, se întoarce în cameră.

Zilele următoare se desfășoară în el ceva ce aduce cu o bătălie crîncenă între *șamanism* și *universitatea din Yale*. Se înfruntă în el civilizația cu străvechile instincte tribale. Thell se

luptă cu el, din răsputeri. E totuși un bărbat modern. E mult mai în vîrstă decît Mona. Mona e o femeie minunată, sensibilă. E o personalitate. Dacă a încetat să-l mai iubească, n-a încetat să-l îndrăgească... E bună cu el, e delicată... iar sexualitatea ei mai curînd evoluează... *Să evolueze datorită altuia ? !* (Aici se manifestă șamanul.) Lui Thell i se face negru pe dinaintea ochilor. Și iar se stăpînește. Obiectiv, Mona e un om de valoare. Excelentă muziciană, cultivată. Ar trebui să nu vadă povestea asta cu Cash... Să treacă peste ea. O iubește totuși. Nu vrea s-o piardă. Dar cum rămîne cu principiile lui ! ? ! Cum ar arăta în propriii săi ochi ! ? !... În toți acești ani, cît nu s-a căsătorit, a căutat o fată care să-i împlinească imaginea lui despre căsnicie, ca fortăreață a încrederii, a devotamentului, a fidelității... Pe Mona a luat-o fiindcă a întruchipat idealul lui de puritate. E cumplit că tocmai ea, o femeie atît de minunată, atît de strălucitoare în toate privințele să... ! Thell trăiește în înspăimîntătoarea contradicție dintre instincte, care urlă în el, poruncindu-i să jelească, să săvîrșească o faptă necugetată, și cultura și inteligența lui, acel *eu*, construit de universitate și de lumea modernă.

Și în această situație sosește de la centrala firmei o știre uluitoare : Cash, în loc să fie

rechemat, e numit șeful filialei din Cipru — în locul lui Thell !

În primul moment lui Thell nu-i vine a crede. Nici mie. Nimănui. E într-adevăr un lucru de neînchipuit și împotriva oricărei logici... dar așa e. Cash urmează să preia postul lui Thell, iar Thell e transferat în Maroc.

Cine și-a vîrît coada în povestea asta, nu știu. Acum însă aș fi dispusă să cred că Tygo și-a jucat și aici rolul său distrugător, că asta a fost *o nouă etapă a răzbunării lui,* răzbunare pentru faptul că, deși era, în mod vădit, în grațiile lui Thell, formal nu fusese avansat cu nimic față de poziția pe care o avusese după sosirea lui Thell la Praga. Nu știu cum să-mi explic... S-ar putea să fi fost o decizie surprinzătoare doar pentru noi, firma ARHILL socotind, de bună seamă, că în felul acesta își întărește prestigiul pe insulă — rechemarea lui Cash din Cipru ar fi însemnat recunoașterea vinovăției și, din punct de vedere psihologic, retragerea pe o poziție subordonată, ceea ce ar fi contravenit flagrant tendinței întreprinderii de a desfășura aici o politică comercială de mînă forte.

Dacă mă gîndesc bine, pentru intervenția lui Tygo ar pleda totuși transferarea lui Thell, care însemna, fără îndoială, înfrîngerea acestuia... dar, pe de altă parte, și avansarea lui

Cash... iar pe ăsta, categoric, Tygo nu l-ar fi ajutat... pentru nimic în lume.

Dar, indiferent cum s-au petrecut lucrurile, a fost o întorsătură la care nimeni nu se aștepta. Thell era distrus : *Cash ! Din nou acest Cash !* I-a furat soția și acum și poziția ! *Asta-i prea de tot.* Avusese destule de tras pînă atunci din pricina lui, iar întîmplarea aceasta părea a fi faimoasa picătură care umple paharul... Și, colac peste pupăză, intervenția nefericită a Monei : cînd a sosit știrea cu privire la transferarea lui Thell, a avut nefasta inspirație de a spune *că se bucură !*

Povestea asta ne-a uimit pe toți în asemenea măsură, încît stăteam muți, incapabili să scoatem o vorbă — eu, Tygo, și Thell, care urma să ne scoată cu mașina pe o plajă apropiată, imediat după terminarea programului de lucru : sosisem cu Mona să ne luăm soții ceva mai devreme. În clipa în care Mona a rostit amintitele cuvinte, Thell, acest gentleman desăvîrșit, din gura căruia nu auzisem niciodată un cuvînt urît, care față de femei avea o comportare aleasă, aproape de modă veche, Thell care, pur și simplu, își diviniza soția, s-a repezit spre ea și i-a tras o palmă.

Mona, bineînțeles, i-a întors spatele și a plecat fără să spună nimic, iar eu m-am năpustit asupra lui Thell și i-am cerut să facă ceva, să

se ducă repede după ea și să-i ceară iertare... Ce să vă mai spun... nenorocirea nu mai putea fi oprită — Thell era încredințat că în rechemarea lui își vîrîse coada tatăl Monei, că se asociase cu ea spre a-l sprijini pe Cash — bătrînul profesor întreținea relații strînse cu firma și părerile lui aveau greutate — posibil ar fi fost, dar după mine improbabil, numai că mintea lui Thell, atît de răscolită, nu mai era în stare de o judecată lucidă. Cînd, peste cîteva zile, a venit să mă vadă, m-am îngrozit, dîndu-mi seama că în capul lui se învălmășeau tot felul de nerozii scoase din literatura psihanalitică, teorii despre sexualitatea dintre rase, despre înclinația unui anumit tip de femei spre bărbații de altă rasă, explicîndu-mi că asta se remarcă, în unele cazuri, ca o manifestare a trezirii instinctualității înăbușite de o educație prea severă — pe scurt, avea capul plin de lecturi, din care reieșea că soția lui e un monstru, iar el devenise doar un instrument al perversiunii ei sexuale. Da, a trezit în ea femeia și ea se prăvălește acum în prăpastie, fără a mai putea fi stăpînită.

Nu-mi venea să-mi cred ochilor și urechilor. I-am spus că e nebun, că Mona îl iubește. Ești prietena ei, mi-a răspuns cu un zîmbet amar, vorbești exact cum trebuie să vorbească

o prietenă... Atunci am înțeles că e pierdut...

Dar că povestea va ajunge atît de departe, n-am bănuit.

Mona era pe pragul prăpastiei — și, colac peste pupăză, a mai apărut și Radek care a învinuit-o că „darurile prețioase le-a primit de la el, iar acum îl tratează ca pe un argat". *Ce daruri?!* a izbucnit Mona. În felul ăsta a ieșit la iveală că Tygo luase de la Radek bijuteriile rămase de la mama lui și afirmase că Mona le-a acceptat. Faptul că Radek nu putea să creadă așa ceva, a scos-o pe Mona din minți și s-a produs o scenă în care ea, și-așa destul de tulburată din pricina lui Thell, s-a apucat să strige tot ce gîndește și ce a gîndit întotdeauna despre Radek — că e un nătîng vulgar și lipsit de orice fantezie, și Dumnezeu știe cîte i-a mai spus, de-a fost de ajuns ca Radek să zboare din casa ei ca un descreierat și să alerge pe străzile orașului unde tocmai se declanșase un schimb de focuri între greci și turci. Asta, precum bine știm, nu era nimic neobișnuit, numai că, din nefericire, în această poveste s-a încurcat, în afară de Radek, și Cash, care tocmai ieșea de la birou. Văzîndu-și rivalul, lui Radek i s-a făcut negru înaintea ochilor și pe loc i-au venit în minte cuvintele Monei, că e „un nătîng vulgar și lipsit de fan-

tezie", spre deosebire de Cash, amantul Monei (așa cum izbutise să-l convingă Tygo), care-i plin de succese nu numai în dragoste, ci în toate (de vreme ce după tot scandalul a fost avansat) — pe scurt, în haosul acela Radek s-a năpustit asupra lui Cash, în clipa aceea se aude o altă serie de împușcături și Cash și Radek se rostogolesc, fiecare în altă parte. Au plătit amîndoi, nu cu moartea, dar, oricum... Cash s-a ales cu o rană destul de urîtă la picior, rănirea lui Radek s-a arătat în cele din urmă a nu fi gravă, dar în clipa aceea părea că s-a zis cu el.

A fost un balamuc în toată legea, cu o poantă care a uimit pînă și poliția în timp ce ancheta incidentul : focurile care-i atinseseră pe cei doi — pe Cash și pe Radek — fuseseră trase... din birourile firmei ARHILL.

Da, domnilor : Tygo a tras. A declarat el însuși acest lucru la poliție, înainte de a fi întrebat. Da, a declarat foarte liniștit că a început să tragă, deoarece s-a uitat pe fereastră în clipa în care a izbucnit schimbul de focuri, și a observat cu groază că un coleg de-al său, în speță Cash, e atacat. De la distanță nu și-a putut da seama că e vorba de un cunoscut... i-a fost teamă că agresorul atentează la viața lui Cash și de aceea a vrut să-l facă inofensiv.

A tras cîteva gloanțe și... din nefericire... l-a lovit și pe Cash. Domnul Thell ? Da, în momentul acela era la birou. Da, posedă și el armă, în vremurile astea tulburi aveam cu toții permis de portarmă. Nu, domnul Thell n-a tras.

Psihiatrul mi-a spus că, despre clipele ce au urmat încetării focului, Tygo i-a povestit cu o voluptate de-a dreptul monstruoasă... era momentul triumfului său asupra lui Thell : Stăteau amîndoi la fereastră, din țeava armei lui Tygo mai ieșea încă miros de ars, în timp ce Thell își sprijinea fruntea de rama ferestrei, cu arma nefolosită în mînă și tremura din tot corpul. Tygo zicea că între ei n-a avut loc nici un schimb de cuvinte, dar îmi pot imagina perfect de bine cu ce dispreț îl privea pe Thell, care nu se încumetase să tragă, și ce anume spunea această privire : ești un fricos, un om de nimic, *eu te-am răzbunat*, lașule, eu i-am doborît pe Cash și pe Radek, pe ambii amanți ai soției tale — *tu nici măcar atît n-ai fost în stare...*

Pînă și aici și-a jucat Tygo rolul său diabolic — Thell nu bănuia că, de fapt, el își rezolvă niște treburi personale, continua să-i acorde încredere totală și nici prin gînd nu i-ar fi dat că Tygo trăsese în Cash pentru că acesta fusese avansat, și în Radek cu speranța că în

felul acesta se descotorosește de el, căci Radek îi scăpase din mîini și afacerea cu obiectele de valoare furate nu-i era deloc prielnică.

În schimb Thell n-a tras — asta e cît se poate de limpede — de teamă că nu s-ar fi putut stăpîni și l-ar fi ucis într-adevăr pe Cash... în loc să-l ucidă pe cel ce-l atacase. Dar privirea lui Tygo îi spunea că trebuia să-l ucidă, *că n-a fost în stare nici măcar atît.*

Și totuși ceva a fost în stare.

Se duce acasă și-i povestește Monei ce s-a întîmplat. Abia-i pomenește de Cash că e rănit și Mona își manifestă, în mod firesc, compasiunea... scoțînd probabil obișnuitul „ah" sau ceva asemănător... numai că pentru Thell e de ajuns și atît ca să înceapă să țipe făcînd-o tîrfă albă, din pricina căreia amanții se bat în plină stradă...

Toate astea le-am auzit, cu urechea mea, căci Thell răcnea atît de tare, încît se auzea prin grădină pînă la noi. Am rupt-o la fugă într-acolo, pentru că am auzit numaidecît niște sunete ciudate și... m-am îngrozit. Jos nu era nimeni și, pe neașteptate, toată casa era cufundată într-o liniște... prevestitoare de rele...

Pe Thell l-am găsit în baie.

Mona era moartă.

De data asta am început să urlu eu. În clipa aceea îmi venea să-l ucid pe Thell... în ciuda

faptului că, de fapt, arăta ca un mort. A mai fost în stare să-mi spună doar ceea ce nu-mi spusese niciodată pînă atunci, anume, că Mona s-a culcat cu Cash. *Cum ?!* am zbierat la el, *cum ai spus ?!* A stors din el că știe asta de la Tygo... În secolul douăzeci, ăsta nu e un motiv pentru ceea ce ai făcut, am răcnit la el, nici dacă ar fi adevărat... Dumnezeule mare, auzi, *să-ți gîtui soția... să-ți gîtui soția !... unde s-a mai pomenit una ca asta ?!* Chiar dacă ar fi fost adevărat, nu era un motiv... *Dar nu e adevărat !*

Cu un ultim efort Thell a mai depănat din el faptele pe care i le furnizase Tygo în legătură cu Mona și Cash... iar mie mi s-a făcut părul măciucă... Da, toate se potriveau... toate... atîta doar că nu era vorba de Mona, ci de o barmaniță, o italiancă, pe nume Bianca, pe care Cash o agățase îndată după sosirea în Cipru... da, totul se potrivea, Cash putea într-adevăr să rămînă descumpănit atunci cînd vreo femeie îi telefona la birou, da, e cu putință să fi încheiat repede convorbirea cînd apărea Thell, căci Cash știa că Thell nu vede cu ochi buni veșnicele lui aventuri... și cu atît mai puțin acum după instalarea pe insulă, cînd firma trebuia să-și făurească o faimă bună. Dumnezeule ! Tot ceea ce-mi spunea acest om bolnav și

distrus se potrivea, numai că nu era vorba de Mona...

Mi s-a făcut negru înaintea ochilor : *Ticălosul de Tygo ! Ticălosul !* De ce ? De ce-a făcut asta ? Pentru că Thell îi frîna avansarea ? ! Nu cred !

Și, deodată... deodată am înțeles totul.

În acea cumplită fracțiune de secundă totul s-a reconstituit în mintea mea.., și imaginea era de-a dreptul înspăimîntătoare.

Iertați-mă... iar m-a apucat tusea asta păcătoasă... Un pic de apă, vă rog... Hm... Mulțumesc...

Da, domnilor... mai sînt niște lucruri... pe care încă nu vi le-am spus... Am vrut să vă vorbesc — de altfel, dumneavoastră ați dorit acest lucru — despre cazul Thell—Mona... și nu despre cazul meu. Acum însă... cînd ne apropiem de sfîrșitul relatării și eu trebuie să vă explic cu claritate de ce s-a întîmplat întreaga poveste... îmi dau seamă că... pur și simplu, nu vă pot oferi aceste explicații fără a vă spune totul... chiar dacă nu e de loc plăcut să vorbești despre asemenea lucruri, atunci cînd e vorba de propria ta persoană... Dar, cum văd, altfel nu e cu putință înțelegerea acestor întîmplări.

V-am mai spus de cîteva ori, că Tygo mă suspecta de anumite legături cu Thell.

Ei, bine, le-am avut.

Dar asta pentru Tygo !

Hm... Tusea asta nu mă lasă... Scuzați-mă... am vrut să spun *și pentru Tygo*. Firește, nu sînt o femeie ușoară care să se vîndă pentru avansarea soțului, pentru liniștea în căsnicie, pentru a nu-și mai vedea soțul frămîntîndu-se și zbuciumîndu-se de disperare. Nu, pe atunci Thell, încă holtei, îmi plăcea și, bineînțeles, hotărîrea mea de a face acest pas ca să-l ajut pe Tygo era un ambalaj frumos, cu fundă, pentru o faptă mai puțin frumoasă, ca să zic așa. Îmi făcusem însă prost socoteala. Da, nu apreciasem corect caracterul lui Thell. Nu mi-a dat prin minte că, după acel scurt episod petrecut între noi, cînd încă n-o cunoscuse pe Mona și era un solitar, dinadins nu-l va avansa pe Tygo, *ca să nu facă din mine o femeie ușoară,* care s-a culcat cu el pentru această răsplată ! Dimpotrivă, era încredințat că orice fel de răsplată m-ar fi jignit. Așa se face că, în privința poziției lui Tygo la firma ARHILL, lucrurile au rămas ca de la început.

Tygo, care afla întotdeauna totul, a descoperit cu siguranță, Dumnezeu știe pe ce căi, și această poveste. Și a interpretat lucrurile exact invers : *nu numai că nu m-a numit adjunctul lui, dar mi-a sedus și nevasta !* Gelozia lui fioroasă — după ieșirea pe care a avut-o atunci

cînd Cash m-a sărutat la sosirea în Cipru, ați înțeles, desigur, cît de fioros e în gelozie — deci, această gelozie l-a împins spre planul său diabolic *de a-l aduce pe Thell în aceeași situație,* cu atît mai mult, cu cît fidelitatea Monei avea darul să-l întărîte și să-l scoată din minți...

Imaginați-vă această situație : virtuozul trăgător de sfori Tygo, copleșit de complexe, de furia împotriva mea, de gelozia lui înspăimîntătoare, ajunge la capătul puterilor, nu mai e în stare să-și stăpînească tensiunea lăuntrică, *începe să se teamă de tot ce poate fi mai rău...* dar în același timp e destul de viclean ca să știe că nu-și poate îngădui nici un act instinctual, că nu poate și nu trebuie să facă nimic care să ducă la destinderea cumplitei sale tensiuni lăuntrice... dar, totodată, își dă seama că... *dacă nu scapă de ea ajunge la balamuc !*

Și astfel născocește lucrul cel mai diabolic pe care e în stare să-l născocească creierul său pervertit — *proiecția.*

Da, domnilor, *proiecția.* Îl contaminează pe Thell cu tot ce sălășluiește în sufletul său, cu acea morbiditate, cu acele suspiciuni, cu veninul pe care-l poartă în el... *face din Thell propriul său eu,* reacționează prin el, pricepeți ? *Pînă cînd îl determină la o faptă odioasă, pe care ar fi preferat s-o săvîrșească el însuși împotriva soției sale !*

Stătea în fața mea, Tygo, bărbatul meu, acest ticălos înspăimîntător — stătea în dormitorul Monei și privea la această catastrofă, la Mona lipsită de viață, Dumnezeu știe cum aflase de cele întîmplate acolo, căci, deodată, era la fața locului, privea, și pe fața lui se citea o expresie... Dumnezeule... o expresie atît de nerușinată... de parcă toată grozăvia aceea l-ar fi transpus într-o stare orgiacă...

Nu m-am mai putut stăpîni. M-am repezit asupra lui cu tot felul de ocări, am început să strig că-l denunț, că Thell mi-a spus tot ce i-a băgat el în cap, că voi face publică gelozia lui descreierată, că voi spune absolut totul, că s-a sfîrșit cu cariera lui, că e un om lichidat pe toată viața...

N-ai să faci asta, mi-a spus încet, cu voce glacială, fără să se uite măcar la distrusul Thell — *n-ai s-o faci...*

Ei bine, pe asta n-a contat ; nu, n-a contat pe faptul că eu aș putea fi loială și, îndeosebi, nu i-a trecut prin minte că aș fi în stare să-mi explic totul așa cum trebuie, să înțeleg lucrurile întocmai cum s-au petrecut... Nu, de așa ceva n-avea nevoie... S-a străduit din răsputeri să mă determine să tac atunci cînd va sosi

poliția, amenințîndu-mă în chip și fel, dar eu mă pierdusem cu firea, îl uram și puțin îmi păsa dacă povestea asta avea să-mi dăuneze și mie — Mona fusese prietena mea și era moartă, iar cauza morții ei era propriul meu soț !

Pînă și în zăpăceala aceea creierul lui Tygo a mai reacționat, o dată, perfect. Văzînd că n-o scoate cu mine la capăt, că sînt dispusă să sacrific *viața luxoasă* alături de el (asta l-a luat pe neașteptate), și-a făcut repede socoteala că în preajma noastră nu se află decît apaticul, distrusul, iresponsabilul Thell... și, lichidîndu-mă acum, totul poate fi trecut pe seama lui. *Într-un moment de totală demență a ucis-o și pe prietena soției sale, fiindcă-i luase apărarea...*

Ei, bine, pasiența asta nu i-a mai reușit. De bună seamă, cineva din vilele vecine chemase poliția imediat după ce auzise strigătele lui Thell, în timp ce Mona mai trăia. Polițiștii l-au surprins pe Tygo în clipa în care încerca să mă ucidă — eram fără cunoștință, el își închipuia că sînt moartă, și tocmai aranja înscenarea pentru cei de la criminalistică, tîrîndu-mă pe dușumea mai aproape de Thell care, încă șocat, nu percepea nimic, dar care, pe neașteptate, a sărit în sus ca ars și, apucînd cuțitul cu care mă înjunghiase Tygo, s-a sinucis.

Iată, deci, cum s-au petrecut lucrurile, domnii mei. De necrezut, nu-i așa ? În secolul douăzeci... Și, pentru nimic. Și cînd mă gîndesc că, de fapt, victima trebuia să fiu eu... și că Mona a devenit mielul sacrificat ! *O asemenea gelozie, cum e gelozia lui Tygo, va intra cu siguranță în istorie !...* O gelozie atît de furioasă și atît de bine mascată ! Dacă ați ști cu cîtă voluptate mi-a dat prima lovitură de cuțit ! În sfîrșit, i-a fost dat să facă ceea ce-și dorise de mult, cu atîta ardoare. Consecințele le va suporta Thell. El, Tygo, mă ucide și rămîne în continuare acel bărbat cu sînge rece, acel funcționar civilizat și desăvîrșit al ARHILL-ului... Dumnezeule !...

Cumplit, într-adevăr... dar lucrul cel mai cumplit în această tragedie e faptul că Tygo, indiferent cît de ticălos și de monstruos ar fi, iar eu nu-l voi numi niciodată altfel... *a devenit, de fapt, victima previziunii sale.*

Da, domnilor, dacă vreau să fiu obiectivă, trebuie să spun că Tygo a plătit pentru previziunea lui. Pentru *sistemul* său de care era atît de mîndru, pentru capacitatea sa *de a prevedea mutarea următoare*. De fapt, într-o privință a avut dreptate : după un timp Mona ar fi început oricum să-l înșele pe Thell. Tot ceea ce-i spusese lui Thell era într-un fel adevărat :

sub aspectul sexual Mona era o fată aparte... amintiți-vă ce v-am spus, la început, despre episodul acela din cîrciumă, cînd l-a privit pe algerianul acela... Thell o trezise cu desăvîrșire, și nu mai era decît o chestiune de timp pînă cînd curiozitatea ei avea să se fixeze asupra altuia... iar acest altul era la îndemînă. Cash, ce-i drept, nu e de culoare, dar are o experiență sexuală neobișnuită. Asta se știa despre el. Tachinările lor prietenești erau deocamdată nevinovate... dar Cash e un fustangiu prea înrăit, ca mai tîrziu, după un timp, să nu fi încercat să meargă mai departe...

La fel gîndise Tygo despre mine. Thell a fost aventura mea de scurtă durată, cu mult înainte de a o fi cunoscut pe Mona... dar socoteala lui era că dacă am fost în stare o dată... Cîndva, la o petrecere, a spus : „Cunosc femei care n-au avut nici un amant, dar nu cunosc femeia care să fi avut numai unul". Nu că m-ar fi iubit atît de mult — dar era atît de orgolios, încît n-ar fi putut suporta un asemenea viitor.

Așa că, toate aceste evenimente, toate crimele care la prima vedere par a se fi petrecut petru nimic, s-au petrecut, de fapt, prea timpuriu ; da, domnii mei, ele și-au depășit, pur și simplu, motivele, deci mă înțelegeți ce vreau

să spun. Așa se face că Tygo își ispășește azi pedeapsa în închisoare pentru creierul său cibernetic, care-l silește să reacționeze la fapte ce abia urmează a fi săvîrșite... Privind lucrurile din acest unghi, am impresia că povestea lui e, de fapt, o tragedie a prematurului, și asta ar fi, poate, singura lui circumstanță atenuantă.

Numai că acum povestea asta nu mă mai interesează. Mă întorc acasă, unde sper să mă căsătoresc cu un bărbat normal, de-al nostru, or să vină copiii... și-o să uit de toate, ca de un vis urît.

Și cu asta am terminat. Să nu vă supărați dacă relatarea mea n-a fost destul de coerentă, dar vă rog să mă înțelegeți că totul e încă prea viu în mine, și mă tulbur numai cînd îmi aduc aminte de cele ce s-au întîmplat... Mai sînt întrebări ?... Poftim ?... Iertați-mă, dar din fundul sălii nu se aude bine... Cum se scrie Thell ?... Ah, da, aveți dreptate, scuzați-mă, vorbesc mereu de Thell, pentru că toți îi spuneam așa — e o prescurtare a numelui său cumplit de caraghios... dar cum... cum îl chema... nu, acum... nu sînt în stare să-mi aduc aminte nici în ruptul capului !...

P. S.

Il mai ții minte pe englezul Bill Hingley de la „Daily Mail", care a fost cu noi la conferința

de la Geneva? Bea mult mai mult ca atunci, iar la conferința de presă a stîrnit un amuzament general: cînd femeia aceea n-a fost în stare în final să-și aducă aminte de adevăratul nume al ucigașului, a început să strige: Othello, Othello, iar la plecare a mai urlat pe coridor că Tygo e Iago, Mona — Desdemona, Brabec — Brabanzio, Radek — Roderigo, Cash — Cassio. A devenit un alcoolic notoriu, ar fi cazul să se interneze pentru dezintoxicare.

P. C.

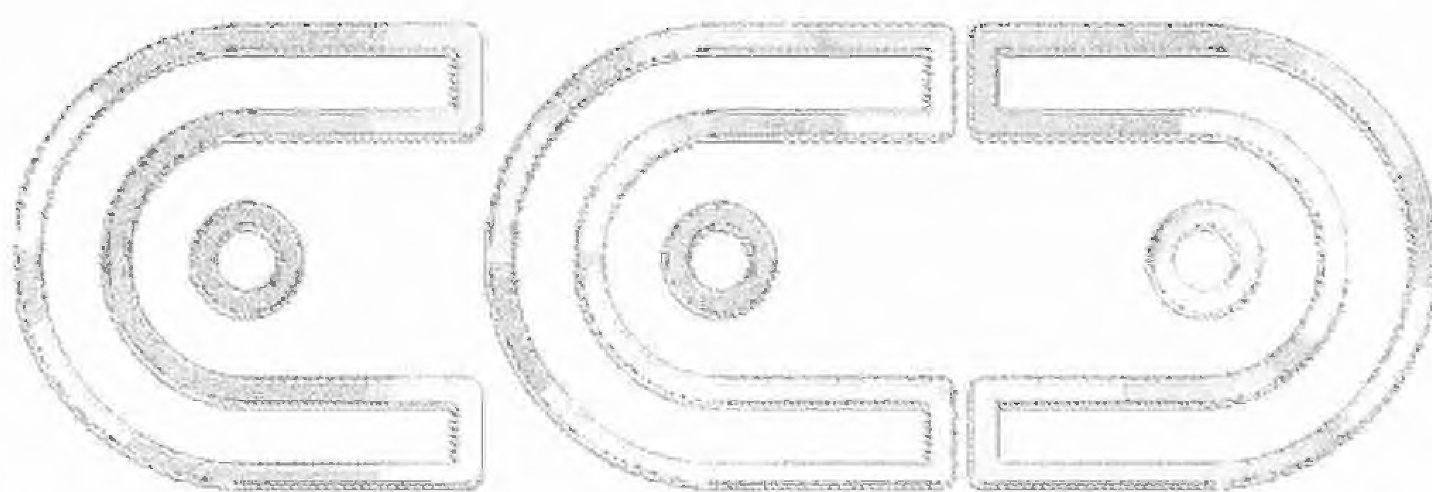
CUPRINS

Lector : OLGA JORA
Tehnoredactor : ELENA DINULESCU

Coli de tipar : 10.5.
Bun de tipar : 25.05.1989.

Tiparul realizat sub cd. 5 044/989 la
ÎNTREPRINDEREA POLIGRAFICĂ
BACĂU
Str. Mioriței nr. 27.

Scanare și prelucrare digitală

de

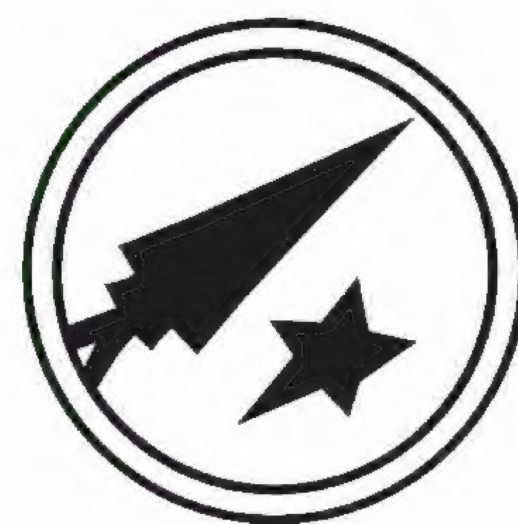
Anonim

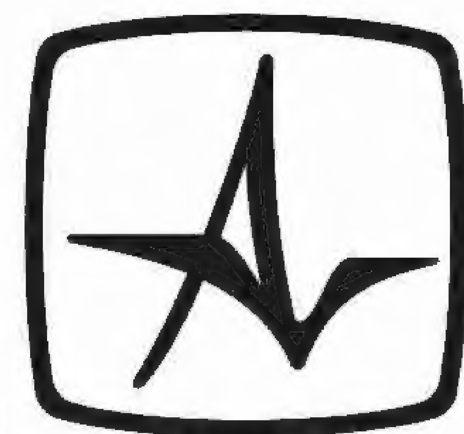

și

CAT Graur

Antwerpen

2024

